

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΜΠΣ «Εγκληματολογικές και Ποινικές προσεγγίσεις της
διαφθοράς, του οικονομικού και του οργανωμένου
εγκλήματος»

Διπλωματική Εργασία

«Οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα κατά την τελευταία δεκαετία:
η περίπτωση της Greek Mafia. Παρέκκλιση ή νομοτελειακή
επίπτωση των ρητών και άρρητων προτύπων του καπιταλισμού;»

Δημήτριος Τερζής

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ειρήνη Σταμούλη

Κιλκίς, Ιούνιος 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («Δημητρίου Τερζή») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα κατά την τελευταία δεκαετία:
η περίπτωση της Greek Mafia. Παρέκκλιση ή νομοτελειακή
επίπτωση των ρητών και άρρητων προτύπων του καπιταλισμού;»

Δημήτριος Τερζής

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Ειρήνη Σταμούλη

Μέλος Σ.Ε.Π. Ε.Α.Π.

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Αναστασία Χαλκιά

Μέλος Σ.Ε.Π. Ε.Α.Π.

Κιλκίς, Ιούνιος 2024

Στην οικογένειά μου, για τη κατανόηση και την ενθάρρυνση στο ταξίδι μου για μάθηση.

Στη καθηγήτρια κα. Ειρήνη Σταμούλη, για την ειλικρινή βοήθεια στην εκπόνηση της εργασίας μου.

Στους φίλους μου Θανάση, Γιώργο και Βαγγέλη, συνδαιτυμόνες στην αναζήτηση του "απόλυτου κάλλους".

Στη ζωή, για όλα όσα γκρεμίζει προκειμένου να ανακαλύψω και να ξαναχτίσω.

Σ' ό,τι δουλειά μέ βάλουν θά πασχίσω
νά είμαι στήν χώρα ώφέλιμος. Αὐτή εἶν' ἡ πρόθεσίς μου.
Ἄν πάλι μ' ἐμποδίσουνε μέ τά συστήματά τους –
τούς ξέρουμε τούς προκομένους: νά τά λέμε τώρα;
ἄν μ' ἐμποδίσουνε, τί φταίω ἐγώ. ...

Ἀλλά, κατεστραμμένος ἄνθρωπος, τί φταίω ἐγώ.
Ζητῶ ὁ ταλαίπωρος νά μπαλωθῶ.
Ἀς φρόντιζαν οἱ κραταιοί θεοί
να δημιουργούσαν ἕναν τέταρτο καλό.
Μετά χαρᾶς θά πήγαινα μ' αὐτόν.

Κωνσταντῖνος Π. Καβάφης (1930)

Ν' αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ, εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γης. Αν δε σωθεί, εγώ φταίω.

Νίκος Καζαντζάκης (1927)

Περίληψη

Το φαινόμενο της Greek Mafia, όπως αποτυπώνεται στον τύπο, παραπέμπει σε εγκληματική οργάνωση που δραστηριοποιείται μεταξύ άλλων σε εκβιαστικές πρακτικές μέσω της χρήσης βίας. Ως πραγματικό κοινωνικό και οικονομικό φαινόμενο όμως, είναι πολύ ευρύτερο από αυτό που παρουσιάζεται και η παρούσα εργασία επιχειρεί να αναδείξει ότι συνιστά επίπτωση των προτύπων του καπιταλισμού, καθώς και των παράνομων συνδιαλλαγών με ισχυρούς οικονομικούς και πολιτικούς δρώντες. Οι κύριες δραστηριότητες της Greek Mafia είναι επιχειρηματικές, ωθούμενες από τα πρότυπα και τις δυνάμεις που διέπουν την ελεύθερη αγορά. Τα πρότυπα αυτά στη πράξη δεν είναι ηθικά και δημιουργούν άρρητα πρότυπα δομών εκμετάλλευσης από ισχυρούς και εγκληματικούς παράγοντες, με όχημα τη διαφθορά, τα οποία εκμεταλλεύεται λειτουργικά και η Greek Mafia. Επιπλέον, η κοινωνική και πολιτική ελίτ υπέκρυψε εντέχνως τις εγκληματικές δράσεις και συνδιαλλαγές των ισχυρών, ενώ ταυτόχρονα η αντεγκληματική πολιτική επικεντρώνει το ενδιαφέρον στην εγκληματικότητα του δρόμου στοχοποιώντας κυρίως τις κατώτερες κοινωνικές τάξεις. Το φαινόμενο της Greek Mafia, όπως καταγράφεται ειδησεογραφικά, αναφέρεται στις δράσεις του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα, κυρίως στη προστασία νυχτερινών κέντρων διασκέδασης, λαθρεμπορίας και διακίνησης ναρκωτικών, μέσω εκβιασμών, διαφθοράς κρατικών αξιωματούχων και έντονης βίας. Βάσει όμως ειδησεογραφικής και εγκληματολογικής ανάλυσης, καθώς και επίσημων πηγών, αναδεικνύεται η ευρύτητα των ανωτέρω πρακτικών σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο, λειτουργώντας συμβιωτικά μεταξύ νομιμότητας και παρανομίας, μέσω διεφθαρμένων συναλλαγών. Αναδεικνύεται επίσης πώς η συμβίωση αυτή εξυπηρετεί τα συμφέροντα πολιτών, επιχειρηματιών, κρατικών αξιωματούχων και πολιτικών, μέσω συνδιαλλαγών με το οργανωμένο έγκλημα και πως αυτή πραγματώνεται στις προϋπάρχουσες κοινωνικές πρακτικές προς επιρροή και πλουτισμό, ιδίως μέσω των πελατειακών σχέσεων. Το φαινόμενο αυτό συντηρείται και αναπτύσσεται μέσω αυτών των συνδιαλλαγών και μέσω εξωθεσμικών παραγόντων, προκαλώντας μεγάλη κοινωνική και οικονομική βλάβη.

Λέξεις – Κλειδιά

Greek Mafia, Οργανωμένο Έγκλημα, Εγκλήματα των Ισχυρών, Συμβιωτική Σχέση, Διαφθορά, Καπιταλισμός.

«Organized crime in Greece during the last decade: the case of the Greek Mafia. A deviation or a legal consequence of the explicit and implicit patterns of capitalism?»

Dimitrios Terzis

Abstract

The phenomenon of the Greek Mafia, as depicted in the press, refers to a criminal organisation that engages, among other things, in extortionate practices through the use of violence. As a real social and economic phenomenon, however, it is much broader than what is presented and this paper attempts to show that it is an effect of the patterns of capitalism, as well as illegal dealings with powerful economic and political actors. The main activities of the Greek Mafia are entrepreneurial, driven by free market norms and forces. These norms are in practice not ethical and create unbreakable patterns of structures of exploitation by powerful and criminal actors, with corruption as a vehicle, which the Greek Mafia also functionally exploits. Moreover, the social and political elite has cunningly concealed the criminal actions and collusion of the powerful, while at the same time the anti-crime policy focuses on street crime, targeting mainly the lower social classes. The Greek Mafia phenomenon, as recorded in the news, refers to the actions of organised crime in Greece, mainly in the protection of nightclubs, smuggling and drug trafficking, through extortion, corruption of state officials and intense violence. However, based on news and forensic analysis, as well as official sources, the breadth of the above practices at the domestic and international level is highlighted, operating symbiotically between legality and illegality through corrupt transactions. It also highlights how this symbiosis serves the interests of citizens, businessmen, state officials and politicians through collusion with organised crime and how it is actualised in pre-existing social practices for influence and enrichment,

particularly through clientelism. This phenomenon is sustained and developed through this collusion and through non-institutional factors, causing great social and economic damage.

Keywords

Greek Mafia, Capitalism, Corruption, Organized Crime, Crimes of the Powerful, Symbiotic Relationship.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	vii
Abstract	viii
Περιεχόμενα.....	ix
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	xi
Εισαγωγή.....	1
1. Πρότυπα του καπιταλισμού και αντεγκληματική πολιτική.....	3
Εισαγωγή.....	3
1.1 Τα ρητά και άρρητα πρότυπα του καπιταλισμού.....	3
1.1.1 Υπάρχει συναίνεση κατά της διαφθοράς;	3
1.1.2 Η λογική αδυναμία και η επιθυμία του “θέλω”.....	5
1.1.3 Το ξέπλυμα.....	6
1.1.4 Αντεγκληματική πολιτική.....	8
1.2 Παρέκκλιση.....	11
2. Εγκληματολογικές συστηματικές θεωρήσεις του Ο.Ε. και εγκληματοποίηση.....	13
Εισαγωγή.....	13
2.1 Θεωρήσεις για το Οργανωμένο Έγκλημα.....	13
2.1.1 “Οι ξένοι, όχι εμείς”.....	13
2.1.2 Η αποκάλυψη του εμείς από τον Chambliss.....	14
2.1.3 Εμείς ..παραμένουμε οι ξένοι.....	16
2.2 Οργανωμένο Έγκλημα και εγκληματοποίηση.....	17
2.2.1 Η επικινδυνότητα του Ο.Ε. και διεθνής κινητοποίηση	17
2.2.2 Διαδικασίες εγκληματοποίησης και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος	19
3. Οργανωμένο έγκλημα και το φαινόμενο της Greek Mafia.....	22
3.1 Οργανωμένο έγκλημα.....	22
3.1.1 Ορισμοί.....	22
3.1.2 Το Οργανωμένο Έγκλημα σήμερα.....	22
3.2 Ιστορική εξέλιξη του φαινομένου στη νεότερη Ελλάδα.....	27
3.2.1 “Η Greek Mafia του 19ου ”.....	27
3.2.2 Ευκαιρίες της ελεύθερης αγοράς, διαφθορά και εκβιασμοί.....	28
3.2.3 Ο 2ος κύκλος δολοφονιών της Greek Mafia στη δεκαετία του 90’.....	33
3.3 Κοινωνική οργάνωση και εξάπλωση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα.....	36
3.3.1 Ανάπτυξη εγκληματικής κουλτούρα υπό τη μορφή Ο.Ε. στην Ελλάδα.....	36
3.3.2 Το Ο.Ε. στο καπιταλιστικό οικονομικό σύστημα.....	40
4. Το φαινόμενο της Greek Mafia τη τελευταία δεκαετία.....	42
4.1 Ένταση της βίας και παράνομες συνδιαλλαγές.....	42
4.1.1 Οι «νονοί» της διαπλοκής και οι «πίτες» της ντροπής.....	42
4.1.2 Οι ατέρμονοι κύκλοι δολοφονιών.....	44
4.2 Ο κύκλος του στέμματος.....	48
4.2.1 Ο βασιλιάς είναι νεκρός.....	48
4.2.2 Οι «τσιγαράδες» και οι θεσμικοί «τσιφλικάδες».....	49
5. Εγκληματολογική ανάλυση του φαινομένου Greek Mafia.....	53
5.1 Χαρτογράφηση.....	53
5.1.1 Κριτική προσέγγιση των Εκθέσεων της ΕΛ.ΑΣ. για το Ο.Ε.	53
5.1.2 Η δομή και οι δραστηριότητες της Greek Mafia.....	56
5.1.3 Χαρτογράφηση της Greek Mafia.....	58

5.2 Ποιοτική ανάλυση πρακτικών και μεταβολών	61
5.2.1 Μεταβολές στη Greek Mafia.....	61
5.2.2 Εγκληματολογική προσέγγιση στα χαρακτηριστικά της Greek Mafia.....	64
5.2.3 Η λειτουργία της εκβίασης και της βίας στη Greek Mafia.....	70
6. Τα συγκοινωνούντα δοχεία.....	73
6.1 Η θεωρία της συμβιωτικής σχέσης και τα δίκτυα διαφθοράς.....	73
6.1.1 Εννοιολόγηση κατά τις σχέσεις Διαφθοράς και Ο.Ε.	73
6.1.2 Λειτουργία απόκρυψης της διαφθοράς.....	74
6.1.3 Το εγκληματικό δίκτυο της Greek Mafia.....	75
6.1.4 Η λειτουργία των δικτύων διαφθοράς στο Ο.Ε.	77
6.1.5 Συμβιωτική σχέση της Greek Mafia και κοινωνική συναίνεση στην Ελλάδα.....	79
6.2 Διαφθορά και λανθάνουσες λειτουργίες.....	82
6.2.1 Διαφθορά, οργανωμένο έγκλημα και πολιτικό σύστημα.....	82
6.2.2 Πολιτική διαφθορά.....	85
6.2.3 Πολιτική μηχανή.....	87
6.2.4 Προστάτες και εφαρμοστές του νόμου.....	89
6.3 Επίπτωση της κουλτούρας παράνομων συνδιαλλαγών.....	92
6.3.1 Παράνομες συνδιαλλαγές στα πρότυπα του καπιταλισμού.....	92
6.3.2 Ψάχνοντας ηθικές αξίες.....	96
6.3.3 Προβλήματα κατά την αντιμετώπισή και προτάσεις υπέρβασής τους.....	98
6.3.4 Νομοτελειακή η επίπτωση της παρέκκλισης.....	101
Επίλογος.....	106
Βιβλιογραφικές Αναφορές	107

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

Ακολουθούν κάποια παραδείγματα:

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΔΕ	Διπλωματική Εργασία
Ε.Α.Π.	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.Α.Μ.	Ειδική Κατασταλτική Αντιτρομοκρατική Μονάδα
ΕΛ.ΑΣ.	Ελληνική Αστυνομία
ΕΣΣΔ	Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών
ΕΥΠ	Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών
Η.Π.Α.	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΚΕΦΟΜΕΠ	Κέντρο Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου
Μ.Μ.Ε	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
ΜΠΣ	Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
ΜΥΚ	Διοίκηση Υποβρύχιων Καταστροφών
Ο.Ε.	Οργανωμένο Έγκλημα
Ο.Η.Ε.	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Ο.Ο.Σ.Α.	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΠΑΠ	Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου
ΟΤΑ	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΑΕ	Ποδοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρεία
Π.Κ.	Ποινικός Κώδικας
Σ.Ε.Π.	Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό
ο.π.	όπως παραπάνω
ο.π.δ.	όπως παραπάνω δημοσίευμα
DNA	Deoxyribonucleic Acid
GRECO	Group of States against Corruption
FATF	Financial Action Task Force

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Υπό το πρίσμα της Κριτικής Εγκληματολογίας το νομικό έγκλημα συνιστά μια κοινωνική «κατασκευή». Στο πλαίσιο της εν λόγω προσέγγισης αναζητούνται οι παράμετροι των κοινωνικών συγκυριών και της κοινωνικής πραγματικότητας σχετικά με το έγκλημα και διερευνώνται οι όροι εγκληματοποίησης μιας συμπεριφοράς καθώς και οι αιτιακές της συνθήκες¹. Σύμφωνα με τον Chambliss, η δραστηριότητα του Ο.Ε. πηγάζει από τις δυνάμεις που διέπουν την αγορά και πρέπει να ερευνάται στο πλαίσιο μιας κανονικής επιχείρησης. Αποτελεί προϊόν της πολιτικής οικονομίας του καπιταλισμού και η κατανόηση του προϋποθέτει να λαμβάνεται υπόψη το πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εμφανίζεται και αναπτύσσεται². Η προσέγγιση της εργασίας αυτής πραγματεύεται το ίδιο πλαίσιο αναφοράς προκειμένου να αναδειχθούν η κοινωνική οργάνωση, η μορφολογία και οι αιτιακές συνθήκες ανάπτυξης του φαινομένου της Greek Mafia³. Σκοπός της είναι να αναδειχθεί η ευρύτητα του φαινομένου, πέραν της “ετικέτας” που αποτυπώθηκε από τα Μ.Μ.Ε. σε συγκεκριμένο κύκλο ανθρώπων, με κύριο πλαίσιο αναφοράς τις σχετικές ειδησεογραφικές καταγραφές. Προς πληρέστερη κατανόηση του φαινομένου και βάσει της ανάπτυξης που θα ακολουθήσει, ο όρος Greek Mafia προσεγγίζεται ως φαινόμενο τύπου Ιταλικής Μαφίας^{4 5} που εξελίσσεται διαχρονικά στον ελλαδικό χώρο με τη συμμετοχή του

¹ Σ ΒΙΔΑΛΗ, ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ, Νομικό έγκλημα – Πραγματικό έγκλημα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2013) σελ 16

² Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαράλαμπος (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ.214-215

³ Ο όρος Greek Mafia προέκυψε κατά τις δεκαετίες του '80 και του '90 και έγινε γνωστός από τα Μ.Μ.Ε., αναφερόμενα στη προστασία που προσέφεραν συμμορίες, κυρίως στη περιοχή της Αττικής. Στο MENSHOUSE GR ‘Το τέλος του «άτρωτου» : Το πιο διαβόητο συμβόλαιο της αθηναϊκής νύχτας πληρώθηκε με μολύβι’ [2016] [<https://menshouse.gr/istories/113550/ton-gazosan-me-60-sfaires-i-ektelesi-toy-ellina-nopoy-ro-y-den-katigorithike-pote-gia-tipota#>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024 & Στο Γ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, Γ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, «“Καπιταλισμός χωρίς άδεια”: Η ελληνική περίπτωση», στο Μ ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ, Έγκλημα και ποινική καταστολή σε εποχή κρίσης. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Νέστορα Κουράκη (Αντ. Ν. Σάκκουλας. Αθήνα - Κομοτηνή 2016) σελ. 955

⁴ Ο όρος αναφέρεται παραδοσιακά σε εγκληματική οργάνωση στη Σικελία και στις Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ η προέλευση του όρου στους μικρούς ιδιωτικούς στρατούς (mafie), που προσλήφθηκαν από απόντες ιδιοκτήτες για να προστατεύσουν τα κτήματα τους από ληστές. Κατά το 18^ο & 19^ο αιώνα η Μαφία εκβιαστικά στράφηκε ενάντια στους γαιοκτήμονες και εν συνεχεία, λόγω του δεσποτισμού των κυβερνήσεων και της κοινωνικής ανοχής στο σύστημα ιδιωτικής δικαιοσύνης της Μαφίας, οι διάφορες «οικογένειες» αυτής με έδρα στη Σικελία, ενόθηκαν σε μια χαλαρή συνομοσπονδία ελέγχοντας τις περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες των περιοχών τους. Στο BRITANNICA.COM ‘Mafia, organized crime’ [2024] [<https://www.britannica.com/topic/Mafia>] ανακτήθηκε 19 Ιουνίου 2024

⁵ Αποτελεί μια κεντρική οργάνωση με ισχυρούς εξουσιαστικούς δεσμούς με τις τοπικές κοινωνίες, που χειραγωγεί την παραγωγή και την κατανομή του πλούτου, λειτουργώντας παράλληλα με την οικονομία και

πολιτικού συστήματος. Έτσι αποκαλύπτεται και η απόκρυψη των πραγματικών αιτιών του φαινομένου, με όχημα τα πρότυπα του καπιταλισμού, καθώς και η ευρύτητα των διεφθαρμένων συμβιωτικών συνδιαλλαγών.

Για την ανάλυση επιλέχθηκαν, επίσημες, ειδησεογραφικές πηγές, σχετικά άρθρα καθώς και λοιπά τεκμήρια αναφορικά με τις δράσεις της Greek Mafia, καθώς και οργανωμένων εγχώριων εγκληματικών ομάδων⁶ που δραστηριοποιούνται βάση των χαρακτηριστικών της. Συγκεκριμένα, ομάδων που χρησιμοποιούν βία και σκοπεύουν σε οικονομικό όφελος, που συνδιαλέγονται με επιχειρηματίες, πολιτικούς και κρατικούς αξιωματούχους μέσω της διαφθοράς. Αναλυτικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο καταγράφεται η έννοια της παρέκκλισης και αναπτύσσονται οι αντιφάσεις των προτύπων του καπιταλισμού, αναφορικά με τους σκοπούς και τα μέσα οικονομικής ανάπτυξης, τη καταπολέμηση της διαφθοράς και την αντεγκληματική πολιτική. Στο δεύτερο κεφάλαιο καταγράφεται η πορεία χαρακτηρισμού του φαινομένου και εγκληματοποίησης, ενώ στο τρίτο και στο τέταρτο αναλύονται επιλεκτικά το φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος και το φαινόμενο της Greek Mafia, με γνώμονα την ανάδειξη των αιτιών και των σχέσεων διαπλοκής, όπως αυτά διαπιστώνονται στη προϋπάρχουσα εγκληματική κουλτούρα διαφθοράς και στις παράνομες συνδιαλλαγές ισχυρών δρώντων με οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, καθώς και στις ευκαιρίες παράνομων επιχειρηματικών πρακτικών στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς. Στο πέμπτο κεφάλαιο, μέσω μελέτης της αναπτυχθείσας ειδησεογραφίας σχετικών περιπτώσεων και συνεντεύξεων, γίνεται ποιοτική και εγκληματολογική ανάλυση του φαινομένου, της δομής και λειτουργίας του. Ομοίως στο έκτο αποτυπώνεται πληρέστερα η συμβιωτική σχέση και η λειτουργικότητα της διαφθοράς στη συντήρηση και ανάπτυξη του φαινομένου και προτείνονται μέτρα αντιμετώπισής του.

το κράτος. Στο Σ ΒΙΔΑΛΗ, ΕΡΟΗΙ.GR 'Οργανωμένο έγκλημα: album di famiglia' [2021] [<https://www.epohi.gr/article/38806/organomeno-egklhma-album-di-famiglia>] ανακτήθηκε 18 Ιουνίου 2024

⁶ Το Οργανωμένο Έγκλημα "Ο.Ε." είναι εγκληματολογικός όρος που περιγράφει κοινωνικά φαινόμενα συστηματικής παρανομίας που σκοπό έχουν το κέρδος, καθώς και τους παράγοντες ανάπτυξής του, ενώ ο όρος "εγκληματική οργάνωση" υιοθετήθηκε για τη ποινική τυποποίηση του φαινομένου του Ο.Ε. Στο Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 150-151

1. Πρότυπα του καπιταλισμού και αντεγκληματική πολιτική

Εισαγωγή

Καθώς οι κύριες δραστηριότητες της Greek Mafia είναι οικονομικές και το πλαίσιο αυτών η ελεύθερη αγορά βάση καπιταλιστικών προτύπων, κρίνεται πρόσφορη η ποιοτική ανάλυση των προτύπων αυτών. Σκοπός των ενοτήτων είναι να αναδειχθεί η αντίφαση των προτύπων της οικονομικής ανάπτυξης, υπέρ μιας λειτουργικότητας αδιαφανών συνδιαλλαγών μέσω της διαφθοράς, που προάγουν το έγκλημα και προτάσσουν το κοινωνικό έλεγχο των κατώτερων τάξεων. Τη λειτουργικότητα αυτή εκμεταλλεύονται το οργανωμένο έγκλημα και η Greek Mafia προκειμένου να συντηρηθούν και να αναπτυχθούν. Αναδεικνύεται επίσης ότι τα πρότυπα αυτά συσκοτίζουν τις παράνομες πρακτικές και συνδιαλλαγές ισχυρών δρώντων, κατευθύνοντας την αντεγκληματική πολιτική στα εγκλήματα του δρόμου, μέσω στερεοτύπων και επιλεκτικότητας όπως θα αναδειχθεί στην ενότητα της «παρέκκλισης».

1.1 Τα ρητά και άρρητα πρότυπα του καπιταλισμού

1.1.1 Υπάρχει συναίνεση κατά της διαφθοράς;

Το πρόβλημα της διαφθοράς αποκαλύφθηκε, όταν ο εκσυγχρονισμός δεν απέδωσε τα επιθυμητά αποτελέσματα. Έτσι στο νεοφιλελεύθερο λόγο, οι κυβερνητικοί θεσμοί αξιολογούνται στην αντιμετώπιση της διαφθοράς, κυρίως με βάση την ικανότητά τους να προσφέρουν οικονομική ευημερία, ήτοι την οικονομική ανάπτυξη μέσω των πιο ανοιχτών αγορών, η οποία νοείται ως αύξηση του ΑΕΠ και μείωσης της εισοδηματικής ανισότητας⁷. Η πράξη όμως είναι διαφορετική, καθώς αποδεικνύεται ότι η πολιτική δεν είναι μια ηθική προσπάθεια βασιζόμενη στη δέσμευση για ένα ουσιαστικό δημόσιο αγαθό. Χαρακτηριστικά, ο Samuel Huntington ισχυρίζεται ότι η διαφθορά είναι ένα αναπόφευκτο - και ίσως ακόμη και επιθυμητό - φαινόμενο, μέρος της διαδικασίας του πολιτικού και

⁷ M BUKOVANSKY, 'The hollowness of anti-corruption discourse: Review of International Political Economy' [2006] [https://www.researchgate.net/publication/233187133_The_Hollowness_of_Anti-Corruption_Discourse] ανακτήθηκε 12 Μαρτίου 2022 σελ. 194-198

οικονομικού εκσυγχρονισμού⁸. Ομοίως ο Mlada Bukovansky⁹, αναλύοντας τις Διεθνείς Συνθήκες και τη ρητορική κατά της διαφθοράς των διαφόρων διεθνών οργανισμών, αποκαλύπτει σε αυτές μία συναίνεση παραλείψεων και συσκότισης κατά τη συζήτηση για τη διαφθορά, καθώς αυτή ακούγεται κενή λόγω της παραμέλησης του ηθικού πυρήνα της διαφθοράς, μειώνοντας έτσι την αποτελεσματικότητά της.

Συγκεκριμένα αναφέρει ότι η πράξη διαφθοράς δεν αιτιολογείται μόνο από το προσωπικό συμφέρον, αλλά από κίνητρα στη βάση εσωτερικά διατυπωμένων αξιών του, συμπεραίνοντας ότι οι κανόνες και οι θεσμοί της σύγχρονης κοινωνίας της αγοράς στερούνται νομιμότητας, καθώς δεν εσωτερικεύονται ως "σωστά" ή "δίκαια" και δε νομιμοποιούνται από τους πολίτες, αποτελώντας ηθικό πρόβλημα, δίχως να εφαρμόζονται αποτελεσματικά¹⁰. Αυτή η στέρηση νομιμότητας γίνεται κατανοητή αν σκεφτεί κανείς ότι πριν τρεις δεκαετίες, η δωροδοκία ξένων ή εγχώριων υπηκόων θεωρούνταν ανεκτή ή και επιθυμητή σε διεθνές ή και σε εγχώριο πλαίσιο. Τέτοιες δραστηριότητες εξακολουθούν μυστικά να συμβαίνουν τακτικά σε διεθνές επίπεδο, δίχως όμως να προβάλλονται και να δικαιολογούνται¹¹. Στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς και οικονομικής ανάπτυξης, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι πολυεθνικές εταιρείες επιθυμούν λιγότερο κράτος και ιδιωτικοποιήσεις. Αντιθέτως, οι αξίες της νεωτερικότητας και οικονομικής ανάπτυξης, κρίνονται ελλιποβαρές στη συνείδηση του κόσμου αναφορικά με τα οφέλη και το κόστος κατά της διαφθοράς¹².

⁸ M BUKOVANSKY, 'The hollowness of anti-corruption discourse: Review of International Political Economy' [2006] [https://www.researchgate.net/publication/233187133_The_Hollowness_of_Anti-Corruption_Discourse] ανακτήθηκε 12 Μαρτίου 2022 σελ. 181-209

⁹ M BUKOVANSKY, 'The hollowness of anti-corruption discourse: Review of International Political Economy' [2006] [https://www.researchgate.net/publication/233187133_The_Hollowness_of_Anti-Corruption_Discourse] ανακτήθηκε 12 Μαρτίου 2022 σελ. 181-194

¹⁰ M BUKOVANSKY, 'The hollowness of anti-corruption discourse: Review of International Political Economy' [2006] [https://www.researchgate.net/publication/233187133_The_Hollowness_of_Anti-Corruption_Discourse] ανακτήθηκε 12 Μαρτίου 2022 σελ. 181-194

¹¹ M BUKOVANSKY, 'The hollowness of anti-corruption discourse: Review of International Political Economy' [2006] [https://www.researchgate.net/publication/233187133_The_Hollowness_of_Anti-Corruption_Discourse] ανακτήθηκε 12 Μαρτίου 2022 σελ. 181-194

¹² M BUKOVANSKY, 'The hollowness of anti-corruption discourse: Review of International Political Economy' [2006] [https://www.researchgate.net/publication/233187133_The_Hollowness_of_Anti-Corruption_Discourse] ανακτήθηκε 12 Μαρτίου 2022 σελ. 198-209

1.1.2 Η λογική αδυναμία και η επιθυμία του “θέλω”

Προς ανάδειξη της πορείας υιοθέτησης των προτύπων του καπιταλισμού και των παράνομων πρακτικών, σημαντική είναι η συμβολή του Ruggiero, ο οποίος επισημαίνει ότι η οικονομική συσσώρευση κατάφερε να απαλλαγεί από τις ενοχές του παρελθόντος και να γίνει θρησκευτικό φαινόμενο, ενώ όταν τα γεγονότα έδειξαν ότι είναι βλαβερή, υπήρξαν πλείστες προσπάθειες δικαιολόγησης. Σε μία σπουδαία κριτική ιστορική αναδρομή, περιγράφει πως τον 18ο αιώνα η οικονομική κατάρρευση θεωρούνταν πράξη ατομικής παθολογίας των εργαζομένων, μέσα σε έντιμους θεσμούς¹³. Οι οικονομικές κρίσεις θεωρούνταν μέρος της οικονομικής ανάπτυξης που προϋπόθεταν φοροαπαλλαγή για τους πλούσιους και ανοχή στη δημιουργική παραβατικότητά τους, ως “λογική αδυναμία”. Ο 19ος αιώνας αναφέρεται στο έγκλημα του λευκού κολάρου, ως εγωιστική συμπεριφορά έναντι των οικονομικών και κοινωνικών αξιών από τις κυρίαρχες τάξεις, ενώ ο 20ος αιώνας αναφέρεται στην οικονομική παραβατικότητα ανήθικων διευθυντών προς εξυπηρέτηση των οργανισμών, λόγω δομικής ανηθικότητας. Τέλος στον 21ο αιώνα διαπιστώνεται η συμβίωση χρηματοπιστωτικών φορέων και εγκληματικών ομάδων στην οικονομική παραβατικότητα προκειμένου να αποκρύψουν το “πλούτο των εθνών”, ενώ οι οικονομικές κρίσεις ως ατυχήματα με παράπλευρες ζημιές και άτυχα θύματα. Έτσι η ατομική ενοχή μετατράπηκε σε οργανωτική δυσλειτουργία και τελικά εξαφανίστηκε, η αμαρτία μετατράπηκε σε κοσμική ενοχή και επίσης εξαφανίστηκε, ομοίως οι οικονομικές κρίσεις απεικονίστηκαν ως ενδογενή φαινόμενα στη φυσιολογική λειτουργία των οικονομικών θεμάτων δίχως να καταλογίζονται σε συγκεκριμένους φορείς ή δράστες¹⁴.

Σε αυτά τα οικονομικά πρότυπα του καπιταλισμού, το κέντρο ηθικής εξουσίας βρίσκεται σε λίγους, οι οποίοι κυριαρχούν στη κοινωνία των πολιτών και τη πολιτική. Οι κυβερνήσεις κρίνονται περιττές καθώς ισχύ έχουν οι οικονομικοί υπολογισμοί και εάν υπάρξει κάποια οικονομική κατάρρευση, θα ευθύνονται τα πάθη του κόσμου και η μοίρα. Αυτά τα πάθη, τις αμαρτίες του κόσμου, παρατηρεί ο Ruggiero, υπηρετεί ο οικονομικός κόσμος του καπιταλισμού καθώς εξυπηρετεί τις επιθυμίες του. Η επιθυμία του “θέλω” υποκρύπτει την έλλειψη και οδηγεί στην συνεχή αναζήτηση που καταλήγει στην επιθυμία του τίποτα. Η

¹³ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ. 224-228

¹⁴ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ. 224-228

ανασφάλεια και ανησυχία που αυτό εμπεριέχει, θεραπεύεται στον οικονομικό κόσμο ο οποίος λειτουργεί ως είδωλο, ένα σταθερό σημείο αναφοράς, που όμως μετατρέπει την ελευθερία σε σκλαβιά, την ανεξαρτησία και αλληλοβοήθεια που παρέχει η κατοχή χρημάτων, σε αποξένωση και ισοπέδωση του εαυτού μας μέσω του καταναλωτισμού¹⁵.

Υποστηρίζει ότι το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να θεωρηθεί ως υπηρεσία που παρέχεται από την επίσημη οικονομία στο οργανωμένο έγκλημα, σε μια παραγωγή ανταλλαγής αμοιβαία προώθηση της επιχειρηματικότητας¹⁶. Η λογική του προτύπου της ανάπτυξης, δημιουργεί άρρητα πρότυπα δομών εκμετάλλευσης από ισχυρούς και εγκληματικούς παράγοντες, όπως είναι η δυνατότητα κινητικότητας του κεφαλαίου μέσω προνομίων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Υποστηρίζει επίσης ότι η διαφορά στις δυνατότητες κινητικότητας αποτελεί μορφή ανισότητας, καθώς και ότι η φύση του ανθρώπου να είναι αχόρταγος οδηγεί μέσω των προτύπων αύξησης του κεφαλαίου, σε εγκληματικές πρακτικές¹⁷. Το ξέπλυμα χρήματος γίνεται viral, μια επιδημιολογική μεταφορά, υποδηλώνοντας ότι συγχωνεύονται ορισμένες πρακτικές χρηματοοικονομικής διαφθοράς, ενώ η συμπεριφορά των τραπεζών και των παραβατών δεν υπαγορεύεται από το νόμο ή την ηθική, αλλά εμπνέεται από μια μορφή μαθηματικής ηθικής που σχετίζεται με τα μέγιστα αποτελέσματα που μπορεί να δώσει το μεταξύ τους κεφαλαιακό παιχνίδι¹⁸.

1.2.3 Το ξέπλυμα

Ειδικότερα, το «ξέπλυμα χρήματος» αποτελεί μία παράνομη διαδικασία τοποθέτησης των παράνομων εσόδων στη νόμιμη οικονομία και συνήθως επιδιώκεται από το οργανωμένο έγκλημα, από ισχυρά ή πολιτικά πρόσωπα που κατέχουν θέσεις εξουσίας, από κράτη όταν αποκρύπτουν σε διεθνές επίπεδο παράνομες πολιτικές πρακτικές οικονομικών συναλλαγών¹⁹, καθώς και από τις συμβιωτικές σχέσεις αυτών όπως θα αναδείξουμε στη συνέχεια, κινούμενες μεταξύ νομιμότητας και παρανομίας. Ο ορισμός της "νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες" είναι ασαφής και αυτό ενέχει λειτουργικότητα

¹⁵ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ. 224-228

¹⁶ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ. 200-201

¹⁷ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ. 216-218

¹⁸ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ. 218-220

¹⁹ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ.202-4

υπέρ μιας οικονομικής διακυβέρνησης δια μέσου της παγκοσμιοποιημένης αγοράς²⁰. Με όχημα το “πόλεμο κατά των ναρκωτικών”, η έννοια αυτή κατασκευάστηκε στις Η.Π.Α. και εν συνεχεία εργαλειοποιήθηκε προκειμένου να εγκληματοποιήσει τις πρακτικές ξεπλύματος, συνεισφέροντας έτσι στις διαδικασίες απελευθέρωσης της αγοράς. Συγκεκριμένα, με χρήση ηθικολογίας περί ασφάλειας και αποφυγής των ανήθικων αυτών χρημάτων στη νόμιμη αγορά και την ανάγκη κοινωνικού ελέγχου, διευκολύνθηκε ο ιδιωτικός επεκτατισμός μέσω αναδιανομής του κεφαλαίου και των κοινωνικών πόρων, σε βάρος του κοινωνικού κράτους. Τα εγκληματικά έσοδα μέσω των ναρκωτικών, αποτέλεσαν το “Δούρειο ίππο” για να συμπεριληφθούν στο ξέπλυμα και άλλα αδικήματα, καθώς τα ναρκωτικά ήταν μη αμφιλεγόμενο θέμα και κινητοποίησε διεθνώς προς συμφωνία. Αντιθέτως τα εγκλήματα του λευκού κολάρου που έχουν κοινά πεδία δράσης και τεχνικές, στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς δεν ποινικοποιήθηκαν και δεν αναγνωρίστηκαν ως τέτοια, παρότι δημιουργούν μεγάλη κοινωνική βλάβη και προβάδισμα στο διεθνή οικονομικό ανταγωνισμό²¹, διότι όπως επισημαίνει η Laureen Snider, για να είναι κοινωνικά αξιόπιστο το κεφάλαιο, απαιτείται να μην υπάρχουν εννοιολογικά τα εγκλήματα αυτά²².

Η ρητή αυτή διεθνοποίηση της αντεγκληματικής πολιτικής μέσω των Διεθνών Θεσμών και της FATF, οδήγησε άρρητα στην επαναδιαπραγμάτευση του ιδιωτικού τομέα και του ατόμου, με το κράτος. Όχημα προς αυτό αποτέλεσε το πρόσχημα της ακεραιότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ενώ ο οικονομικός φιλελευθερισμός απαίτησε ως αξίωμα την οικονομική εξουσία ως θεμελιώδη ελευθερία απορρίπτοντας κάθε κρατική παρέμβαση και κάθε περιορισμό αυτονομίας των οικονομικών παραγόντων και κίνησης του κεφαλαίου, θέτοντας έτσι ως μοντέλο διακυβέρνησης τη πρόταξη του ιδιωτικού συμφέροντος έναντι του δημοσίου. Η αύξηση την εξουσία του ίδιου του κεφαλαίου μέσω της αντεγκληματικής πολιτικής, λειτουργεί ως παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση και απομακρυνόμενη από

²⁰ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Η αντεγκληματική πολιτική για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ως λανθάνουσα οικονομική διακυβέρνηση, στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαραλάμπους, Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ.255-257

²¹ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Η αντεγκληματική πολιτική για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ως λανθάνουσα οικονομική διακυβέρνηση, στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαραλάμπους (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 257-263

²² Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Λευκά Κολάρα και Οικονομικό Έγκλημα, Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική, (Εκδόσεις Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ . Αθήνα 2014) σελ.328-346

το κράτος δικαίου καταλύει τη δημοκρατία²³. Ομοίως μπορεί να αναφερθεί το άρρητο πρότυπο της ιδιωτικοποίησης της αντεγκληματικής πολιτικής, καθώς η Παγκόσμια Τράπεζα εκδίδει κανονισμούς που νομοθετούν τα κράτη, προωθώντας μεταρρυθμίσεις που οδήγησαν στην επέκταση των γκρίζων ζωνών των τραπεζών ευνοώντας το ξέπλυμα²⁴. Στο ίδιο πλαίσιο, για τους Falciani και Minguzzi, ήταν φανερό ότι οι πολιτικοί κατάρτισαν νόμο προς όφελος των τραπεζιτών της βιομηχανίας πιστώσεων, προς πώληση νέων προϊόντων και υπηρεσιών στους πελάτες της²⁵.

1.1.4 Αντεγκληματική πολιτική

Ρητή είναι η πολιτική μηδενικής ανοχής της εγκληματικότητας και η αυστηροποίηση του ποινικού νόμου, η οποία δε περιλαμβάνει τα εγκλήματα του λευκού περιλαιμίου²⁶ καθώς θεωρεί ότι δε χρήζουν ποινικής αντιμετώπισης και αμφισβητούν ότι η συμπεριφορά τους είναι εγκληματική. Άρρητη είναι η πραγματική αιτία αυτών, ήτοι η ηγεμονία του φιλελευθερισμού που έχει αλλάξει τις σχέσεις μεταξύ εργατικού δυναμικού και κεφαλαίου, καθώς η απελευθέρωση των αγορών και οι χρηματιστικοί μέθοδοι συγκέντρωσης και αναπαραγωγής κεφαλαίου, υποβάθμισαν το ενδιάμεσο στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας προς συσσώρευση κεφαλαίου και έτσι το εργατικό δυναμικό έχασε διαπραγματευτική δύναμη. Στο ίδιο πλαίσιο, οι τακτικές κερδοσκοπίας προσφέρουν γρηγορότερα κέρδος από τη παραγωγική διαδικασία, η οποία κατέληξε να θεωρείται ασύμφορη. Τα έθνη ανταγωνίζονται μεταξύ τους για το ποιο θα προσφέρει στις επιχειρήσεις καλύτερο ελάχιστο ρυθμιστικό πλαίσιο, μεγαλύτερες επιδοτήσεις και φοροαπαλλαγές, ενώ παράλληλα μέσω αυτών αυξάνονται τα φαινόμενα διαφθοράς στο εσωτερικό των κρατών και ισχυροποιούνται οι πελατειακές δομές²⁷.

Αυτές οι προσαρμογές προέρχονται από την επικράτηση της Οικονομικής Σχολής του Σικάγο έναντι της κεϋνσιανής οικονομίας, με την οποία προωθείται το κέρδος με κάθε τρόπο και κερδίζοντας έτσι δημοτικότητα η εξουσία του κεφαλαίου. Η ιδεολογία της

²³ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Η αντεγκληματική πολιτική για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ως λανθάνουσα οικονομική διακυβέρνηση, στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαράλαμπος, Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 271-275

²⁴ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ.200-1

²⁵ Η FALCIANI & A MINGUZZI, Το χρηματοκιβώτιο των φοροφυγάδων (Εκδόσεις Λιβάνης. Αθήνα 2015) σελ.71-72

²⁶ Ε Η SUTHERLAND, "Is "White collar Crime" Crime? ", American Sociological Review. 10(2) (Annual Meeting Papers, 1944) σελ 132-139

²⁷ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Λευκά Κολάρα και Οικονομικό Έγκλημα, Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική, (Εκδόσεις Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ . Αθήνα 2014) σελ. 328-346

Σχολής του Σικάγο πρότασε ότι η νεοφιλελεύθερη διαχείριση της οικονομίας της αγοράς επιτυγχάνει αυτοματισμούς και ισορροπίες, παρέχοντας το κατάλληλο περιβάλλον για οικονομικά αποτελέσματα²⁸. Έτσι προτείνεται μείωση της κρατικής παρέμβασης στην οικονομία και στη φορολογία υψηλών εισοδημάτων, καθώς και απελευθέρωση των αγορών ώστε να αφεθούν στα εσωτερικά τους ένστικτα προς αύξηση κερδών και ανταγωνιστικότητα. Παράλληλα, αποτελεί άρρητο γεγονός ότι η νεοφιλελεύθερη πολιτική απελευθέρωσης της αγοράς και μεγιστοποίησης του κεφαλαίου, δε βασίζεται σε συγκεκριμένες μεθόδους και μελέτες, αλλά μόνο από τη χρηστικότητα που παρέχουν στους ισχυρούς οικονομικούς φορείς και με τη κάλυψη και προώθηση της επιχειρηματικής, πολιτικής και μιντιακής ελίτ. Έτσι η αναλογιστικότητα της σύγχρονης επιχειρηματικότητας ομοιάζει με της σύγχρονης δικαιοσύνης, όπου ο σκοπός όπως φαίνεται δεν είναι η εξάλειψη του εγκλήματος, αλλά η εποικοδομητική χρησιμοποίησή του, η ενσωμάτωσή του στις νόμιμες επιχειρήσεις και η εκτροπή της αντίδρασης από τις επιπτώσεις του²⁹.

Η αντεγκληματική πολιτική και η επικράτηση των ανωτέρω τάσεων, άλλαξε από την επίθεση στους δίδυμους πύργους στις Η.Π.Α. το 2001, περιλαμβάνοντας την οικονομική εγκληματικότητα και το οργανωμένο έγκλημα, τα οποία λόγω της επικράτησης της ελεύθερης αγοράς, της παγκοσμιοποίησης του εγκλήματος και εξέλιξης της τεχνολογίας, άλλαξαν το πεδίο εγκληματικότητας. Η αντεγκληματική πολιτική γίνεται ζήτημα διεθνές, οι ποινικοί και κοινωνικοί κανόνες αλλάζουν, ενώ το κράτος δικαίου αλλοιώνεται καθώς παύουν οι εθνικές και διεθνικές αντιδράσεις στα όρια απέναντι στο έγκλημα. Η "νέα τιμωρητικότητα" που παρατηρείται για τα εγκλήματα του δρόμου έχει την έννοια της "κανονικοποίησης του εξαιρετικού" και λόγω της επίδρασης του νεοφιλελευθερισμού, δε περιλαμβάνει στην αντεγκληματική πολιτική τις πολιτικές, οικονομικές και διαπροσωπικές σχέσεις εξουσίας καθώς και τις επιπτώσεις τους³⁰, δηλαδή τα εγκλήματα των ισχυρών. Συγκεκριμένα προτάθηκε ένα ποινικό δίκαιο "του εχθρού"³¹, ενώ η στρατηγική αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος ακολουθεί το ιδεολογικό "πολεμικό" πρότυπο

²⁸ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Λευκά Κολάρα και Οικονομικό Έγκλημα, Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική, (Εκδόσεις Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ . Αθήνα 2014) σελ. 328-346

²⁹ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Λευκά Κολάρα και Οικονομικό Έγκλημα, Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική, (Εκδόσεις Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ . Αθήνα 2014) σελ. 328-346

³⁰ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.30-47 & 91-99

³¹ Μ ΚΑΪΑΦΑ-ΓΚΜΠΙΑΝΤΙ, 'Ποινικά Χρονικά, Η οριοθέτηση του αξιοποιήσιμου της τρομοκρατίας και οι προκλήσεις για ένα δικαιοκρατούμενο ποινικό δίκαιο' (2005) σελ. 865-866

των Η.Π.Α., ήτοι την "καταπολέμηση" αυτών μέσω της "άμυνας της κοινωνίας από το έγκλημα"³². Σύμφωνα με το ιδεολογικό πρότυπο αυτό, το έγκλημα θεωρείται προσβολή στο γενικό κοινωνικό συμφέρον, ενώ έχοντας τις ρίζες του στη Θετική σχολή θεωρεί ότι το έγκλημα εξαλείφεται μέσω της αντεγκληματικής λειτουργίας των φορέων κοινωνικού ελέγχου³³. Τα κυριότερα πρότυπα αντεγκληματικής πολιτικής που προέκυψαν είναι η πολυπαραγοντική πρόληψη μέσω συνεργασίας ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, η κοινοτική πρόληψη με ιεράρχηση από τη κοινότητα των προβλημάτων που θεωρεί σοβαρά και η περιστασιακή πρόληψη του εγκλήματος μέσω προληπτικών ελέγχων, μέσω της πληροφορίας, της παρακολούθησης, αξιοποίησης της τεχνολογίας³⁴ και μέσω μείωσης των ευκαιριών διάπραξης εγκλημάτων³⁵.

Παρά ταύτα, σε Έκθεση του Διεθνούς Ινστιτούτου για την Ειρήνη το 2010, διαπιστώνεται ότι η εφαρμογή της Σύμβασης του Παλέρμο δεν ήταν αποτελεσματική, καθώς οι δομές του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος είχαν αλλάξει και τα κέρδη του είχαν αυξηθεί³⁶. Το πρότυπο της "άμυνας" έχει επικριθεί από τον Baratta πως λειτουργεί ως "ψευδή συνείδηση" καθώς νομιμοποιεί θεσμούς λειτουργώντας τους διαφορετικά από αυτό που τους αποδίδει, καθώς και ως "ποινική ιδεολογία" που για να νομιμοποιήσει το ποινικό σύστημα με ιδεατές λειτουργίες που στη πραγματικότητα δεν έχει, αναφέρεται ως ιδεολογία της κοινωνικής άμυνας. Συγκεκριμένα ότι σκοπός της δεν είναι η μείωση του εγκλήματος, αλλά ο κοινωνικός έλεγχος των κατώτερων τάξεων και της παραγωγής, μέσω της μεταμόρφωσης κάποιων τύπων ανθρώπων ώστε να χρησιμεύσουν στη παραγωγή και το σύστημα οικονομίας³⁷. Επίσης, αναφορικά με τη κοινωνική πρόληψη του εγκλήματος, ο Currie καταγράφει ότι η κοινωνία της αγοράς προάγει το έγκλημα μέσω πέντε μηχανισμών, ήτοι μέσω της ανισότητας, μέσω της καλλιέργειας του κοινωνικού ανταγωνισμού και του

³² Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.167-173

³³ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.13-30

³⁴ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.44-47 & 93-99

³⁵ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, 'Στρατηγική της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και Στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων: Ερωτήσεις και απαντήσεις' [2021] [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_21_1664] ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2024

³⁶ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.176-177

³⁷ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.20-21

ατομισμού, μέσω της παύσης των κοινωνικών μηχανισμών αλληλεγγύης, καθώς και της αποσύνθεσης του κράτους πρόνοιας και της οικογένειας³⁸.

1.2 Παρέκκλιση

Για την πληρέστερη ανάλυση του φαινομένου του Οργανωμένου εγκλήματος, γίνεται αναφορά στις θεωρίες της απόκλισης και εγκληματοποίησης ώστε να αντιληφθούμε καλύτερα τις διαδικασίες κοινωνικής κατασκευής των κοινωνικών φαινομένων. Ένας συμβατικός ορισμός της απόκλισης, είναι η συμπεριφορά παραβίασης ενός ισχύοντα κανόνα ή των προσδοκιών σε μία κοινωνική ομάδα, η οποία και προκαλεί αντίδραση και αποδοκιμασία. Αναγκαία προϋπόθεση είναι η ύπαρξη του κανόνα, ο οποίος δημιουργεί τις προϋποθέσεις παραβίασής του. Αναλυτικότερα, απόκλιση είναι η αποδεδειγμένη απόσταση από ένα κοινωνικό ρόλο, απόσταση από το πρότυπο που καθορίζεται για το ρόλο αυτό, ήτοι από τις αξίες και κανόνες μιας κοινωνίας. Από ένα σημείο της απόστασης και μετά, η απόκλιση θεωρείται παρέκκλιση ή εκτροπή, η οποία οδηγεί την αντίδραση της κοινωνίας μέσω κάποιας μορφής κοινωνικού ελέγχου³⁹.

Συμπερασματικά, η απόκλιση είναι κοινωνική κατασκευή, εμφανιζόμενη στη κοινωνική διαφοροποίηση, τη κοινωνική διαφωνία και σύγκρουση⁴⁰. Η διαφορά της αποκλίνουσας συμπεριφοράς από το έγκλημα είναι ποιοτική, καθώς η απόκλιση παραβιάζει προσδοκίες κοινωνικών κανόνων, ενώ το έγκλημα είναι πράξη προβλεπόμενη από το νόμο. Ως μορφή παρέκκλισης, διακρίνουμε στο έγκλημα τους παράγοντες εγκληματογένεσης και τις αιτίες που το προκαλούν, από τις διαδικασίες εγκληματοποίησης. Επίσης η έννοια της απόκλισης είναι περιεκτικότερη από το έγκλημα, καθώς το τελευταίο εξαρτάται από μια πολιτική διαδικασία, ανεξάρτητα κατά πόσο μια συμπεριφορά θεωρείται αποδεκτή ή αποκλίνουσα⁴¹. Η αποκλίνουσα συμπεριφορά είναι διαφορετικό πράγμα από το αποκλίνοντα πρόσωπο, καθώς η πρώτη περιλαμβάνει και στερεότυπα για άτομα, τα οποία προδιαθέτουν αρνητικά τους κοινωνούς απέναντι στα άτομα αυτά, προκαθορίζοντας τη συμπεριφορά απέναντί

³⁸ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.105-106

³⁹ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Ν ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, «Έννοια της αποκλίνουσας συμπεριφοράς και στοιχεία του ορισμού της», στο Σ ΒΙΔΑΛΗ, Ν ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, Αποκλίνουσα Συμπεριφορά & Ποινικό Φαινόμενο (ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ. Αθήνα 2012) σελ. 3-51

⁴⁰ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Ν ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, «Σύνοψη και συμπεράσματα», στο Σ ΒΙΔΑΛΗ, Ν ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, Αποκλίνουσα Συμπεριφορά & Ποινικό Φαινόμενο (ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ. Αθήνα 2012) σελ. 110

⁴¹ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Ν ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, «Αποκλίνουσα συμπεριφορά και έγκλημα», στο Σ ΒΙΔΑΛΗ, Ν ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, Αποκλίνουσα Συμπεριφορά & Ποινικό Φαινόμενο (ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ. Αθήνα 2012) σελ. 116-120

τους, όπως για παράδειγμα τους εξαρτημένους. Αντιθέτως, ακόμη και αν κάποια πράξη είναι αποκλίνουσα, η πιθανότητα το πρόσωπο να χαρακτηριστεί αποκλίνων εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως της κοινωνικής θέσης του, του τρόπου ζωής του και των φυσικών χαρακτηριστικών του, γεγονός που παραπέμπει σε επιλεκτικότητα και άνιση μεταχείριση από τους φορείς κοινωνικού ελέγχου⁴². Η έννοια της παρέκκλισης κατά τον Cohen, παρέχει εγγύηση στο "σύστημα", καθώς αντιστοιχώντας τη νομιμότητα με την αρετή και την απαραίτητη τιμωρία, διασφαλίζουν τη σημασία της συμμόρφωσης⁴³.

⁴² Σ ΒΙΔΑΛΗ, Ν ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, «Έγκλημα, απόκλιση και κοινωνικό στίγμα», στο Σ ΒΙΔΑΛΗ, Ν ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, Αποκλίνουσα Συμπεριφορά & Ποινικό Φαινόμενο (ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ. Αθήνα 2012) σελ. 124-130

⁴³ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, «Ιχνηλατώντας τη σύγχρονη πραγματικότητα: εγκλήματα του λευκού κολάρου και ηθικοί πανικοί», σε Β ΚΑΡΥΔΗΣ, Α ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ, Ηθικοί πανικοί, εξουσία και δικαιώματα. (Εκδόσεις Σάκκουλα. Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2015) σελ. 71-72

2. Εγκληματολογικές συστηματικές θεωρήσεις του Ο.Ε. και εγκληματοποίηση

Εισαγωγή

Κατόπιν ανάδειξης πως τα πρότυπα του καπιταλισμού προάγουν το Ο.Ε. και ειδικότερα τις επιχειρηματικές δράσεις της Greek Mafia, θα αναπτυχθούν στη συνέχεια οι εγκληματολογικές θεωρήσεις για το Ο.Ε. και οι διαδικασίες εγκληματοποίησης. Προς επίρρωση όσων αναφέρθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο, θα αναδειχθούν πληρέστερα οι «ζυμώσεις» που υπέκρυψαν τις παράνομες πρακτικές των ισχυρών και το μη διαχωρισμό της έννοιας της μαφίας από το Ο.Ε., καθώς η πρώτη αναπαράγεται μόνο σε συγκεκριμένα κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια. Σκοπός είναι η αποκάλυψη των αιτιών αυστηροποίησης των προληπτικών μέτρων και διεθνοποίησης της αντεγκληματικής πολιτικής, με όχημα την αντιμετώπιση του Ο.Ε., καθώς και της απόκρυψης των συμβιωτικών σχέσεων μεταξύ Ο.Ε., διαφθοράς και πολιτικής, οι οποίες συντηρούν τα φαινόμενα αυτά.

2.1 Θεωρήσεις για το Οργανωμένο Έγκλημα

2.1.1 "Οι ξένοι, όχι εμείς"

Η έννοια του Ο.Ε. χρησιμοποιήθηκε πιθανώς για πρώτη φορά το 1896 στις Η.Π.Α., αναφερόμενη σε επιχειρήσεις πορνείας και τζόγου που προστατεύονταν από δημόσιους αξιωματούχους, ενώ η πρώτη ολοκληρωμένη μελέτη αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος ήταν το 1927 με το βιβλίο του Thrasher "The Gang". Σε αυτό, ο Thrasher απεικονίζει το Ο.Ε. ως οικοδόμημα δίχως σταθερές δομές και "με δεσμούς με τον ανώτερο κόσμο" οι οποίοι προσφέρουν "απαραίτητες λειτουργίες" και "εξειδίκευση" για τους εγκληματίες, όπως είναι οι πολιτικοί, δικηγόροι και διεφθαρμένοι αξιωματούχοι. Σε κυβερνητικό επίπεδο, περί το 1930 στις Η.Π.Α., το φαινόμενο του Ο.Ε. προσεγγίσθηκε στις διεξαγόμενες εγκληματικές δραστηριότητες ξένων εγκληματιών⁴⁴, αγνοώντας και

⁴⁴ L PAOLI and T V BEKEN, The Oxford Handbook of Organised Crime, Organized Crime. A Contested Concept (Oxford University Press. United Kingdom 2014) σελ. 15-18

συγκαλύπτοντας για δεκαετίες τους δεσμούς των "ευυπόληπτων τάξεων" που είχε αποκαλύψει ο Thrasher.

Η προσέγγιση αυτή, αναθεωρημένη από την Ειδική Επιτροπή της Γερουσίας των Η.Π.Α. το 1951 στη βάση της "οργάνωσης", αμφισβήτησε τον εγκληματογενή χαρακτήρα της αμερικανικής κοινωνίας και συστηματοποιήθηκε από τον Donald Cressey το 1969 με τη θεωρία της συνωμοσίας ή των ξένων, που υποστηρίζει ότι το Ο.Ε. αποτελεί ένα εισαγόμενο φαινόμενο, ήτοι τη σικελική Μαφία⁴⁵. Αντί του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης πρόταξε την επιχειρησιακή κατασταλτική δράση εναντίον του, εγκαινιάζοντας έτσι έμμεσα το διεθνή πόλεμο στο έγκλημα⁴⁶. Παράλληλα, με όχημα το ηθικό επιχείρημα ελέγχου της Μαφίας και κατά των ναρκωτικών και τυχερών παιγνίων, πρόταξε την αυξημένη ομοσπονδιακή εμπλοκή στην επιβολή των νόμων⁴⁷. Παρόμοια αντίληψη του Ο.Ε. ως «εισαγόμενο φαινόμενο», επικρατούσε στην ελληνική κοινωνία κατά τη δεκαετία του 1990⁴⁸, γεγονός που έχει διαφοροποιηθεί σήμερα κυρίως λόγω αντικειμενικότερων και πληρέστερων ετήσιων εκθέσεων της ΕΛ.ΑΣ. για το Ο.Ε.⁴⁹, καθώς και νέων τρόπων προσέγγισης του φαινομένου από χώρες της Ε.Ε.⁵⁰.

2.1.2 Η αποκάλυψη του εμείς από τον Chambliss

Η ταύτιση της μαφίας με το Ο.Ε. είχε απορριφθεί από τη πλειονότητα των κοινωνικών επιστημόνων στις Η.Π.Α. από τη δεκαετία του 1960, κατηγορώντας ότι η ταύτιση αυτή εξυπηρετεί προσωπικά πολιτικά συμφέροντα, είναι ιδεολογική και στερείται ακρίβειας και εμπειρικών στοιχείων. Με εκπροσώπους τους Block και Chambliss, το ενδιαφέρον στράφηκε πάλι στις εγκληματικές δραστηριότητες, υπό τη μορφή πλέον της παράνομης επιχείρησης προμήθειας προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και τη λειτουργική χρήση της

⁴⁵ L PAOLI and T V BEKEN, The Oxford Handbook of Organised Crime, Organized Crime. A Contested Concept (Oxford University Press. United Kingdom 2014) σελ. 15-18

⁴⁶ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 148

⁴⁷ L PAOLI and T V BEKEN, The Oxford Handbook of Organised Crime, Organized Crime. A Contested Concept (Oxford University Press. United Kingdom 2014) σελ. 15-18

⁴⁸ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, Έγκλημα και Ποινική Καταστολή σε Εποχή Κρίσης, Τιμητικός Τόμος Ν ΚΟΥΡΑΚΗ 'Οργανωμένο έγκλημα και οικονομική κρίση: τάσεις και μεταβολές' (Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ. Αθήνα 2016) 1205-1206

⁴⁹ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ, 'Ετήσιες εκθέσεις οργανωμένου εγκλήματος' [2022] [http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=27865&Itemid=73&lang] ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2024

⁵⁰ Γεώργιος Αντωνόπουλος, Γεώργιος Παπανικολάου, «'Καπιταλισμός χωρίς άδεια': Η ελληνική περίπτωση», στο Μ. Γασπαρινάτου (επιμ.), Έγκλημα και ποινική καταστολή σε εποχή κρίσης. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Νέστορα Κουράκη, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2016, σ. 965

εκβίασης και της βίας⁵¹. Συγκεκριμένα, ο Chambliss προτάσσει τη θεωρία της συμβιωτικής σχέσης μεταξύ της νομιμότητας και της παρανομίας, αναδεικνύοντας την αμοιβαία επωφελή σχέση μεταξύ Ο.Ε. και εκπροσώπων του νόμου. Υποστηρίζει ότι το Ο.Ε. δεν είναι εισαγόμενο, αλλά προϊόν και δομικό χαρακτηριστικό της αμερικανικής κοινωνίας, αποτελώντας λύση των αντιφάσεων και συγκρούσεων που προκαλούνται από το καπιταλιστικό σύστημα. Το περιγράφει ως αναπτυσσόμενο φαινόμενο μέσω δικτύων σχέσεων σε όλο το κοινωνικό φάσμα, καθώς η διαφθορά και οι σχέσεις του Ο.Ε. με το κράτος μέσω άτυπων συμβολαίων, αποτελούν στοιχεία οργάνωσης πολιτικών σχέσεων στο καπιταλιστικό σύστημα, με παρεπόμενο η διαφθορά να αποτελεί το λειτουργικό στοιχείο ανάπτυξης του Ο.Ε.⁵².

Χαρακτηριστικά, ο Chambliss καταγράφει το 1988 στο βιβλίο του "On the take. From petty Crooks to presidents", ότι μεταξύ του 1914 και του 1937, οι νομοθέτες και οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου στις Η.Π.Α., "πρόθυμα στήριξαν και ψήφισαν νομοθεσία που κάλυπτε την ανάγκη των δικτύων οργανωμένου εγκλήματος, προς δημιουργία ενός εμπορεύματος που ήταν παράνομο.. που διέθετε το Ο.Ε. και που ήταν εξαιρετικά κερδοφόρο", εξηγώντας ότι ποινικοποίησαν την εισαγωγή και πώληση ναρκωτικών ώστε να συνεχίσει το Ο.Ε. να λειτουργεί και να ακμάζει⁵³. Επίσης απέρριψε και τη θέση ότι το Ο.Ε. λειτουργεί μέσω μίας οργάνωσης, καθώς απορρίπτει την ιεραρχική δομή και προτάσσει τη συγκρότηση ενός συστήματος χαλαρών σχέσεων, με οριζόντια και κάθετη ανάπτυξη μέσα σε ένα κοινωνικό σχηματισμό. Επισημαίνει ότι το Ο.Ε. αποτελεί ένα συνασπισμό υπό μορφή δικτύων, όπου άνθρωποι, ρόλοι και καθήκοντα παρότι αλλάζουν, το σύστημα αναπτύσσεται και προχωρεί μέσω της διαφθοράς⁵⁴. Αναλυτικότερα, ο Chambliss με το μοντέλο σχέσεων πελατείας-πατρωνίας, κατέληξε πως το Ο.Ε. είναι κοινωνικό φαινόμενο, αποτελούμενο από άτυπα δίκτυα σχέσεων πελατείας-πατρωνίας και διεφθαρμένους κρατικούς αξιωματούχους, τα οποία παρέχουν παράνομες υπηρεσίες και προϊόντα, προστατευόμενοι παράλληλα εκ των άνω. Έτσι ο Chambliss στην ανάλυση του Ο.Ε. ανέπτυξε την επιχειρηματική θεωρία και τη

⁵¹ L PAOLI and T V BEKEN, The Oxford Handbook of Organised Crime, Organized Crime. A Contested Concept (Oxford University Press. United Kingdom 2014) σελ. 18-23

⁵² Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 50

⁵³ W CHAMBLISS, On the Take – From Petty Crooks to Presidents, 20 ed., (Indiana University Press . Bloomington & Indianapolis 1988) σελ. 156-178

⁵⁴ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 150-152

θεωρία των δικτύων, ενώ επισήμανε πως τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής δομής και του κοινωνικοπολιτικού συστήματος παράγουν και θεσμοποιούν το Ο.Ε.⁵⁵.

2.1.3 Εμείς ..παραμένουμε οι ξένοι

Η θεωρία και η επίσημη κοινωνική αντίδραση, αναφορικά με τη κοινωνική οργάνωση του Ο.Ε. και της διαφθοράς, έχουν επηρεαστεί από τις θεωρητικές συμβολές του Cressey και του Chambliss, επειδή απαντούν στο βασικό ερώτημα του εάν το Ο.Ε. είναι κομμάτι της κοινωνικής οργάνωσης ή εάν πρόκειται για εισαγόμενο φαινόμενο. Η θεωρία της συνωμοσίας, που ανάγεται στον Cressey, διαμόρφωσε μεταπολεμικά την νομοθετική ιδεολογία, έχοντας επηρεάσει μέχρι και σήμερα την αντεγκληματική πολιτική στην Ελλάδα και διεθνώς, καθώς μέσω της ιδεολογίας της άμυνας της κοινωνίας από το έγκλημα ποινικοποιήθηκαν πάλι οι κατώτερες τάξεις, με το διαχωρισμό της σοβαρής οικονομικής εγκληματικότητας από το Ο.Ε.^{56 57}. Επομένως, η έννοια του Ο.Ε. σήμερα προέρχεται από τη θεώρηση του Cressey, που υποστηρίζει πως αυτό αφορά μια κοινωνική κατηγορία με συμμετοχή σε ένα σύστημα καταμερισμού εργασίας, σχεδιασμένου να διαπράττει εγκλήματα⁵⁸.

Ομοίως οι Paoli και Vander αναφέρουν ότι το 2011, στην αντεγκληματική στρατηγική των Η.Π.Α. κατά του Ο.Ε. παρέμεινε η έννοια του Ο.Ε. ως "σύνολο εγκληματικών οργανώσεων που ενδιαφέρονται πρωτίστως να επιδιώξουν κέρδος με το έγκλημα", αλλά η νέα εστίαση στη διεθνική φύση του οργανωμένου εγκλήματος, παραπέμπει στη θεώρηση του Ο.Ε. ως απειλή προερχόμενη από το εξωτερικό⁵⁹. Αναφορικά με την Ευρώπη, κατόπιν υπογραφής της Σύμβασης Σένγκεν το 1985 από το Συμβούλιο της Ευρώπης και την κατάργηση των

⁵⁵ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαράλαμπος (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 217-218

⁵⁶ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 47-50

⁵⁷ Αναλυτικότερα, όπως διαπιστώνει η κ. Βιδάλη για τη περίοδο 1995-2014, ενώ αυξήθηκαν τα κρατικά και κρατικά-εταιρικά εγκλήματα με πλήθος δημοσιευμένων σκανδάλων, όπως ομοίως της βαριάς οικονομικής εγκληματικότητας, η αντεγκληματική πολιτική στράφηκε στα εγκλήματα του δρόμου. Έτσι εκτιμάται ότι τα εγκλήματα των ισχυρών συγκαλύπτονται, διατηρώντας το στιγματισμό των κατώτερων στρωμάτων και διευρύνοντας την ανισότητα και ατιμωρησία των ανώτερων τάξεων. Καθώς ο φόβος κατευθύνεται προς τα εγκλήματα του δρόμου και τους μετανάστες, αυξάνονται τα εγκλήματα με δράστες κρατικούς αξιωματούχους, πολιτικούς και πολυεθνικές εταιρίες. Στο Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθ λιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 151

⁵⁷ L PAOLI and T V BEKEN, The Oxford Handbook of Organised Crime, Organized ήνα 2017) σελ. 74-76

⁵⁸ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 151

⁵⁹ L PAOLI and T V BEKEN, The Oxford Handbook of Organised Crime, Organized Crime. A Contested Concept (Oxford University Press. United Kingdom 2014) σελ. 18-23

συνοριακών ελέγχων, άρχισε μεταξύ αυτών των κρατών η συζήτηση για το διασυνοριακό έγκλημα, ενώ κατόπιν παρεμβάσεων του Ο.Η.Ε. και των Η.Ε., τονίστηκε η υπερεθνική διάσταση του Ο.Ε. αναγκάζοντας τα κράτη να προβούν σε παρεμβάσεις⁶⁰. Αναλυτικότερα, Έκθεση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων το 1996, αποτυπώνει ότι σε πολλά κράτη της Ε.Ε. δραστηριοποιούνται πολλές συμμορίες οι οποίες προέρχονται από κράτη εκτός Ε.Ε., ενώ το ξέπλυμα χρημάτων χαρακτηρίζεται ως η μεγαλύτερη και μακροπρόθεσμη εγκληματική απειλή στην Ε.Ε.⁶¹. Έτσι ενώ η διεθνικότητα αναφέρεται συνήθως στο ξέπλυμα χρήματος, συσκοτίστηκε το γεγονός ότι το Ο.Ε., ακόμη και σήμερα αναπαράγεται μόνο σε συγκεκριμένα κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια από ισχυρές τοπικές ρίζες με συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως στις Η.Π.Α. και την Ιταλία και όχι στα περισσότερα κράτη του Ο.Η.Ε.⁶², παρά ταύτα το Ο.Ε. χρησιμοποιήθηκε ως εύηχη ετικέτα προς προώθηση νομοθετικών και θεσμικών αλλαγών⁶³.

2.2 Οργανωμένο Έγκλημα και εγκληματοποίηση

2.2.1 Η επικινδυνότητα του Ο.Ε. και διεθνής κινητοποίηση

Οι νομοθετικές και θεσμικές αυτές αλλαγές, ξεκίνησαν μέσω προσπαθειών της εξωτερικής πολιτικής των Η.Π.Α. να πείσουν τους συμμάχους της ότι το οργανωμένο έγκλημα είναι εισαγόμενο και ότι συνιστά τη μεγαλύτερη απειλή ύστερα από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Έτσι τους έπεισαν ότι στη πραγματικότητα το οργανωμένο έγκλημα είναι χειρότερο και από το Πόλεμο αυτό. Στη βάση αυτή αναπτύχθηκε διεθνής συνεργασία, στα πρότυπα αυστηροποίησης της ποινικής καταστολής και πολέμου στο έγκλημα που εξήγαγαν οι Η.Π.Α. . Στο Συνέδριο του Ο.Η.Ε. το 1975 διατυπώθηκαν για πρώτη φορά οι όροι "έγκλημα του λευκού κολάρου" και "διεθνικό έγκλημα" και αναλύθηκαν μέσω αυτών οι κίνδυνοι και οι σχέσεις της διαφθοράς και της επέκτασης των επιχειρηματιών εγκληματικών δικτύων. Κατόπιν διεθνών διεργασιών και διαπραγματεύσεων, υπογράφηκε

⁶⁰ L PAOLI and T V BEKEN, The Oxford Handbook of Organised Crime, Organized Crime. A Contested Concept (Oxford University Press. United Kingdom 2014) σελ. 23-24

⁶¹ Χ ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, Οργανωμένο έγκλημα και Διεθνές Ποινικό Δίκαιο, στο Το Οργανωμένο Έγκλημα από τη Σκοπιά του Ποινικού Δικαίου, Δίκαιο & Οικονομία (Π.Ν. Σάκκουλας. Αθήνα 2000) σελ. 101-102

⁶² L PAOLI and T V BEKEN, The Oxford Handbook of Organised Crime, Organized Crime. A Contested Concept (Oxford University Press. United Kingdom 2014) σελ. 23-24

⁶³ L PAOLI and T V BEKEN, The Oxford Handbook of Organised Crime, Organized Crime. A Contested Concept (Oxford University Press. United Kingdom 2014) σελ. 24-26

υπό την αιγίδα του Ο.Η.Ε. η Σύμβαση κατά του Οργανωμένου Υπερεθνικού Εγκλήματος, το Δεκέμβριο του 2000 στο Παλέρμο της Ιταλίας, η οποία τέθηκε διεθνώς σε ισχύ το 2003⁶⁴. Αναφορικά με τον επακριβή ορισμό του Ο.Ε., δεν υπάρχει αποδεκτά ενιαίος ορισμός, δεδομένου των διαφορετικών προσεγγίσεων του φαινομένου⁶⁵, καθώς και λόγω των διαφορετικών δικαϊκών συστημάτων. Για παράδειγμα η Ελλάδα ακολουθεί το «ηπειρωτικό μοντέλο δικαίου», ενώ άλλα μέλη του Συμβουλίου της Ε.Ε. έχουν διαφορετικά δίκαια, όπως το κοινό αγγλοσαξονικό. Έτσι κανονισμοί της Σύμβασης είναι γενικοί και αποφεύγουν τον επακριβή προσδιορισμό του φαινομένου.

Η Ελλάδα κύρωσε και εφάρμοσε αυτή και τα τρία πρωτόκολλα που τη συνοδεύουν, με το Ν.3875/2010 και εν συνεχεία ο Έλληνας νομοθέτης προχώρησε σε τροποποίηση του αρθ.187 Π.Κ. περί «Εγκληματικής Οργάνωσης», το οποίο είχε εισάγει με το Ν.2928/2001 ως πρώτη οργανωμένη προσπάθεια αντιμετώπισης του Ο.Ε. . Η εφαρμογή αυτή ήταν υποχρεωτική από την Ελλάδα, διότι με τη Συνθήκη της Λισαβόνας που επικυρώθηκε το 2009, το Ευρωπαϊκό Δίκαιο επηρεάζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, λαμβάνει κατευθύνσεις μέσω κανονισμών και οδηγιών, ενώ βάση της παρ.1 αρθ.28 Συντάγματος, αυτές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου, υπερισχύοντας κάθε άλλης αντίθετης διάταξη νόμου⁶⁶. Με την τροποποίηση του Ν.4619/2019 και βάση της αιτιολογικής του Έκθεσης, μεταξύ άλλων αποδίδεται ο «πραγματοπαγής» χαρακτήρας της «επιχειρησιακά» δομημένης εγκληματικής οργάνωσης, που τη διαφοροποιεί από τις απλές συμμορίες που έχουν «προσωποπαγή» χαρακτήρα⁶⁷.

Ομοίως, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν.3875/2010 η Σύμβαση ορίζει την υποχρέωση ποινικοποίησης της νομιμοποίησης προϊόντων εγκλήματος, όπως και μέτρα κατά της διαφθοράς και παρακώλυσης της δικαιοσύνης, όπως αναφέρεται στα αρθ.8&9 αυτής. Στα κράτη επαφίεται η ευχέρεια να ορίσουν ποια εγκλήματα θα συνδέονται με

⁶⁴ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 173-174

⁶⁵ L PAOLI and T V BEKEN, The Oxford Handbook of Organised Crime, Organized Crime. A Contested Concept (Oxford University Press. United Kingdom 2014) σελ. 22-23

⁶⁶ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 150-152

⁶⁷ Ν ΛΙΒΟΣ, ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ: ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ, στο ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, Πρακτικά του Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου (Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ. Αθήνα 2000) Σελ. 34-35

πράξεις ξεπλύματος⁶⁸. Πέρα από τη Σύμβαση του Παλέρμο, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα μεγαλύτερα έσοδα του Ο.Ε. προέρχονται από τη παράνομη διακίνηση και εμπορία ναρκωτικών⁶⁹ και προς αντιμετώπιση του φαινομένου έχουν εκδοθεί Συμβάσεις και Αποφάσεις από την Ε.Ε., τον Ο.Η.Ε. και τη F.A.T.F. αναφορικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

2.2.2 Διαδικασίες εγκληματοποίησης και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, έννοια του "ξεπλύματος χρήματος" κατασκευάστηκε στις Η.Π.Α. και επιπλέον, καθώς τα παράνομα αυτά κεφάλαια δε δύνανται να φορολογηθούν και υπο το φόβο μη διοχετευτούν σε άλλα κράτη, το 1986 οι Η.Π.Α. ποινικοποίησαν και διεθνοποίησαν τη νομιμοποίηση εσόδων ως αντεγκληματική πολιτική και παράλληλα διατήρησαν έτσι το προβάδισμα των αμερικανικών τραπεζών στον ανταγωνισμό. Η διεθνοποίηση της αντεγκληματικής πολιτικής επιτεύχθηκε με τη Συνθήκη της Βιέννης το 1988 αποτελώντας τη πρώτη ποινικοποίηση του ξεπλύματος και εν συνεχεία το 1989 συστήθηκε στο Παρίσι η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), με έδρα και χρηματοδότηση από τον Ο.Ο.Σ.Α., όπου μέσω Συστάσεων και κυρώσεων μη εφαρμογής τους, ο άτυπος ρόλος της FATF εδραιώθηκε και οδήγησε στην υπερποινικοποίηση του φαινομένου, όχι όμως απέναντι στα ισχυρά κράτη και τις τράπεζες. Παράδειγμα αυτού αποτελούν τα συνεχόμενα σκάνδαλα με παράνομες πράξεις που συνεισφέρουν στην οικονομική κρίση και παρότι αποτελούν χρηματοπιστωτικές συναλλαγές, η FATF δε μπόρεσε να τα αποτρέψει, καθώς παρά ότι κρίνονται ανήθικα δεν είναι και παράνομα. Αντιθέτως, ηθική κρίνεται η συμμόρφωση των κρατών στη αρνητική στάση τους απέναντι στις υπαγόμενες χώρες στη γκρίζα και μαύρη λίστας της FATF. Αυτό αποδεικνύει τα δομικά χαρακτηριστικά του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην οικονομία της ελεύθερης αγοράς, που αποτελεί ένα ευρύ πλαίσιο συνδιαλλαγών μεταξύ ισχυρών⁷⁰. Σχετικά με αυτό, καίρια είναι η αποκάλυψη των Falciani και Minguzzi, καθώς αναδεικνύουν ότι οι πολιτικοί

⁶⁸ Μ. ΚΑΪΑΦΑ-ΓΚΜΠΙΑΝΤΙ, 'Ποινικά Χρονικά, Η ποινική αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος: Μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας' (2007) σελ. 3-19

⁶⁹ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, 'Στρατηγική της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και Στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων: Ερωτήσεις και απαντήσεις' [2021] [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_21_1664] ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2024

⁷⁰ Β. ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Η αντεγκληματική πολιτική για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ως λανθάνουσα οικονομική διακυβέρνηση, στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπος (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 255-275

είχαν καταρτίσει νόμο προς όφελος των τραπεζιτών και παροχή νέων προϊόντων και υπηρεσιών στους πελάτες τους, τη συνειδητή και εσκεμμένη προσπάθεια των ισχυρών να αποκρύψουν τις δράσεις ξεπλύματος, τις τεράστιες ευθύνες των τραπεζών για τη κρίση της πραγματικής οικονομίας και τη παροχή υπηρεσιών ξεπλύματος των τραπεζών στα χρήματα της μαφίας, των ναρκωτικών και πολιτικών⁷¹.

Αναφορικά με την Ελλάδα, οι αναφερόμενες Συμβάσεις κυρώθηκαν από το Ν.2331/1995 μέχρι και το Ν.4557/2018, ενώ στα βασικά αδικήματα του αρθ.4 Ν.4557/2018 περιέχεται μεταξύ άλλων το άρθ.187 (εγκληματική οργάνωση), καθώς και κάθε αδίκημα που προβλέπει φυλάκιση τουλάχιστον έξι(6) μηνών. Η ασάφεια αυτή, όπως αναπτύχθηκε ανωτέρω, ενέχει λειτουργικότητα υπέρ μιας οικονομικής διακυβέρνησης δια μέσου της παγκοσμιοποιημένης αγοράς⁷². Επίσης σύμφωνα με υπ'αριθμ:1309/2019 Απόφαση Αρείου Πάγου, το άρθ.187 Π.Κ. και τα υπόλοιπα βασικά αδικήματα αρθ.4 μπορούν να συρρέουν πραγματικά με το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων. Αυτή η σύνδεση έχει αυστηροποιήσει τα προληπτικά μέτρα, καθώς παλαιότερες πράξεις πλημμελήματος υπάγονται πλέον στο αδίκημα της παράνομης νομιμοποίησης εσόδων, διευρύνοντας τα τοπικά όρια των ποινικών νόμων και παραβιάζει έτσι, όπως υποστηρίζεται, την αρχή της αναλογικότητας, ενώ η αύξηση μέτρων και ποινών σε άτομα που δε συνδέονται με το Ο.Ε., υποβιβάζει αυτά σε μέσο άσκησης αντεγκληματικής πολιτικής⁷³. Παράλληλα διαπιστώνεται διεύρυνση της διακριτικής ευχέρειας από πλευράς της δικαιοσύνης και της αστυνομίας, καθώς σχετική έρευνα της Σταμούλη ανέδειξε ότι ο νόμος διαφέρει από το «πνεύμα» του νομοθέτη κατά την εφαρμογή του και διαφοροποιείται με βάση τα χαρακτηριστικά του δράστη, με αποτέλεσμα την ανισότητα των πολιτών απέναντι σε αυτόν. Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν την επιλεκτικότητα κατά την εφαρμογή του νόμου από τους φορείς κοινωνικού ελέγχου, το συγκρουσιακό χαρακτήρα του νόμου, εξω-ποινικούς παράγοντες που επιδρούν κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας, καθώς και τις επιπτώσεις στις μεταβολές της εγκληματικότητας που επιφέρει το ποινικοκατασταλτικό

⁷¹ Η FALCIANI & A MINGUZZI, Το χρηματοκιβώτιο των φοροφυγάδων (Εκδόσεις Λιβάνης. Αθήνα 2015) σελ. 69-71, 97-110, 150-152, 203-209

⁷² Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Η αντεγκληματική πολιτική για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ως λανθάνουσα οικονομική διακυβέρνηση, στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπους (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 255-256

⁷³ Ε ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ-ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ, 'Ποινικά Χρονικά, Για ένα νέο ορισμό του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση'(2006) 865-873

σύστημα⁷⁴. Από τα ανωτέρω συνάγεται η διεθνοποίηση της αντεγκληματικής πολιτικής, με τη δημιουργία και λειτουργία διεθνών φορέων, οργανισμών και ομάδων που θέτουν ως κύρια αρμοδιότητα την αντιμετώπιση του. Φαίνεται ότι ποινικό δίκαιο χρησιμοποιείται χρησιμοθηρικά μεταβάλλοντας τις λειτουργίες και τις αρχές του ποινικού δικαίου, ενώ παράλληλα παρέχει το συμβολικό μήνυμα επάρκειας των κυβερνήσεων απέναντι στο έγκλημα⁷⁵.

⁷⁴ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, Οι αλήθειες του εγκληματολογικού λόγου: αντιφάσεις, περιορισμοί και προβλήματα στη θεώρηση του «εγκληματικού ζητήματος», στο Εξουσίες, επιστημονική ουδετερότητα και εγκληματολογικός λόγος 50 χρόνια Howard Becker “Whose side are we on?” (Ε.Ε.Μ.Ε.Κ.Ε. . Αθήνα 2016) σελ. 276-294

⁷⁵ Μ ΚΑΪΑΦΑ-ΓΚΜΠΑΝΤΙ, ‘Ποινικά Χρονικά, Η ποινική αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος: Μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας’ (2007) σελ. 3-19

3. Οργανωμένο έγκλημα και το φαινόμενο της Greek Mafia

3.1 Οργανωμένο έγκλημα

3.1.1 Ορισμοί

Προκειμένου να γίνει πληρέστερα κατανοητή η ανάλυση του φαινομένου που θα ακολουθήσει, είναι χρήσιμη η παράθεση των σχετικών ορισμών βάσει του Ruggiero⁷⁶. Οι συμμορίες είναι διάχυτες ομάδες, όπου κινητοποιούν πολλούς συμμετέχοντες και επομένως, είναι σχετικά ριζωμένες στην κοινωνία των πολιτών. Το οργανωμένο έγκλημα απολαμβάνει ισχυρούς δεσμούς με την κοινωνία, απορροφώντας εργατικό δυναμικό στις εγκληματικές δραστηριότητες και εξυπηρετώντας μέσω υπηρεσιών και αγαθών τη κοινωνική πελατεία, ενώ συνάπτει συνεργασίες με οικονομικούς και πολιτικούς δρώντες. Ως έννοια της "αλληλεπίδρασης", ορίζει ότι οι επιτυχημένες εγκληματικές ομάδες είναι υποχρεωμένες να διαμορφώνουν συμπράξεις και συνασπισμούς με επίσημους φορείς. Επίσης, ενσωματώνει την έννοια του δικτύου, εστιάζοντας στη ποικιλία και την ετερογένεια των μελών που ενεργούν από κοινού σε παράνομες πρακτικές(ο.π.). Τα διαπραττόμενα εγκλήματα "λευκού κολάρου" αφορούν άτομα κύρους και υψηλού κοινωνικού status στα πλαίσια της επαγγελματικής τους δραστηριότητας⁷⁷ και αντιστοιχούν στα εγκλήματα των ισχυρών και στα «εγκλήματα της οικονομίας»⁷⁸, όπως και στα εγκλήματα των πολιτικών που βρίσκονται στην εξουσία⁷⁹.

3.1.2 Το Οργανωμένο Έγκλημα σήμερα

Η επίσημη καταγραφή του Ο.Ε. στην Ελλάδα, όπως θα αναδειχθεί σε επόμενο κεφάλαιο, πραγματώνεται περισσότερο με στατιστικούς όρους, παρά με ποιοτικούς. Σύμφωνα με τη Βιδάλη, οι δράσεις Ο.Ε. κατά τη περίοδο 2000-2010 ήταν κάτι πρωτόγνωρο για την Ελλάδα

⁷⁶ V RUGGIERO, Introduction: the organization of crime. In Ph Gunev, V Ruggiero, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership (Routledge, Taylor and Francis Group. London and New York 2012) σελ. 3-14

⁷⁷ E H SUTHERLAND, "Is "White collar Crime" Crime? ", American Sociological Review. 10(2) (Annual Meeting Papers, 1944)

⁷⁸ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, «Ιχνηλατώντας τη σύγχρονη πραγματικότητα: εγκλήματα του λευκού κολάρου και ηθικοί πανικοί», σε Β ΚΑΡΥΔΗΣ, Α ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ, Ηθικοί πανικοί, εξουσία και δικαιώματα. (Εκδόσεις Σάκκουλα. Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2015) σελ. 65-88

⁷⁹ Δ ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ, ΠΟΙΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, ΤΕΥΧΟΣ 1: Η εγκληματικότητα των πολιτικών στην εξουσία (ή εγκληματικότητα του «ψηλού καπέλου», (Εκδόσεις Σάκκουλας. Αθήνα 2013) σελ. 4-13

και η μελέτη του φαινομένου προσεγγίζονταν περισσότερο με όρους πολιτικού εγκλήματος και τρομοκρατίας, αγνοώντας το πρότερο συμμοριακό φαινόμενο. Η δυσκολία διάκρισης του Ο.Ε. ως τέτοιο, οφείλεται στην αδυναμία της συλλογικής «συνείδησης» να το ξεχωρίσουν από άλλες κατηγορίες παρανομίας, όταν αυτό συμβιώνει με τη νομιμότητα ή άλλες κοινωνικές πρακτικές⁸⁰. Όπως θα αναδειχθεί παρακάτω, το Ο.Ε. με τη μορφή της συμμορίας, υπήρχε μεταξύ του 1860 και 1933 και αντιμετωπίζονταν με τη διάταξη του νόμου ΤΟΔ' του 1871 «περί καταδιώξεως της ληστείας»⁸¹, αναφορικά με τις συμμορίες, η οποία παρά τις μετέπειτα αλλαγές της, ίσχυε έως τη τυποποίηση της «εγκληματικής οργάνωσης» με το Ν.2829/2001. Στο ίδιο η Βιδάλη επισημαίνει ότι το φαινόμενο του Ο.Ε. δε γίνονταν αντιληπτό ως τέτοιο, διότι τα συμφέροντα και οι υπηρεσίες που προωθούσε το Ο.Ε. “παρέχονταν» μέσω της κομματικής πελατείας και της δομικής ιδιαιτερότητας του ελληνικού πολιτικού συστήματος”. Για αυτό το λόγο αποτράπηκε και η διάκριση του Ο.Ε. υπό τη μορφή συμμορίας, από τη πολιτική και καθώς δεν υπήρχε στατιστική καταγραφή του ως τέτοιο, εισήχθη στην επικαιρότητα ως κάτι ξένο και εισαγόμενο στην ελληνική κοινωνία, είτε ότι αφορά ξένους που τα Μ.Μ.Ε. τους αποκαλούν π.χ., «νονούς της νύχτας».⁸².

Ο όρος Ο.Ε. έκανε την εμφάνισή του στην Ελλάδα τη δεκαετία του 90', καθώς τον εισήγαγαν τα Μ.Μ.Ε. προκειμένου να παρουσιάσουν ορισμένες εκφάνσεις της κοινωνικής και οικονομικής ζωής στη μεταψυχροπολεμική Ελλάδα⁸³. Αναδείχθηκε ως βασική κοινωνική απειλή, ως παθολογία και εξαίρεση, δίχως να συσχετίζεται με το κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο των οποίων είναι μέρος. Αιτία φαίνεται να είναι οι ηθικοί πανικοί⁸⁴ περί Ο.Ε. που εισήγαγαν τα Μ.Μ.Ε. τη δεκαετία του 90' καθώς και οι Εκθέσεις της ΕΛ.ΑΣ. για το Ο.Ε., βάσει της θεωρίας «αλλοδαπής συνομωσίας», ως κίνδυνος από ξένες μαφίες και

⁸⁰ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 158-160

⁸¹ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ, ‘ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ’ [1871] [<https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/%CE%A0%CE%A1%CE%92%20%CE%A0%CE%95%CE%A1.%CE%93%20%CE%A3%CE%A5%CE%9D.%CE%92%20%CE%A4.1%201870-1871.pdf>] ανακτήθηκε 18 Ιουνίου 2024

⁸² Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 158-160

⁸³ Γ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, Γ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, «“Καπιταλισμός χωρίς άδεια”: Η ελληνική περίπτωση», στο Μ ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ, Έγκλημα και ποινική καταστολή σε εποχή κρίσης. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Νέστορα Κουράκη (Αντ. Ν. Σάκκουλας. Αθήνα - Κομοτηνή 2016) σελ. 955

⁸⁴ Β ΚΑΡΥΔΗΣ, , Όψεις κοινωνικού ελέγχου στην Ελλάδα. Ηθικοί Πανικοί, Ποινική Δικαιοσύνη. (Εκδόσεις Σάκκουλα. Αθήνα-Κομοτηνή 2010) σελ. 41-66

αλλοδαπούς, συνδεδεμένη παράλληλα με το μεταναστευτικό πρόβλημα⁸⁵. Αυτό γίνεται αντιληπτό από το γεγονός, ότι η ενταξιακή προσαρμογή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή ενοποίηση, ξεκίνησε από τη δεκαετία του 90', μέσω δομικών μεταρρυθμίσεων προς απελευθέρωση της αγοράς και κατόπιν μίας περιόδου ευφορίας και δημοσίων έργων, κατέληξε στη σημερινή εποχή της κρίσης και του δημοσίου χρέους. Έτσι ήταν εύκολο για τα Μ.Μ.Ε. να κατευθύνουν τους «ηθικούς πανικούς» στα ευάλωτα ώτα των μικρομεσαίων στρωμάτων που αντιμετωπίζουν το μεγαλύτερο πρόβλημα επιβίωσης, με ανασφάλειες και με αβεβαιότητες και με θύτες τους μετανάστες που προσπαθούν να προσαρμοστούν στο νέο τους περιβάλλον μέσω της αγοράς⁸⁶.

Σήμερα, το Οργανωμένο Έγκλημα "Ο.Ε." είναι εγκληματολογικός όρος που περιγράφει κοινωνικά φαινόμενα συστηματικής παρανομίας που σκοπό έχουν το κέρδος, καθώς και τους παράγοντες ανάπτυξής του, ενώ ο όρος "εγκληματική οργάνωση" υιοθετήθηκε για τη ποινική τυποποίηση του φαινομένου του Ο.Ε.⁸⁷. Η διαδικασία εγκληματοποίησης αποτελεί προτεραιότητα του προτύπου της "άμυνας της κοινωνίας από το έγκλημα" και επικεντρώνεται στις πρακτικές που το Ο.Ε. και ο κρατικός μηχανισμός μέσω της διαφθοράς, δημιουργούν σχέσεις και συγκροτούν δομές προς διάπραξη εγκλημάτων⁸⁸. Κατά τη τελευταία 15ετία η έννοια του Ο.Ε. αποτελεί αιτία ενοποίησης του ευρωπαϊκού ποινικού δικαίου⁸⁹ και αποτυπώνεται ποινικά ως πρώτη οργανωμένη προσπάθεια στο εγχώριο ποινικό δίκαιο με το άρθ.187 Π.Κ. του Ν.2928/2001, έως και το Ν.4908/2022 με τη τελευταία τροποποίηση.

Έτσι, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν.4619/2019, ο ορισμός της Εγκληματικής Οργάνωσης περιγράφεται στη παρ.1 αρθ.187 των διατάξεων του Π.Κ., περιέχοντας τα περισσότερα ζητούμενα στοιχεία του αρθ.2 της Σύμβασης του Παλέρμο, ήτοι "επιχειρησιακά δομημένη και με διαρκή εγκληματική δράση οργάνωση τριών ή

⁸⁵ Γ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, Γ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, «"Καπιταλισμός χωρίς άδεια": Η ελληνική περίπτωση», στο Μ ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ, Έγκλημα και ποινική καταστολή σε εποχή κρίσης. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Νέστορα Κουράκη (Αντ. Ν. Σάκκουλας. Αθήνα - Κομοτηνή 2016) σελ. 956-964

⁸⁶ Γ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, Γ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, «"Καπιταλισμός χωρίς άδεια": Η ελληνική περίπτωση», στο Μ ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ, Έγκλημα και ποινική καταστολή σε εποχή κρίσης. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Νέστορα Κουράκη (Αντ. Ν. Σάκκουλας. Αθήνα - Κομοτηνή 2016) σελ. 971-972

⁸⁷ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 150-151

⁸⁸ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 167-173

⁸⁹ Ε ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ-ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ, 'Ποινικά Χρονικά, Για ένα νέο ορισμό του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση '(2006) σελ. 865-866

περισσότερων προσώπων, που επιδιώκει την τέλεση περισσότερων κακουργημάτων". Ως "επιχειρησιακή" χαρακτηρίζεται η δομή ομάδας που τα μέλη αναλαμβάνουν αποτελεσματικά διακριτούς και αλληλοϋποστηριζόμενους ή αυτοτελείς ρόλους, ανεξάρτητα γνώσης του καθενός για τα ιδιαίτερα καθήκοντα των άλλων ή και για τον συγκεκριμένο σε κάθε περίπτωση στόχο της οργάνωσης, επισημαίνοντας το «πραγματοπαγή» χαρακτήρα της οργάνωσης. Το έγκλημα είναι διαρκές⁹⁰ και ο δόλος σκοπού βαρύνει την οργάνωση, ενώ για τα μέλη αρκεί ο ενδεχόμενος δόλος⁹¹. Ο πορισμός οικονομικού ή άλλου υλικού οφέλους εισήχθη έμμεσα με τη τροποποίηση του Ν.3875/2010 στη παρ.4 αρθ.187 Π.Κ., ως επιβαρυντική περίπτωση στα πλαίσια της διακριτικής ευχέρειας. Στην ανωτέρω αιτιολογική ο νομοθέτης δικαιολόγησε τη μη εισαγωγή του εν λόγω ουσιώδους στοιχείου, υποστηρίζοντας ότι η ρύθμιση του αρθ.187 Π.Κ. επεκτείνεται σε κάθε είδους οργανωμένη εγκληματικότητα "ανεξάρτητα από τους ποικίλους στόχους που προωθούν, καθώς κοινωνική απαξία έχουν οι εγκληματικές πράξεις τους και όχι αποκλειστικά οι στόχοι".

Το ανωτέρω αποτυπώνει μία επιλεκτική πτυχή της νομοθέτησης, καθώς από τη πρώτη οργανωμένη προσπάθεια αντιμετώπισης του Ο.Ε. με το Ν.2928/2001 και το κατάλογο αδικημάτων της παρ.1 αρθ.187 Π.Κ., έως και τη κατάργηση του καταλόγου αυτού με το Ν.4619/2019, ενώ καταγράφονταν σε αυτόν σχεδόν όλα τα σοβαρά αδικήματα του Π.Κ., δε περιλαμβάνονταν τα εγκλήματα διαφθοράς. Αυτό αναδεικνύει και την επιλεκτικότητα της αντεγκληματικής πολιτικής απέναντι στην σοβαρή εγκληματικότητα, μέσω διαφοροποιημένης αντιμετώπισης σε εγκλήματα παρόμοιας κοινωνικής βλάβης και βαρύτητας, με σχέσεις συνδιαλλαγής και συνεργασίας, όπως αποτυπώνεται στη διαφοροποίηση ανάμεσα στο κρατικό - εταιρικό έγκλημα που αντιμετωπίζεται ως παθολογική εξαίρεση στα πλαίσια της διαφθοράς και στο οργανωμένο έγκλημα που αντιμετωπίζεται στην έννοια της εγκληματικής οργάνωσης με το αρθ.187 Π.Κ., με δρώντες άτομα του υποκόσμου⁹². Κατόπιν τροποποιήσεων, το οικονομικό όφελος αναφέρεται στη παρ.3 για τη συμμορία, ενώ σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν.4619/2019, δεν

⁹⁰ ΤρΕφΚακΠατρών, Απόφαση 244/2017 'Εγκληματική οργάνωση - Εμπορία ανθρώπων - Υπεξαγωγή εγγράφων' [2017] [<https://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomologia/trefkakpatron%20244.htm>] ανακτήθηκε 22 Μαΐου 2024

⁹¹ Δ ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΣ, 'Ποινικά Χρονικά, Η υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος της παρ. 1 του άρθρου 187 ΠΚ' (2017) 638-639

⁹² Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 163 & 236-238

απαιτείται νομοθετικά να είναι και παράνομο. Επίσης η οργανωμένη εγκληματική δραστηριότητα εντοπίζεται υπό τη μορφή της εκβίασης και τυποποιείται στο αρθ.385 Π.Κ. όπως τροπ. με το Ν.4619/2019, ιδίως με τη παροχή προστασίας στα νυχτερινά μαγαζιά και επιχειρήσεις αναψυχής⁹³.

Το μέγεθος και τη λειτουργία του Ο.Ε. κατά τις τελευταίες δεκαετίες, αναδεικνύει η Βιδάλη, το οποίο περιγράφει ως κοινωνικό φαινόμενο και επιχείρηση, που ακολουθεί λειτουργικά τις αλλαγές της οικονομίας και της αγοράς εργασίας. Η εξάπλωσή του προϋποθέτει κατ' ανάγκη εξυπηρετήσεις, διασυνδέσεις και συνδιαλλαγές εντός κρατικού μηχανισμού, καθώς και συνδιαλλαγές με τις τοπικές κοινωνίες και πολιτικούς παράγοντες για υποθέσεις που μπορεί να μοιάζουν «αθώες», ελάχιστονος σημασίας και που δύσκολα αποδεικνύονται δικαστικά. Αναφερόμαστε στα εγκληματικά δίκτυα που η διάρκειά τους είναι ανεξάρτητη από συγκεκριμένα πρόσωπα⁹⁴, και για τα οποία θα αναφερθούμε πληρέστερα στη συνέχεια.

Παραδοσιακά η εμφάνιση του Ο.Ε. ταυτίζεται με την αλλαγή από τις παραδοσιακές δομές της αγροτικής κοινωνίας και την εξέλιξη του αστικού χώρου και της καπιταλιστικής οικονομίας. Οι Liddick, Block και Chambliss, επισημαίνουν πως η ανταγωνιστική φύση και οι αντιθέσεις του καπιταλισμού, είναι οι βασικές αιτίες και συνθήκες για την εμφάνιση και ανάπτυξη του Ο.Ε., ενώ ο Michalowski αναφέρεται στην ομοιότητα του Ο.Ε. με τη καπιταλιστική επιχείρηση, ορίζοντας αυτή ως δομημένη, συντονισμένη και γραφειοκρατικά οργανωμένη ένωση ατόμων, που έχει κατά βάση παράνομους στόχους και τρόπους για τη συσσώρευση κεφαλαίου⁹⁵. Αναλύοντας στη συνέχεια τη λειτουργία της Greek Mafia στα πρότυπα του καπιταλισμού, θα αναφερθούμε στη διάρθρωση του Ο.Ε. στην Ελλάδα ως οργανώσεις και δίκτυα που δρουν κυρίως στον αστικό χώρο⁹⁶. Παράλληλα θα αναδείξουμε

⁹³ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπους (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 228-230

⁹⁴ Σ ΒΙΔΑΛΗ, ΤΟ ΒΗΜΑ 'Η πορεία προς το οργανωμένο έγκλημα' [2009] [<https://www.tovima.gr/2009/07/19/opinions/i-poreia-pros-to-organwmeno-egklima/>] ανακτήθηκε 19 Μαΐου 2024

⁹⁵ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπους (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 214-215

⁹⁶ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) 160-163

τη δομική διαχρονικότητα και τη καλλιέργεια εγκληματικής κουλτούρας του φαινομένου στην Ελλάδα, ξεκινώντας από μία ιστορική αναδρομή.

3.2 Ιστορική εξέλιξη του φαινομένου στη νεότερη Ελλάδα

3.2.1 “Η Greek Mafia του 19ου ”

Ξεκινώντας την αναζήτηση του φαινομένου στην Ελλάδα από τα μέσα του 19ου αιώνα, θα διαπιστώσουμε ότι το φαινόμενο της εγκληματικής συμμορίας, τύπου Μαφίας με τις δικές του ιδιαιτερότητες, εντοπίζεται στις συνδιαλλαγές των βλαχοποιμένων και των ληστών της εποχής, με το κομματικό – πελατειακό σύστημα προστασίας και τα δίκτυα πατρωνίας⁹⁷. Αναλυτικότερα, αρχικά η ιδιότητα του ληστή δεν συνιστούσε παρέκκλιση αλλά, μια εποχιακή ένοπλη υπηρεσία στη νομαδική κτηνοτροφία. Με το χαρακτηρισμό των βοσκοτόπων ως εθνικών γαιών και τη παραχώρηση της διαχείρισης στους δήμους, δημιουργήθηκαν δίκτυα εγκληματικών επιχειρήσεων προς εκμίσθωση της γης. Τοπικοί παράγοντες και διωκτικές αρχές προέβαιναν μέσω πελατειακών σχέσεων και εκβιασμών στην εκμετάλλευση των ποιμένων, δημιουργώντας δίκτυα υποχρεώσεων απέναντί τους. Στη νέα αυτή κατάσταση της σταδιακής αποδιάρθρωσης της νομαδικής κτηνοτροφίας και της εδραίωσης της στατικής κτηνοτροφίας, καθώς και μεταβολής στον οικονομικό τύπο, οι νομάδες ή θα εξαθλιώνονταν ή θα προσαρμοζόντουσαν. Έτσι, έχοντας συνηθίσει να λειτουργούν εκτός κρατικού ελέγχου, επέλεξαν αντί να γίνουν εργάτες ή αγρότες και να ενταχθούν στο δυναμικό του κράτους, να «αυτονομηθούν». Αποτέλεσμα ήταν η έξαρση της ληστείας και η προσπάθειες καταστολής τους, φαινόμενα τα οποία εντάθηκαν λόγω οικονομικής κρίσης της εποχής, καθώς και των πολιτικών προσπαθειών να παύσει το ανειδίκευτο αυτό προσωπικό, στο βωμό της οικονομικής ανάπτυξης⁹⁸.

Στη πορεία, κατά την αγγλογαλλική κατοχή, τους ληστές χρησιμοποίησε λειτουργικά το Παλάτι ως προβοκάτορες προκειμένου να αποδείξει ότι οι σύμμαχοι δε μπορούν να κυβερνήσουν σωστά. Από τότε άρχισε η μορφολογική διαφοροποίησή τους ως συμμορίες, με επαγγελματική και οργανωμένη δράση, με εκτελέσεις για λογαριασμό τρίτων, με

⁹⁷ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Έλεγχος του εγκλήματος και δημόσια αστυνομία, Η οικονομία των νομάδων: ένα πρόβλημα; (Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ. Αθήνα-Κομοτηνή 2007) σελ. 311-329

⁹⁸ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Έλεγχος του εγκλήματος και δημόσια αστυνομία, Η οικονομία των νομάδων: ένα πρόβλημα; (Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ. Αθήνα-Κομοτηνή 2007) σελ. 311-329

στοιχεία εγκληματικής οργάνωσης και υποστήριξη από την αγροποικεμική κοινωνία. Τα δίκτυα προστασίας και επαφών τους, η ιεραρχία και η δομή των συμμοριών, ήταν χαρακτηριστικά και των πρώτων εγκληματικών οργανώσεων της Ευρώπης, αλλά οι ληστρικές συμμορίες στην Ελλάδα δε προσαρμόστηκαν στις αλλαγές της οικονομίας και των παραγωγικών σχέσεων, δεν αποτέλεσαν κυρίαρχο πόλο της οικονομίας και έτσι δεν έγιναν αντιληπτές με τα χαρακτηριστικά της Μαφίας. Πλέον όμως είναι αντιληπτό ότι αποτέλεσαν απόρροια των αδυναμιών του πολιτικού συστήματος, αποτελώντας μέρος μίας οικονομικής εγκληματικότητας “λευκού περιλαίμιου”. Έτσι αποδεικνύεται ότι στις αλλαγές των κυρίαρχων τρόπων οικονομικής και κοινωνικής αναπαραγωγής, ρόλοι εξουσίας και κοινωνικές θέσεις αχρηστεύονται και μετατίθενται στο χώρο της παρανομίας⁹⁹. Επίσης μπορούμε να διακρίνουμε πολλά κοινά στοιχεία με το φαινόμενο της Greek Mafia, τα οποία θα αναδείξουμε πληρέστερα στη συνέχεια.

3.2.2 Ευκαιρίες της ελεύθερης αγοράς, διαφθορά και εκβιασμοί

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 80' το οργανωμένο έγκλημα δεν γινόταν αντιληπτό ως τέτοιο, καθώς η λειτουργία του βασιζόταν στην ιδιαιτερότητα του ελληνικού πολιτικού συστήματος και του πελατειακού κράτους^{100 101}. Υπάρχουν όμως ειδησεογραφικές καταγραφές για αδικήματα στις αρχές του 20^{ου} αιώνα που παραπέμπουν σε Ο.Ε. ή και συμμορία καθώς και συνδιαλλαγές με ισχυρούς, όπως καταγράφεται για τον υπόκοσμο που περιέβαλλε τη πορνεία, για δεκάδες μεγαλοβιομήχανους δραστηριοποιούμενων στη «μαύρη αγορά» και για αρχαιοκαπηλία¹⁰². Η κατάσταση στην Ελλάδα άλλαξε από το τέλος της δεκαετίας του 1980, καθώς η αδυναμία δημιουργίας μιας αναπτυξιακής βιομηχανικής και οικονομικής πολιτικής, δημιούργησαν πλεονάζων

⁹⁹ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Έλεγχος του εγκλήματος και δημόσια αστυνομία, Η οικονομία των νομάδων: ένα πρόβλημα; (Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ. Αθήνα-Κομοτηνή 2007) σελ. 311-329

¹⁰⁰ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 158-160

¹⁰¹ Η λειτουργία του πελατειακού κράτους θα αναδειχθεί παρακάτω, είναι χαρακτηριστικό όμως ότι και στις τέσσερις μεγάλες ιστορικές περιόδους του κοινοβουλευτικού μας συστήματος από τον 19ο αιώνα, οι διαδικασίες κοινωνικής ενσωμάτωσης και συναίνεσης, διαμορφώνονται εξωθεσμικά με σχέσεις ανοχής και διαπλοκής, με σκοπό την ιδιοποίηση του δημόσιου πλούτου από τους ισχυρούς. Στο Μ ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ, «Πολιτική διαφθορά και χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων», σε Σ. Βιδάλη, Ν. Κ. Κουλούρης, Χ. Παπαχαλαράμπους, Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα, (Εκδόσεις Ε.Α.Π. Αθήνα 2019) σελ. 180-182

¹⁰² ΜΗΧΑΝΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ, ‘Το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα του 20ου αιώνα. Τα ναρκωτικά, ο υπόκοσμος της πορνείας, οι βιτριολίστριες και οι πληρωμένοι δολοφόνοι. Νέα εκπομπή’ [2021] [<https://www.mixanitouxronou.gr/to-organomeno-egklima-stin-ellada-toy-20oy-aiona/>] ανακτήθηκε 18 Ιουνίου 2024

ανειδίκευτο δυναμικό και αναδύθηκε η νυχτερινή διασκέδαση και η οικονομία της νύχτας, η οποία απευθύνονταν κυρίως στους νέους¹⁰³, μετατρέποντας τον ελεύθερο χρόνο σε βασικό τομέα της οικονομίας¹⁰⁴.

Το γεγονός ότι οι νέες αυτές αγορές δεν ρυθμίστηκαν κεντρικά, αλλά ούτε και αποτελεσματικά, σε συνδυασμό με τη κουλτούρα που καλλιεργήθηκε βάση αυτών, είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων επιπέδων παρανομίας κατά την οποία εκμεταλλεύονταν τις αναδυόμενες ευκαιρίες της ελεύθερης αγοράς. Έτσι υπήρξε ανάπτυξη της διαφθοράς, με βασικούς παράγοντες να αποτελούν το σύστημα αδειοδότησης και ελέγχου των νυχτερινών καταστημάτων, καθώς και η εμπλοκή αναδυόμενων ή αποκλεισμένων από τη νόμιμη οικονομία ανθρώπων, στο σύστημα προστασίας και εκβιασμών¹⁰⁵. Αποτέλεσμα αυτών ήταν η ανάπτυξη οργανώσεων και δικτύων που δρουν κυρίως στον αστικό χώρο και επιδίδονται σε διακίνηση ναρκωτικών, προστασία, εκβίαση, λαθρεμπόριο καυσίμων και άλλα εγκλήματα, ενίοτε υπό τον μανδύα του προσωπικού ασφαλείας και ενίοτε σε συνέργεια μεταξύ των εγκληματικών ομάδων με νόμιμους επιχειρηματίες και εκπροσώπους του νόμου, χρησιμοποιώντας για το σκοπό τους δωροδοκίες, απειλές και βία¹⁰⁶. Τότε ήταν που ξεκίνησε να σχηματίζονται η λειτουργία και οι δομές της Greek Mafia, όπως τη συναντάμε σήμερα, με το "πολύνεκρο «εμφύλιο» των εγχώριων ποινικών, με θύματα μπράβους που πουλούσαν προστασία σε μαγαζιά του κέντρου της Αθήνας και των νότιων προαστίων και τότε εμφανίστηκαν τα μέλη του περιώνυμου «συνδικάτου των εκτελεστών» που αναλάμβαναν δολοφονίες κατά παραγγελία, με θύματα επιχειρηματίες νυχτερινών κέντρων ή ιδιοκτήτες σχολών οδηγών"¹⁰⁷.

¹⁰³ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 160-163

¹⁰⁴ M GASPARINATOU, I STAMULI & S VIDALI, "Extortion in Greece", στο A NONCHEV, O OGNIAN SHENTOV & B TODOROV, Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 180-181

¹⁰⁵ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 160-163

¹⁰⁶ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 160-163

¹⁰⁷ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, IN GR 'Greek Mafia: Ο άγνωστος πόλεμος και η σιγή των 8 χρόνων' [2024] [<https://www.in.gr/2024/01/21/greece/greek-mafia-o-agnostos-polemos-kai-sigi-ton-8-xronon/>] ανακτήθηκε 01 Μαΐου 2024

3.2.3 Δολοφονίες της Greek Mafia και οι εκπρόσωποι του νόμου

Στην Ελλάδα, το φαινόμενο του ΟΕ δεν προσέλαβε χαρακτηριστικά όμοια με αυτά της Ιταλικής Μαρφίας, καθώς οι παρεμφερείς επιδιώξεις εξυπηρετούνταν πάντα από τις πελατειακές σχέσεις και μέσα από το κομματικό σύστημα¹⁰⁸. Ο όρος Greek Mafia προέκυψε κατά τις δεκαετίες του '80 και του '90 και έγινε γνωστός από τα Μ.Μ.Ε., αναφερόμενα στη προστασία που προσέφεραν συμμορίες με ιεραρχία, δομή και παράλληλη δράση στην εμπορία ναρκωτικών, όπλων και ξεπλύματος χρήματος, κυρίως στη περιοχή της Αττικής¹⁰⁹. Όπως αναφέρει σχετικό δημοσίευμα, "ήταν η περίοδος του νεοπλουτισμού, της «παρασιτικής» ευδαιμονίας και του άκρατου καταναλωτισμού. Ήταν η περίοδος της αρπαχτής, των μίζων και των διορισμών, των golden boys, της ταξικής επιδειξιμανίας και της ανάδειξης των μπουζουκιών σε χώρους εκδήλωσής της" και "στην προσπάθεια για έλεγχο της νυχτερινής ζωής, η Αθήνα γέμισε με αντιμαχόμενες ομάδες του υποκόσμου"¹¹⁰. Σε εκείνο το απόγειο των καπιταλιστικών προτύπων και των πελατειακών σχέσεων που είχαν δημιουργηθεί ήδη από την επανασύσταση του Ελληνικού Κράτους¹¹¹, τα κέρδη της προστασίας ήταν πολύ μεγάλα και υπήρχαν δυνατότητες διεύρυνσης των παράνομων επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό οι αρχηγοί των συμμοριών, γνωστοί και ως «νονοί» ή «αρχινονοί», ήθελαν περισσότερα κέρδη και έλεγχο μεγαλύτερων περιοχών και αυτό είχε ως επακόλουθο την έναρξη ενός τετραετούς «πολέμου» των ελληνικών συμμοριών με ξεκαθαρίσματα λογαριασμών και εκτελέσεις συμβολαίων θανάτου¹¹². Τη δεκαετία του 1990 έκανε την εμφάνισή του στην Ελλάδα και ο όρος «Οργανωμένο Έγκλημα», ο οποίος εισήχθη επίσης από τα Μ.Μ.Ε. ώστε να παρουσιάσουν ορισμένες εκφάνσεις της κοινωνικής και οικονομικής ζωής στη μεταψυχροπολεμική Ελλάδα, συνδέοντάς τον με τον υπόκοσμο. Εγκληματολογικά διαπιστώνεται όμως, ότι παρεκκλίνουσες συμπεριφορές, όπως

¹⁰⁸ Σ. ΒΙΔΑΛΗ, ΕΡΟΗΙ.GR 'Οργανωμένο έγκλημα: album di famiglia' [2021] [<https://www.epohi.gr/article/38806/organomeno-egklhma-album-di-famiglia>] ανακτήθηκε 18 Ιουνίου 2024

¹⁰⁹ MENSHOUSE GR 'Το τέλος του «άτρωτου» : Το πιο διαβόητο συμβόλαιο της αθηναϊκής νύχτας πληρώθηκε με μολύβι' [2016] [<https://menshouse.gr/stories/113550/ton-gazosan-me-60-sfaires-i-ektelesi-toy-ellina-nonoy-poy-den-katigoriithike-pote-gia-tipota#>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

¹¹⁰ MENSHOUSE GR 'Το τέλος του «άτρωτου» : Το πιο διαβόητο συμβόλαιο της αθηναϊκής νύχτας πληρώθηκε με μολύβι' [2016] [<https://menshouse.gr/stories/113550/ton-gazosan-me-60-sfaires-i-ektelesi-toy-ellina-nonoy-poy-den-katigoriithike-pote-gia-tipota#>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

¹¹¹ Μ. ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ, «Πολιτική διαφθορά και χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων», σε Σ. Βιδάλη, Ν. Κ. Κουλούρης, Χ. Παπαχαράλαμπος, Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα, (Εκδόσεις Ε.Α.Π. Αθήνα 2019) σελ. 175-182

¹¹² MENSHOUSE GR 'Το τέλος του «άτρωτου» : Το πιο διαβόητο συμβόλαιο της αθηναϊκής νύχτας πληρώθηκε με μολύβι' [2016] [<https://menshouse.gr/stories/113550/ton-gazosan-me-60-sfaires-i-ektelesi-toy-ellina-nonoy-poy-den-katigoriithike-pote-gia-tipota#>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

λαθρεμπορίες τσιγάρων, εμπορίες ναρκωτικών και ανθρώπων, συνιστούσαν αναμφίβολα Ο.Ε., ως κοινωνική δραστηριότητα στα πλαίσια του σύγχρονο καπιταλισμού με σκοπό το κέρδος¹¹³.

Όπως αναφέρει επίσης ο προϊστάμενος της Δίωξης Εκβιαστών¹¹⁴, αναφορικά με εκείνο το διάστημα, οι ομάδες που ασχολούνται με τη προστασία ιδρύθηκαν τις δεκαετίες '80 και '90 από παλιούς πορτιέρηδες των μαγαζιών, οι οποίοι δημιούργησαν ολιγομελής αρχικά ομάδες και ξεκίνησαν να πουλάνε εκβιαστικά προστασία και σε άλλα μαγαζιά, που δεν είχαν εργαστεί. Μετά μοίρασαν την Αττική σε περιοχές και μπήκαν και άλλα άτομα με βαρύ ποινικό παρελθόν, όπως εγκληματίες στο χώρο των ναρκωτικών, δολοφονιών, ληστειών κ.α., συμμετέχοντας και ελέγχοντας κάθε παράνομη δραστηριότητα, με σκοπό να είναι μέτοχοι στο παράνομο κέρδος, δημιουργώντας μια παγιωμένη σχέση μεταξύ ομάδων και καταστημάτων¹¹⁵.

Αναλυτικότερα και ακολουθώντας τις δημοσιοποιημένες υποθέσεις, την περίοδο 1988-1992, από τη «βεντέτα» κακοποιών - «μπράβων» που πουλούσαν προστασία σε καταστήματα στο κέντρο της Αθήνας, δολοφονήθηκαν οι Ντουρζιώτης, Σιώμης, Μανιαβός κ.ά., κατόπιν ανταγωνισμού επικυριαρχίας¹¹⁶. Στις 2/8/1991 δολοφονείται στη Σαρωνίδα ο Καλλιμώρου, γνωστός ως «Ολλανδός» και η εν λόγω δολοφονία αποδόθηκε στο «συνδικάτο του εγκλήματος», με πρωταγωνιστές τους κατόπιν δολοφονηθέντες, Καλτσά, Καλαποθαράκο, Φραγκογιάννη, Σούφλα, Κούση κ.ά., που ευθυνόταν για σωρεία εγκληματικών ενεργειών σε βάρος νυχτερινών κέντρων διασκέδασης, σε εμπόρους ναρκωτικών κ.ά. . Πρόκειται για μια υπόθεση που περιέργως ποτέ δεν έφθασε στο ακροατήριο. Πριν το χρόνο παραγραφής της δολοφονίας του «Ολλανδού», νέες μαρτυρίες νυν και πρώην στελεχών της ΕΛ.ΑΣ. ανέδειξαν ότι δράστες της δολοφονίας ήταν τελικά

¹¹³ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Βιδάλη Σ., Κουλούρης Ν., Παπαχαλαράμπους Χ., 2019, Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 213

¹¹⁴ Ν ΝΤΑΒΑΡΙΝΟΣ, ΖΟΥΓΛΑ.ΓΡ 'Στα άδυτα της Δίωξης Εκβιαστών Ποια είναι η Greek Mafia' [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524&ab_channel=zouglagr] ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2024

¹¹⁵ Ν ΝΤΑΒΑΡΙΝΟΣ, ΖΟΥΓΛΑ.ΓΡ 'Στα άδυτα της Δίωξης Εκβιαστών Ποια είναι η Greek Mafia' [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524&ab_channel=zouglagr] ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2024

¹¹⁶ ASTINOMIKO.GR, '1990: Ο "πόλεμος" των "νονών" συνεχίζεται στην Πετρούπολη' [2019] [<https://astinomiko.gr/1990-%CE%BF-%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CE%BC%CE%BF%CF%82-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CF%8E%CE%BD-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%87%CE%AF%CE%B6%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%B7/>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

ένστολοι που υπηρετούσαν κυρίως στην Ε.Κ.Α.Μ. . Κίνητρο των δραστών ήταν οι στενές σχέσεις τους με επιχειρηματίες νυχτερινών μαγαζιών, στα οποία οι αστυνομικοί της Ε.Κ.Α.Μ. παρείχαν προστασία ως «δεύτερο μεροκάματο» και το συμβόλαιο θανάτου που τους δόθηκε προς εκτέλεση από επιχειρηματία¹¹⁷.

Η πράξη τους, όπως και άλλες σχέσεις αστυνομικών με τον κόσμο της νύχτας, το οργανωμένο έγκλημα και τη συμμετοχή σε εκκαθαριστικές επιχειρήσεις μεταξύ ποινικών, ήταν επί πολλά χρόνια κοινό μυστικό στις τάξεις της ΕΛ.ΑΣ.¹¹⁸. Κοινό μυστικό ήταν και το υψηλό επίπεδο διαφθοράς σε όλους τους βαθμούς στην Ελληνική Αστυνομία τη δεκαετία του '90, καθώς σχετική έρευνα κατέληξε σε άσκηση ποινικών διώξεων από την Εισαγγελία Αθηνών εναντίον του αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ., ανώτατων αξιωματικών, συμβούλου πρώην υπουργού Δημόσιας Τάξης και απλών αστυνομικών, σχετικά με παράνομες άδειες παραμονής σε αλλοδαπές, αλλά και προστασίας κέντρων και ινστιτούτων μασάζ. Πρώην υπουργός Δημόσιας Τάξης, αναλαμβάνοντας τη πολιτική ευθύνη, είχε δηλώσει ότι παρόμοιες διαδικασίες υπήρχαν από το 1993¹¹⁹. Παρά ταύτα, στη δεκαετία του 1990, το οργανωμένο έγκλημα φαινόταν να είναι ένα περιθωριακό φαινόμενο, το οποίο άρχισε να ερευνάται διεξοδικά κατόπιν διεθνών δεσμεύσεων που ανέλαβε η Ελλάδα για την εκπόνηση ειδικών εκθέσεων σχετικά με την κατάσταση του οργανωμένου εγκλήματος¹²⁰.

Η σταδιακή εδραίωση των εγκληματικών οργανώσεων στην Ελλάδα παρατηρήθηκε κατά την περίοδο 2000 – 2005, ως συνέπεια των διαρθρωτικών αλλαγών στο τέλος του 20ου αιώνα, λόγω επέκτασης της ελεύθερης αγοράς και της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Έτσι εμφανίστηκαν ομάδες ανθρώπων που αποκλείστηκαν από τη νόμιμη οικονομία και

¹¹⁷ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟ ΒΗΜΑ 'Αστυνομικοί εκτέλεσαν «νονό» με συμβόλαιο θανάτου' [2015] [<https://www.tovima.gr/2015/05/16/society/astynomikoi-ektelesan-nono-me-symbolaio-thanatoy/>]

ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

¹¹⁸ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟ ΒΗΜΑ 'Αστυνομικοί εκτέλεσαν «νονό» με συμβόλαιο θανάτου' [2015] [<https://www.tovima.gr/2015/05/16/society/astynomikoi-ektelesan-nono-me-symbolaio-thanatoy/>]

ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

¹¹⁹ Α ΣΙΛΑ, ΤΑ ΝΕΑ 'Χτύπησαν ψηλά οι πρώτες διώξεις για τη διαφθορά στην ΕΛ.ΑΣ.' [1998] [<https://www.tanea.gr/1998/11/04/greece/xtypisan-psila-oi-prwtes-diwkseis-gia-ti-diafthora-stin-el-as/>]

ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

¹²⁰ Μ GASPARINATOU, Ι STAMULI & S VIDALI, "Extortion in Greece", στο Α NONCHEV, Ο OGNIAN SHENTOV & Β TODOROV , Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 161-162

απασχολούνταν πλέον στις παράνομες αγορές, με παράλληλη εμφάνιση προσφοράς και ζήτησης παράνομων προϊόντων, όπως το λαθρεμπόριο καπνού¹²¹.

Συνεχίζοντας με τη δράση της Greek Mafia, ακολούθησε την περίοδο 1997-2001 ο πόλεμος της επονομαζόμενης «μαφίας της Ηλιούπολης», με δολοφονίες ποινικών, ενώ από τη διετία 2000-2001 και τη δολοφονία ενός εκ των αρχηγών του «συνδικάτου των εκτελεστών» στον Σχοινιά και έπειτα, άρχισαν να κλιμακώνουν τη δράση τους συμμορίες των δυτικών προαστίων που δραστηριοποιούνταν, εκτός από τις εκβιάσεις, στο λαθρεμπόριο καυσίμων και τσιγάρων, με την αναφερόμενη συνδρομή αστυνομικών και λιμενικών, φτάνοντας στο σημείο να οργανώσουν μέχρι και ανατινάξεις πλοίων¹²².

3.2.4 Ο 2ος κύκλος δολοφονιών της Greek Mafia στη δεκαετία του 90'

Αναλυτικότερα, ο 2ος και πιο βίαιος κύκλος δολοφονιών της Greek Mafia ξέσπασε το 1997 και οδήγησε στη δολοφονία του Θέμη Καλαποθαράκου, ο οποίος ήταν αρχικά στην ομάδα του Καλλιμώρου¹²³. Είχε προηγηθεί την 12/11/1999 η δολοφονία του οπωροπώλη κακοποιού Σωτηρόπουλου, γνωστό ως «Τσέλιγκας», ο οποίος φαίνεται να ήρθε σε σύγκρουση με τη «μαφία της Ηλιούπολης» με την οποία έκανε δουλειές, της οποίας αρχηγικά μέλη ήταν η οικογένεια Γρηγοράκου και μέλη αθλητές του μπάσκετ, ένας ηλεκτρονικός, ένας εργολάβος οικοδομών κ.α.¹²⁴. Οι μαφιόζοι της Ηλιούπολης είχαν συλληφθεί το 1996 κατηγορούμενοι για εκβιασμό και αφού αποφυλακίστηκαν το 1998, θεωρώντας ότι κάποιος από την ομάδα είχε πλέον μιλήσει στην Αστυνομία, χωρίστηκαν και άρχισαν να αλληλοσκοτώνονται. Από σχετικά δημοσιεύματα, αξιοσημείωτο είναι ότι η ανωτέρω «μαφία» εκτός από δολοφονίες και εκβιάσεις, είχε επιδοθεί σε εισαγωγή και διακίνηση μεγάλων ποσοτήτων κοκαΐνης¹²⁵.

¹²¹ M GASPARINATOU, I STAMULI & S VIDALI, "Extortion in Greece", στο A NONCHEV, O OGNIAN SHENTOV & B TODOROV , Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 162

¹²² Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, IN GR 'Greek Mafia: Ο άγνωστος πόλεμος και η σιγή των 8 χρόνων' [2024] [<https://www.in.gr/2024/01/21/greece/greek-mafia-o-agnostos-polemos-kai-sigi-ton-8-xronon/>] ανακτήθηκε 01 Μαΐου 2024

¹²³ MENSHOUSE GR 'Το τέλος του «άτρωτου» : Το πιο διαβόητο συμβόλαιο της αθηναϊκής νύχτας πληρώθηκε με μολύβι' [2016] [<https://menshouse.gr/istories/113550/ton-gazosan-me-60-sfaires-i-ektelesi-toy-ellina-nonoy-poy-den-katigorithike-pote-gia-tipota#>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

¹²⁴ Λ ΝΕΣΦΥΤΕ, ΤΑ ΝΕΑ 'Καθάρισαν τον «Τσέλιγκα»' [1994] [<https://www.tanea.gr/1999/11/13/greece/katharisan-ton-tseligka/>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

¹²⁵ Δ ΑΝΤΩΝΙΟΥ, KATHIMERINI.GR 'Αυλαία για μια πανίσχυρη οικογένεια «νονών»' [2002] [<https://www.kathimerini.gr/society/109828/aylaia-gia-mia-panischyri-oikogeneia-nonon/>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

Ο Καλαποθαράκος μαζί με τον Φραγκογιάννη ήταν αρχηγοί του επονομαζόμενου «συνδικάτου των εκτελεστών» που έδρασε την περίοδο 1989 -1995 και στα τέλη της δεκαετίας του '80 πήραν ως συνεργάτη τους τον Παπαμάλη, προκειμένου να αναλάβει τη διεκπεραίωση βομβιστικών επιθέσεων. Ο Παπαμάλης ήταν αρχηγός μίας παρέας από «βατράχια» της ΜΥΚ και κατά τη δεκαετία του '90 αποτέλεσαν την ομάδα κρούσης «νονών της νύχτας», διεκπεραιώνοντας σχεδόν όλες τις βομβιστικές επιθέσεις του οργανωμένου εγκλήματος, ανατινάζοντας και πλοία, ενώ σύμφωνα με τα δημοσιεύματα στις ίδιες ενέργειες προέβαιναν και άλλοι 7 πρώην άνδρες της ΜΥΚ¹²⁶. Ο Καλαποθαράκος φοβήθηκε ότι ο Παπαμάλης θα στρεφόταν εναντίον του και έτσι ο Παπαμάλης δολοφονείται την 14/02/2000, ενώ ακολουθεί την 25/06/2000 με όμοιο τρόπο η δολοφονία του Καλαποθαράκου από τη μαφία των δυτικών προαστίων. Στο ίδιο δημοσίευμα, χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι Καλαποθαράκος και Παπαμάλης επιχειρούσαν στο πλευρό του Αρκάν στο πόλεμο της Βοσνίας, με τον πρώτο να έχει επαφές με γνωστό Έλληνα στρατιωτικό, με σημαντικό ρόλο στην ΕΥΠ και στο πολιτικό παρασκήνιο, με σκοπό να παίρνει μέρος σε μυστικές «επιχειρήσεις» στην Αλβανία, στη Βοσνία και αλλού ώστε να προωθεί τα ελληνικά συμφέροντα¹²⁷.

Μετά τη δολοφονία του Παπαμάλη, τη θέση του πήρε ο Βασίλης Στεφανάκος αναλαμβάνοντας τα ηνία της ομάδας του, με υπαρχηγούς τους Λακιώτη και Σκαφτούρο, ενώ θεωρούνταν ο πιθανός υπεύθυνος της δολοφονίας Καλαποθαράκου. Ο Στεφανάκος, ιδιοκτήτης έκθεσης αυτοκινήτων, οργάνωσε μια τεράστια επιχείρηση κακουργημάτων, εκβιασμών, προστασίας, εμπρησμών, εκτεταμένου λαθρεμπορίου τσιγάρων και κανσίων¹²⁸, επιθέσεων και διαφθοράς λιμενικών και αστυνομικών, ενώ εικάζεται ότι ξεκαθάρισε τουλάχιστον το 80% της "πιάτσας" της νύχτας. Η λαθρεμπορία τσιγάρων γίνονταν με συνοδεία φουσκωτών σκαφών της ΟΥΚ και διεφθαρμένων λιμενικών¹²⁹.

¹²⁶ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟVIMA.GR 'Η «λαμπρή καριέρα» ενός βομβιστή' [2008] [<https://www.tovima.gr/2008/11/25/archive/i-lampri-kariera-enos-bombisti/>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

¹²⁷ Στο πλευρό του Αρκάν ήταν και η Μαφία της Ιταλικής "Καμόρρα", όπου σπάζοντας το εμπάργκο και ελέγχοντας την Αλβανική Μαφία, παρείχε όπλα στον Αρκάν, παίρνοντας ως αντάλλαγμα τον έλεγχο των παράνομων επιχειρήσεων στη μισή Σερβία. Στο: Ρ ΣΑΒΙΑΝΟ, γόμορρα, Ταξίδι στην οικονομική αυτοκρατορία και στο όνειρο για κυριαρχία της Καμόρρα (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ. Αθήνα 2006) σελ.280-281

¹²⁸ NEWS247.GR 'Συνελήφθη ο καταζητούμενος Βασίλης Στεφανάκος' [2008] [<https://www.news247.gr/ellada/sinelifthi-o-katazitoumenos-vasilis-stefanakos/>] ανακτήθηκε 03 Μαΐου 2024

¹²⁹ Λ ΝΕΣΦΥΓΕ, ΤΑΝΕΑ.GR 'Κρύβεται, αλλά μιλάει στα κανάλια' [2002] [<https://www.tanea.gr/2002/09/27/greece/krybetai-alla-milaei-sta-kanalia/>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

Η επόμενη δολοφονία ήταν του Λακιώτη την 18/11/2005 και ο γύρος των «εκκαθαριστικών ενεργειών» του κόσμου της νύχτας, έκανε μία παύση την 10/06/2009 με τη δολοφονία του επιχειρηματία Αναγνωστόπουλου, έχοντας αφήσει δεκαέξι νεκρούς «στο κόσμο της νύχτας»¹³⁰. Για τα επόμενα οχτώ έτη δε παρουσιάζονται δολοφονίες της Greek Mafia και πιθανές αιτίες αναφέρονται α) ο σχηματισμός δικογραφίας από την ΕΛ.ΑΣ. και την ΕΥΠ το 2011 αναφορικά με τη δράση 217 ποινικών που φέρονται να συμμετείχαν σε οκτώ εγκληματικές οργανώσεις, ανάμεσά τους και οκτώ αστυνομικοί, β) τη φυλάκιση πολλών ηγετικών στελεχών της Greek Mafia και γ) η δολοφονία του επιχειρηματία Αναγνωστόπουλου καθώς εικάζεται ότι ευθύνονταν για συμβόλαια θανάτου¹³¹. Η δικογραφία για τη δράση των κυκλωμάτων της νύχτας από την ΕΛ.ΑΣ. και την ΕΥΠ το 2011, ανέφερε εκβιάσεις 268 νυχτερινών κέντρων και άλλων καταστημάτων στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη, Αγρίνιο, Λουτρακί, Κόρινθο, Χαλκίδα και Ηλεία, δράση πληρωμένων εκτελεστών από τη Ρωσία, προσπάθεια ξεπλύματος 1.500.000 πλαστών χαρτονομισμάτων ευρώ μέσω της Τράπεζας της Ελλάδος, εμπλοκή ανώτατων αξιωματικών της ΕΛΑΣ εν αποστρατεία σε εγκληματικές επιθέσεις, εμπλοκή υπαλλήλου της Βουλής, διασυνδέσεις με αστυνομικούς και άλλους κρατικούς υπαλλήλους, εμπλοκή σωφρονιστικών υπαλλήλων και δικηγόρων, καθώς και εμπλοκή στην απαγωγή του εφοπλιστή Παναγόπουλου¹³², με κύριους υπεύθυνους τους Βλαστό, Σκαφτούρο και Στεφανάκο¹³³. Παρά ταύτα, από τουλάχιστον 150 καταστηματάρχες που κλήθηκαν να καταθέσουν στον εισαγγελέα Πειραιά για τις συμμορίες των νονών της νύχτας, μόνο δύο θέλησαν να μιλήσουν για εκβιάσεις από κακοποιούς, υπό τον φόβο μιας ανταποδοτικής επίθεσης¹³⁴.

¹³⁰ ΤΟ VIMA.GR 'Περίεργη σιωπή στον κόσμο της νύχτας' [2011] [<https://www.tovima.gr/2011/01/25/society/periergi-siwpi-ston-kosmo-tis-nyxtas/>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

¹³¹ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, IN.GR 'Greek Mafia: Ο άγνωστος πόλεμος και η σιγή των 8 χρόνων' [2024] [<https://www.in.gr/2024/01/21/greece/greek-mafia-o-agnostos-polemos-kai-sigi-ton-8-xronon/>]

¹³² ΤΟVIMA.GR 'Η δικογραφία για τους 217 «νονούς»' [2011] [<https://www.tovima.gr/2011/03/30/society/i-dikografia-gia-toys-217-nonoys/>] ανακτήθηκε 03 Μαΐου 2024

¹³³ ΚΑΤΗΜΕΡΙΝΙ.GR 'Εξαρθρώθηκε η συμμορία των απαγωγέων του εφοπλιστή Παναγόπουλου' [2009] [<https://www.kathimerini.gr/society/363239/exarthrothike-i-symmorion-ton-apagogeon-toy-efoplisti-panagopoyloy/>] ανακτήθηκε 03 Μαΐου 2024

¹³⁴ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟVIMA.GR '«Ο νονός μού ζήτησε συγγνώμη»' [2011] [<https://www.tovima.gr/2011/10/29/society/o-nonos-oy-zitise-syggnow-i/>] ανακτήθηκε 05 Μαΐου 2024

3.3 Κοινωνική οργάνωση και εξάπλωση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα

3.3.1 Ανάπτυξη εγκληματικής κουλτούρα υπό τη μορφή Ο.Ε. στην Ελλάδα

Το γεγονός ότι για κάποιο χρονικό διάστημα δεν υπήρξαν σχετιζόμενες δολοφονίες από τη Greek Mafia, δε σημαίνει ότι σταμάτησαν οι παράνομες επιχειρηματικές της δραστηριότητες με χρήση βίας και εκβιαστικών πρακτικών. Συγκεκριμένα, σε συνέχεια των ανωτέρω δολοφονιών, άξια αναφοράς είναι η δράση του Γ. ΤΣΑΚΟΓΙΑΝΝΗ, ο οποίος δήλωνε «συνεπής εργοδότης ποδοσφαιρικής ομάδας και αξιόπιστος κατασκευαστής»¹³⁵. Σύμφωνα με το έγκριτο δημοσίευμα, ο ΤΣΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ από τη δεκαετία του '80 εγκληματούσε συνεργαζόμενος με τον «Τσέλιγκα» και κατόπιν με την οικογένεια ΓΡΗΓΟΡΑΚΟΥ, για την οποία θεωρείται ως ηθικός αυτουργός των δολοφονιών τους. Οι παράνομες δραστηριότητές του αποτελούνταν από κλοπές, τοκογλυφίες, ηλεκτρονικό τζόγο που επέφερε τεράστια κέρδη, απαγωγή, οργάνωση απόδρασης Παλαιοκώστα και Ριζάι. Αν και η δράση του ήταν γνωστή στις Αρχές, δεν υπήρξε τεκμηριωμένη κατηγορία από δικαστικές και αστυνομικές Αρχές, ενώ διατηρούσε παρασκηνιακές σχέσεις με υψηλόβαθμους αξιωματικούς της ΕΛ.ΑΣ. . Χαρακτηριστικά, το 2003 ανέλαβε την ιδιοκτησία της ΠΑΕ Ηλιούπολης και είχε προσλάβει ως προπονητή της Ηλιούπολης έναν αξιωματικό της ΕΛ.ΑΣ. που υπηρετούσε στη Σαλαμίνα. Συνελήφθη όμως το 2011 μαζί με τον Μπέο, καθώς κατηγορήθηκαν ότι μαζί με τον Μ.Ψωμιάδη ήταν εγκέφαλοι εγκληματικής οργάνωσης που έστηνε παιχνίδια μέσω εκβιασμών και δωροδοκιών, δράση που τους επέφερε τεράστια κέρδη, τα οποία ξέπλεναν και νομιμοποιούσαν μέσω του ΟΠΑΠ¹³⁶. Αναφορικά με τον Μπέο, θα γίνει ξεχωριστή αναφορά σε ενότητα, προκειμένου να αναδείξουμε τη συμβιωτική σχέση της κοινωνίας του Βόλου κατά τα πρότυπα του καπιταλισμού.

Παρότι οι εκβιασμοί ως στοιχείο του Ο.Ε., έχουν συνδεθεί με τη βιομηχανία του ελεύθερου χρόνου, αυτοί διαπράττονται και εντός του κύκλου της αγροτικής παραγωγής, παρότι

¹³⁵ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟVΙΜΑ.GR 'Γ. Τσακογιάννης «Εμένα φοβούνται, το πρόβατο;»' [2011] [<https://www.tovima.gr/2011/06/26/sports/g-tsakogiannis-emena-foboyntai-to-probato/>] ανακτήθηκε 05 Μαΐου 2024

¹³⁶ ΜΑΚΤΗS.GR 'Έτσι λειτουργούσε το κύκλωμα' [2011] [<https://www.makthes.gr/etsi-leitoyrgoyse-to-kykloma-55785>] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

κρύφθηκαν στη «γκρίζα ζώνη της εγκληματικότητας»¹³⁷ που επέφεραν οι διαρθρωτικές αλλαγές στο τέλος του 20ου αιώνα, ιδίως με τις συνέπειες επέκτασης της ελεύθερης αγοράς. Έτσι, σχετική έρευνα που εκδόθηκε το 2016, διαπίστωσε μεταξύ άλλων, εκβιασμούς από καρτέλ που σχετίζονται με τον παραγωγικό κύκλο των γεωργικών προϊόντων και του ζωικού κεφαλαίου¹³⁸ καθώς και εκβιασμούς ως αποτέλεσμα της μετάβασης γεωργών και κτηνοτρόφων στην παρανομία¹³⁹. Αυτοί φαίνεται να έχουν τη μορφή εταιρικού εγκλήματος και σχετίζονται με το οργανωμένο έγκλημα “επειδή τα καρτέλ αναπτύσσονται σε μορφές χαλαρών δεσμών μεταξύ των εταιρειών που έχουν συνάψει συμφωνίες καρτέλ (δίκτυα), στη βάση ενός συγκεκριμένου παράνομου σχεδίου (αθέμιτος ανταγωνισμός) και ως εκ τούτου, ένα καρτέλ αυτού του τύπου συνιστά δίκτυο εγκληματικής επιχείρησης”. Οι δράστες των εταιρικών εγκλημάτων είναι άτομα και θεσμοί με νόμιμο, αξιοσέβαστο καθεστώς, συχνά υψηλή επαγγελματική εξειδίκευση, των οποίων οι στόχοι είναι τα οικονομικά κέρδη ή η διατήρηση και επέκταση της εξουσίας και των προνομίων τους¹⁴⁰.

Σχετικά δημοσιεύματα αυτής της κατηγορίας εγκλημάτων, αναδεικνύουν τα χαρακτηριστικά τους, όπως είναι οι σχέσεις διαπλοκής με πολιτικά πρόσωπα προκειμένου να αποκρύπτονται και να καλύπτονται οι εκβιαστικές τεχνικές, η ανισότητα στην εφαρμογή του νόμου και η εργαλειακή λειτουργία Ανεξάρτητων Αρχών, η οποία αποδυναμώνει το θεσμικό ρόλο τους¹⁴¹. Χαρακτηριστικά για τις υποθέσεις καρτέλ, επισημαίνεται ότι για παραβάσεις αθέμιτου ανταγωνισμού από τις ισχυρές πολυεθνικές εταιρίες, “οι ποινικές ευθύνες είναι απλά ένα χρηματικό πρόστιμο, το οποίο με τους συχνούς νόμους περί αποσυμφόρησης των φυλακών και των δικαστηρίων, παραγράφεται συστηματικά (υπό όρους)”¹⁴². Ομοίως στην ίδια υπόθεση, χαρακτηριστική είναι η προσπάθεια των πολιτικών

¹³⁷ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Λευκά Κολάρα και Οικονομικό Έγκλημα, Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική, (Εκδόσεις Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ . Αθήνα 2014) σελ. 79-82

¹³⁸ ΕΕΑ.GR ‘Κακουργηματικές κατηγορίες για το «καρτέλ γάλακτος»’ [2013] [<https://www.eea.gr/arthra-eea/kakouyrgimatikes-katigories-gia-to-kartel-galaktos/>] ανακτήθηκε 04 Μαΐου 2024

¹³⁹ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟVΙΜΑ.GR ‘Τα μυστικά της «μαφίας του Μυλοποτάμου»’ [2008] [<https://www.in.gr/2024/01/21/greece/greek-mafia-o-agnostos-polemos-kai-sigi-ton-8-xronon/>] ανακτήθηκε 04 Μαΐου 2024

¹⁴⁰ Μ GASPARINATOU, Ι STAMULI & S VIDALI, “Extortion in Greece”, στο Α NONCHEV, Ο OGNIAN SHENTOV & Β TODOROV , Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 168-170

¹⁴¹ Ε ΧΡΥΣΟΛΩΠΑ, ΤΑΝΕΑ.GR ‘Greek Mafia: Ο άγνωστος πόλεμος και η σιγή των 8 χρόνων’ [2024] [<https://www.in.gr/2024/01/21/greece/greek-mafia-o-agnostos-polemos-kai-sigi-ton-8-xronon/>] ανακτήθηκε 04 Μαΐου 2024

¹⁴² ΕΕΑ.GR ‘Κακουργηματικές κατηγορίες για το «καρτέλ γάλακτος»’ [2013] [<https://www.eea.gr/arthra-eea/kakouyrgimatikes-katigories-gia-to-kartel-galaktos/>] ανακτήθηκε 04 Μαΐου 2024

προσώπων, επικάλυψης των ποινικών ευθυνών τους μέσω πολιτικοποίησης¹⁴³ της ποινικής διαδικασίας¹⁴⁴, καθώς και η προσπάθεια των εμπλεκόμενων κατάδικων πολιτικών προσώπων και κρατικών αξιωματούχων να επανέλθουν σε πολιτικές και οικονομικές συμφωνίες εκμετάλλευσης του κρατικού πλούτου μέσω Δημοσίων Συμβάσεων¹⁴⁵. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει την κερδοσκοπική κουλτούρα των πολιτικών προσώπων, που εκμεταλλεύονται τα αναγκαία προς αυτό το σκοπό δίκτυα διαπλοκής και διαφθοράς, στα οποία θα αναφερθούμε στη συνέχεια, όπως και την ανηθικότητα που επικρατεί στον επιχειρηματικό τομέα προκειμένου να βγουν ωφελημένοι από τον ανταγωνισμό. Επίσης υποστηρίζεται, ότι ο σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει στην ανάπτυξη καρτέλ αγροτικών εκβιασμών δεν είναι ούτε οι ιδιαίτερες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες ούτε η πραγματική επέκταση του πρωτογενούς τομέα, αλλά η οργάνωση και η χρηματοδότηση ολόκληρης της αλυσίδας παραγωγής¹⁴⁶.

Αναφορικά με τη μετάβαση γεωργών και κτηνοτρόφων στην παρανομία, συγκεκριμένα σε εγκληματική οργάνωση, στα σχετικά δημοσιεύματα αναφέρεται η "συμμορία των ορεσίβιων κακοποιών" που διενεργούσε μεγάλης κλίμακας εμπόριο όπλων και πυρομαχικών, καλλιεργούσε ινδική κάνναβη την οποία στη συνέχεια εμπορευόταν, μαζί με άλλα σκληρά ναρκωτικά όπως κοκαΐνη, συνεργάζονταν με αστυνομικούς προκειμένου να αποκρύπτεται η δράση τους και να διαφεύγουν τη σύλληψη¹⁴⁷. Για την ίδια υπόθεση, σχετικό άρθρο αναδεικνύει τη κουλτούρα της τοπικής κοινωνίας στη παρανομία, τη συγκροτημένη επιχειρησιακή ετοιμότητά τους να έρθουν σε ένοπλη αντιπαράθεση με τις δυνάμεις καταστολής που θα επιδιώξουν να προβούν σε νομότυπο έλεγχο αυτών, τις ισχυρές πολιτικές σχέσεις μέσω των οποίων επιδιώκουν την ατιμωρησία, τις "μαφιόζικες" επιθέσεις τους κατά αστυνομικών και δημόσιων κτηρίων, σε σημείο να απάγουν διοικητή

¹⁴³ Δ ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ, ΠΟΙΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, ΤΕΥΧΟΣ 1: Η εγκληματικότητα των πολιτικών στην εξουσία (ή εγκληματικότητα του «ψηλού καπέλου», (Εκδόσεις Σάκκουλας. Αθήνα 2013) σελ. 8-10

¹⁴⁴ Μ ΤΣΩΛΗ, ΤΟVΙΜΑ.GR 'Οι «γαλάζιοι» κουμπάροι στο εδώλιο' [2008] [<https://www.tovima.gr/2008/11/02/archive/oi-galazioi-koymparoi-sto-edwlio/>] ανακτήθηκε 04 Μαΐου 2024

¹⁴⁵ Α ΛΥΚΕΣΑΣ, ΕFSYN.GR 'Ένας «κουμπάρος» απ' τα παλιά...' [2017] [https://www.efsyn.gr/oikonomia/elliniki-oikonomia/96356_enas-koymparos-ap-ta-palia] ανακτήθηκε 04 Μαΐου 2024

¹⁴⁶ Μ GASPARINATOU, Ι STAMULI & S VIDALI, "Extortion in Greece", στο Α NONCHEV, Ο OGNIAN SHENTOV & Β TODOROV, Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 168-170

¹⁴⁷ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟVΙΜΑ.GR 'Τα μυστικά της «μαφίας του Μυλοποτάμου' [2008] [<https://www.in.gr/2024/01/21/greece/greek-mafia-o-agnostos-polemos-kai-sigi-ton-8-xronon/>] ανακτήθηκε 04 Μαΐου 2024

αστυνομικής Υπηρεσίας. Αναφορικά με τις πολιτικές σχέσεις και την ατιμωρησία, το ίδιο δημοσίευμα αναφέρει την αριθμητική αποψίλωση των διωκτικών αρχών στη συγκεκριμένη περιοχή, την αλλαγή του επιχειρησιακού ρόλου τους προς περιφερειακούς ελέγχους, τη μεγάλη καθυστέρηση οργανωμένης επέμβασης κατόπιν δολοφονικής επίθεσης με συνέπεια το μη εντοπισμό των αρχηγικών στελεχών, καθώς και την ευνοϊκή μεταχείριση των κατηγορουμένων από το δικαστήριο¹⁴⁸.

Οι πελατειακές σχέσεις, η λειτουργική αναγκαιότητα της πολιτικής στη δομή των εγκληματικών οργανώσεων, καθώς και η συμμετοχή κρατικών αξιωματούχων και δικηγόρων, αναδεικνύονται επίσης στη περίπτωση εγκληματικής οργάνωσης στη Κρήτη το 2012 όπου επιδίδονταν στη καλλιέργεια και διακίνηση ναρκωτικών, καθώς και ζωοκλοπές¹⁴⁹. Η εγκληματική οργάνωση, από τις μεγαλύτερες στη Κρήτη, φαίνεται να δραστηριοποιούνταν από το 2011, είχε ιεραρχική δομή και διακριτούς ρόλους, είχε πρόσβαση σε δημόσια Υπηρεσία προκειμένου να λαμβάνει πιστοποιητικά χρήστη ναρκωτικών για τα μέλη του ώστε να διασφαλίζουν την ατιμωρησία τους, ενώ μέλος της ψηλά στην ιεραρχία είχε δεσμούς «κουμπαριάς» με ισχυρό πολιτικό πρόσωπο της Ελλάδας, το οποίο το βοήθησε ανεπιτυχώς στην υποψηφιότητά του να εκλεγεί βουλευτής¹⁵⁰. Στην ίδια περιοχή, τα επόμενα έτη εξιχνιάστηκε εγκληματική οργάνωση με τη συμμετοχή αστυνομικών, που προέβαινε σε εκβιάσεις, εμπρησμούς και πώληση όπλων και πυρομαχικών στη Greek Mafia, προκειμένου οι τελευταίοι να εκτελέσουν συμβόλαια θανάτου, ένοπλες ληστείες και άλλα αδικήματα. Στο ίδιο, διαπιστώνεται επίσης νόμιμη επιχείρηση να έχει ενταχθεί στην εγκληματική οργάνωση προκειμένου να παρέχει τα αναγκαία υλικά και συνέχιζε να λειτουργεί, παρότι προϊόντα της είχαν κατασχεθεί από της αστυνομικές αρχές έξι φορές¹⁵¹.

¹⁴⁸ Ν ΤΣΕΦΛΙΟΣ, BLOKO.GR '2007 Η "μάχη" των Ζωνιανών και το τραγικό τέλος του ειδικού φρουρού' [2008] [<https://www.bloko.gr/2019/11/2007.html>] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

¹⁴⁹ NEWSBEAST.GR 'Υποψήφιος βουλευτής ο υπαρχηγός της μαφίας της Κρήτης' [2012] [<https://www.newsbeast.gr/society/arthro/443974/upopsifios-vouleutis-o-uparhigos-tis-mafias-tis-kritis>] ανακτήθηκε 03 Μαΐου 2024

¹⁵⁰ PROTOTHEMA.GR 'Ο μαφιόζος που ήθελε να γίνει βουλευτής' [2012] [<https://www.protothema.gr/greece/article/237106/o-mafiozos-poy-hthele-na-ginei-boyleyths/>] ανακτήθηκε 03 Μαΐου 2024

¹⁵¹ Π ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, THETOC.GR 'Πως το κύκλωμα της Κρήτης τροφοδοτούσε την Greek Mafia' [<https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/pws-to-kuklwma-tis-kritis-trofodotouse-tin-greek-mafia/>] ανακτήθηκε 03 Μαΐου 2024

3.3.2 Το Ο.Ε. στο καπιταλιστικό οικονομικό σύστημα

Αναφορικά με τη Greek Mafia, σχετιζόμενη είναι η επισήμανση της Βιδάλη, ότι η κοινωνική ανάπτυξη εγκληματικής κουλτούρας, παράλληλα με το κοινωνικό αποκλεισμό και την παροχή ευκαιριών εύκολου πλουτισμού, παρέχει γόνιμο έδαφος στην ανάπτυξη του Ο.Ε., του οποίου η κοινωνική οργάνωση βασίζεται σε προϋπάρχουσες κοινωνικές πρακτικές πλουτισμού και πολιτισμικές τάσεις¹⁵². Σύμφωνα επίσης με τη Βιδάλη, το Ο.Ε. ως επιχείρηση και κοινωνικό φαινόμενο, ακολουθεί τις αλλαγές της οικονομίας και της αγοράς εργασίας. Ο καπιταλισμός επιβιώνει και λειτουργεί βάση των αναγκών κατανάλωσης και στο πλαίσιο αναγκών για παράνομα προϊόντα και υπηρεσίες, διαμορφώνει και εξελίσσει το Ο.Ε., στοχεύοντας στο κέρδος μέσω και της άσκησης εξουσίας. Αυτός ο παράγοντας άσκησης εξουσίας, ευνοήθηκε ιστορικά από την αδυναμία και τα κενά της κρατικής εξουσίας, όπως παραδείγματι η σικελική Μαφία, η οποία εκμεταλλεύτηκε τη μετάβαση στον καπιταλισμό και λειτούργησε ως σύστημα οργάνωσης εξουσίας και οικονομικής δραστηριότητας έξω από το κράτος¹⁵³. Φαίνεται ότι το Ο.Ε. λειτουργεί υποστηρικτικά στην οικονομία του καπιταλισμού και εδραιώνεται με τη συναίνεση εκείνων των πληθυσμών που μένουν εκτός της νόμιμης οικονομίας¹⁵⁴. Αυτή η συναίνεση οδηγεί και στη κοινωνική "νομιμοποίηση" σε αυτές τις πληθυσμιακές ομάδες, με τη λειτουργία του Ο.Ε. ως συστήματος άσκησης ελέγχου στο πλαίσιο παροχής παράνομων αγαθών και υπηρεσιών¹⁵⁵.

Πλέον, η αποτύπωση του Ο.Ε. ως περιστασιακό φαινόμενο εγκληματικότητας, έχει αλλάξει στην απόδειξη της διαπλοκής του με το κράτος και τους πολιτικούς, καθώς και την είσοδό του στη νόμιμη οικονομία¹⁵⁶, χαρακτηριστικά και της Greek Mafia όπως θα αναδείξουμε παρακάτω. Κατόπιν της σύντομης αυτής επισήμανσης που σκοπό είχε τη πληρέστερη κατανόηση του φαινομένου, θα ακολουθήσουμε τη δράση της Greek Mafia στο πλαίσιο των

¹⁵² Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 154

¹⁵³ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπους (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 215-217

¹⁵⁴ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ. 216

¹⁵⁵ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπους (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 215-217

¹⁵⁶ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπους (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 236-239

δολοφονιών μετά το 2017 και θα προσθέσουμε εγκληματολογικές επισημάνσεις. Ως όχημα θα χρησιμοποιήσουμε τη θεωρία για το Ο.Ε. του CHAMBLISS, ως μοντέλου πατρωνίας-πελατείας μέσω άτυπων δικτύων, που άλλοτε ανταγωνίζονται και άλλοτε συνεργάζονται μεταξύ τους¹⁵⁷.

¹⁵⁷ W CHAMBLISS, On the Take – From Petty Crooks to Presidents, 20 ed., (Indiana University Press . Bloomington & Indianapolis 1988) σελ. 70-80

4. Το φαινόμενο της Greek Mafia τη τελευταία δεκαετία

4.1 Ένταση της βίας και παράνομες συνδιαλλαγές

4.1.1 Οι «νονοί» της διαπλοκής και οι «πίτες» της ντροπής

Ο κύκλος των δολοφονιών άνοιξε πάλι το 2017 δίχως όρια στη βία¹⁵⁸, καθώς μέχρι τη δολοφονία του ΓΡΙΒΑ δεν υπήρχε δολοφονία μπροστά σε παιδί θύματος. Στο ίδιο σημείο δολοφονίας του ΓΡΙΒΑ, το 2016 ο ΛΙΤΣΑΣ είχε δεχθεί ένοπλη επίθεση με “καλάσνικοφ” ενώ πήγαινε σε παιδικό πάρτυ με τα τέσσερα παιδιά του. Ο ΓΡΙΒΑΣ και ο ΛΙΤΣΑΣ, ενώ παλαιότερα ήταν μαζί σε συμμορία που δρούσε στο Πειραιά όντας αντίπαλοι του ΣΤΕΦΑΝΑΚΟΥ, εν συνεχεία ο ΛΙΤΣΑΣ εντάχθηκε στην ομάδα του ΣΤΕΦΑΝΑΚΟΥ και ο ΓΡΙΒΑΣ στην αντίπαλη ομάδα του ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ¹⁵⁹. Πριν από το χωρισμό τους, είχαν ενταχθεί για ένα διάστημα μαζί στην ομάδα του ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ, με το ΛΙΤΣΑ τρίτο ιεραρχικά και το ΓΡΙΒΑ δεύτερο και ως εισπράκτορα των παράνομων από τους εκβιασμούς κερδών¹⁶⁰. Ο ΣΤΕΦΑΝΑΚΟΣ αποφυλακίστηκε το 2016 με το Ν.4322/2015 και κατόπιν έλεγχε τη περιοχή του Χαϊδαρίου, ενώ το 2017 αποφυλακίστηκε και ο ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ, το αντίπαλο δέος του ΣΤΕΦΑΝΑΚΟΥ. Ο ΣΤΕΦΑΝΑΚΟΣ είχε συνεργαστεί το 2006 με τους ΠΑΛΑΙΟΚΩΣΤΑ και ΡΙΖΑΪ προκειμένου αποδράσουν με ελικόπτερο από τον Κορυδαλλό¹⁶¹, ενώ όπως αναφέρθηκε στο 2ο κύκλο δολοφονιών, από το 2011 είχε συστήσει εγκληματική ομάδα με τους ΣΚΑΦΤΟΥΡΟ και ΒΛΑΣΤΟ, με ανάθεση ρόλων και ιεραρχική δομή, η οποία λειτουργώντας με μυστικότητα και χρήση της τεχνολογίας, συνδιαλέγονταν με ισχυρούς επιχειρηματίες, πολιτικό, τρομοκρατικές οργανώσεις, αστυνομικούς, σωφρονιστικούς υπαλλήλους και δικαστικούς, χρησιμοποιώντας άλλοτε τη

¹⁵⁸ Θ ΠΑΝΟΥ και Μ ΣΑΚΕΛΛΑΡΗΣ, NEWSIT ‘Δολοφονία Βασίλη Γρίβα: Είδε τους δολοφόνους του και έδωσε το παιδί του για να το σώσει!’ [2017] [<https://www.newsit.gr/egklhma/dolofonia-vasili-griva-eide-toys-dolofonoys-toy-kai-ediokse-to-paidi-toy-gia-na-to-sosei-sothike-apo-thayma-i-mitera-poy-dexthike-mia-sfaira/1019847/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

¹⁵⁹ Θ ΠΑΝΟΥ, NEWSIT ‘Γιώργος Λίτσας: Σενάρια ξεκληρίσματος της “ομάδας Στεφανάκου” – Φόβοι για νέα συμβόλαιο θανάτου’ [2018] [<https://www.newsit.gr/egklhma/giorgos-litsas-senaria-kseklirismatos-tis-omadas-stefanakou-fovoi-gia-nea-symvolaia-thanatou/2491418/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

¹⁶⁰ Μ ΤΣΑΛΛΑΡΗΣ, efsyn.gr ‘Μαφιόζικα αντίποινα για τη δολοφονία Στεφανάκου’ [2018] [https://www.efsyn.gr/ellada/astynomiko/147919_mafiozika-antipoina-gia-ti-dolofonia-stefanakoy] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

¹⁶¹ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ‘Δολοφονία Βασίλη Στεφανάκου με καταιγισμό πυρών’ [2018] [<https://www.kathimerini.gr/society/943837/dolofonia-vasili-stefanakoy-me-kataigismo-pyron/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

βία και άλλοτε τη διαφθορά μέσω δωροδοκιών, προκειμένου να επιτύχουν την αναγκαία λειτουργικότητα της οργάνωσης έξω και μέσα στις φυλακές, κάλυψη, καθώς και την επιρροή της δικαιοσύνης¹⁶².

Αναλυτικότερα, ο «νονός των νονών» Στεφανάκος¹⁶³, υποστηρίζεται ότι διατηρούσε φιλικούς δεσμούς με 30-40 αξιωματικούς της ΕΛ.ΑΣ. σε όλες τις βαθμίδες, δήλωνε δεινός επιχειρηματίας με κέρδη ύψους 15 εκατ. ευρώ τον χρόνο, εικάζεται ότι βοηθούσε κόσμο, ενώ παράλληλα προέκβαλλε τον πολιτικό του εαυτό και το θαυμασμό του στην ιδεολογική «συνέπεια» των «Πυρήνων της Φωτιάς»¹⁶⁴. Επίσης, από το 2017 είχε επαφές με επιχειρηματίες και άτομα με ποινικές εμπλοκές στη Θεσσαλονίκη σχετικά με διακίνηση ειδών καυσίμων αλλά και επαφές με ιδιώτες στη Ζάκυνθο, τα ονόματα των οποίων έχουν αναφερθεί σε δολοφονία στο νησί το 2017^{165 166}.

Έτσι, μετά τη δολοφονία του ΓΡΙΒΑ, τον Ιανουάριο του 2018 δολοφονήθηκε ο ΣΤΕΦΑΝΑΚΟΣ, για το συμβόλαιο θανάτου του οποίου οι δημοσιογραφικές και αστυνομικές πηγές δεν έχουν καταλήξει στον ηθικό αυτουργό. Ακολούθησε λίγο μετά η δολοφονία του ΛΙΤΣΑ, για τον οποίο επίσης δεν είναι ξεκάθαρο δημοσιογραφικά εάν παρέμενε στην ομάδα ΣΤΕΦΑΝΑΚΟΥ, ενώ τον Μάιο του 2018 ακολούθησε η δολοφονία του ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ, πρώην στέλεχος της Ε.Κ.Α.Μ. και κουμπάρου του επιχειρηματία ΠΑΤΕΡΑ και του υπουργού Π.ΚΑΜΜΕΝΟΥ¹⁶⁷, για τον οποίο οι πηγές παρουσιάζουν

¹⁶² Α ΞΥΝΟΥ, news 24 7 'Τι αναφέρει το διαβιβαστικό για το κύκλωμα εκβιαστών ' [2015] [<https://www.news247.gr/koinonia/eglima/ti-anaferei-to-diavivastiko-gia-to-kykloma-ekviaston.6320038.html>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

¹⁶³ NAFTEMPORIKI.GR 'Βασίλης Στεφανάκος: Σαν σήμερα δολοφονήθηκε ο «capo dei capi» της Greek Mafia – Η νύχτα, η φυλακή και μια ζωή σαν ταινία' [2024] [<https://www.naftemporiki.gr/stories/1567686/vasilis-stefanakos-6-chronia-apo-ti-dolofonia-toy-capo-dei-capi-tis-greek-mafia-h-nychta-i-fylaki-kai-mia-zoi-san-tainia/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

¹⁶⁴ ΧΑΝΙΟΤΙΚΑ-ΝΕΑ.GR 'Οι τελευταίες κινήσεις Στεφανάκου πριν τη δολοφονία του' [2018] [<https://www.haniotika-nea.gr/i-teleftees-kinisis-stefanakou-prin-ti-dolofonia-tou/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

¹⁶⁵ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, TOVIMA.GR 'Οι βασικοί ύποπτοι για την δολοφονία Στεφανάκου και τα άγνωστα στοιχεία της ΕΛ.ΑΣ' [2018] [<https://www.tovima.gr/2018/01/18/society/oi-basiko-i-yopotoi-gia-tin-dolofonia-stefanakoy-kai-ta-agnwsta-stoixeia-tis-el-as/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

¹⁶⁶ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, TANEΑ.GR 'Υπόθεση Κορφιάτη: Ποιοι κρύβονται πίσω από τα «συμβόλαια θανάτου» στη Ζάκυνθο – Η άγνωστη αναφορά που μπαίνει ξανά στο μικροσκόπιο των Αρχών' [2021] [<https://www.tanea.gr/2021/06/12/greece/astynomika/ypothesi-korfiati-poi-i-kryvontai-piso-apo-ta-symvolaia-thanatou-sti-zakyntho-i-agnosti-anafora-pou-mpainei-ksana-sto-mikroskopio-ton-archon/>] ανακτήθηκε 03 Μαΐου 2024

¹⁶⁷ eREPORTAZ 'Γιατί έφαγαν τον κουμπάρο του Καμμένου και του Πατέρα!' [2018] [<https://www.ereportaz.gr/giati-efagan-ton-koymparo-toy-kammenoy-kai-toy-patera/>] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

σχέσεις του με τον ΛΙΤΣΑ και αντιπαλότητα με τον ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ¹⁶⁸. Αναλυτικότερα για τον ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ, οι δημοσιοποιημένες πηγές υπογραμμίζουν ότι επίσης είχε αναλάβει την ασφάλεια της οικογένειας Λάτση και συνδεόταν με εταιρεία ασφαλείας του Μακρή, του οποίου αναφορά θα γίνει στη συνέχεια, έχοντας μεγάλο κομμάτι από την αγορά της Μυκόνου και μέτοχο τον πρώην Υπουργό Τουρισμό και Τουριστικής Ανάπτυξης και κατόπιν Εθνικής Παιδείας, Άρη Σπηλιωτόπουλο¹⁶⁹. Στο ίδιο, όντας Διοικητής του Α.Τ. Φιλοθέης το 1998 είχε κατηγορηθεί για διαφθορά μαζί με έναν πρώην και έναν απότακτο αστυνομικό, τιμήθηκε ενάμιση μήνα μετά με τον Αστυνομικό Σταυρό και παραιτήθηκε το 2007, ενώ το 2017 υπήρξε δημοσίευμα που κατήγγειλε εμπλοκή του Παπαχρήστου, μαζί με τους Καμμένο, Πατέρα, Μελισανίδη, τον ανακριτή Λιμενικού Χριστοφορίδη, τη προϊσταμένη της Εισαγγελίας Πειραιά Τζίβα και τους δημοσιογράφους Τριανταφυλλόπουλος και Θωμαΐδη, για σκευωρία κατά του Μαρινάκη για την υπόθεση του «Noor 1», υπόθεση για την οποία έγκριτο ρεπορτάζ του Βήματος τεκμηρίωσε τη μη εμπλοκή Μαρινάκη και το παιχνίδι πολιτικών και επιχειρηματικών σκοπιμοτήτων¹⁷⁰¹⁷¹.

4.1.2 Οι ατέρμονοι κύκλοι δολοφονιών

Συνεχίζοντας τους κύκλους δολοφονιών, τον Ιούνιο 2018 ακολούθησε η δολοφονία του Μανώλη ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ, πιθανοί υπαίτιοι της οποίας είναι η ισχυρή και ανερχόμενη «μαφία των δυτικών προαστίων», σύμφωνα με αστυνομικές πηγές, στην οποία συμμετείχαν επίορκοι αστυνομικοί. Το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, για πρώτη φορά διαπράττεται συμβόλαιο θανάτου γυναίκας, αυτό της Κ.ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, η οποία εικάζεται από δημοσιογραφικές πηγές ότι πιθανώς ήταν σύντροφος του πιθανού εκτελεστή του

¹⁶⁸ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟ ΒΗΜΑ 'Ποιοι και γιατί σκότωσαν τον 45χρονο ποινικό Μανώλη Καραγιάννη' [2018] [<https://www.tovima.gr/2018/06/27/society/poioi-kai-giati-skotwsan-ton-45xrono-poiniko-manwli-karagianni/>] ανακτήθηκε 12 Δεκεμβρίου 2022

¹⁶⁹ PRAGMATIKA.GREACTIV.GR 'Ο Έκαμίτης' [2017] [<https://pragmatika.greactiv.eu/o-ekamites/>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

¹⁷⁰ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟΒΙΜΑ.GR 'Όλη η αλήθεια για το «Noor 1» – Πώς καταρρίπτονται πέντε σενάρια κατασκευής ενόχων' [2018] [<https://www.tovima.gr/2018/04/14/society/oli-i-alitheia-gia-to-noor-1-pws-katarriptontai-pente-senaria-kataskeyis-enoxwn/>] ανακτήθηκε 05 Μαΐου 2024

¹⁷¹ Δ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΕΦΣΥΝ.GR 'Τα πήρε όλα ο Βαγγέλης Μαρινάκης' [2017] [https://www.efsyn.gr/media/112204_ta-pire-ola-o-baggelis-marinakis] ανακτήθηκε 30 Μαΐου 2024

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ¹⁷² και ακολουθεί η απόπειρα δολοφονίας του ΖΑΜΠΟΥΝΗ, σεσημασμένου φίλου της ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ¹⁷³.

Άρωμα Μυκόνου έχει η δολοφονία τον Οκτώβριο του 2018 του Ελληνοαυστραλού επιχειρηματία ΜΑΚΡΗ, ο οποίος μεταξύ άλλων παρείχε υπηρεσίες “security” στη Μύκονο¹⁷⁴, ενώ χαρακτηρίζεται ως «άνθρωπος του υποκόσμου» από αυστραλιανές πηγές¹⁷⁵. Η δολοφονία του ΜΑΚΡΗ, είναι η πρώτη της οποίας συνελήφθησαν φυσικοί αυτουργοί, δύο υπήκοοι ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, αδέρφια που εκτελούσαν συμβόλαια θανάτου και οι οποίοι δε κατονόμασαν τον ηθικό αυτουργό, τηρώντας το «νόμο της σιωπής». Ο βασικός όμως μάρτυρας της δολοφονίας ΜΑΚΡΗ, δολοφονήθηκε πριν τη δίκη από μεξικανό εκτελεστή που είχε αποφυλακιστεί, χαρακτηριστικό της μεταβολής και έκτασης της βίας του Ο.Ε.¹⁷⁶.

Τον Μάιο του 2019 δολοφονείτε με χρήση όπλου “καλασνικοφ” ο ΣΙΤΟΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ο οποίος αναφέρεται ως ύποπτος από αστυνομικές πηγές για τις δολοφονίες των ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ, ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ και ΓΡΙΒΑ, ενώ τον Οκτώβριο του 2019 δολοφονείτε με συμβόλαιο θανάτου ο ΜΑΛΑΜΑΣ, φίλος των ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ και ΣΤΕΦΑΝΑΚΟΥ¹⁷⁷, με τη χρήση όπλου “καλάσνικοφ” και μοτοσικλέτας, παρά του ότι κατά την εκτέλεσή του συνοδεύονταν παράνομα από αστυνομικούς και ο οποίος σχετίζονταν με φαινόμενα διαφθοράς αστυνομικών. Ακολουθεί τον Δεκέμβριο του 2020 η εκτέλεση του ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ με όπλο “καλάσνικοφ”, έναν από τα ιδρυτικά μέλη του «Συνδικάτου του Εγκλήματος» τη δεκαετία του 80’ και γνωστό στην εγκληματικότητα της νύχτας, φίλο του γνωστού και ως «τραπεζίτη» ΜΑΛΑΜΑ, ο οποίος είχε αυτονομηθεί το τελευταίο διάστημα

¹⁷² PROTAGON GR, ‘Εκτέλεση στην Κηφισιά: Όταν η «Κατερίνα bellamafia» μιλούσε για «αυτούς που είναι πρόβλημα» ’ [2018] [<https://www.protagon.gr/epikairoti/ektelesi-stin-kifisia-otan-i-katerina-bellamafia-milouse-gia-aftous-pou-einai-provlima-44341691999>] ανακτήθηκε 05 Μαΐου 2024

¹⁷³ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟ ΒΗΜΑ ‘Τι ερευνά η ΕΛ.ΑΣ για την απόπειρα δολοφονίας του 38χρονου στον Πειραιά – Τα σενάρια που εξετάζει ’ [2018] [<https://www.tovima.gr/2018/10/31/society/ti-ereyna-i-el-as-gia-tin-apopeira-dolofonias-tou-38xronou-ston-peiraia-ta-senaria-pou-eksetazei/>] ανακτήθηκε 05 Μαΐου 2024

¹⁷⁴ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟ ΒΗΜΑ ‘Γιάννης Μακρής: «Φως» στα κίνητρα της δολοφονίας του 46χρονου επιχειρηματία ’ [2019] [<https://www.tovima.gr/2019/04/11/society/giannis-makris-katathesi-fotizei-ta-kinitra-tis-dolofonias-tou-46xronou-epixeirimatia-sti-voula/>] ανακτήθηκε 05 Μαΐου 2024

¹⁷⁵ MONONEWS GR, ‘Πώς είδε την δολοφονία του Γιάννη Μακρή ο αυστραλιανός Τύπος ’ [2020] [<https://www.mononews.gr/society/pos-ide-tin-dolofonia-tou-gianni-makri-o-afstralianos-tipos>] ανακτήθηκε 05 Μαΐου 2024

¹⁷⁶ LIFO GR, ‘Δολοφονία Γιάννη Μακρή: Εκτέλεσαν τον βασικό μάρτυρα επτά μέρες πριν τη νέα δίκη’ [2022] [<https://www.lifo.gr/now/greece/dolofonia-gianni-makri-ektelesan-ton-basiko-martyra-efta-meres-prin-ti-nea-diki>] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

¹⁷⁷ FIMES GR, ‘Δημήτρης Μάλαμας: Ποιος ο βρώμικος ρόλος. Συμβόλαιο θανάτου, Greek Mafia, κρυμμένα μυστικά και... ’ [2019] [<https://www.fimes.gr/2019/11/dimitris-malamas-3/>] ανακτήθηκε 05 Μαΐου 2024

επενδύοντας στη Μύκονο¹⁷⁸, ενώ επίσης δολοφονείτε τον ίδιο μήνα ο ταμίας και υπαρχηγός εκβιαστικής ομάδας του ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ, με στοιχεία Κ.Α. . Σχετικά, η ίδια δημοσιογραφική πηγή επισημαίνει τη συνέργεια των ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ, ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ και ΜΑΛΑΜΑ, σε παράνομες επιχειρηματικές δραστηριότητες στη Μύκονο, με τη συνέργεια διεφθαρμένων υψηλόβαθμων αστυνομικών και δικηγόρων¹⁷⁹. Άλλη δημοσιογραφική πηγή, επισημαίνει ότι ο Υφυπουργός Δ.Καμένος είχε ηχογραφηθεί να συζητά με τον «τραπεζίτη» Μάλαμα για διάφορες δουλειές, ανάμεσα τους η τροφοδοσία hotspots και το κυλικείο της Βουλής, ενώ αναφέρει φιλικές σχέσεις του ΜΑΛΑΜΑ με το δημοσιογράφο Καραϊβάζ¹⁸⁰.

Οι επόμενες δολοφονίες «νονών» της νύχτας και παλαίμαχων πυγμάχων¹⁸¹ ήταν του Καπίρη «Κεφάλα» την 15/05/2021, ενώ την 06/12/2021 ακολουθεί αυτή του Κοντογιώργη «Dirty Harry»¹⁸². Στο σχετικό δημοσίευμα, φωτίζεται ο τρόπος που λειτουργούν, διασυνδέονται και αλληλοεξοντώνονται οι ομάδες της Greek Mafia. Συγκεκριμένα, Καπίρης και Κοντογιώργης ήταν στενοί συνεργάτες στο κόσμο προστασίας της νύχτας, βρίσκονταν μαζί στη δολοφονία του Καπίρη σε υπαίθρια καντίνα στη Μεταμόρφωση, ενώ κατά τη δολοφονία ο Κοντογιώργης, πιθανώς σκοπίμως κατά το δημοσίευμα, πήγε στη τουαλέτα. Από καταθέσεις, ο Κοντογιώργης σχεδίαζε να δολοφονήσει τον Καπίρη θεωρώντας ότι δεν του απέδιδε το μερίδιο που του αναλογούσε από τα χρήματα για «προστασία» που εισέπραττε από καταστήματα, ενώ την επόμενη της εκτέλεσης εμφανίστηκε στα καταστήματα που ήλεγχε ο Καπίρης στέλνοντας το μήνυμα ότι στο εξής αυτός ήταν το «αφεντικό». Τον Ιούνιο του 2021 ο Κοντογιώργης ενημερώθηκε από πρώην συγκρατούμενό του, ότι ο φίλος του Καπίρη 40χρονος Γ.Α. και ο 54χρονος Γ.Β. σχεδιάζουν

¹⁷⁸ NOTIA GR, 'Μαφιόζικη εκτέλεση: Ποιος ήταν ο 56χρονος Δημήτρης Καπετανάκης (Καπές)' [2020] [<https://www.notia.gr/2020/12/mafioziki-ektelesi-poiios-itan-o-56chronos/>] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

¹⁷⁹ Π ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, THETOC GR 'Greek Mafia: Κρεσέντο εκτελέσεων - Ένα συμβόλαιο θανάτου κάθε δύο μήνες στην καρδιά της αθηναϊκής νύχτας' [2021] [<https://www.thetoc.gr/koinwnia/article/greek-mafia-kresento-ekteleseon---ena-sumbolaio-thanatou-kathe-duo-mines-stin-kardia-tis-athinaikis-nuxtass---o-omfalios-loros-ton-thumatou/>] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

¹⁸⁰ PRAGMATIKA.GREACTIV.GR 'Ο Εκαμίτης' [2017] [<https://pragmatika.greactiv.eu/o-ekamites/>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

¹⁸¹ LAWANDORDER.GR 'Μαφιόζικη εκτέλεση στο Γαλάτσι: Τον δολοφόνησαν όπως και τον θείο του πριν 6 μήνες - Ποιος ήταν ο πυγμάχος «Κεφάλας»' [2022] [<https://lawandorder.gr/mafioziki-ektelesi-sto-galatsi-ton-dolofonisan-opos-kai-ton-theio-tou-prin-6-mines-poiios-itan-o-pugmachos-isonkefalassin/>] ανακτήθηκε 04 Μαΐου 2024

¹⁸² Γ ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ, KATHIMERINI.GR 'Ο κύκλος του αίματος στην ελληνική μαφία - Πώς η δολοφονία Καραϊβάζ συνδέεται με άλλα τρία συμβόλαια θανάτου' [2023] [<https://www.kathimerini.gr/society/562404796/o-kyklos-toy-aimatos-stin-elliniki-mafia/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

να τον δολοφονήσουν και σύμφωνα με τις έρευνες, οι ανωτέρω δύο ήταν αυτοί που δολοφόνησαν τον Κοντογιώργη, όπως και τον Καραϊβάζ την 09/04/2021, με τον Γ.Λ. να συλλαμβάνεται για τη δολοφονία του όπως και ο αδερφός του¹⁸³. Σύμφωνα με το πρώτο δημοσίευμα, ο 40χρονος Γ.Λ. συνδέεται και με τη δολοφονία του Ασημακόπουλου ή «μαύρου» τον Δεκέμβριο του 2020, ο οποίος ανήκε στην ίδια ομάδα εκβιαστών με τους περισσότερους απ' όσους αναφέρονται στη δικογραφία Καραϊβάζ, όπως συνδέεται και με τη δολοφονία τον Ιούνιο του 2022 του επιχειρηματία – ιδιοκτήτη πρατηρίων υγρών καυσίμων Μήτσου και συνεργάτη του Καραγιάννη, στον οποίο Μήτσου ο Γ.Λ. πιθανόν ήταν συνοδός ασφαλείας. Στο ίδιο δημοσίευμα, αναφέρεται ότι η δικογραφία Καραϊβάζ συνδέεται και με άλλες δολοφονίες, όπως του 47χρονου Βέλγου Κριστόφ Βάγκεμαν από τον 35χρονο εκτελεστή υπήκοο Αλβανίας Μάριο Ντιαμάντ, ιδιοκτήτη πρατηρίου υγρών καυσίμων και διακινητή ναρκωτικών, που εκτελέστηκε στο βενζινάδικό του στην οδό Πέτρου Ράλλη στη Νίκαια τον Νοέμβριο του 2021. Ο Βάγκεμαν θεωρήθηκε υπεύθυνος για την κατάσχεση από τις Αρχές ενός φορτίου κοκαΐνης και ως αποτέλεσμα υπογράφηκε συμβολαίου θανάτου εις βάρος του. Σχετικά με τη δικογραφία Καραϊβάζ και τα κίνητρα δολοφονίας του, για την οποία συνελήφθησαν ακόμη δύο αδέρφια Στράτος και Γιάννης Λ., 49 και 41 ετών¹⁸⁴, αναφαίρετε ότι ο Καραϊβάζ είχε συνδράμει την αστυνομική προσπάθεια προς εξιχνίαση ομάδας εκβιαστών, γνωστοποιώντας τους ένα νούμερο τηλεφώνου των εμπλεκομένων στην υπόθεση, ομάδα που συμμετείχε ο 40χρονος Γ.Λ. και πουλούσε προστασία σε 150 καταστήματα στην Αττική, πληροφορία που οι εκβιαστές έλαβαν από αστυνομικό της Δίωξης Εκβιαστών¹⁸⁵. Παράλληλα αναφαίρεται, ότι ο Μήτσου και ένας εν ενεργεία αστυνομικός που απασχολούνταν στην ασφάλειά του, επικοινωνούσαν προκειμένου να τοποθετήσουν σε θέσεις-κλειδιά στην Ασφάλεια και στην Οικονομική Αστυνομία αξιωματικούς που ανήκαν στη σφαίρα επιρροής τους¹⁸⁶.

¹⁸³ Γ ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ, KATHIMERINI.GR 'Στη φυλακή οι δύο για τον φόνο Καραϊβάζ' [2023] [<https://www.kathimerini.gr/society/562400875/sti-fylaki-oi-dyo-gia-ton-fono-karaivaz/>] ανακτήθηκε 08 Μαΐου 2024

¹⁸⁴ Γ ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ, KATHIMERINI.GR 'Νέα στοιχεία στην υπόθεση Καραϊβάζ' [2024] [<https://www.kathimerini.gr/society/562973587/nea-stoicheia-stin-ypothesi-karaivaz/>] ανακτήθηκε 08 Μαΐου 2024

¹⁸⁵ Γ ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ, KATHIMERINI.GR 'Υπόθεση Καραϊβάζ: Μια αναφορά που ίσως λύνει τον γρίφο της δολοφονίας' [2023] [<https://www.kathimerini.gr/society/562395616/ypothesi-karaivaz-mia-anafora-poy-isos-lynei-to-grifo-tis-dolofonias/>] ανακτήθηκε 08 Μαΐου 2024

¹⁸⁶ Γ ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ, KATHIMERINI.GR 'Δολοφονία Καραϊβάζ: Πώς φωτίζει και άλλα συμβόλαια θανάτου' [2023] [<https://www.kathimerini.gr/society/562397176/dolofonia-karaivaz-pos-fotizei-kai-alla-symvolaia-thanatoy/>] ανακτήθηκε 08 Μαΐου 2024

4.2 Ο κύκλος του στέμματος

4.2.1 Ο βασιλιάς είναι νεκρός

Το Πάσχα του 2022 δολοφονείται ο ΣΚΑΦΤΟΥΡΟΣ μπροστά στην οικογένειά του, από ομάδα εκτελεστών που χρησιμοποίησαν παρόμοιο τρόπο δράσης με τις δολοφονίες των ΜΑΛΑΜΑ, ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ, ΣΤΕΦΑΝΑΚΟΥ και ΚΑΡΑΪΒΑΖ¹⁸⁷. Ο ΣΚΑΦΤΟΥΡΟΣ, μέλος του «συνδικάτου του εγκλήματος» μαζί με τους ΒΛΑΣΤΟ και ΣΤΕΦΑΝΑΚΟ, είχε μεταξύ άλλων κατηγορηθεί για την απαγωγή ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ¹⁸⁸. Άλλη δημοσιογραφική πηγή, αναφέρει πως ο ΣΚΑΦΤΟΥΡΟΣ, λόγω της οικονομικής κρίσης που μείωσε τα κέρδη των παράνομων δραστηριοτήτων στις μεγάλες πόλεις και προκειμένου να αποφύγει τον στιγματισμό της πρότερης εκβιαστικής του δραστηριότητας, επέκτεινε τις δραστηριότητές του στον εκβιασμό καταστημάτων της Μυκόνου και στο λαθρεμπόριο καυσίμων¹⁸⁹. Επίσης εμπλέκεται σε υπόθεση έκδοσης πλαστών ταυτοτήτων για αλλοδαπούς, με τη συμμετοχή 34 αστυνομικών, απόστρατων, δικηγόρων, συμβολαιογράφων και υπάλληλων ΟΤΑ¹⁹⁰. Κατείχε τουλάχιστον επτά πρατήρια βενζίνης και πολλά άλλα σε «αχυράνθρωπους», έλεγχε δίκτυο ποινικών που αποθήκευε λαθραία καύσιμα και υλικά νόθευσης από γειτονικές χώρες σε παράνομες δεξαμενές, ενώ πριν τη δολοφονική επίθεση είχε ζητήσει να αποσυρθεί η φρουρά του, υπεύθυνος της οποίας ήταν πρώην διοικητής αστυνομικού τμήματος¹⁹¹.

Την 12/06/2023 δολοφονούνται ο Ρουμπέτης και ο αδελφός της συζύγου του, Μουζακίτης, από δύο άνδρες οπλισμένους με καλάσνικοφ. Ο Ρουμπέτης είχε κατηγορηθεί για δολοφονίες, ήταν κοντά στους Στεφανάκο και Σκαφτούρο, δραστηριοποιούμενος και αυτός

¹⁸⁷ LOWANDORDER GR, 'Εκτέλεση Σκαφτούρου: Τα συμβόλαια θανάτου που είναι στο «μικροσκόπιο» των Αρχών – Οι ομοιότητες' [2022] [<https://lawandorder.gr/ektelesi-skaftoyroy-ta-symvolaia-thanatoy-roymikroskopio-ton-archon-oi-omoiotites/>] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

¹⁸⁸ NEWSIT GR, 'Τρεις οι ένοχοι για την απαγωγή του Περικλή Παναγόπουλου' [2022] [<https://www.newsit.gr/egklhma/treis-oi-enoxoi-gia-tin-apagogi-tou-perikli-panagopoulou/2234631/>] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

¹⁸⁹ Α ΤΖΙΩΤΗ, CYCLADES24 GR 'Δολοφονίας Σκαφτούρου: Η δράση σε Μύκονο, Σαντορίνη και Πάρο' [2022] [<https://cyclades24.gr/2022/04/dolofonia-skaftourou-i-drasi-se-mykono-santorini-kai-paro/>] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

¹⁹⁰ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, TOVIMA.GR 'Οργανωμένο έγκλημα Μυστική έρευνα για την εξιχνίαση 7 «συμβολαίων θανάτου»' [2022] [<https://www.tovima.gr/2022/10/09/society/organomeno-egklhma-mystiki-ereyna-gia-tin-eksixniasi-7-symvolaion-thanatou/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

¹⁹¹ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, TOVIMA.GR 'Σκαφτούρος Η άκρη του νήματος για τα συμβόλαια θανάτου' [2022] [<https://www.tovima.gr/2022/05/05/society/skaftouros-i-akri-tou-nimatos-gia-ta-symvolaia-thanatou/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

στη διακίνηση καυσίμων και τσιγάρων, ενώ ο Μουζακίτης ήταν συνοδός του Σκαφτούρου. Για τη δολοφονία τους που φέρεται να συνδέεται με λαθρεμπόριο τσιγάρων, όπως και αυτής του Σκαφτούρου, συνελήφθησαν δύο ομογενείς από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, ενώ πιθανή είναι η συμμετοχή τους και στην εκτέλεση του Ζαμπούνη την 14/01/2024¹⁹². Ο Ζαμπούνης ήταν επί σειρά ετών ο βασικός εκτελεστής της «Greek Mafia» και συνδέεται με συμβόλαιο θανάτου κατά της προέδρου εφετών Παρασκευής Καλαϊτζή που είχε δικάσει την υπόθεση της απαγωγής Παναγόπουλου¹⁹³. Μετά τη δολοφονία του Ρουμπέτη που ήταν ο μεγαλύτερος ανταγωνιστής του, θεωρούνταν το πλέον ισχυρό στέλεχος της «μαφίας της νύχτας», με κέρδος εκατομμυρίων σε παράνομες δραστηριότητες όπως λαθρεμπόριο καπνού και καυσίμων, προστασία σε νυχτερινά μαγαζιά, σκιώδης ιδιοκτήτης περίπου δέκα πρατηρίων υγρών καυσίμων στην Αττική κ.ά. . Παρότι οι αρχικές υποψίες δολοφονίας του στράφηκαν προς το Ρουμπέτη, καθώς πλησίον πρατηρίου του Ζαμπούνη είχε βρεθεί κλεμμένο Ι.Χ. με καλάσνικοφ, γεμιστήρες και μπιτόνια με βενζίνη και DNA του Ρουμπέτη, πιθανότερο είναι να συνδέεται με τις ανωτέρω δολοφονίες έχοντας εμπλακεί σε πόλεμο που έχει ξεσπάσει ανάμεσα σε εγχώριους λαθρεμπόρους καπνικών προϊόντων με ομογενείς που έλκουν την καταγωγή τους από την Ουκρανία και φέρονται να έχουν διασυνδέσεις με μέλη της ρωσόφωνης μαφίας με κωδική ονομασία Vor V Zakone. Στο πλαίσιο αυτού του πολέμου εντάσσονται ορισμένες βομβιστικές επιθέσεις σε περιοχές της Δυτικής Αττικής¹⁹⁴. Ο Σαβιάνο αναφέρει ότι η Vory v zakone είναι η “Mafija” της Ρωσίας που έκαναν κουμάντο στα γκουλάγκ της ΕΣΣΔ, με λειτουργία και «κανόνες» όμοιες με τη Μαφία της Ιταλίας¹⁹⁵.

4.2.2 Οι «τσιγαράδες» και οι θεσμικοί «τσιφλικάδες»

Η ανωτέρω συμμορία είναι γνωστή ως «τσιγαράδες», ενώ εικάζεται ειδησεογραφικά ότι αποτελείται από 17 άτομα, των οποίων η δράση περιλαμβάνει καύση φορτηγών και

¹⁹² Γ ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ, KATHIMERINI.GR ‘ΕΛ.ΑΣ. Συλλήψεις για τις δολοφονίες Σκαφτούρου και Ρουμπέτη’ [2024] [<https://www.kathimerini.gr/society/562834933/el-as-syllipseis-gia-tis-dolofonies-skaftoyroy-kai-roympeti/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

¹⁹³ ΤΟΒΙΜΑ.GR ‘Νέος Κόσμος: Πού στρέφονται οι έρευνες μετά την εκτέλεση του Βαγγέλη Ζαμπούνη – Το χρονικό των συμβολαίων θανάτου’ [2024] [<https://www.tovima.gr/2024/01/15/society/neos-kosmos-pou-streftontai-oi-ereynes-meta-tin-ektelesi-tou-vaggeli-zampouni-to-xroniko-ton-symvolaion-thanatou/>] ανακτήθηκε 08 Μαΐου 2024

¹⁹⁴ Γ ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ, KATHIMERINI.GR ‘Δολοφονία Ζαμπούνη Στο μικροσκόπιο η Vor V Zakone και μια πρόσφατη αποφυλάκιση’ [2024] [<https://www.kathimerini.gr/society/562831297/dolofonia-zampouni-sto-mikroskopio-i-vor-v-zakone-kai-mia-prosfati-apofylakisi/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

¹⁹⁵ Ρ ΣΑΒΙΑΝΟ, ΠΩΣ Η ΚΟΚΑΪΝΗ ΚΥΒΕΡΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ. Αθήνα 2014) σελ. 403.

πρατηρίων αντίπαλων συμμοριών, ενώ προκειμένου να εκφοβίσουν επιδεικνύουν στα Μ.Μ.Ε. βίντεο που εκπαιδεύονται με όπλα¹⁹⁶ και από δημοσιεύσεις η έδρα τους είναι στη Θεσσαλονίκη¹⁹⁷. Η σκληρότητά τους προκειμένου να πάρουν τα ηνία της διακίνησης λαθραίων τσιγάρων, φαίνεται και από την απαγωγή σωφρονιστικού υπαλλήλου που τον βασάνιζαν επί 3 ημέρες για να λάβουν πληροφορίες¹⁹⁸. Επίσης προβαίνουν σε εκφοβιστικές επιθέσεις με όπλα, όπως το 2022 στο πρατήριο καυσίμων του πρόεδρο της πανελλήνιας ομοσπονδίας εμπόρων καυσίμων ΚΙΟΥΡΤΣΗ, επειδή ο ίδιος ανέφερε συχνά για τη Μαφία του πετρελαίου, με σκοπό να πάψει να μιλάει. Κατά δήλωση του προέδρου, αιτία της παράνομης δραστηριότητας αποτελούν τα κενά νομοθεσίας, η ανεπάρκεια ελέγχων και η αναποτελεσματικότητα της εφαρμογής εισροών εκροών¹⁹⁹.

Αντίποινα στη συμμορία των «τσιγαράδων» για τις παραπάνω δολοφονίες, φαίνεται ότι ετοίμαζαν ένα πρώην στέλεχος της «Συννομωσίας των Πυρήνων της Φωτιάς» και δύο στελέχη των ΟΥΚ του πολεμικού ναυτικού, οι οποίοι και συνελήφθησαν²⁰⁰. Όλοι τους είχαν κοινό φίλο τον Ρουμπέτη, γεγονός που αναδεικνύει τη σχέση της Greek Mafia με τρομοκράτες, επειδή «αυτοί είναι πιο εχέμυθοι από τους ποινικούς, είναι ιδεολόγοι και δεν πάνε για να τα ‘κονομήσουν’²⁰¹, αλλά και τη συνεχιζόμενη από τη δεκαετία του ’90 συμμετοχή ανδρών της ΟΥΚ σε αυτές. Ο Ρουμπέτης όμως φαίνεται ότι είχε και άλλους φίλους, καθώς αν και ο νόμος το απαγόρευε, είχε προσληφθεί στον Δήμο Πειραιά επί

¹⁹⁶ Γ ΣΟΜΠΟΛΟΣ, ATHENSVOICE.GR ‘Greek Mafia: Ένταλμα σύλληψης για 45χρονο από το Ουζμπεκιστάν για τη δολοφονία του Γιάννη Σκαφτούρου’ [2024] [<https://www.athensvoice.gr/epikairotita/ellada/834429/greek-mafia-edalma-sullipsis-gia-45hrono/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

¹⁹⁷ ETHNOS.GR ‘Greek Mafia Οι Αρχές γνωρίζουν το «μακρύ χέρι» του αρχηγού - Φωτογραφίες ντοκουμέντο από τις επιθέσεις της οργάνωσης’ [2024] [<https://www.ethnos.gr/greece/article/298257/greekmafiaoiarxesgnorizoynptomakryxeritoyarxhgoyfotografiesntokoymentoapotisepitheseistsorganoshs>] ανακτήθηκε 03 Μαΐου 2024

¹⁹⁸ NEWSBOMB.GR ‘Υπόθεση Greek Mafia Οι Σοβιετικοί μαφιόζοι, τα συμβόλαια θανάτου και το λαθρεμπόριο τσιγάρων’ [2024] [<https://www.newsbomb.gr/ellada/astynomiko-reportaz/story/1512796/ypothesi-greek-mafia-oi-sovietikoi-mafiozoi-ta-symvolaia-thanatou-kai-to-lathremporio-tsigaron>] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

¹⁹⁹ Β ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ, ‘Η GREEK MAFIA Η ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ’ [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=_s5GY3RikO8&ab_channel=%CE%92%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%9D%CE%91%CE%A4%CE%97%CE%9B%CE%95%CE%9F%CE%A1%CE%91%CE%A3%CE%97] ανακτήθηκε 6 Μαΐου 2024

²⁰⁰ Γ ΣΟΜΠΟΛΟΣ, ATHENSVOICE.GR ‘Υπόθεση Καραϊβάζ: Μια αναφορά που ίσως λύνει τον γρίφο της δολοφονίας’ [2024] [«Φτιάχνουν βόμβα» η πληροφορία που είχε η ΕΛ.ΑΣ. για τους «4» συλληφθέντες για εκρηκτικά] ανακτήθηκε 05 Μαΐου 2024

²⁰¹ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, TOVIMA.GR ‘Οι 10+1 αποκαλύψεις για το κύκλωμα των εκβιαστών’ [2015] [https://www.tovima.gr/2015/01/19/society/oi-10-1-apokalypseis-gia-to-kyklwma-twn-ekbiastwn-ekbiastwn/#google_vignette] ανακτήθηκε 19 Μαΐου 2024

δημαρχίας Μώραλη, αν και είχε δολοφονήσει το 2007 τον 22χρονο φίλαθλο του «Τριφυλλιού» Φιλόπουλο και ενώ επίσης καταδικάστηκε το 2017 για την απόπειρα ανθρωποκτονίας του Ντούρου σε 12 έτη κάθειρξη, κυκλοφορούσε ελεύθερος με αναστολή, με τη θωρακισμένη Μερσεντές του εφοπλιστή, «καναλάρχη» και προέδρου της ΠΑΕ Παναθηναϊκός Αλαφούζου²⁰². Στον Αλαφούζο, πρόεδρο Μ.Μ.Ε. και του τηλεοπτικού σταθμού ΣΚΑΪ, ασκήθηκε ποινική δίωξη σε βαθμό κακουργήματος το 1992 για λαθρεμπόριο μαζούτ, υπόθεση για την οποία αθωώθηκε, ενώ κατέβαλε το 2017 το χρηματικό των 50 εκατομμυρίων ευρώ, για φοροδιαφυγή, που του επέβαλε το ΚΕΦΟΜΕΠ το 2016²⁰³. Επίσης, σύμφωνα με δημοσιεύματα, διαπιστώνονται παράνομες οικονομικές δραστηριότητες προέδρων ποδοσφαιρικών σωματείων, στο ίδιο πεδίο δράσης με τη Greek Mafia, με σκοπό το κέρδος και λειτουργώντας επιχειρηματικά, καθώς επίσης ανοχή και συμμετοχή ή υπόδειξη στις δράσεις βίας οργανωμένων εγκληματικών συμμοριών, με συμμετοχή πολιτικών προσώπων.

Αναλυτικότερα, το 1996 οι ιδιοκτήτες της ΠΑΕ ΑΕΚ Μελισσανίδης και Καρράς κατηγορήθηκαν σε βαθμό κακουργήματος για υπόθεση λαθρεμπορίου πετρελαίου, διαφεύγοντας τη σύλληψη, ενώ για την ίδια υπόθεση προφυλακίστηκαν δύο τελωνειακοί υπάλληλοι²⁰⁴, υπόθεση που έκλεισε το 2014 με ποινή πέντε ετών φυλάκισης και 10 εκατομμυρίων ευρώ χρηματικό πρόστιμο²⁰⁵. Επίσης, σε δημοσίευμα του 2018, ο Μελισσανίδης φέρεται ως ιδρυτής της εταιρείας Aegean Marine Petroleum, να εμπλέκεται σε απάτη 300 εκατομμυρίων δολαρίων²⁰⁶. Περαιτέρω, κατόπιν δολοφονίας αστυνομικού από χούλιγκαν, από έρευνα της Αστυνομίας προέκυψαν στοιχεία για εγκληματική οργάνωση, αποτελούμενη από 158 μέλη, τα οποία, τουλάχιστον από το 2019, τελούσαν κακουργηματικές και πλημμεληματικές αξιόποινες πράξεις και δρούσαν κυρίως σε Αττική,

²⁰² NEWSBREAK.GR ‘Με γερές πλάτες ο Βασίλης Ρουμπέτης στη μαφία των βυτιοφόρων!’ [2023] [<https://www.newsbreak.gr/ellada/478522/me-geres-plates-o-vasilis-roympetis-sti-mafia-ton-vytioforon/>] ανακτήθηκε 05 Μαΐου 2024

²⁰³ WIKIPEDIA.ORG ‘Γιάννης Αλαφούζος’ [2024] [https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B9%CE%AC%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%82_%CE%91%CE%BB%CE%B1%CF%86%CE%BF%CF%8D%CE%B6%CE%BF%CF%82#cite_note-22] ανακτήθηκε 13 Μαΐου 2024

²⁰⁴ RIZOSPASTIS.GR ‘Προφυλακίζονται Μελισσανίδης - Καρράς’ [1996] [<https://www.rizospastis.gr/story.do?id=3658124>] ανακτήθηκε 13 Μαΐου 2024

²⁰⁵ KOUTIPANDORAS.GR ‘Καταδίκη Μελισσανίδη για λαθρεμπόριο πετρελαίου’ [2014] [<https://www.koutipandoras.gr/article/katadiki-melissanidi-gia-hrei-pros-dimosio/>] ανακτήθηκε 13 Μαΐου 2024

²⁰⁶ SHIPPINGWATCH.COM ‘Aegean Marine's creditors link founder to alleged fraud case’ [2018] [<https://shippingwatch.com/Services/article11085659.ece>] ανακτήθηκε 13 Μαΐου 2024

Βόλο και Ιωάννινα²⁰⁷. Σε αντίστοιχη δολοφονία πολίτη το 2023, ο πρώην Υπουργός Προστασίας του Πολίτη Πανούσης, δήλωσε *“Πίσω από το ποδόσφαιρο, γενικά, κρύβεται ένα σύστημα μαύρου χρήματος. Αυτό λοιπόν το υπόγειο σύστημα μιας μαύρης οικονομίας παράγει μπράβους, παράγει, στο περιθώριο αυτής της λειτουργίας, ανθρώπους τέτοιους. Τα κυκλώματα αυτά, αυτές οι οργανώσεις, οι ακραίες, δεν μπορούν να επιβιώσουν αν δεν λειτουργούν μαζί με την πολιτική διαφθορά, δηλαδή με συγκάλυψη”,* ενώ στο ίδιο δημοσίευμα επισημαίνεται ότι οι εγκληματικές αυτές συμμορίες *“αποτελούν εργαλεία επίλυσης διαφορών μεταξύ των ολιγαρχών ιδιοκτητών των ομάδων, που συμπτωματικά ελέγχουν και τα μεγαλύτερα ΜΜΕ στη χώρα”*²⁰⁸.

²⁰⁷ PROTOTHEMA.GR ‘Αρχηγός ΕΛΑΣ «Εγκληματική οργάνωση με 158 μέλη πίσω από τη δολοφονία Λυγγερίδη» [2024] [<https://www.protothema.gr/greece/article/1490419/arhigos-elas-eglimatiki-organosi-me-158-meli-piso-apo-ti-dolofonia-luggeridi/>] ανακτήθηκε 13 Μαΐου 2024

²⁰⁸ Δ ΧΡΗΣΤΟΥ, AVGI.GR ‘Το ποδόσφαιρο, οι πολιτικοί, οι ολιγάρχες και η Greek Mafia’ [2023] [https://www.avgi.gr/politiki/457603_podosfairo-oi-politikoι-oi-oligarhes-kai-i-greek-mafia] ανακτήθηκε 13 Μαΐου 2024

5. Εγκληματολογική ανάλυση του φαινομένου Greek Mafia

5.1 Χαρτογράφηση

5.1.1 Κριτική προσέγγιση των Εκθέσεων της ΕΛ.ΑΣ. για το Ο.Ε.

Στα πλαίσια της θεματικής και της έκτασης των εκθέσεων, η κριτική περιλαμβάνει κυρίως τα λειτουργικά χαρακτηριστικά της αναφερόμενης ειδησεογραφικά Greek Mafia, ήτοι τη βία, τη διαφθορά και τον εκβιασμό, καθώς και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των εκθέσεων για το οργανωμένο έγκλημα. Στις πρώτες εκθέσεις της ΕΛ.ΑΣ. των ετών 1995-1999, το οργανωμένο έγκλημα αναγνωριζόταν και καταγραφόταν κυρίως ως πρόβλημα που συνδεόταν με την παρουσία των μεταναστών και των εκβιαστικών πρακτικών τους στη σκιά της οικονομίας της νύχτας. Στην έκθεση του 2011 διαπιστώνεται ενίσχυση του ρόλου των ημεδαπών, στις περισσότερες εγκληματικές δραστηριότητες, γεγονός που αποτυπώθηκε και στις επόμενες εκθέσεις με κύριο χαρακτηριστικό τη συντριπτική πλειοψηφία ημεδαπών ως αρχηγικά ή κατώτερα μέλη των εγκληματικών ομάδων²⁰⁹. Παρότι οι επιπτώσεις της ελεύθερης αγοράς και της χρηματοοικονομικής κρίσης παρείχαν ευκαιριακές μεταβολές στο οργανωμένο έγκλημα, στην έκθεση του 2012 διαπιστώνεται περιγραφή των ειδικών πτυχών του, δίχως όμως έγκυρες ποιοτικές και ποσοτικές μετρήσεις και εκτιμήσεις. Ποιοτικές μεταβολές διαπιστώνονται αναφορικά με τους εκβιασμούς, δίχως όμως αναφορά εκτός των μεγάλων αστικών περιοχών, καθώς και περιγραφή σοβαρών οικονομικών και εταιρικών εγκλημάτων δίχως ανάδειξη της πραγματικής επέκτασης αυτών των εγκλημάτων²¹⁰. Στις εκθέσεις αυτές, η εκβίαση πραγματώνεται μέσω σωματικής και ψυχολογικής βίας, στα πλαίσια τοκογλυφίας και τήρησης της "omerta", ενώ τα ποσά των εκβιασμών ήταν πολύ χαμηλότερα από προηγούμενα έτη λόγω της οικονομικής κρίσης. Καταγράφεται επίσης χρήση μη μόνιμων μελών σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, τα οποία συνεργάζονται και με άλλες ομάδες και δυνατότητα άσκησης διαφθοράς και επιρροής, καθώς και συμμετοχή ως μόνιμα μέλη δημοσίων υπαλλήλων προς αποκόμιση

²⁰⁹ M GASPARINATOU, I STAMOULI & S VIDALI, "Extortion in Greece", in A NONCHEV, O ORGIAN SHENTOV & B TODOROV, Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors. (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 161-163

²¹⁰ M GASPARINATOU, I STAMOULI & S VIDALI, "Extortion in Greece", in A NONCHEV, O ORGIAN SHENTOV & B TODOROV, Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors. (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 161-163

κέρδους. Συνεργασία εγκληματικών ομάδων με κρατικούς αξιωματούχους καταγράφεται και στα φαινόμενα λαθρεμπορίας²¹¹.

Στις μετέπειτα εκθέσεις μέχρι και το 2022, αυτές γίνονται πληρέστερες, αποτυπώνεται η δραστηριότητα των εγκληματικών ομάδων κυρίως στα πλαίσια της επιχείρησης με κίνητρο το κέρδος, ακολουθώντας τις νόμιμες εξελίξεις της αγοράς εργασίας και της οικονομίας. Χαρακτηριστικά αναφέρεται στρατολόγηση ανειδίκευτων ατόμων, που ενδεχομένως στερούνται δυνατότητας πρόσβασης στη νόμιμη οικονομία. Κοινωνικοί παράγοντες όπως η κοινωνική συμπεριφορά και στάση, η ανοχή και η ζήτηση παράνομων προϊόντων και υπηρεσιών λόγω της οικονομικής κρίσης και της πανδημίας, αποτελούν επιρροή ευνοϊκού περιβάλλοντος απέναντι στο οργανωμένο έγκλημα²¹². Οι ανωτέρω καταγραφές των εκθέσεων, αναδεικνύουν την υποστηρικτική λειτουργία του Ο.Ε. στη καπιταλιστική οικονομία, σύμφωνα με το Ruggiero και τη κοινωνική νομιμοποίηση από αυτές τις πρακτικές που επιτρέπουν το Ο.Ε. να ασκεί ένα σύστημα ελέγχου μέσω αυτών των συνδιαλλαγών²¹³. Ως παράγοντες ενίσχυσης του φαινομένου, βάσει των εκθέσεων, πέρα από την οικονομική κρίση ως κοινωνική ενίσχυση του φαινομένου και μεταβολή της εκβιαστικής δράσης του Ο.Ε., αναφέρονται οι ελλείψεις και κενά στη νομοθεσία τα οποία εκμεταλλεύεται το Ο.Ε., υποστελέχωση υπηρεσιών με παρεπόμενη δυσχέρεια ελέγχου, λάθη στη προανάκριση με παρεπόμενο τα ελλιπέστερα στοιχεία κατηγορίας, γραφειοκρατία μεταξύ εγχώριων και διεθνών υπηρεσιών που δυσχεραίνει τις προσπάθειες πρόληψης και καταστολής, καθώς και διαφθορά κρατικών αξιωματούχων²¹⁴. Ειδικότερα, αναφέρεται στην έκθεση του 2015 ότι διαπιστώνεται η συμμετοχή πολλών δημοσίων υπαλλήλων στις εγκληματικές οργανώσεις, το οποίο λειτουργεί μέσω της δωροδοκίας και εναλλακτικά αντί της βίας. Επίσης, όπως και στις μετέπειτα εκθέσεις, ότι το Ο.Ε. εκμεταλλεύεται καταστάσεις όπως τη χρηματοοικονομική κρίση, τη γεωγραφική θέση της Ελλάδας και πολέμους στις

²¹¹ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ, 'Ετήσιες εκθέσεις οργανωμένου εγκλήματος' [2024] [<https://www.astynomia.gr/statistik-es-etirides/statistika-stoicheia-2/etisies-ektheseis-organomenou-egklimatos/>]

²¹² ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ, 'Ετήσιες εκθέσεις οργανωμένου εγκλήματος' [2024] [<https://www.astynomia.gr/statistik-es-etirides/statistika-stoicheia-2/etisies-ektheseis-organomenou-egklimatos/>]

²¹³ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Βιδάλη Σ., Κουλούρης Ν., Παπαχαράλαμπος Χ., 2019, Έγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 216

²¹⁴ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ, 'Ετήσιες εκθέσεις οργανωμένου εγκλήματος' [2024] [<https://www.astynomia.gr/statistik-es-etirides/statistika-stoicheia-2/etisies-ektheseis-organomenou-egklimatos/>]

χώρες της Ασίας και Αφρικής, δραστηριοποιούμενο παρανόμως κυρίως στο τομέα της διακίνηση μεταναστών, στη λαθρεμπορία προϊόντων και ναρκωτικών ουσιών²¹⁵.

Παρά ταύτα, όπως παρατηρείται στις γενικόλογες αναφορές εκθέσεων της ΕΛ.ΑΣ., η σύγκριση του Ο.Ε. με τη διαφθορά στην Ελλάδα δεν έτυχε ουσιαστικής μελέτης, δίχως περαιτέρω επεξηγήσεις με αποτέλεσμα την προώθηση της αντίληψης ως περιστασιακού φαινομένου της διαφθοράς²¹⁶. Στο ίδιο πλαίσιο, οι εκθέσεις δε περιλαμβάνουν σκάνδαλα²¹⁷ παράνομων συνδιαλλαγών κρατικών αξιωματούχων με ισχυρούς δρώντες, οργανωμένες δράσεις αναφορικά με τη παράνομη οικονομία και οικονομικά εγκλήματα. Αυτό αντανακλά μια γενικότερη τάση να προσλαμβάνεται το Ο.Ε. ως εισαγόμενο φαινόμενο, καθώς και τη δυσχέρεια διάκρισης των φαινομένων αυτών από άλλες μορφές παρανομίας, λόγω της μεγάλης έκτασης της παραοικονομίας²¹⁸. Περαιτέρω, η εκβίαση σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΑΣ. παρατηρείται και από μεμονωμένα άτομα αλλά και από εγκληματικές οργανώσεις, ιδίως με τη παροχή προστασίας στα νυχτερινά μαγαζιά και επιχειρήσεις αναψυχής, όπως και απάτες μέσω υπολογιστή και παράνομη κατακράτηση αλλοδαπών για λύτρα, δεν αναφέρονται όμως μη τυποποιημένες μορφές εκβίασης όπως είναι τα καρτέλ ελέγχου αγροτικών προϊόντων²¹⁹. Επίσης δε γίνεται αναφορά στις ευκαιρίες που επέφερε η πανδημία στα εγκλήματα των δυνατών και το Ο.Ε., όπως στη νομοθέτηση υπέρ της καταστολής, ενίσχυση των παράνομων αγορών²²⁰ και της λαθρεμπορίας, καθώς και τη μετάβαση επιχειρηματιών στη παράνομη οικονομία και στην οικονομική τους ενίσχυση από το Ο.Ε.²²¹.

²¹⁵ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ, 'Ετήσιες εκθέσεις οργανωμένου εγκλήματος' [2024] [<https://www.astynomia.gr/statistik-es-etetirides/statistika-stoicheia-2/etisies-ektheseis-organomenou-egklimatos/>]

²¹⁶ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαράλαμπος (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 226-228

²¹⁷ Όπως π.χ. αναφέρθηκε παραπάνω για τα καρτέλ γάλακτος

²¹⁸ Ε Σταμούλη, «Οργανωμένο έγκλημα και οικονομική κρίση: τάσεις και μεταβολές», στο Μ. Γασπαρινάτου (επιμ.), Έγκλημα και ποινική καταστολή σε εποχή κρίσης. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Νέστορα Κουράκη (Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή 2016) σελ. 1206-1207

²¹⁹ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαράλαμπος (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 228-230

²²⁰ ZARPANEWS.GR 'Για σκάνδαλο προμηθειών κατηγορεί ο Παύλος Πολάκης: 16,4€ αντί 4,4€ για μάσκες και 18,66€ έναντι 8€ για στολές!' [2020] [<https://www.zarpanews.gr/gia-skandalo-promitheion-katigorei-o-paylos-polakis-16-4e-anti-4-4e-gia-maskes-kai-18-66e-enanti-8e-gia-stoles/>] ανακτήθηκε 26 Μαΐου 2024

²²¹ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, 'Εγκληματολόγοι: Το σοκ της πανδημίας του κορωνοϊού και η επίδρασή του στις παράνομες αγορές του οργανωμένου εγκλήματος' (ΕΕΜΕΚΕ. Αθήνα 2020) σελ. 30-33

Η γενικότερη εικόνα των εκθέσεων της ΕΛ.ΑΣ. για το οργανωμένο έγκλημα, είναι ότι αποτυπώνει την απόδοσή της και όχι να πληροφορήσει ποιοτικά για το φαινόμενο αυτό, γεγονός που αναδεικνύει το δομικό στοιχείο της επιλεκτικότητας στο θεσμό της Αστυνομίας καθώς και της επικρατούσας αντεγκληματικής πολιτικής ως εισαγόμενο πρόβλημα. Έχουν επικριθεί επίσης ότι λείπουν οι ποιοτικοί όροι σχετικά με το εύρος του φαινομένου και τις διαστάσεις του στη κοινωνία και την οργάνωσή του, λόγω περιγραφικής αποτύπωσης των στατιστικών, τα οποία κυρίως περιλαμβάνουν την εθνική προέλευση των δραστών²²². Αναλυτικότερα, η αναφορά σε φαινόμενα διαφθοράς αστυνομικών και λοιπών κρατικών αξιωματούχων είναι επιφανειακή, δίχως περαιτέρω ανάλυση της σχέσης τους με το οργανωμένο έγκλημα, τις παράνομες συνδιαλλαγές με ισχυρούς δρώντες και το πελατειακό κράτος. Γενικότερα, δίνεται μεγαλύτερη έμφαση του φαινομένου σε σύνδεση με τον "υπόκοσμο", αποτυγχάνοντας να αναδείξει πληρέστερα το φαινόμενο, δίχως αναφορά στα θύματα και την εν γένει κοινωνική βλάβη.

5.1.2 Η δομή και οι δραστηριότητες της Greek Mafia

Η δομή της Greek Mafia γίνεται αντιληπτή στη παρ.1 αρθ.187 Π.Κ. στη λειτουργία της ως εγκληματική οργάνωση «επιχειρησιακά δομημένη και με διαρκή εγκληματική δράση οργάνωση τριών ή περισσότερων προσώπων». Στην αναζήτηση των δομικών χαρακτηριστικών της θα χρησιμοποιήσουμε ως όχημα το έργο του Ruggiero²²³, ο οποίος επισημαίνει τη λειτουργία της μέσω ευέλικτων και διαφοροποιημένων ομάδων, παραμένοντας οργάνωση μυστική, αποφεύγοντας το κρατικό έλεγχο μέσω της omertà (συνωμοσία σιωπής), της διαφθοράς και αντιποίνων, ενώ ελέγχει την εσωτερική της τάξη, μέσω ελέγχου των συγκρούσεων, μέσω της παροχής επαγγελματικών και κοινωνικών ευκαιριών. Αυτή φαίνεται πως είναι ιεραρχική, με αρκετά από τα ηγετικά στελέχη να κινούν τα νήματα μέσα από τις φυλακές, ενώ τα οικονομικά της συμφέροντα ανέρχονται σε ποσά δισεκατομμυρίων, με παρακλάδια στην Ιταλία και στις ΗΠΑ²²⁴. Χαρακτηριστικά, έχει διαπιστωθεί ότι μέλη της Greek Mafia είχαν συνεργασθεί με μέλη της ιταλικής Μαφίας που

²²² Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 158

²²³ V RUGGIERO, Introduction: the organization of crime. In Ph Gunev, V Ruggiero, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership (Routledge, Taylor and Francis Group. London and New York 2012) σελ. 3-14

²²⁴ NEWSBEAST.GR 'Η ελληνική μαφία της Νέας Υόρκης που δεν έχετε ακούσει ποτέ' [2019] [<https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/4850778/h-elliniki-mafia-tis-neas-yorkis-poy-den-echete-akoysei-pote>] ανακτήθηκε 20 Μαΐου 2024

πιθανόν είχαν γνωρίσει μέσα από κυκλώματα λαθραίων τσιγάρων²²⁵. Επίσης, βάσει του Ruggiero, χαρακτηρίζεται από εξειδίκευση και ως παράνομη επιχείρηση, με “διάκριση μεταξύ σχεδιασμού και εκτέλεσης, με μισθωμένη σχέση μεταξύ ενός προστάτη – «νονού» και ενός πράκτορα -«περιφερειακό δρώντα», καθώς και έναν βαθμό απόκρυψης. Με κλασικούς όρους, ο καταμερισμός της εργασίας έχει σε αυτή την περίπτωση κοινωνικό χαρακτήρα”²²⁶.

Συμπερασματικά, από την ανάπτυξη του κύκλου δολοφονιών και των σχετικών δημοσιευμάτων, η δομή και οι δραστηριότητες της Greek Mafia συνοψίζεται ως εξής. Σε σχετική έρευνα του Global Organized Crime Index²²⁷ έτους 2023 για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, η Χαλκιά αναφέρει²²⁸ ότι στη χώρα μας λειτουργεί οργανωμένο έγκλημα με χαρακτηριστικά μαφίας (δηλαδή ιεράρχηση, συγκεκριμένους τομείς κ.α.), αλλά και εγκληματικά δίκτυα που είναι μικρές εστίες, οι οποίες επικοινωνούν μεταξύ τους, με τη συμμετοχή κρατικών αξιωματούχων. Στη χώρα μας, οι κυρίαρχες αγορές του Ο.Ε. είναι αυτές της εμπορίας ανθρώπων, της παράνομης υιοθεσίας, της διαδικτυακής σεξουαλικής κακοποίησης και της εκμετάλλευσης παιδιών με στόχο το οικονομικό κέρδος. Στην Αττική κυριαρχεί ο εκβιασμός και η πώληση προστασίας σε μεμονωμένα άτομα και επιχειρήσεις όπως τα νυχτερινά μαγαζιά, απαγωγές και παράνομη κράτηση. Επίσης οι εγχώριες ομάδες τύπου μαφίας δραστηριοποιούνται σε διάφορες αγορές, συμπεριλαμβανομένου του λαθρεμπορίου ανθρώπων, της διακίνησης όπλων, της διακίνησης ναρκωτικών και του παράνομου εμπορίου τσιγάρων, αλκοόλ και καυσίμων, καθώς και οικονομικών εγκλημάτων²²⁹. Ομοίως, λόγω της οικονομικής κρίσης και στα πρότυπα που ανέδειξαν οι μεγάλες μαφιόζικες φαμίλιες της Ιταλίας και της Αμερικής, η Greek Mafia στράφηκε σε

²²⁵ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟVΙΜΑ.GR ‘Οι 10+1 αποκαλύψεις για το κύκλωμα των εκβιαστών’ [2015] [https://www.tovima.gr/2015/01/19/society/oi-10-1-apokalypseis-gia-to-kyklwma-twn-ekbiastwn/#google_vignette] ανακτήθηκε 19 Μαΐου 2024

²²⁶ V RUGGIERO, Introduction: the organization of crime. In Ph Gunev, V Ruggiero, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership (Routledge, Taylor and Francis Group. London and New York 2012) σελ. 3-14

²²⁷ GLOBAL INITIATIVE, ‘Global Organized Crime Index 2023’ [2023] [<https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2023/09/Global-organized-crime-index-2023-web-compressed-compressed.pdf>] ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024

²²⁸ Ν ΜΠΑΚΟΥΛΗ, NEWS247.GR ‘ΜΕ ΤΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ Η GREEK MAFIA’ [2024] [<https://www.news247.gr/magazine/reportage/me-ti-pragmatika-asxoleitai-i-greek-mafia/>] ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024

²²⁹ Ν ΜΠΑΚΟΥΛΗ, NEWS247.GR ‘ΜΕ ΤΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ Η GREEK MAFIA’ [2024] [<https://www.news247.gr/magazine/reportage/me-ti-pragmatika-asxoleitai-i-greek-mafia/>] ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024

κάθε είδος παράνομης δραστηριότητας, όπως λαθρεμπόριο και ξέπλυμα του μαύρου χρήματος στη νόμιμη οικονομία, τοκογλυφία, με τη συμμετοχή διεφθαρμένων κρατικών λειτουργών και επιχειρηματιών. Έτσι, αυτή λειτουργεί σε πολλά πεδία δράσης, με νόμιμες επιχειρήσεις για ξέπλυμα χρήματος και επέκταση της δραστηριότητάς τους σε άλλους τομείς κάθε έτος²³⁰.

Σχετική εικόνα των δραστηριοτήτων, εξάγεται από έρευνα της ΕΥΠ για τη διετία 2015-2017, διαπιστώνοντας ότι υπό την «επίβλεψη» της Greek Mafia βρίσκονταν 300 χαρτοπαικτικές λέσχες-καζίνο, 350 οίκοι ανοχής και 250 καταστήματα studios και χώροι strip shows, ενώ λειτουργούσε και ένα εκτεταμένο δίκτυο εκβιασμών ακόμη και πολιτικών προσώπων. Κομβικό ρόλο σύμφωνα με το σχετικό δημοσίευμα και τα πορίσματα των εισαγγελικών Αρχών, έπαιζαν εν ενεργεία και απόστρατοι αστυνομικοί, γνωστοί άνθρωποι της νύχτας, ποινικοί, δικηγόροι και δημοσιογράφοι. Επίσης, όπως αποκαλύφθηκε από τις νόμιμες επισυνδέσεις, τα μέλη του κυκλώματος εξυπηρετούσαν τις «ανάγκες» ακόμη και πολιτικών προσώπων, τα οποία στη συνέχεια εκβίαζαν, ενώ εμμέσως η έρευνα της ΕΥΠ έπεσε σε ένα δαιδαλώδες δίκτυο επίορκων δημόσιων λειτουργών που κάλυπταν παράνομες δραστηριότητες. Το δημοσίευμα επισημάνει επίσης, ότι οι ανακριτικές και αστυνομικές Αρχές δεν έκαναν τη δουλειά τους και προφανώς λείπει υλικό από τις επισυνδέσεις που είχαν αποσταλεί από την ΕΥΠ στην Εισαγγελία του Άρειου Πάγου²³¹.

5.1.3 Χαρτογράφηση της Greek Mafia

Αναφορικά με τις περιοχές δράσεις, σύμφωνα με επίσημη αστυνομική πηγή²³², «παλιά ήταν στο Πειραιά, κέντρο Αθηνών, Βόρεια, Νότια και Δυτική Αττική. Σήμερα δε χωρίζουν περιοχές, αλλά προστατεύουν καταστήματα σε κάθε μέρος και περιοχή, σε συνεννόηση ή σύγκρουση με τις άλλες ομάδες εκβιαστών. Οι ομάδες συγκροούνται για τη σύνθεση, την εδαφική περιοχή ελέγχου και τη δύναμη που έχει η κάθε ομάδα, ενώ οι συνεργασίες είναι προσχηματικές. Στόχος είναι το κέρδος και πάνω σε αυτό έρχονται σε συνεννόηση ή σύγκρουση. Δεν ασχολούνται όλες οι ομάδες με όλες τις παράνομες δραστηριότητες, πέραν

²³⁰ Δ ΠΩΠΟΤΑΣ και Α ΚΑΛΥΒΑ, PROTOTHEMA GR 'Ο πόλεμος των «νονών» με 5+1 εκτελέσεις' [2019] [<https://www.protothema.gr/greece/article/941999/o-polemos-ton-nonon-me-51-ekteleseis/>] ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024

²³¹ AVGI.GR 'Greek mafia Ποιους ελέγχει και προσπαθούν να την αθωώσουν;' [2022] [https://www.avgi.gr/politiki/434493_poiouys-eleghei-kai-prospathoyin-na-tin-athoosoyin?amp] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

²³² Ν ΝΤΑΒΑΡΙΝΟΣ, ZOUGLA.GR 'Στα άδυστα της Δίωξης Εκβιαστών Ποια είναι η Greek Mafia' [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524&ab_channel=zouglagr] ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2024

των καταστημάτων, καθώς εξειδικεύονται σε συγκεκριμένους τομείς. Οι ομάδες περνάνε φάσεις ξεκαθαρίσματος, αναδιοργάνωσης και σύνθεσης, αλλάζει η δυναμικότητα των ομάδων, αλλάζουν οι περιοχές. Η χαρτογράφηση αλλάζει συνεχώς, καθώς το έγκλημα αντικατοπτρίζει τη κοινωνία και την εποχή, ανά 5-10 χρόνια υπάρχει διαφορά στο πεδίο, στη βιαιότητα, στο τρόπο δράσης εγκληματικότητας και απόκρυψης αυτής²³³.

Σχετικά με τη δημιουργία ομάδων, «κάθε ομάδα έχει αρχηγό, υπαρχηγό ή υπαρχηγούς, έχει εισπράκτορες, έχει «στρατιώτες» που διευθετούν διάφορα προβλήματα, ενώ στο τέλος της ιεραρχίας βρίσκονται οι νεοσύλλεκτοι που στρατολογήθηκαν πρόσφατα και δοκιμάζονται. Η δεξαμενή των νέων μελών είναι συνήθως τα γυμναστήρια και οι σχολές πολεμικών τεχνών, άτομα που έχουν υπηρετήσει στις ειδικές δυνάμεις, ενώ τα χαρακτηριστικά τους πρέπει να καλύπτουν τη σωματική δύναμη, να γνωρίζουν πολεμικές τέχνες και να έχουν έφεση στη χρήση των όπλων. Οι νεοσύλλεκτοι αφού πεισθούν και στρατολογηθούν, ξεκινούν από απλές δουλειές όπως είναι η είσπραξη της προστασίας και σταδιακά ανάλογα με τις ικανότητές τους θα μπορέσουν να ανέλθουν βιαιότερο επίπεδο μέσα στην ομάδα²³⁴. Έτσι το έγκλημα μαθαίνεται μέσω μια διαδικασίας "διαφορικών συναναστροφών" σύμφωνα με τη κλασική θεωρία του Σάδερλαντ²³⁵, αφομοιώνοντας το πολιτισμικό σύστημα αξιών του εγκληματικού περιβάλλοντός τους²³⁶ στη λειτουργική χρήση της βίας και της λειτουργίας σε συμβιωτικά πλαίσια νομιμότητας και παρανομίας²³⁷. Ο Σαβιάνο αναφέρει πως «η θηριωδία είναι κάτι που περνά από το δάσκαλο στο μαθητή» συμβιβάζοντας ή διαστρεβλώνοντας τη συνείδηση²³⁸.

Αναφορικά με το προφίλ των αρχηγών, ««νονός» προκύπτει κάποιος μέσα από τη δράση του, δε μπορεί να γίνει ο οποιοσδήποτε, πρέπει να έχει βαρύ εγκληματικό ιστορικό, να είναι οργανωτικός, να διαφέρει από τα υπόλοιπα μέλη, να απολαμβάνει σεβασμό στα πλαίσια ενός

²³³ Ν ΝΤΑΒΑΡΙΝΟΣ, ΖΟΥΓΛΑ.ΓΡ 'Στα άδυτα της Δίωξης Εκβιαστών Ποια είναι η Greek Mafia' [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524&ab_channel=zouglagr] ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2024

²³⁴ Ν ΝΤΑΒΑΡΙΝΟΣ, ΖΟΥΓΛΑ.ΓΡ 'Στα άδυτα της Δίωξης Εκβιαστών Ποια είναι η Greek Mafia' [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524&ab_channel=zouglagr] ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2024

²³⁵ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, «Λευκά Κολάρα» & Οικονομικό Έγκλημα (Εκδόσεις Σάκκουλας. Αθήνα 2014) Σελ. 6

²³⁶ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Εισαγωγή στην Εγκληματολογία, Νομικό έγκλημα – Πραγματικό έγκλημα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2013) σελ.119-122

²³⁷ Σ ΒΙΔΑΛΗ, «Όψεις της ανάκρισης επί υποθέσεων των εγκλημάτων των ισχυρών και οργανωμένου εγκλήματος», σε Σ. Βιδάλη, Ν. Κ. Κουλούρης, Χ. Παπαχαλαράμπους, Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα, (Εκδόσεις Ε.Α.Π. Αθήνα 2019) σελ 324-326

²³⁸ Ρ ΣΑΒΙΑΝΟ, ΠΩΣ Η ΚΟΚΑΪΝΗ ΚΥΒΕΡΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ. Αθήνα 2014) σελ. 133

«μύθου» από τα μέλη του καθώς και των άλλων ομάδων, να έχει ψυχρότητα συναισθημάτων, να προκαλεί φόβο και βιαιοπραγίες, να μην έχει ηθική συνείδηση και αναστολές, καθώς και να τον ενδιαφέρει ο πλούτος και η εξέλιξη στον τομέα αυτόν»²³⁹. Οι εκτελεστές για την κάθε δουλειά πληρώνονται ξεχωριστά, ενώ πολλοί από αυτούς απασχολούνται παράλληλα σε επιχειρήσεις «βαρόνων και νονών της νύχτας» και έχουν μπει σε payroll. Αυτό που ουσιαστικά απασχολεί όμως την αστυνομία είναι το ποιοι βρίσκονται πίσω από τα συμβόλαια θανάτου, καθώς σε αυτό το τομέα το 80% με το 90% αυτών παραμένουν ανεξιχνίαστα. Αυτά αρχίζουν από 30.000 και φτάνουν τα 200.000 με 300.000 ευρώ, με ακριβότερα να θεωρούνται οι δολοφονίες του δημοσιογράφου Καραϊβάζ και του Στεφανάκου²⁴⁰.

Περαιτέρω, ο απόστρατος αξιωματικός Ραχωβίτσας ανέφερε σε σχετικό ρεπορτάζ, ότι είναι δύσκολο να σταματήσουν τα συμβόλαια θανάτου, καθώς είναι μια αλυσίδα. Επίσης ότι, «στην αρχή είχαν τη νύχτα, επειδή δε πήγαινε καλά η νύχτα έχουν αλλάξει τα πράγματα, γενικότερα λόγω κουλτούρας και της κρίσης. Στράφηκαν πλέον στα καύσιμα και τα τσιγάρα, εκεί είναι το κέρδος το μεγάλο και εκεί σκοτώνονται τα τελευταία 10-15 χρόνια. Για να πάνε αυτοί οι άνθρωποι μέσα, πρέπει να βγει αμετάκλητη απόφαση, εκτός από την αστυνομία, πρέπει και η δικαιοσύνη να κάνει τη δουλειά της. Επίσης αυτοί οι άνθρωποι εκμεταλλεύτηκαν κενά της νομοθεσίας και αποφυλακίστηκαν, δίνοντάς τους άλλη πνοή. Η Αστυνομία όταν θα τους πιάσει, πρέπει να έχει ισχυρά στοιχεία για να οδηγηθούν στη δικαιοσύνη»²⁴¹. Στο ίδιο πλαίσιο, ο προϊστάμενος της Δίωξης Εκβιαστών αναφέρει ότι υπάρχει το φαινόμενο από τότε που εμφανίστηκαν οι ομάδες προστασίας, τα μέλη της ομάδας και γενικότερα οι ομάδες, να συγκρούονται μεταξύ τους. «Το 1990-91 υπήρξε ένα πρωτόγνωρο ξεκαθάρισμα με δέκα δολοφονίες, γεγονός που συνεχίζεται μέχρι σήμερα με αποτέλεσμα κυρίως οι αρχηγοί, να έχουν μικρό μέσο όρο ζωής. Αιτίες είναι οι φάσεις αποφάσεων που παίρνονται κατά διαστήματα, ξεκαθαρίσματος, αναδιάρθρωσης, εδαφικής υπεροχής και δύναμης. Μετά το '91 έκαναν ανακωχή και προσπάθησαν να τα βρούνε μέσω δημιουργίας «συνδικάτου», αυτό δεν

²³⁹ Ν ΝΤΑΒΑΡΙΝΟΣ, ΖΟΥΓΛΑ.GR 'Στα άδυτα της Δίωξης Εκβιαστών Ποια είναι η Greek Mafia' [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524&ab_channel=zouglagr] ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2024

²⁴⁰ ΝΑΦΤΕΜΠΟΡΙΚΙ.GR 'Greek Mafia Οι αρχηγοί, τα πρωτοπαλίκαρα και πόσο κοστολογούνται τα συμβόλαια θανάτου' [2024] [<https://www.naftemporiki.gr/society/1652922/greek-mafia-oi-archigoi-ta-protopalikara-kai-poso-kostologoyntai-ta-symvolaia-thanatoy/>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

²⁴¹ Ι ΡΑΧΩΒΙΤΣΑΣ, ΕΡΤ Α.Ε. 'Ι. Ραχωβίτσας στην ΕΡΤ Η μαφία έχει στραφεί πλέον στα καύσιμα και στα τσιγάρα' [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=g3gQYWaq6rE&ab_channel=%CE%95%CE%A1%CE%A4%CE%91.%CE%95.] ανακτήθηκε 05 Μαΐου 2024

έγινε όμως διότι η χώρα δε διακατέχεται από κουλτούρα μαφίας και έτσι δεν έγινε δυνατό μέχρι και σήμερα. Σήμερα βρίσκεται ανισορροπία μεταξύ των ομάδων, υπάρχει αντιπαλότητα μεταξύ τους και εμφύλιος μέσα στις ομάδες. Διαπιστωμένα, από αστυνομικής πλευράς οι ομάδες αυτές δεν έχουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά να χαρακτηριστούν ως Μαφία, αυτή η κουλτούρα δεν υπάρχει στη χώρα μας. Δεν υπάρχει κοινός αρχηγός μεταξύ των ομάδων, υπάρχει επικοινωνία αλλά συγκρούονται. Με την έννοια «αρχηγός των αρχηγών» εννοούν αυτόν που έχει τη πιο δυνατή ομάδα με μεγαλύτερο κέρδος»²⁴².

5.2 Ποιοτική ανάλυση πρακτικών και μεταβολών

5.2.1 Μεταβολές στη Greek Mafia

Η κλιμάκωση στη βιαιότητα τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί στη Greek Mafia, λόγω της αλλαγής των «νονών» από τις αλληπάλληλες δολοφονίες, λόγω οικονομικής κρίσης και της πανδημίας του κορονοϊού²⁴³, προκειμένου να πετύχουν τους στόχους τους και να περάσουν το μήνυμα ότι δεν αστειεύονται. Έτσι δε σταματούν σε μια απειλή ή μια γροθιά, αλλά φροντίζουν να κακοποιήσουν με βάνουσο τρόπο τα θύματα τους, προσλαμβάνοντας συχνότερα αλλοδαπούς για να κάνουν την «βρώμικη δουλειά». Επίσης συνδιαλέγονται συχνότερα με αστυνομικούς δίνοντας τεράστια ποσά και για αυτό το λόγο η διακίνηση ναρκωτικών, οι παράνομοι οίκοι ανοχής και η εκπόρνευση αλλοδαπών κοριτσιών έχουν αυξηθεί κατακόρυφα. Οι «μπράβοι» χρησιμοποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες και τις περιστάσεις, ακόμη και για δουλειές της ημέρας, από τον οποιοδήποτε, αρκεί το μεροκάματο να είναι το σωστό, γεγονός που αποδεικνύεται στο ξυλοδαρμό του αρχαιολόγου Ψαρού, καθώς και τις υπηρεσίες φύλαξης VIP προσώπων και όχι μόνο, στα τουριστικά μας θέρετρα²⁴⁴. Η επίσημη άποψη της αστυνομίας σχετικά με τα καταστήματα, είναι αντίθετη, καθώς υποστηρίζεται ότι δε χρησιμοποιούν όπως παλιά βία, αλλά

²⁴² N NTABAPINOS, ZOUGLA.GR 'Στα άδυτα της Δίωξης Εκβιαστών Ποια είναι η Greek Mafia' [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524&ab_channel=zouglagr] ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2024

²⁴³ READER.GR 'Greek Mafia: Οι 5 συμμορίες που ελέγχουν την Αθήνα – Πώς ο κορονοϊός μείωσε τον τζίρο τους' [2021] [https://www.reader.gr/ellada/374397_greek-mafia-oi-5-symmmories-poy-eleghoyn-tin-athina-pos-o-koronoios-meiose-ton-tziro] ανακτήθηκε 26 Μαΐου 2024

²⁴⁴ Γ ΣΟΜΠΟΛΟΣ, ATHENSVOICE.GR 'Greek Mafia: Η ακτινογραφία του Οργανωμένου Εγκλήματος' [2023] [<https://www.athensvoice.gr/epikairoita/ellada/795102/greek-mafia/>] ανακτήθηκε 07 Μαΐου 2024

δημιουργούν προβλήματα στην επιχείρηση, όπως εικονικές φασαρίες ενοχλώντας τους πελάτες²⁴⁵.

Επίσης μεταβολή αποτελεί, ότι ενώ στο παρελθόν η μυστικότητα και η εμπιστοσύνη²⁴⁶ της Greek Mafia, εξυπηρετούνταν από τους οικογενειακούς δεσμούς²⁴⁷, πλέον αυτά επιτυγχάνονται με εξωτερικούς συνεργάτες ως ομάδα εκτελεστών, που τηρώντας μυστικότητα εκτελούν το συμβόλαιο και φεύγουν από τη χώρα μας, δυσχεραίνοντας έτσι τον εντοπισμό ηθικών και φυσικών αυτουργών²⁴⁸. Επί αυτού αναφέρεται από τις έρευνες των αστυνομικών και από πληροφορίες μελών, ότι υπάρχει θέμα εμπιστοσύνης δια του λόγου, δεν υπάρχει συνεννόηση. Η έννοια της τιμής δεν έχει εξαλειφθεί, αλλά δεν έχει την ίδια ισχύ όπως πριν, χάθηκε η εμπιστοσύνη και το ζητούμενο σε κάποιες περιπτώσεις είναι ποιος θα προλάβει ποιον. Αναφορικά με τους εκτελεστές των συμβολαίων θανάτου, η αστυνομική έρευνα έχει δείξει ότι αυτοί είναι Έλληνες και αλλοδαποί, ενώ το ποσοστό εξιχνιάσεων χαμηλό. Αυτό εξηγείται ότι τηρείται ο νόμος της σιωπής καθώς οι ποινικές ποινές είναι μεγάλες, ομοίως και τα αντίποινα των ομάδων, όπως και η δυσχέρεια να εντοπιστούν αλλοδαποί εκτελεστές. Οι περιφερειακοί εκτελεστές βρίσκονται από κάποιον ενδιάμεσο που γνωρίζει εκτελεστές που κάνουν αυτοί τη δουλειά²⁴⁹. Ομοίως χρησιμοποιείται η χρήση του σκοτεινού Διαδικτύου "DarkWeb" και της τεχνολογίας προκειμένου να αναζητηθούν πελάτες, οπλισμός και επαγγελματίες δολοφόνοι²⁵⁰.

Περαιτέρω, όπως θα αναλυθεί πληρέστερα στην επόμενη υποενότητα, μεταβολή που ομοιάζει με την ιταλική μαφία παρατηρείται στους άγραφους κανόνες στο εσωτερικό της Greek Mafia, καθώς και στην ένταξη κατώτερων κοινωνικά ατόμων και αλλοδαπών σε

²⁴⁵ Ν ΝΤΑΒΑΡΙΝΟΣ, ΖΟΥΓΛΑ.ΓΡ 'Στα άδυτα της Δίωξης Εκβιαστών Ποια είναι η Greek Mafia' [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524&ab_channel=zouglagr] ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2024

²⁴⁶ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαράλαμπος (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 230-236

²⁴⁷ ΤΑΝΕΑ GR, 'Τα αδέλφια της Μαφίας' [2009] [<https://www.tanea.gr/2009/07/07/greece/ta-adelfia-tis-mafias/>] ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024

²⁴⁸ ΕΡΕΤΙΚΟΣ GR, 'Ο άγριος πόλεμος της νύχτας και οι 11 μεγάλοι νονοί' [2019] [<https://eretikos.gr/thema/o-agrios-polemos-tis-nyctas-kai-oi-11-megaloi-nonoi/261208/>] ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024

²⁴⁹ Ν ΝΤΑΒΑΡΙΝΟΣ, ΖΟΥΓΛΑ.ΓΡ 'Στα άδυτα της Δίωξης Εκβιαστών Ποια είναι η Greek Mafia' [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=LX5YmoO1524&ab_channel=zouglagr] ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2024

²⁵⁰ ΕΘΝΟΣ GR, 'Greek mafia: Το μαύρο χρήμα και οι αρχηγοί - Στο στόχαστρο της ΕΛ.ΑΣ δημοφιλή νησιά' [2021] [<https://www.ethnos.gr/greece/article/159782/greekmafiamayroxrhmakaiarxhgoistostoxastrothselsadhmofilnhhsia>] ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024

κατώτερη ιεραρχικά βαθμίδα, με την ανάθεση σε αυτούς των πιο επικίνδυνων αποστολών²⁵¹. Αυτό φαίνεται πλέον να αποτελεί ένα χαρακτηριστικό της Greek Mafia ως συστήματος καταμερισμού εργασίας, το οποίο αλλάζει αναλογικά με το κυρίαρχο τύπο οικονομίας, όπως εμφανίζεται από την αλλαγή της σύνθεσης των μόνιμων μελών της, από μη μόνιμα πλέον μέλη τα οποία αναλαμβάνουν κάποιο συγκεκριμένο έργο για σύντομο χρονικό διάστημα²⁵². Στο προηγούμενο έγκριτο δημοσίευμα, είναι χαρακτηριστικό ότι αναφέρεται ως βασική αιτία ώθησης των ατόμων στο έγκλημα, ο χαρακτήρας τους, που συμπεριλαμβάνει τη βιολογική προδιάθεση και τον ψυχισμό του ατόμου²⁵³, ακολουθώντας έτσι τη θεώρηση της Θετικής σχολής αναφορικά με την οντολογική βάση του εγκληματία σύμφωνα με την οποία το έγκλημα είναι αποτέλεσμα της διαφορετικότητας του εγκληματία²⁵⁴. Αυτό φαίνεται όμως να αναιρεί τα γραφόμενα στο ίδιο δημοσίευμα, στο οποίο αναφέρεται σχετικά με τη “κοινωνιολογική «ανατομία» των «νονών»”, ότι αυτοί “προέρχονται από φτωχές ή μεσαίου επιπέδου οικονομικά οικογένειες, έχουν ηγετικές τάσεις”, αν ληφθούν υπόψη τα πρότυπα του καπιταλισμού, που πιθανών να τους ωθούν στην οικονομική τους απελευθέρωση μέσω μείωσης του κρατικού ελέγχου, με τη διαφθορά και τη βία να αποτελούν τα αναγκαία λειτουργικά μέσα στα οποία μπορούν να έχουν πρόσβαση, προκειμένου να επιτύχουν το σκοπό τους. Από την αυτονόμηση και μη προσαρμογή των νομάδων του 19ου αιώνα, στις αλλαγές των κυρίαρχων τρόπων οικονομικής και κοινωνικής αναπαραγωγής, πλέον έχουμε τη καπιταλιστική προσαρμογή καθώς σύμφωνα με τα λεγόμενα των «νονών» στο ανωτέρω δημοσίευμα “Η ομάδα παίρνει τη θέση της οικογένειας. Έβγαζα πολύ καλά λεφτά. Όλοι με σέβονταν και με υπολόγιζαν”. Η άποψη αυτή ενισχύεται, εάν ληφθεί υπόψη άλλο αναφερόμενο έγκριτο δημοσίευμα²⁵⁵, στο οποίο επισημαίνεται ότι οι 20 ομάδες που δραστηριοποιούνταν τη δεκαετία του 2000 στην εκβίαση και προστασία

²⁵¹ Α ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ, ΚΑΤΗΜΕΡΙΝΙ GR ‘Το προφίλ των «νονών»: «Οι τυχεροί μπαίνουν στη φυλακή» [2018] [<https://www.ethnos.gr/greece/article/73/toprofiltonnononoityxeroimpainoynsthfylakh>] ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024

²⁵² Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπους (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 230-236

²⁵³ Α ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ, ΚΑΤΗΜΕΡΙΝΙ GR ‘Το προφίλ των «νονών»: «Οι τυχεροί μπαίνουν στη φυλακή» [2018] [<https://www.ethnos.gr/greece/article/73/toprofiltonnononoityxeroimpainoynsthfylakh>] ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024

²⁵⁴ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) 18-21

²⁵⁵ Δ ΠΩΠΟΤΑΣ και Α ΚΑΛΥΒΑ, PROTOTHEMA GR ‘Ο πόλεμος των «νονών» με 5+1 εκτελέσεις’ [2019] [<https://www.protothema.gr/greece/article/941999/o-polemos-ton-nonon-me-51-ekteleseis/>] ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024

καταστημάτων συνεχίζουν τη δράση τους, ενώ η Greek Mafia επεκτείνεται, με τις παράνομες επιχειρηματικές τους δράσεις να κατευθύνονται αποφασιστικά όπου έχει περισσότερο κέρδος.

5.2.2 Εγκληματολογική προσέγγιση στα χαρακτηριστικά της Greek Mafia

Προκειμένου να εξηγήσουμε πληρέστερα τις ανωτέρω εγκληματικές δράσεις της Greek Mafia, αρχικά θα τις συσχετίσουμε με το έργο των Savona και De Feo²⁵⁶. Αναφέρουν σχετικά για τη Μαφία, ότι είναι γερά ριζωμένη στην πατρίδα της, κυριαρχώντας στις εγκληματικές δραστηριότητες, δεν ανέχεται αντιπάλους και προκειμένου να διατηρήσει την ατιμωρησία, επιδιώκει να εξουδετερώσουν τον δικαστικό έλεγχο μέσω δωροδοκιών ή εκφοβισμού, φαινόμενα που συναντήσαμε στις ειδησεογραφικές δραστηριότητες της Greek Mafia. Αυτή η επισήμανση φωτίζει παράλληλα μία πτυχή των δολοφονιών τελευταίων ετών, καθώς η εμπλοκή των «νονών» από το λαθρεμπόριο καυσίμων στο λαθρεμπόριο τσιγάρων, επέφερε τη βίαιη και συμβολική αντίδραση των ομογενών μαφιόζων που ελέγχουν αυτή την αγορά²⁵⁷. Σχετικό ρεπορτάζ αναφέρει ότι στο πόλεμο αλληλοεξόντωσης των δύο βασικών ομάδων λαθρεμπορίας τσιγάρων, κυριαρχεί η παλιά ομάδα, ενώ οι καινούριοι δε κατάφεραν να πάρουν τα ηνία²⁵⁸. Επίσης μπορεί να δράσει στο διεθνές επίπεδο, κατόπιν υπολογισμού των ευκαιριών σε παράνομες αγορές και την αυστηρότητα του νόμου, συχνά μέσω συνδιαλλαγών με άλλες εγκληματικές ομάδες, γεγονός που το συναντάμε σε Έλληνες μαφιόζους που έδρασαν στη Νότια Ιταλία και στις Η.Π.Α. μετά τη

²⁵⁶ E SAVONA & M DE FAO, International Money Laundering Trends and Prevention/Control Policies, στο E SAVONA, Responding to Money Laundering /International Perspectives (Harwood academic publishers. The Netherlands 2005) σελ. 49-60

²⁵⁷ Σ ΤΖΑΝΑΚΗΣ, PROTOTHEMA.GR ‘Greek Mafia: Πόλεμος μαφιόζων για το 1,5 δισ. από καύσιμα και τσιγάρα’ [2024] [<https://www.protothema.gr/greece/article/1457918/greek-mafia-polemos-mafiozon-gia-to-15-dis-apo-kausima-kai-tsigara/>] ανακτήθηκε 17 Μαΐου 2024

²⁵⁸ Κ ΚΟΥΚΟΥΜΑΚΑΣ, YOUTUBE.GOM ‘Τι συμβαίνει με τη Greek Mafia;’ [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=PmeMwKx6YFA&ab_channel=News247gr] ανακτήθηκε 04 Μαΐου 2024

δεκαετία του '80²⁵⁹, ομοίως και σήμερα από τη Greek Mafia²⁶⁰. Στο ίδιο, οι Savona και De Feo αναφέρουν ότι όταν η Μαφία, διατηρώντας τη φήμη και την ικανότητα για βία, δραστηριοποιείται στο ξέπλυμα χρήματος ως πάροχος, τότε δημιουργείται μέσω συνδιαλλαγών και η εγκληματικότητα "λευκού κολάρου", στοιχεία που τα συναντήσαμε στη Greek Mafia αναφορικά με τις δραστηριότητες ξεπλύματος, τις επενδύσεις στη Μύκονο, τις συνδιαλλαγές με πολιτικούς και επιχειρηματίες.

Εν συνεχεία, θα αναφερθούμε στη συμβολή της L.PAOLI η οποία ερευνώντας τη Μαφία της Ιταλίας, ανέδειξε τη «τιμή» ως τη βασική αξία του μαφιόζικου "υποσύμπαντος", ήτοι το σύνολο των κανόνων και πολιτισμικών κωδίκων που δικαιολογούν την ύπαρξή της και καθορίζουν την κοσμοαντίληψή και τη συμπεριφορά τους²⁶¹. Η προσβολή της τιμής, όπως την αντιλαμβάνονται τα μέλη της μαφίας, τα «νομιμοποιεί» και τα παρέχει το δικαίωμα εκδίκησης και αυτοδικίας, ενώ το να είναι κάποιος 'mafioso' αποτελεί μόνιμη ταυτότητα και δεσμό που λύνεται μόνο με το θάνατο του μέλους. Η φήμη και η τιμή αποκτάται μέσα από τη βία και την ισχύ, αποτελώντας το πρωταρχικό κριτήριο για την αξιολόγηση ενός "άνδρα της τιμής", καθώς και για τη διατήρησης της κοινωνική συνοχής της ομάδας²⁶². Η μαφιόζικη ένωση αντιπροσωπεύει ένα είδος "μεγάλης μητέρας" για τους συνεργάτες και τα μέλη, στην οποία οφείλεται απόλυτη υποταγή και σεβασμός, όπως και να αποδεχτούν την πραγματικότητα που κατασκευάζουν και τους μεταδίδουν οι αρχηγοί τους ακόμη και αν

²⁵⁹ IEFIMERIDA.GR, 'Η άγνωστη ιστορία της ελληνικής μαφίας της Νέας Υόρκης που ακόμη και οι Ιταλοί θεωρούσαν ανώτερή τους' [2013] [<https://www.iefimerida.gr/news/133384/%CE%B7-%CE%AC%CE%B3%CE%BD%CF%89%CF%83%CF%84%CE%B7-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%BC%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BD%CE%AD%CE%B1%CF%82-%CF%85%CF%8C%CF%81%CE%BA%CE%B7%CF%82-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BA%CF%8C%CE%BC%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF%CE%B9-%CE%B9%CF%84%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CE%AF-%CE%B8%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%BF%CF%8D%CF%83%CE%B1%CE%BD>] ανακτήθηκε 17 Μαΐου 2024

²⁶⁰ Σ ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ, ACTION 24 TV 'Σ. Μπαλάσκας για Greek Mafia Μέσα από τις φυλακές η εντολή για βόμβες σε Πειραιά & Καλλιθέα' [2024] [https://www.youtube.com/watch?v=VCCvC_rjrOM&ab_channel=ACTION24TV] ανακτήθηκε 17 Μαΐου 2024

²⁶¹ L PAOLI, Mafia Brotherhoods. Organised Crime Italian Style, Status and Fraternization Contracts (Oxford University Press. U.S.A. 2003) 65-67

²⁶² L PAOLI, Mafia Brotherhoods. Organised Crime Italian Style, The Status of "Man of Honor" (Oxford University Press. U.S.A. 2003) 72-75

χρειαστεί να θυσιάσουν ή να διακινδυνεύσουν την ίδια τους τη ζωή²⁶³. Η κοινωνία της μαφίας, λόγω των κοινών παράνομων εμπειριών, περιέχει μια αμοιβαιότητα με ηθική διάσταση, καθώς εμπεριέχει τον αλτρουισμό και τη φιλία στη τήρηση των κανόνων. Οι μεταβολές που προκύπτουν στο εσωτερικό των εγκληματικών ομάδων, όπως και κοινωνικές αλλαγές, επιφέρουν διάσταση μεταξύ κινήτρου και αποτελέσματος, τα οποία μπορεί να οδηγήσουν στην εκμετάλλευση των κατώτερων ιεραρχικά μελών, προκειμένου τα ηγετικά στελέχη να επιτύχουν τους δικούς τους, βραχυπρόθεσμους στόχους²⁶⁴.

Ο εκσυγχρονισμός που επέφερε η ύστερη νεοτερικότητα, τείνει να αντικαταστήσει τον κώδικα τιμής από το κυνήγι του χρήματος, διότι τα μέλη υιοθετούν το νέο σύνολο αξιών επιδιώκοντας τη μεγιστοποίηση των κερδών τους. Η οικονομική επιτυχία επέφερε εντάσεις και φθορά στις σχέσεις των μελών, ενώ η επιχειρηματική συνεργασία της μαφίας με εξωτερικούς συνεργάτες αποδυνάμωσε την ηθική εντός της ομάδας²⁶⁵. Επίσης το παραδοσιακό μαφιόζικο "υποσύμπαν" με την αξία της «τιμής» και την αναγκαία άσκηση βίας λόγω του εγκληματικού περιβάλλοντος, δημιούργησε μια "πολιτισμική υστέρηση" σε σχέση με τους μαφιόζικους θεσμούς και την οικονομική δραστηριότητα, με αποτέλεσμα τα χαμηλόβαθμα μέλη να αισθάνονται όλο και περισσότερο ότι εκμεταλλεύονται από τους αρχηγούς τους. Αυτό κλόνισε το σύμφωνο αλληλεγγύης μεταξύ των μελών, οδηγώντας σε συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ των αρχηγών και των μαφιόζων στρατιωτών²⁶⁶. Αποτέλεσμα αυτών είναι ότι η προσχώρηση, ιδίως των νέων στη Μαφία, κατέληξε εργαλειακή και ωφελιμιστική, βάσει εκτίμησης ανταμοιβών και κόστους, υπονομεύοντας το αίσθημα του "κοινού ανήκειν" στη Μαφία και το ρόλο των "ανθρώπων της τιμής"²⁶⁷. Παρά ταύτα, ο πραγματικός στόχος είναι η δίψα για εξουσία και οι επενδύσεις έχουν στρατηγική βάση, καθώς τόσο η βία όσο και το χρήμα χρησιμοποιούνται συνδυαστικά προκειμένου να μονοπωλήσουν νόμιμες δραστηριότητες σε τοπικό πλαίσιο²⁶⁸. Αυτό

²⁶³ L PAOLI, Mafia Brotherhoods. Organised Crime Italian Style, Subordination and Self-Denial (Oxford University Press. U.S.A. 2003) 78-80

²⁶⁴ L PAOLI, Mafia Brotherhoods. Organised Crime Italian Style, "Communitas" and Reciprocity (Oxford University Press. U.S.A. 2003) 80-83

²⁶⁵ L PAOLI, Mafia Brotherhoods. Organised Crime Italian Style, Modernization and Conflicts (Oxford University Press. U.S.A. 2003) 94-98

²⁶⁶ L PAOLI, Mafia Brotherhoods. Organised Crime Italian Style, Modernization and Conflicts (Oxford University Press. U.S.A. 2003) 94-98

²⁶⁷ L PAOLI, Mafia Brotherhoods. Organised Crime Italian Style, The Crumbling of Moral Ties (Oxford University Press. U.S.A. 2003) 98-100

²⁶⁸ L PAOLI, Mafia Brotherhoods. Organised Crime Italian Style, Status and Power (Oxford University Press. U.S.A. 2003) 151-153

επιτυγχάνεται και μέσω των πρακτικών εκβιασμού, καθώς λαμβάνουν εύκολα χρήματα με μικρή πιθανότητα δίωξης, διότι ελάχιστα θύματα απευθύνονται στην αστυνομία λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης στους κρατικούς θεσμούς²⁶⁹.

Ο Sutherland²⁷⁰ επισημάνει ότι τα εγκληματικά φαινόμενα απαιτούν τις δικές τους εξηγήσεις και προς αυτό σπουδαίο είναι το έργο του C.MORSELLI, αναφορικά με τη λειτουργία και τις μεταβολές των εγκληματικών δικτύων. Συγκεκριμένα, η δομή του Ο.Ε. καθορίζεται από την ανάγκη μυστικότητας και προστασίας από τις διωκτικές αρχές και τις αντίπαλες οργανώσεις, ενώ οι εσωτερικές συγκρούσεις απαιτούν συγκεκριμένες αλληλεπιδράσεις εκτός και εντός του δικτύου, όπως αποκέντρωση των ηγετικών λειτουργιών, αλλαγή τρόπου επικοινωνίας και φυγάδευσης²⁷¹. Αυτές οι αλληλεπιδράσεις δημιουργούν αντιδραστικά ευέλικτες διαδικασίες που οργανώνονται αυτόματα, αποτελώντας ένα πλαίσιο ευέλικτης τάξης²⁷², σε αντίθεση με τις ιεραρχίες της Greek Mafia, που εκ του αποτελέσματος των αλληπάλληλων δολοφονιών, δεν κατάφεραν να προσαρμοστούν πληρέστερα στις αλλαγές. Συνήθη ιεραρχικά χαρακτηριστικά της δομής είναι οι έχοντες τη κεντρικότητα, ήτοι την μεγαλύτερη αναλογία των επαφών σε ένα δίκτυο και κάποια επιρροή, καθώς και οι βασικοί μεσάζοντες που ενώνουν τους συμμετέχοντες στο δίκτυο και συνήθως έχουν στρατηγική θέση²⁷³. Οι μεσάζοντες προτιμούν στρατηγικά να παραμένουν αθέατοι λειτουργώντας περιφερειακά, καθώς η κεντρικότητα επιφέρει ορατότητα της δράσης τους. Την κυρίαρχη ιεραρχική θέση στο δίκτυο έχει ο ηγέτης, ο οποίος είναι αυτός που έχει το χάρισμα και τη δυναμική, ή τις περισσότερες γνώσεις. Λόγω της ευέλικτης τάξης αυτών και λειτουργώντας ως επιχείρηση, σε ένα δίκτυο με τους ανωτέρω ιεραρχικούς ρόλους, τυχόν εξωτερικές ή εσωτερικές διαταράξεις του δε θα επιφέρει τη διάλυσή του, αλλά τη προσαρμογή του που μπορεί να περιλαμβάνει την ιεραρχική αποκέντρωση του δικτύου, τον υποβιβασμό των ηγετών ή τον ανταγωνισμό για την ηγεσία, σε ένα μυστικό και αποκεντρωμένο πλαίσιο λειτουργίας προς αποφυγή των

²⁶⁹ L PAOLI, Mafia Brotherhoods. Organised Crime Italian Style, Protection Rackets (Oxford University Press. U.S.A. 2003) 164-165

²⁷⁰ E H SUTHERLAND, "Is "White collar Crime" Crime? ", American Sociological Review. 10(2) (Annual Meeting Papers, 1944)

²⁷¹ C MORSELLI, «The Criminal Network Perspective», in C. Morselli, Inside Criminal Networks, The Criminal Network Difference (Spinger. The Netherlands 2009) 5-9

²⁷² C MORSELLI, «The Criminal Network Perspective», in C. Morselli, Inside Criminal Networks, Flexible Order (Spinger. The Netherlands 2009) 9-12

²⁷³ C MORSELLI, «The Criminal Network Perspective», in C. Morselli, Inside Criminal Networks, Centrality and Key Player Designations (Spinger. The Netherlands 2009) 12

διωκτικών αρχών²⁷⁴, από τα κατώτερα ή υπόλοιπα ιεραρχικά μέλη του δικτύου²⁷⁵. Ομοίως παρατηρείται από τα σχετικά δημοσιεύματα, ότι παρά τις δολοφονίες υψηλόβαθμων μελών και ηγετών της Greek Mafia, οι ομάδες δε διέκοψαν τη λειτουργία τους, αλλά συνέχισαν την αντιπαράθεση και τη δράση τους για εξουσία και παράνομο κέρδος, μέσω αναθέσεων έργων και ενός μοντέλου καταμερισμού των παράνομων πόρων. Επίσης, αναφορικά με τις αλληλεπιδράσεις, καίρια είναι και η συμβολή του Chambliss σχετικά με την αντιμετώπιση ενός προβλήματος που αποτελεί απειλή για την οργάνωση²⁷⁶. Η αντίδραση αποτελεί "πολιτική" σε σχέση με ένα "πρόβλημα", αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αποφάσεων από ανθρώπους που μοιράζονταν τα ίδια συμφέροντα, όχι μιας απόφασης από ένα αφεντικό, όπως αναδείχθηκε ειδησεογραφικά για τη δολοφονία Καραϊβάζ.

Ο στρατηγικός ρόλος του μεσίτη – μεσάζοντα έχει σκοπό τη στάθμιση μεταξύ αποτελεσματικότητας και κινδύνου, καθώς ο μεσάζων διαχειρίζεται τη ποικιλία των πληροφοριών που συνθέτουν τα εγκληματικά δίκτυα, έχει το χάρισμα των αναγκαίων συνδιαλλαγών και της κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Μέσω αυτού επεκτείνονται οι ευκαιρίες και οι παράνομες δράσεις για το δίκτυο, ιδίως στο τομέα του ξεπλύματος²⁷⁷. Τέτοιος, βάση των δημοσιευμάτων, ήταν ο ρόλος του ΜΑΛΑΜΑ, του οποίου η δολοφονία πιθανόν να οφείλεται στη κεντρικότητα του ρόλου του και στο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που αυτός κατέχει, καθώς και στην ενεργή συμμετοχή του σε παρόμοιες δράσεις. Επίσης η συμμετοχή άλλων κοινωνικών δρώντων, όπως νόμιμοι επιχειρηματίες, καθώς και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας ή απομόνωση των κεντρικών δρώντων, επεκτείνουν το δίκτυο και τους πόρους του, αυξάνοντας έτσι το κέρδος και την αποτελεσματικότητα των εγκληματικών δικτύων²⁷⁸. Αυτό παρατηρείται και στη Greek Mafia, όπως στη συμμετοχή περιφερειακών ομάδων στα συμβόλαια θανάτου, τις εφήμερες συμμαχίες και αλλαγές στρατοπέδων, όπως και στην ανάδυση νέων οργανωμένων δρώντων. Αναφορικά με τα κοινωνικά και ψυχολογικά χαρακτηριστικά των μελών του Ο.Ε., ειδικά αυτών που

²⁷⁴ C MORSELLI, «The Criminal Network Perspective», in C. Morselli, Inside Criminal Networks, Direct Centrality and Visibility (Spinger. The Netherlands 2009) 12-15

²⁷⁵ C MORSELLI, «The Criminal Network Perspective», in C. Morselli, Inside Criminal Networks, Seek, Rather than Assume, Structure (Spinger. The Netherlands 2009) 18-21

²⁷⁶ W CHAMBLISS, On the Take, From Petty Crooks to Presidents, 2nded., (Indiana University Press . Bloomington & Indianapolis 2008) σελ. 70-80

²⁷⁷ C MORSELLI, «The Criminal Network Perspective», in C. Morselli, Inside Criminal Networks, Brokers as Key Players (Spinger. The Netherlands 2009) 15-18

²⁷⁸ C MORSELLI, «The Criminal Network Perspective», in C. Morselli, Inside Criminal Networks, Summary and Extensions (Spinger. The Netherlands 2009) 159-161

βρίσκονται ψηλά στην ιεραρχία, εκτιμάτε πως αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως "ανεξάρτητους παρείσακτους" εντός του δικτύου, χειριστικούς, με χαμηλό αυτοέλεγχο, επιδιώκοντας την εκμετάλλευση των ευκαιριών. Έτσι, παρά την απαιτούμενη συνεργασία, τα χαρακτηριστικά αυτά δημιουργούν ένα ευέλικτο πλην όμως ασταθές πλαίσιο λειτουργίας των εγκληματικών ομάδων²⁷⁹.

Οι αναφερόμενες δημοσιογραφικές πηγές, επιβεβαιώνουν επίσης τη διαπίστωση των Della Porta και Vanucci, αναφορικά με τη συμβιωτική σχέση πολιτικών με τη Μαφία, κατά την οποία βγαίνουν αμφότεροι κερδισμένοι. Οι πολιτικοί μέσω της διαφθοράς, δύνανται να επηρεάσουν την εφαρμογή του νόμου από τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και τη δικαιοσύνη ή να παρέχουν προνομιακά εξασφάλιση δημοσίων συμβάσεων, ενώ η Μαφία πέρα από τα χρήματα μπορεί να εγγυηθεί ψήφους²⁸⁰. Σχετικά, ο Σαβιάνο αναδεικνύει ότι τα χρήματα της κοκαΐνης αγοράζουν πρώτα υπαλλήλους και πολιτικούς²⁸¹, ενώ σχετικά με τις παράνομες συνδιαλλαγές αναφέρει ότι "η σοφία της εξουσίας έχει μια υπομονή που συχνά δε διαθέτουν ούτε οι πιο ικανοί επιχειρηματίες"²⁸². Σχετικά με την ελληνική Μαφία, βάση δημοσιευμάτων διαπιστώνεται συνδιαλλαγή πολιτικών με τη Greek Mafia, εξασφάλιση συμβάσεων στη περίπτωση του ΜΑΚΡΗ²⁸³, κωλύματα ανακριτικών ερευνών και «εξαγορά» δικαστικών²⁸⁴, διαφθορά και κωλύματα κατά την κύρια ανάκριση και το δικαστήριο²⁸⁵, ομοίως συνδιαλλαγή με δικηγόρους και επιχειρηματίες, καθώς και διαφθορά στην Αστυνομία²⁸⁶.

²⁷⁹ C MORSELLI, «The Criminal Network Perspective», in C. Morselli, Inside Criminal Networks, Criminal Network Position and Individual Traits (Spinger. The Netherlands 2009) 164-166

²⁸⁰ D DELLA PORTA and A VANUCCI, The hidden Order of Corruption, "Organized Crime and Corruption: Mafias as Enforcers in the Market for Corrupt Exchange" (Ashgate. U.K. 2012) 173-192

²⁸¹ Ρ ΣΑΒΙΑΝΟ, ΠΩΣ Η ΚΟΚΑΪΝΗ ΚΥΒΕΡΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ. Αθήνα 2014) σελ. 393

²⁸² Ρ ΣΑΒΙΑΝΟ, γόμορρα. Ταξίδι στην οικονομική αυτοκρατορία και στο όνειρο για κυριαρχία της Καμόρρα (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ. Αθήνα 2006) σελ. 279

²⁸³ Σ ΣΠΗΓΓΟΥ, ΕΘΝΟΣ GR 'Πατέρας Γιάννη Μάκρη: Τι κατέθεσε στις αρχές για τις υποθέσεις του γιού του' [2019] [<https://www.ethnos.gr/greece/article/33272/paterasgiannhmakrhtikatethesestisarxesgiatisypotheseistoygiotyoy>] ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2024

²⁸⁴ SIGNALIVE GR, 'Νέα τροπή στην υπόθεση των "νονών" της νύχτας' [2011] [<https://www.signalive.com/archive/news/greece/370580>] ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2024

²⁸⁵ Α ΨΑΡΡΑ και Μ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΑΔΗΣ, ΕΦΣΥΝ GR 'Πολύκροτες υποθέσεις και δολοφονίες στα... αζήτητα' [2022] [https://www.efsyn.gr/themata/thema-tis-efsyn/369597_polykrotes-ypotheseis-kai-dolofonies-sta-azitita] ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2024

²⁸⁶ Γ ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ GR 'Δολοφονία Καραϊβάζ: Οι επαφές και το πόρισμα της ΕΥΠ' [2021] [<https://www.kathimerini.gr/society/561329635/dolofonia-karaivaz-oi-epafes-kai-to-porisma-tis-eyyp/>] ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2024

5.2.3 Η λειτουργία της εκβίασης και της βίας στη Greek Mafia

Σύμφωνα με αστυνομικές πηγές, η βασική δραστηριότητα των εγκληματικών ομάδων είναι ο εκβιασμός²⁸⁷, ως μορφή βίας. Επισημαίνεται εγκληματολογικά, ότι η λειτουργία της βίας στη Greek Mafia, εξυπηρετεί ως αναγκαίο μέσο προστασίας των ανθρώπων του Ο.Ε. και μπορεί να καταλήξει σε βία ή δολοφονία, όπως στη περίπτωση Καμπίρη. Αναλυτικότερα, ο παράνομος χαρακτήρας των διεφθαρμένων συνδιαλλαγών προκαλεί αβεβαιότητα λόγω κινδύνου αποκάλυψης, στιγματισμού και τιμωρίας, καθώς και λόγω κινδύνου εξαπάτησης από τους εταίρους, οι οποίοι μπορεί να αθετήσουν τις υποσχέσεις τους²⁸⁸. Επίσης η βία έχει παράλληλα εργαλειώκο και λειτουργικό ρόλο ακολουθώντας τους όρους της καπιταλιστικής ανάπτυξης. Για τη Μαφία όμως χρησιμοποιείται προς αποκόμιση κέρδους, καθώς αυτή λειτουργεί εκτός της σφαίρας του πολιτικού και εκτός όρων του καπιταλισμού. Συγκεκριμένα, λειτουργώντας η Greek Mafia ως παράνομη επιχείρηση, ασκεί στο κόσμο της μία αυθαίρετη εξουσία στα πλαίσια δικαίου του ισχυρού, συνήθως μέσω σωματικής και ψυχολογικής βίας, βάση των παράνομων κανόνων της. Ομοίως όπως αναπτύξαμε, η βία χρησιμοποιείται και από δίκτυα κρατικού- εταιρικού εγκλήματος, όπως τα καρτέλ γάλακτος, προκειμένου να αποκτήσουν μονοπωλιακό έλεγχο των πρώτων υλών, γρήγορη αύξηση των τιμών, παραπλανητική χειραγώγηση των αγοραστών, εκμετάλλευση των πωλητών και βίαιη εξόντωση των οικονομικών ανταγωνιστών²⁸⁹. Επίσης, εκμεταλλευόμενη λειτουργικά η Greek Mafia τις παράνομες συνδιαλλαγές με κρατικούς αξιωματούχους, μπορεί να ασκήσει και νόμιμη βία απέναντι σε αυτούς που παρεκκλίνουν στους κανόνες της, εφαρμόζοντας τη νόμιμη διαδικασία σύλληψης και προσαγωγής στη δικαιοσύνη²⁹⁰. Ο κύκλος της βίας έχει ως στόχο την εξασφάλιση ολόκληρης της «πίτας», τα κέρδη της οποίας εκτιμάται ότι φτάνουν έως και το 1 εκατομμύριο ευρώ μηνιαίως²⁹¹.

²⁸⁷ M GASPARINATOU, I STAMULI & S VIDALI, “Extortion in Greece”, στο A NONCHEV, O OGNIAN SHENTOV & B TODOROV , Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 184

²⁸⁸ D DELLA PORTA and A VANUCCI, The hidden Order of Corruption, “Organized Crime and Corruption: Mafias as Enforcers in the Market for Corrupt Exchange” (Ashgate. U.K. 2012) σελ. 1-3

²⁸⁹ K HIRSCHFELD, Gangster States, Organised Crime, Kleptocracy and Political collapse (Palgrave Macmillan. New York 2015) σελ. 23-37

²⁹⁰ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 156-158

²⁹¹ NAFTEMPORIKI.GR ‘Greek Mafia Οι αρχηγοί, τα πρωτοπαλίκαρα και πόσο κοστολογούνται τα συμβόλαια θανάτου’ [2024] [<https://www.naftemporiki.gr/society/1652922/greek-mafia-oi-archigoi-ta-protopalikara-kai-poso-kostologoyntai-ta-symvolaia-thanatoy/>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

Αναφορικά με την εκβίαση στη Greek Mafia, ως μορφή της βίας, αυτή τυποποιείται στο αρθ.385 Π.Κ. όπως τροπ. με το Ν.4619/2019 και σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΑΣ.²⁹² αυτή παρατηρείται μέσω ψυχολογικής και σωματικής βίας, ιδίως με τη παροχή προστασίας σε επιχειρήσεις αναψυχής και στα νυχτερινά μαγαζιά, σε απάτες μέσω υπολογιστή και σε παράνομη κατακράτηση αλλοδαπών για λύτρα²⁹³. Τη δεκαετία του '90 η εμπιστοσύνη και η προστασία αναδείχθηκαν ως πρωταρχικής σημασίας παράγοντες της νυχτερινής οικονομίας, με τη Greek Mafia να αντικαθιστά το κενό εξουσίας που άφησε η αναποτελεσματικότητα του κράτους²⁹⁴ στο τομέα αυτό. Ύφεση παρατηρήθηκε στο φαινόμενο κατά την οικονομική κρίση, το οποίο όμως διατήρησε το συμβολικό χαρακτήρα του και την εκβίαση ακόμη και μικρότερων επιχειρήσεων όπως τα περίπτερα²⁹⁵. Γενικότερα για την εκβίαση στη Μαφία, ο Hirschfeld αναφέρει ότι αποτελεί συλλογική προσπάθεια από ιεραρχικές ομάδες, με έντονο καταμερισμό εργασίας "που επικεντρώνεται στην οργάνωση της οικονομικής δραστηριότητας στην ανεπίσημο τομέα της οικονομίας μέσω της βίας, της απάτης και/ή της χειραγώγησης συγκεκριμένων αγορών και του προσωπικού που τις απαρτίζει και εμπορευμάτων", με σκοπό την επίτευξη μονοπωλιακής δύναμης²⁹⁶. Παρά ταύτα, σύμφωνα με τον Ruggiero η βία είναι σημαντικό εργαλείο μόνο στη φάση της "πρωταρχικής συσσώρευσης", δηλαδή πριν την εμπλοκή στον "επίσημο πολιτικό ή οικονομικό κόσμο", καθώς μετά το κόστος της βίας είναι μεγαλύτερο²⁹⁷. Δικούς της νόμους έχει η Μαφία και μέσα στις φυλακές, όπου με όχημα τον εκβιασμό προβαίνει σε παράνομες συνδιαλλαγές και λαθρεμπορία προϊόντων και υπηρεσιών²⁹⁸. Αυτό συμβαίνει και στις

²⁹² ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ, 'Ετήσιες εκθέσεις οργανωμένου εγκλήματος' [2022] [http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=27865&Itemid=73&lang] ανακτήθηκε 16 Οκτωβρίου 2022

²⁹³ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπους (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 228-230

²⁹⁴ V RUGGIERO, Introduction: the organization of crime. In Guney, Ph., Ruggiero, V. (2012). Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership (Routledge, Taylor and Francis Group. London and New York 2012) pp. 3-14

²⁹⁵ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπους (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 230-236

²⁹⁶ K HIRSCHFELD, Gangster States, Organised Crime, Kleptocracy and Political collapse (Palgrave Macmillan. New York 2015) σελ. 28-29

²⁹⁷ V RUGGIERO, Introduction: the organization of crime. In Ph Guney, V Ruggiero, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership (Routledge, Taylor and Francis Group. London and New York 2012) σελ. 8-12

²⁹⁸ K HIRSCHFELD, Gangster States, Organised Crime, Kleptocracy and Political collapse (Palgrave Macmillan. New York 2015) σελ. 29-30

ελληνικές φυλακές²⁹⁹, με τη Greek Mafia να αποδεικνύεται πολύ ενεργή, προβαίνοντας σε εκβιασμούς προκειμένου να αποσπάσει χρήματα³⁰⁰, ή ακόμη και να οργανώνει λαθρεμπορίες τσιγάρων μέσα από τις φυλακές³⁰¹.

Επίσης, με την επέκταση των δραστηριοτήτων της Greek Mafia στη νόμιμη οικονομία, όπως παραδείγματι επισημάνθηκε σχετικά με τον έλεγχο νυχτερινών μαγαζιών και πρατηρίων καυσίμων, η βία παίρνει τη μορφή της εργατικής εκβίασης³⁰², καθώς ελέγχοντας το εργατικό δυναμικό, ελέγχουν και τους πόρους διαβίωσης πολλών οικογενειών. Ομοίως, ελέγχοντας η Greek Mafia δραστηριότητες που απαγορεύονται από το κράτος, όπως διακίνηση ναρκωτικών και λαθρεμπορία καυσίμων και τσιγάρων, μπορεί να χειραγωγήσει εκβιαστικά και στρατηγικά τη προσφορά και τη ζήτηση των παράνομων προϊόντων, των αγοραστών και των πωλητών ή της εργασίας και του κεφαλαίου³⁰³, ώστε να μεγιστοποιήσει τα κέρδη της. Γενικότερα, τα θύματα των εκβιασμών είτε ζητούν τη βοήθεια των αρχών επειδή δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να πληρώσουν, είτε φοβούνται να τα καταγγείλουν φοβούμενα αντίποινα από τις εγκληματικές ομάδες³⁰⁴.

²⁹⁹ Μ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ, CNN.GR ‘Μεταγωγή 500 κρατουμένων σε άλλες φυλακές για να σπάσουν τα οργανωμένα κυκλώματα’ [2019] [<https://www.cnn.gr/ellada/story/199117/metagogi-500-kratoymenon-se-alles-fylakes-gia-na-spasoun-ta-organomena-kyklomata>] ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2024

³⁰⁰ ΤΑΝΕΑ.GR ‘Αραβαντινός για «Μαφία των φυλακών»: Η κατάσταση στις φυλακές και οι απειλές που δεχόταν ο ίδιος’ [2019] [<https://www.tanea.gr/2019/04/07/greece/law/aravantinos-gia-mafia-ton-fylakon-i-katastasi-stis-fylakes-kai-oi-apeiles-pou-dexotan-o-idios/>] ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2024

³⁰¹ EUROPOST.GR ‘Καταγγελίες σοκ από την Πρόεδρο της Ένωσης Βενζινοπωλών Αττικής’ [2023] [<https://europost.gr/kataggelies-sok-tin-proedro-tis-enosis-venzinopolon-attikis-proseche-mi/>] ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2024

³⁰² Κ HIRSCHFELD, Gangster States, Organised Crime, Kleptocracy and Political collapse (Palgrave Macmillan. New York 2015) σελ. 31-33

³⁰³ Κ HIRSCHFELD, Gangster States, Organised Crime, Kleptocracy and Political collapse (Palgrave Macmillan. New York 2015) σελ. 31-33

³⁰⁴ Μ GASPARINATOU, Ι STAMULI & S VIDALI, “Extortion in Greece”, στο A NONCHEV, Ο OGNIAN SHENTOV & B TODOROV, Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 186-187

6. Τα συγκοινωνούντα δοχεία

6.1 Η θεωρία της συμβιωτικής σχέσης και τα δίκτυα διαφθοράς

6.1.1 Εννοιολόγηση κατά τις σχέσεις Διαφθοράς και Ο.Ε.

Η διαφθορά αποτελεί πολυποίκιλο φαινόμενο που καλύπτεται από μυστικότητα και δεν υπάρχει κοινά αποδεκτός εννοιολογικός ορισμός της³⁰⁵, αντίθετα με τον αρχαιοελληνικό ορισμό της που ορίζεται ως αποσύνθεση της πολιτικής και ηθικής τάξης³⁰⁶. Για τη κατανόηση των σχέσεων του Ο.Ε. με τη κοινωνία και τα κοινωνικά φαινόμενα³⁰⁷ που τα συνδέουν με τη διαφθορά, σχετική είναι η έννοια του Ο.Ε. ως μοντέλου πατρωνίας-πελατείας μέσω άτυπων δικτύων³⁰⁸ και ως συστηματική εγκληματική δραστηριότητα για εξουσία ή χρήματα³⁰⁹. Η διαφθορά προσεγγίζεται με την έννοια αντιπροσώπου-εντολέα μεταξύ τριών δρώντων, όπου μια παράνομη και μυστική ανταλλαγή ανάμεσα σε ένα πράκτορα και ένα δωρολήπτη-πελάτη, διαστρέφει τα κίνητρα εκπλήρωσης των όρων της σύμβασης με την οποία ο εντολέας εκχωρεί διακριτική ευχέρεια και ευθύνες στον πράκτορα, εις βάρος των συμφερόντων του εντολέα και υπέρ του ιδιωτικών συμφερόντων του πράκτορα³¹⁰. Η σύνδεση αυτή κατανοείται από την ανάλυση της διαφθοράς μέσω της οικονομικής θεωρητικής προσέγγιση αναφορικά με το ρόλο των ευκαιριών και των οικονομικών κινήτρων για τη συμμετοχή σε διεφθαρμένες δραστηριότητες ένεκα της ορθολογικής ατομικής τους επιλογής, ομοίως της κοινωνικοπολιτισμικής προσέγγιση αναφορικά με τις εσωτερικευμένες αξίες των ατόμων και τις κοινωνικές πιέσεις που δέχονται, ιδίως από την έλλειψη αλληλεγγύης, καθώς και από τη νεοθεσμική προσέγγιση

³⁰⁵ Δ ΡΑΙΚΟΣ, Δημόσια Διοίκηση και Διαφθορά από την σκοπιά του Διοικητικού Δικαίου (Εκδόσεις Σάκκουλα. Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2019) σελ. 85

³⁰⁶ Δ ΡΑΙΚΟΣ, Δημόσια Διοίκηση και Διαφθορά από την σκοπιά του Διοικητικού Δικαίου (Εκδόσεις Σάκκουλα. Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2019) σελ. 88-92

³⁰⁷ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) 150-152

³⁰⁸ W Chambliss, On the take. From petty Crooks to presidents, The Crime Network (Indiana University Press. Bloomington and Indianapolis 1988) σελ. 70-80

³⁰⁹ P Green and T Ward, State Crime. Governments, Violence and Corruption, Organised Crime and the ‘Deep State’ (Pluto Press. Virginia 2004) 86-87

³¹⁰ D DELLA PORTA and A VANUCCI, The hidden Order of Corruption, The hidden Order of Corruption: An Introduction (Ashgate. United Kingdom 2012) σελ 3

αναφορικά με την ενδογενή δυναμική των διεφθαρμένων ανταλλαγών και δικτύων, ιδίως από τη σκιά της διαφθοράς του παρελθόντος³¹¹.

6.1.2 Λειτουργία απόκρυψης της διαφθοράς

Με βάση τη λειτουργιστική παράδοση, σύμφωνα με τους DELLA PORTA και VANUCCI, η διαφθορά θεωρείται σημάδι τριβής μεταξύ διαφόρων υποσυστημάτων, και ειδικότερα των παλαιών αξιών και των παραδοσιακών θεσμών που επιβίωσαν κατά τη διάρκεια της μετάβασης στην οικονομική ανάπτυξη και τον πολιτικό εκδημοκρατισμό. Τα σκάνδαλα εμφανίζονται, όχι απαραίτητα όταν η διαφθορά είναι πιο διαδεδομένη, αλλά όταν οι δραστηριότητες των αστυνομικών και των δικαστών είναι ανεμπόδιστες και δεν ελέγχονται από την πολιτική εξουσία, όταν τα Μ.Μ.Ε. είναι ελεύθερα να αναφέρουν παράνομες συναλλαγές και όταν η κοινή γνώμη είναι ευαίσθητη σε αυτό θέμα, προκύπτοντας έτσι εναλλακτικές συμμαχίες έναντι της πολιτικής και κοινωνικής διαφθοράς³¹². Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η “λίστα Χρυσοχοΐδη” που παρέδωσε ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη το 2021 στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, αναφορικά με τη δράση των πιο ισχυρών εγκληματικών ομάδων με έδρα κυρίως την Αττική, στα πρότυπα της επιχείρησης «Καθαρά χέρια»³¹³ που διεξήχθη στην Ιταλία τη δεκαετία του ’90 και με αφορμή τη δολοφονία Καραϊβάζ³¹⁴. Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα, στόχος ήταν να προκαλέσει μια ευρείας κλίμακας αστυνομική και δικαστική έρευνα στα πρότυπα αντίστοιχων επιχειρήσεων, παρά ταύτα ο εισαγγελέας Πλιώτας επισήμανε ότι ευθύνη για τις έρευνες αυτές φέρει η αστυνομία, ενώ θεωρήθηκε από κάποια Μ.Μ.Ε. ότι πρόκειται για επικοινωνιακή πολιτική³¹⁵. Οι έρευνες όμως της αστυνομίας, αποκαλύπτεται ότι δεν είναι ανεμπόδιστες, καθώς αποδεικνύεται ότι συνεργάτες εμπόρων καυσίμων, όπως και Έλληνες «νονοί», σε ένα πολυσύνθετο δίκτυο διαφθοράς, εκτός από τις συναλλαγές που είχαν με

³¹¹ D DELLA PORTA and A VANUCCI, The hidden Order of Corruption, The hidden Order of Corruption: An Introduction (Ashgate. United Kingdom 2012) σελ. 11-15

³¹² D DELLA PORTA and A VANUCCI, The hidden Order of Corruption, The hidden Order of Corruption: An Introduction (Ashgate. United Kingdom 2012) σελ. 4-6

³¹³ Σ. Βιδάλη, Όψεις της ανάκρισης επί υποθέσεων εγκλημάτων των ισχυρών και οργανωμένου εγκλήματος, Στο Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν., Παπαχαράλάμπους, Χ., (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα. Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ. σελ 318-320

³¹⁴ Γ ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ, KATHIMERINI.GR ‘Η μαφία της νύχτας με ονόματα και διευθύνσεις’ [2021] [<https://www.kathimerini.gr/society/561373102/i-mafia-tis-nyctas-me-onomata-kai-dieythynseis/>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

³¹⁵ EFSYN.GR ‘Όταν ο εισαγγελέας Αρείου Πάγου έριχνε «άκυρο» στη λίστα Χρυσοχοΐδη με 500 πρόσωπα’ [2021] [https://www.efsyn.gr/politiki/paraskinia/415016_otan-o-eisaggeleas-areioy-pagoy-erihne-akyro-sti-lista-hrysohoidi-me-500] ανακτήθηκε 10 Μαΐου 2024

αξιωματικούς σε όλες τις βαθμίδες της ΕΛ.ΑΣ., οι οποίοι πρόσφεραν εξυπηρετήσεις “με το αζημίωτο”, είχαν ταυτόχρονα και απευθείας ενημέρωση από υπαλλήλους της ΕΥΠ³¹⁶. Αντί της κάθαρσης όμως, κεντρικά πρόσωπα του σκανδάλου παρέμειναν στη θέση τους ή μετατέθηκαν σε καίριες υπηρεσίες, ενώ σε αντίστοιχη έρευνα της ΕΥΠ τη διετία 2015 έως 2017, άπαντες οι εμπλεκόμενοι για την Greek Mafia αθωώθηκαν³¹⁷, παρά του ότι ο υπουργός Προστασίας του Πολίτη είχε δηλώσει για τα σκάνδαλα αυτά ότι «είναι σαφέστατα πολιτικό, επιχειρηματικό κύκλωμα, όπου συμμετέχουν και αστυνομικοί»³¹⁸.

6.1.3 Το εγκληματικό δίκτυο της Greek Mafia

Εγκληματολογική ανάλυση για τη δικτυακή λειτουργία της Greek Mafia, μπορούμε να αντλήσουμε από τη σχετική έρευνα του Ruggiero για το Ο.Ε. . Έτσι, αν ληφθούν υπόψη τα καπιταλιστικά πρότυπα της κοινωνικής οργάνωσης με όρους συναλλαγών, επισημαίνεται στο RUGGIERO η επιτυχία οργανώσεων όπως η Greek Mafia, να λειτουργούν συμβιωτικά μεταξύ νομιμότητας και παρανομίας. Η χρήση βίας πολώνει τις αγορές, όπως αυτές των καυσίμων και των τσιγάρων, ενώ οι συμμαχίες και συνεργασίες μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος, της επίσημης οικονομίας και πολιτικών, παρέχουν τεχνογνωσία προς “ξέπλυμα” χρήματος σε μια σειρά από ανταλλαγές και αμοιβαία επιχειρηματική προώθηση. Αυτό αναδεικνύει τη λειτουργία της στα πλαίσια εγκληματικού δικτύου, με πρακτικές και παράνομες συμπεριφορές που είναι ευρέως διαδεδομένες στα πρότυπα του καπιταλισμού³¹⁹. Στο ίδιο, ο Ruggiero αναφέρει ότι τα δίκτυα είναι ρευστά, ιδιαίτερα προσαρμοστικά και ανθεκτικά, δυσχεραίνοντας τις διωκτικές αρχές στη διείδυση, τη διάσπαση και την αποσυναρμολόγηση, ενώ τα διεφθαρμένα άτομα σε νόμιμες επιχειρηματικές ή κυβερνητικές θέσεις, παρέχουν στους εγκληματίες ευαίσθητες πληροφορίες ή πόρους, γεγονός που διαπιστώθηκε ειδησεογραφικά και στις συνδιαλλαγές της Greek Mafia. Όπως αναφέρουν σχετικά οι Green και Ward, η εγκληματική συμπεριφορά σε οργανωτικό επίπεδο προκύπτει από μια σύμπτωση της πίεσης για την

³¹⁶ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, TOVIMA.GR ‘Υποκλοπές Πλοκάμια της «μαφίας» και μέσα στην ΕΥΠ’ [2023] [<https://www.tovima.gr/print/society/plokamiacrtis-mafiascrkai-mesacrstin-eyyp/>] ανακτήθηκε 10 Μαΐου 2024

³¹⁷ TOVIMA.GR ‘Greek Mafia Οι διάλογοι αστυνομικών με ανθρώπους της νύχτας’ [2023] [<https://www.tovima.gr/2023/01/31/society/greek-mafia-oi-dialogoi-astynomikon-me-anthropous-tis-nyxtas/>] ανακτήθηκε 10 Μαΐου 2024

³¹⁸ Τ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ, LIBERAL.GR ‘Καθάρισαν τον «Τσέλιγκα»’ [2020] [<https://www.liberal.gr/apopsi/mia-ereyna-tis-eyyp-dyo-dolofonies-kai-polles-kasetes>] ανακτήθηκε 02 Μαΐου 2024

³¹⁹ V RUGGIERO, Introduction: the organization of crime. In Guney, Ph., Ruggiero, V. (2012). Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership (Routledge, Taylor and Francis Group. London and New York 2012) pp. 3-14

επίτευξη στόχων, της διαθεσιμότητας και της αντιλαμβανόμενης ελκυστικότητας των παράνομων μέσων, καθώς και της απουσίας ή της αδυναμίας των μηχανισμών κοινωνικού ελέγχου³²⁰.

Με βάση άλλη μελέτη του Ruggiero³²¹, διαπιστώνουμε ότι η λειτουργία της Greek Mafia ως δικτύου ανέδειξε εγκληματικές σταδιοδρομίες, παραγωγή ηγεσιών κατόπιν δολοφονιών και προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες αγορές και στην επιβολή του νόμου. Επίσης η λειτουργία της ως επιχείρηση στα πρότυπα του καπιταλισμού και το “ξέπλυμα” μέσω επιχειρήσεων (πρατήρια καυσίμων, καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος κ.α.) και τόπων όπως η Μύκονος, ανέδειξε τη λειτουργία του δικτύου μέσω άτυπων δεσμών και επιλογών, προς λήψη πληροφοριών “ξεπλύματος”, στα πλαίσια μίας φιλοσοφίας που έχει οικονομικό και εξουσιαστικό κίνητρο ως παράγοντα καινοτομίας. Αυτό αποκαλύπτει επίσης τη στρατηγική δυνατότητα της Greek Mafia να χρησιμοποιεί νόμιμες και ημι-παράνομες πρακτικές των “γκρίζων περιοχών” της οικονομίας. Οι γκρίζες αυτές περιοχές επεκτείνονται παρέχοντας εγκληματικές ευκαιρίες στη Greek Mafia και τα χρηματοοικονομικά δίκτυα, καθώς οι συνεχόμενοι κανόνες που επιβάλλονται στη ρύθμιση του οικονομικού ανταγωνισμού και λειτουργίας των επιχειρήσεων, δημιουργούν συνεχόμενες ασάφειες στη τήρηση των κανόνων. Η συνδιαλλαγή της με χρηματοοικονομικά δίκτυα, παρέχει τη δυνατότητα ολοκλήρωσης οικονομικών λειτουργιών με εμπλοκή περιορισμένου αριθμού ατόμων, δυνατότητα που ευνοεί την απόκρυψη “ξεπλύματος”. Τα δίκτυα αυτά επειδή λειτουργούν υβριδικά, μέσω σταθερής ανθρώπινης αλληλεπίδρασης και ομάδας σχηματισμών, είναι ιδιαίτερα ανθεκτικά καθώς απορροφούν ανωμαλίες και διαταραχές³²². Αποκαλυπτική προς αυτά είναι η έρευνα του Σαβιάνο, αναδεικνύοντας ότι τα κέρδη του Ο.Ε. είναι το μοναδικό κεφάλαιο για καθαρές επενδύσεις, που έχουν στη διάθεσή τους κάποιες τράπεζες, ενώ έρευνα οικονομολόγων περί το 2010, έδειξε ότι το 97,4 % των εσόδων ναρκοεμπορίου της Κολομβίας, περίπου 352 δισεκατομμύρια δολάρια, ξεπλένεται από τράπεζες της Ευρώπης και των Η.Π.Α., ενώ

³²⁰ GREEN και WARD, ‘Organised Crime and the ‘Deep State’. In P. Green, & T. Ward, (Eds), State Crime. Governments, Violence and Corruption . (Pluto Press. Virginia 2004) σελ. 1-11

³²¹ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ.209-220

³²² V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ.209-220

πολλά εξ αυτών επενδύονται στη διαφθορά³²³. Το Ο.Ε. μπορεί επίσης να καθορίζει τη ζωή ολόκληρων κρατών, ακόμη και της Ευρώπης, αν ληφθεί υπόψη ότι ο Μογκίλεβιτς, «ο πιο επικίνδυνος μαφιόζος στον κόσμο» κατά το F.B.I.³²⁴, ο οποίος θεωρείται ότι έχει και Ελληνικό διαβατήριο, εμπλέκεται μέσω εταιρειών του στη τροφοδοσία πετρελαίου και φυσικού αερίου σε μεγάλες Ευρωπαϊκές χώρες³²⁵.

6.1.4 Η λειτουργία των δικτύων διαφθοράς στο Ο.Ε.

Η σχέση ανάμεσα στο έγκλημα του λευκού κολάρου ως κρατικού εταιρικού εγκλήματος και του Ο.Ε., έχει αναδειχθεί από τη Κριτική Εγκληματολογία, καθώς υπάρχει στα φαινόμενα αυτά αμοιβαιότητα υπηρεσιών και παροχών, αναδεικνύοντας τη συμβιωτική σχέση ανάμεσα στη νομιμότητα και τη παρανομία, τις κοινωνικοοικονομικές σχέσεις, τις διασυνδέσεις και υλικές συνθήκες που διαμορφώνουν όλες μαζί το ευρύτερο πλαίσιο εξέλιξής τους, συνιστώντας έτσι τομή στη θεώρηση των εγκλημάτων αυτών. Αυτά τα φαινόμενα, θεωρητικά και ερευνητικά, χαρακτηρίζονται ως συγκοινωνούντα δοχεία και κατανοούνται ως οικονομίες συνεργαζόμενες και παράλληλες ή συμπληρωματικές προς τη νόμιμη οικονομία. Σύμφωνα με τους Kalavita και Βιδάλη, τα φαινόμενα αυτά εντάσσονται σε μια ευρύτερη διαδικασία παράνομης αναδιανομής και καταμερισμού του πλούτου, στο πλαίσιο εξέλιξης του καπιταλισμού. Έτσι ο τρόπος δράσης αυτών των εγκλημάτων αναλύεται ερευνητικά στους δομικούς παράγοντες που συντελούν στη διάπραξη κάποιων εγκλημάτων, καθώς και σε αυτούς που συμβάλλουν στην αναπαραγωγή του συστήματος αυτού. Σύμφωνα με τον Pearce, στις Η.Π.Α. οι εταιρείες αποτελούν προφανή παραδείγματα Ο.Ε., ενώ το Ο.Ε. συμβάλλει στην δημιουργία υπεραξίας, καθώς τα παράνομα κέρδη επανεπενδύονται στη νόμιμη οικονομία³²⁶. Επίσης σύμφωνα με τον Chambliss, πολλοί πλουτίζουν από τις κομπίνες του Ο.Ε., όπως αστυνομικοί και πολιτικοί που μπορούν να

³²³ Ρ ΣΑΒΙΑΝΟ, ΠΩΣ Η ΚΟΚΑΪΝΗ ΚΥΒΕΡΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ. Αθήνα 2014) σελ. 377-378, 380, 390

³²⁴ WIKIPEDIA.ORG 'Σέμιον Μογκίλεβιτς' [https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%AD%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CE%BD_%CE%9C%CE%BF%CE%B3%CE%BA%CE%AF%CE%BB%CE%B5%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82] ανακτήθηκε 27 Μαΐου 2024

³²⁵ IEFIMERIDA.GR 'Ο Ρώσος «νονός» Σεμίον Μογκίλεβιτς είναι ο πιο επικίνδυνος κακοποιός στον κόσμο σύμφωνα με το FBI' [2014] [https://www.iefimerida.gr/news/180915/o-rosos-nonos-semion-mogkilevits-einai-o-pio-epikindynos-kakopoios-ston-kosmo-symfona-me] ανακτήθηκε 27 Μαΐου 2024

³²⁶ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ 163-166

μετατρέψουν πολιτικές ή αστυνομική εξουσία σε πλούτο. Αυτό απεικονίζει το γεγονός ότι ο πλούτος είναι εξουσία καθώς και ότι η εξουσία δημιουργεί επίσης πλούτο³²⁷.

Στις δημοσιευμένες παράνομες δραστηριότητες και συνδιαλλαγές της Greek Mafia, διαπιστώθηκαν σκάνδαλα που ενέπλεκαν δράσεις του Ο.Ε. και δράσεις λευκού κολάρου ως κρατικό- εταιρικό έγκλημα, για τις οποίες αναφέραμε ότι εφαρμόζεται διαφορετική αντεγκληματική πολιτική και ποινική αντιμετώπιση. Προκειμένου να συγκαλυφθεί η οικονομική διατήρηση του Ο.Ε. δημιουργούνται λειτουργικά σχέσεις συνεργασίας με την αστυνομία, το κράτος και ιδιώτες, το οποίο επιτυγχάνει μέσω της διαφθοράς κρατικών υπαλλήλων, εξασφαλίζοντας έτσι τη λανθάνουσα λειτουργία τους³²⁸. Οι πρακτικές αυτές λειτουργούν ως υποκατάστατο της βίας και η επιτυχία του Ο.Ε. συναρτάται από τη διαφθορά και τις πελατειακές σχέσεις, ενώ η λύση της βίας προς τα επάνω ενεργοποιείται στη περίπτωση αθέτησης συμφωνιών και προς τήρηση των συμφωνηθέντων. Έτσι το Ο.Ε. αποκτά μια λειτουργική - συμβιωτική σχέση με το κράτος και την νόμιμη οικονομία, ενώ σύμφωνα με τον Chambliss, η διαφθορά, οι συμμαχίες και τα συμβόλαια πολιτικών με το Ο.Ε., αποτελούν συστατικά στοιχεία της οργάνωσης σχέσεων σε ένα πολιτικό σύστημα όπως το καπιταλιστικό, με παρόμοιες πολιτικές να παρατηρούνται και στο κρατικό εταιρικό έγκλημα³²⁹.

Στις κοινωνίες που η διαφθορά συμβιώνει σε πολλούς θεσμικούς φορείς και στην οικονομική αγορά, δύναται να καθορίσει πολιτικές και οικονομικές σταδιοδρομίες, γεγονός που αποκαλύφθηκε από σχετικά δημοσιεύματα για ανώτατους αξιωματικούς της ΕΛ.ΑΣ. . Όπως αναφέρουν σχετικά οι Della Porta και Vanucci³³⁰, "ο νόμος του αμοιβαίου συμφέροντος στη ζωή, σου δίνω για να μου δίνεις", αποτελεί το κανόνα στις διεφθαρμένες συναλλαγές. Η αύξηση των κερδών και της πιθανότητας ατιμωρησίας, καθώς και η μείωση της αβεβαιότητας, επιτυγχάνονται σκόπιμα ή αυθόρμητα, μέσω δομών διακυβέρνησης και ρυθμιστικών μηχανισμών για την διεφθαρμένες ανταλλαγές. Έτσι, τα δίκτυα διεφθαρμένων

³²⁷ W J CHAMBLISS, On the Take (2nded.), From Petty Crooks to Presidents (Indiana University Press. Bloomington and Indianapolis 2008) σελ. 70-80

³²⁸ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Λευκά Κολάρια και Οικονομικό Έγκλημα. Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική, (Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Αθήνα 2014) σελ. 423-436

³²⁹ Βιδάλη, Σ. (2017). Πέρα από τα όρια. Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ 155-156

³³⁰ D DELLA PORTA and A VANUCCI, The hidden Order of Corruption, "Organized Crime and Corruption: Mafias as Enforcers in the Market for Corrupt Exchange" (Ashgate. United Kingdom 2012) σελ. 1-4

ανταλλαγών αναπτύσσονται λόγω της κρυφής τους τάξης, ενθαρρύνοντας τους δρώντες να αποδεχτούν το κίνδυνο των παράνομων συναλλαγών, δημιουργώντας αόρατους κώδικες και κανόνες αμοιβαιότητας³³¹.

6.1.5 Συμβιωτική σχέση της Greek Mafia και κοινωνική συναίνεση στην Ελλάδα

Όταν οι σποραδικές διεφθαρμένες σχέσεις των εγκληματικών ομάδων επεκτείνονται και στη νόμιμη οικονομία, μέσω διαφθοράς και συνδιαλλαγών με πολιτικούς, τότε σύμφωνα με τους Bezlov, Gounev³³² και Ruggiero³³³ γίνονται συμβιωτικές. Αποτελεί επίσης χαρακτηριστικό της Greek Mafia, συνδιαλλαγής της με ισχυρούς επιχειρηματίες, τρομοκρατικές οργανώσεις, επίορκους σωφρονιστικούς, πολιτικούς³³⁴, δικαστικούς και αστυνομικούς, χρησιμοποιώντας άλλοτε τη βία και άλλοτε τη διαφθορά μέσω δωροδοκίας, μέσω επιρροής της δικαιοσύνης³³⁵, καθώς και ξεπλύματος παράνομων κερδών στη νόμιμη οικονομία³³⁶. Ειδησεογραφικά αναδείχθηκε επίσης η διείσδυση των «νονών» της Greek Mafia Καλαποθαράκου και Παπαμάλη, στις κυβερνήσεις, προκειμένου να προωθήσουν τα ελληνικά συμφέροντα μέσω μυστικών επιχειρήσεων. Η συνδιαλλαγή κρατών με το Ο.Ε. για παρόμοιες επιχειρήσεις διαπιστώνεται σε διεθνές επίπεδο, όπως στις συνεχόμενες συγκρούσεις σε Βαλκάνια, Ασία και Αφρική, ενώ παράλληλα εκμεταλλευόμενο τη χρηματοοικονομική κρίση και τη πανδημία, το Ο.Ε. επιδιώκει μέσω φιλανθρωπιών³³⁷ τη πρόσβαση σε πολιτικά κλιμάκια, τη κοινωνική νομιμοποίηση και τη λαϊκή στήριξη³³⁸,

³³¹ D DELLA PORTA and A VANUCCI, The hidden Order of Corruption, “Organized Crime and Corruption: Mafias as Enforcers in the Market for Corrupt Exchange” (Ashgate. United Kingdom 2012) σελ. 1-4

³³² T BEZLOV and P GOUNEV, Organised Crime, corruption and public bodies, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership (Routledge, Talyor and Francis Group. London and New York 2012) σελ. 32-54

³³³ V RUGGIERO, Introduction: the organization of crime. In Gunev, Ph., Ruggiero, V. (2012). Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership (Routledge, Taylor and Francis Group. London and New York 2012) σελ. 3-14

³³⁴ Α ΞΥΝΟΥ, news 24 7 ‘Ο Άκης Τσοχατζόπουλος κατηγορούμενος για τις εκρήξεις κατά Σμπόκου ’ [2015] [<https://www.news247.gr/ellada/o-akis-tsoxatzopoulos-katigoroumenos-gia-tis-ekrixeis-kata-smpokou/>] ανακτήθηκε 20 Μαΐου 2024

³³⁵ Α ΞΥΝΟΥ, news 24 7 ‘Τι αναφέρει το διαβιβαστικό για το κύκλωμα εκβιαστών ’ [2015] [<https://www.news247.gr/koinonia/eglima/ti-anaferei-to-diavivastiko-gia-to-kykloma-ekviaston.6320038.html>] ανακτήθηκε 20 Μαΐου 2024

³³⁶ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΟ ΒΗΜΑ ‘Οι 10+1 αποκαλύψεις για το κύκλωμα των εκβιαστών’ [2015] [<https://www.tovima.gr/2015/01/19/society/oi-10-1-apokalyipseis-gia-to-kyklwma-twn-ekbiastwn/>] ανακτήθηκε 20 Μαΐου 2024

³³⁷ Α ΠΑΠΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΟΤ.GR ‘Η «χρυσή εποχή» του οργανωμένου εγκλήματος’ [2021] [<https://www.ot.gr/2021/05/18/apopseis/opinion/i-xrysi-epoxi-tou-organomenou-egklimatos/>] ανακτήθηκε 27 Μαΐου 2024

³³⁸ Α ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΟΤ.GR ‘Ο Βασίλης Παλαιοκόστας έχει... επιτυχία στην Αμερική - Στην κορυφή των ΗΠΑ το ντοκιμαντέρ για τον Έλληνα «φαντομά»’ [2023] [<https://eleftherostypos.gr/ellada/o-vasilis->

κινούμενο στις αδυναμίες του κρατικού μηχανισμού. Ειδικότερα στην Ελλάδα, εικάζεται ότι τα κενά αυτά εκμεταλλεύτηκε προς "ξέπλυμα" χρήματος και η διεθνής Μαφία, όπως οι Τριάδες (το κινέζικο οργανωμένο έγκλημα), η σικελική Κόζα Νόστρα, η καλαβρέζικη Ντράγκετα³³⁹ και η σουηδική μαφία³⁴⁰.

Αυτές οι συμβιωτικές σχέσεις της Greek Mafia, αποτελούν χαρακτηριστικό αναφοράς του Chambliss, ότι η εξουσία δημιουργεί πλούτο καθώς και ότι ο πλούτος είναι εξουσία, ενώ η μέσω της διαφθοράς προσαρμοστικότητα του Ο.Ε., αναδεικνύει το αξίωμα πως αν ο λόγος ύπαρξής τους εξαφανιστεί, θα βρει εναλλακτικό ρόλο για να συνεχίσει να υπάρχει³⁴¹. Απόδειξη αυτού του αξιώματος κατά τη κρίση, αποτελεί η εναλλαγή από τις δράσεις στην οικονομία της νύχτας³⁴², σε μικρότερες επιχειρήσεις, των οποίων περαιτέρω η συμμετοχή στις εγκληματικές δραστηριότητες συντηρεί τη Greek Mafia και το Ο.Ε.³⁴³. Αναφορικά με τις ανωτέρω δράσεις σε μικρότερες επιχειρήσεις, χαρακτηριστική είναι η εμπλοκή επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη νόμιμη οικονομία, σε παράνομες αγορές και δραστηριότητες προκειμένου να αυξήσουν τα κέρδη τους και να διατηρήσουν την επιχείρησή τους (ο.π.). Αναλυτικότερα, η χρηματοοικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της πανδημίας, ανέδειξαν τα κενά της κρατικής εξουσίας, δίνοντας πρόσφορο έδαφος στο οργανωμένο έγκλημα να λειτουργήσει οργανικά και συμβιωτικά τις οικονομικές επιχειρηματικές του δραστηριότητες, έξω από το κράτος³⁴⁴, όπως παροχή κεφαλαίων από τις εγκληματικές οργανώσεις σε επιχειρήσεις, λόγω δυσχέρειας πρόσβασης αυτών σε τραπεζικές πιστώσεις. Αυτή η συμβιωτική σχέση λειτούργησε σύμφωνα με το προτεινόμενο

palaiokostas-echei-epitychia-stin-ameriki-stin-koryfi-ton-ipa-to-ntokimanter-gia-ton-ellina-fantoma]
ανακτήθηκε 27 Μαΐου 2024

³³⁹ CIVILIAN.GR "Όταν το έγκλημα "επενδύει" στην οικονομική κρίση" [2018]
[<https://civilian.gr/index.php/koinonia/otan-egklema-ependyei-sten-oikonomike-krise>] ανακτήθηκε 27 Μαΐου 2024

³⁴⁰ Γ ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ, KATHIMERINI.GR 'Πλοκάμια της σουηδικής μαφίας στη Θεσσαλονίκη' [2024]
[<https://www.kathimerini.gr/society/563092252/plokamia-tis-soyidikis-mafias-sti-thessaloniki/>] ανακτήθηκε 25 Ιουνίου 2024

³⁴¹ W Chambliss, On the take. From petty Crooks to presidents, Outside Connections (Indiana University Press. Bloomington and Indianapolis 1988) σελ. 159

³⁴² Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 160-163

³⁴³ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 154

³⁴⁴ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαράλαμπος (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 215-217

μοντέλο του Ruggiero, ήτοι ανάπτυξης του Ο.Ε. ως σύστημα καταμερισμού εργασίας βάση των αλλαγών των εργασιακών σχέσεων και της νόμιμης οικονομίας³⁴⁵.

Η συμβίωση επίσης πραγματώνεται, σύμφωνα με τη Βιδάλη³⁴⁶, στις προϋπάρχουσες κοινωνικές πρακτικές προς επιρροή και πλουτισμό, καθώς και στην ήδη αναφερόμενη ανάπτυξη εγκληματικής κουλτούρας, όπως στη καλλιέργεια ναρκωτικών σε αγροτικές περιοχές, στα σκάνδαλα διαφθοράς, καθώς και στις πελατειακές σχέσεις και τον εκβιασμό, όπως παρατηρείται στη συλλογική εταιρική βία των καρτέλ στην Ελλάδα³⁴⁷. Όπως αναφέρει ο Chambliss, η αιτία του φαινομένου δεν είναι η κακία του κόσμου, αλλά η προθυμία τους να εγκληματήσουν ανταποκρινόμενοι στις αξίες και στη λογική του κόσμου τους³⁴⁸, προσθέτοντας ότι μεταξύ του παραβάτη και του εφαρμοστή του νόμου, υπάρχει μια συμβίωση που λειτουργεί για τη διατήρηση μιας δομημένης σχέσης που εξυπηρετεί τα συμφέροντα και των δύο³⁴⁹.

Χαρακτηριστικό επίσης παράδειγμα συμβιωτικής σχέσης στα πρότυπα του καπιταλισμού είναι η κοινωνία του Βόλου, με πρόεδρο τον Μπέο, πρώην σωματοφύλακα, επιχειρηματία νυχτερινών κέντρων, ποδοσφαιρικό παράγοντα, πρόεδρο της ΠΑΕ Βόλος³⁵⁰, ο οποίος κρίθηκε ένοχος για το σκάνδαλο στημένων αγώνων «Koriopolis», ομοίως και ο «νονός» Τσακογιάννης³⁵¹. Σχετικό έγκριτο δημοσίευμα αναλύει τα κοινωνιολογικά χαρακτηριστικά του Βόλου, αναφορικά με τη τρίτη συνεχόμενη δημαρχιακή θητεία του Μπέου, εκλεγμένου με μεγάλα ποσοστά³⁵². Σε αυτό, αναφέρεται ότι ο δήμαρχος τα πάει πολύ καλά με τη βιτρίνα

³⁴⁵ M GASPARINATOU, I STAMULI & S VIDALI, "Extortion in Greece", στο A NONCHEV, O OGNIAN SHENTOV & B TODOROV, Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 161-198

³⁴⁶ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ. 154

³⁴⁷ M GASPARINATOU, I STAMULI & S VIDALI, "Extortion in Greece", στο A NONCHEV, O OGNIAN SHENTOV & B TODOROV, Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 161-198

³⁴⁸ W Chambliss, On the take. From petty Crooks to presidents, Conclusion (Indiana University Press. Bloomington and Indianapolis 1988) σελ. 216-218

³⁴⁹ W Chambliss, "On the symbiosis between criminal law and criminal behaviour" (Criminology, Vol. 42 (2) 2004) σελ. 241-252

³⁵⁰ WIKIPEDIA.ORG 'Αχιλλέας Μπέος' [https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%87%CE%B9%CE%BB%CE%BB%CE%AD%CE%B1%CF%82_%CE%9C%CF%80%CE%AD%CE%BF%CF%82] ανακτήθηκε 22 Μαΐου 2024

³⁵¹ IEFIMERIDA.GR 'Σκάνδαλο στημένων αγώνων: Μια 11άδα ένοχοι για το «Koriopolis»! -Παράγοντες, παίκτες, προπονητές!' [2018] [https://www.iefimerida.gr/news/399430/skandalo-stimenon-agonon-mia-11ada-enohoi-gia-koriopolis-paragontes-paiktes-proponites] ανακτήθηκε 22 Μαΐου 2024

³⁵² Δ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, KATHIMERINI.GR 'Πώς ο Βόλος έγινε κερκίδα του Μπέου' [2023] [https://www.kathimerini.gr/politics/562671520/pos-o-volos-egine-kerkida-toy-mpeoy/] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

της πόλης, αλλά όχι με οτιδήποτε απαιτεί σοβαρότερη δουλειά, ενώ από την πρώτη στιγμή κατάφερε να προσεταιριστεί τα αναδυόμενα στρώματα της κοινωνίας του Βόλου, που προέρχονταν κυρίως μέσα από τους χώρους του τουρισμού, της εστίασης, της νυχτερινής ζωής, των κατασκευών και της εργολαβίας, που επιζητούσαν μερίδιο από την αναπτυξιακή πίτα. Επίσης την άποψη εκδότη εφημερίδας ότι ο Μπέος επηρεάζει το εκλογικό σώμα με πολλαπλούς τρόπους, καθώς αξιοποιώντας ως όχημα τον Δήμο έχει επιβληθεί στο οικονομικό γίγνεσθαι της πόλης, ενώ μέσω απευθείας αναθέσεων, αλλά και παραχώρησης δημοτικών ακινήτων σε φίλους και συγγενείς του, κατάφερε να ασκεί σημαντική οικονομική επιρροή, περιορίζοντας παράλληλα την πολυφωνία στα ΜΜΕ του Βόλου, μοιράζοντας εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ σε διαφήμιση. Στο ερώτημα πως ο Μπέος έχει αυτή τη στήριξη από την εποχή της κρίσης, την απάντηση έδωσε στο ίδιο δημοσίευμα ένας διανοούμενος του Βόλου, αναφέροντας ότι *“η ασημαντότητα εγκιβωτίζεται στο σώμα της κοινωνίας και στον πολιτικό λόγο. Ο οποιοσδήποτε, κυριολεκτικά, μπορούσε να εισέλθει στον κόσμο των επιθυμιών της κοινωνικής βάσης και να διατυπώσει ένα αφήγημα ανάμεσα στην «ονείρωξη» και στη φαντασίωση των επιρρεπών, λόγω κρίσης, στην αποπλάνηση πολιτών, δημιουργώντας τις συνθήκες εισόδου του στην πολιτική σκηνή”*³⁵³.

6.2 Διαφθορά και λανθάνουσες λειτουργίες

6.2.1 Διαφθορά, οργανωμένο έγκλημα και πολιτικό σύστημα

Η γενικευμένη κατάσταση παρανομίας που επικρατεί στην Ελλάδα, οι πελατειακές σχέσεις με τις παρεπόμενες συνδιαλλαγές μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, η μικρή και μεγάλη διαφθορά κρατικών αξιωματούχων και υπαλλήλων, η τεχνολογική ανάπτυξη, η οικονομική κρίση και η απαξίωση του πολιτικού συστήματος, καθώς και η λανθάνουσα εφαρμογή του νόμου και των ελέγχων από θεσμικούς φορείς, οδήγησαν στην αύξηση των μεγάλων οικονομικών εγκλημάτων³⁵⁴. Αυτή τη κατάσταση εκμεταλλεύεται ευκαιριακά και

³⁵³ Δ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, KATHIMERINI.GR ‘Πώς ο Βόλος έγινε κερκίδα του Μπέου’ [2023] [<https://www.kathimerini.gr/politics/562671520/pos-o-volos-egine-kerkida-toy-mpeoy/>] ανακτήθηκε 06 Μαΐου 2024

³⁵⁴ Α ΚΑΣΑΠΟΓΛΟΥ, «Κοινωνική ιεραρχία και φυλακή: η περίπτωση των κρατουμένων του λευκού κολάρου», σε Β ΑΡΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ, Σ ΒΙΔΑΛΗ, Σ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΣ, Ο ΘΕΜΕΛΗ, Κ ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, Γ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ. (επιμ.) (2018). Εξουσίες, επιστημονική ουδετερότητα και εγκληματολογικός λόγος. 50 χρόνια Howard Becker “Whose Side Are We On?”. Συμβολές στο πρώτο συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης του Εγκλήματος και του Κοινωνικού Ελέγχου, (ΕΕΜΕΚΕ, Αθήνα 2016) Σελ.687-706

η Greek Mafia, όπως διαπιστώθηκε στην αναφερόμενη ειδησεογραφία και επισημαίνεται επίσης στις Εκθέσεις της ΕΛ.ΑΣ.³⁵⁵, αναφέροντας ότι οι εγκληματικές ομάδες εκμεταλλεύονται τις δομές και τη λειτουργία του κράτους μέσω της διαφθοράς κρατικών αξιωματούχων, διαπιστώνοντας παράλληλα ειδησεογραφικά, τη μέσω της δωροδοκίας καθολική συμμετοχή τους στις εγχώριες εγκληματικές οργανώσεις, καθώς και στο “ξέπλυμα”.

Η κύρια αιτία της διαφθοράς όμως, σύμφωνα με τον Chambliss, δεν είναι οι δομές και η λειτουργία του κράτους, αλλά “τα δομικά χαρακτηριστικά του οικονομικού, κοινωνικού και πολιτικού συστήματος”³⁵⁶, ενώ σχετική προς αυτό είναι η παραδοχή της Παγκόσμιας Τράπεζας ότι νέες ευκαιρίες διαφθοράς προσφέρθηκαν από την οικονομική φιλελευθεροποίηση³⁵⁷. Η εγκληματική συμπεριφορά και διατήρηση των δικτύων, δημιουργείται εξαιτίας των αναπόφευκτων αντιφάσεων που προκύπτουν από την επεξεργασία των οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών δομών, λόγω της έλλειψης πόρων των κατώτερων τάξεων να αποκτήσουν χρήματα, προκειμένου να συμμετέχουν στις πολιτιστικές αξίες της ευμάρειας του καπιταλισμού. Έτσι στη ζήτηση παράνομων υπηρεσιών και αγαθών, που προσφέρουν μεγάλα κέρδη, πάντα θα υπάρχει κάποιος να κάνει αυτή τη δουλειά³⁵⁸. Αυτή τη δουλειά, σύμφωνα με το Ruggiero, τη κάνουν οι εγκληματικές οργανώσεις καθώς καλύπτουν την αδυναμία, την αναποτελεσματικότητα και ανεπάρκεια του κράτους να παρέχει τα αγαθά αυτά³⁵⁹.

Σύμφωνα με τους Gunev και Beszlov³⁶⁰, όταν οι εγκληματικές ομάδες καταφέρουν να αποκτήσουν σχέσεις με κάποιο σεβαστό δημόσιο πρόσωπο, η ικανότητά τους να διαφθείρουν πολιτικούς αυξάνεται και τα μέλη τους μπορούν να συνδιαλέγονται ανοιχτά με

³⁵⁵ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ, ‘Ετήσιες εκθέσεις οργανωμένου εγκλήματος’ [2022] [http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=27865&Itemid=73&lang] ανακτήθηκε 22 Μαΐου 2024

³⁵⁶ W Chambliss, On the take. From petty Crooks to presidents, Crime and Structural Contradictions: A Theory (Indiana University Press. Bloomington and Indianapolis 1988) σελ. 207-212

³⁵⁷ E BROWN & J CLOKE, “Neoliberalism and Corruption” in Neoliberal Reform, Governance and Corruption in the South: Assessing the International Anti-Corruption Crusade, Volume 36, Issue 2, (Antipode. USA 2004) σελ.285-289

³⁵⁸ W Chambliss, On the take. From petty Crooks to presidents, Crime and Structural Contradictions: A Theory (Indiana University Press. Bloomington and Indianapolis 1988) σελ. 207-212

³⁵⁹ V RUGGIERO, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership, Introduction: the organization of crime (Routledge, Taylor and Francis Group. London and New York 2012) σελ. 3-14

³⁶⁰ T BEZLOV & Ph GOUNEV, “Organised Crime, corruption and public bodies”, In Ph Gunev, V Ruggiero, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership, (Routledge, Talyor and Francis Group, London and New York 2012) Σελ. 32-37

τους εκπροσώπους των επίσημων φορέων, γεγονός που αναδείχθηκε ειδησεογραφικά στις σχέσεις του Παπαχρήστου με τον υπουργό Καμμένο και την οικογένεια Λάτση. Επίσης όταν οι δεσμοί αυτοί εμπλέκονται στις παράνομες αγορές, αυξάνεται και η νόμιμη οικονομική δύναμη, που της επιτρέπει να διαπράξει εγκλήματα "λευκού κολάρου", γεγονός που αναδείχθηκε στη Greek Mafia με τις επενδύσεις στη Μύκονο. Σε χώρες όπου το τραπεζικό σύστημα απολαμβάνει ειδικού καθεστώτος, οι σχέσεις αυτές μπορεί να επιτρέψουν παρανόμως τη Μαφία να γίνει δεκτή στις τράπεζες προκειμένου να "ξεπλύνει" χρήματα³⁶¹, όπως αποδείχθηκε σε τράπεζα του Μονακό³⁶², αλλά και σε τράπεζα των Αθηνών όπου βρέθηκαν καταθέσεις δεκάδων εκατομμυρίων από γνωστούς Έλληνες «νονούς της νύχτας»³⁶³. Οι συμβιωτικές αυτές σχέσεις, παρέχουν το δικαίωμα στη Greek Mafia να λειτουργεί ανενόχλητη, συνάπτοντας μακροχρόνιες συμμαχίες με πολιτικούς εκπροσώπους, παρέχοντας σε αυτούς εκλογική στήριξη. Το οργανωμένο έγκλημα μπορεί επίσης να κερδίσει την υποστήριξη πολιτικών προκειμένου να δρομολογήσουν νομοθετικές αλλαγές προς το συμφέρον τους³⁶⁴, το οποίο σχετίζεται ειδησεογραφικά και με τη περίπτωση της Greek Mafia, καθώς νόμοι του Βενιζέλου "φωτογραφικά" ευνόησαν εγκληματίες λευκού κολάρου και προέδρους ποδοσφαιρικών ομάδων³⁶⁵. Ο ίδιος υπουργός φαίνεται ότι είχε χάσει τη «λίστα Λαγκάρντ»³⁶⁶, ενώ σε άλλη περίπτωση ο αρεοπαγίτης Αθανασίου στο Ν.4274/2014 είχε τροποποιήσει άρθρο του Π.Κ. δίνοντας τη δυνατότητα αποφυλάκισης σε εμπόρους ναρκωτικών³⁶⁷, γεγονός που είχε επισημάνει και ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ Ξανθόπουλος στη ΡΓ' Συνεδρίαση της

³⁶¹ T BEZLOV & Ph GOUNEV, "Organised Crime, corruption and public bodies", In Ph Gunev, V Ruggiero, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership, (Routledge, Talyor and Francis Group, London and New York 2012) Σελ. 32-37

³⁶² Μ ΖΙΑΓΚΟΥ, IN.GR 'Όταν οι τράπεζες μπερδεύονται... γλυκά με τη Mafia Capitale – Πώς «την πάτησαν» στο Μονακό' [2023] [<https://www.in.gr/2023/09/20/economy/otan-oi-trapezes-mperdeyontai-glyka-ti-mafia-capitale-pos-tin-patisan-sto-monako/>] ανακτήθηκε 22 Μαΐου 2024

³⁶³ Σ ΤΖΑΝΑΚΗΣ, PROTOTHEMA.GR 'Greek Mafia: Βρήκαν λογαριασμούς, θυρίδες και ακίνητα' [2023] [<https://www.protothema.gr/greece/article/1460111/greek-mafia-vrikan-logariasmous-thurides-kai-akinita/>] ανακτήθηκε 22 Μαΐου 2024

³⁶⁴ T BEZLOV & Ph GOUNEV, "Organised Crime, corruption and public bodies", In Ph Gunev, V Ruggiero, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership, (Routledge, Talyor and Francis Group, London and New York 2012) σελ. 32-37

³⁶⁵ PITAGORASSAMIOS.BLOGSPOT.GR 'HOT DOC: Βενιζέλος, Novός των Νόμων...' [2012] [http://pitagorasamios.blogspot.gr/2012/12/hot-doc_28.html] ανακτήθηκε 22 Μαΐου 2024

³⁶⁶ KATHIMERINI.GR 'Αναλυτική κατάθεση του Ευ. Βενιζέλου για τη λίστα Λαγκάρντ' [2012] [<https://www.kathimerini.gr/politics/16696/analytiki-katathesi-toy-ey-venizeloy-gia-ti-lista-lagkarnt/#>] ανακτήθηκε 22 Μαΐου 2024

³⁶⁷ OLYMPIA.GR, 'Έλα Μπάμπη πες την αλήθεια,για ποιον το έκανες;' [2014] [<https://www.olympia.gr/402885/ellada/ela-babi-pes-tin-alitheia-gia-poion-to/>] ανακτήθηκε 22 Μαΐου 2024

Βουλής την 21/2/2024³⁶⁸. Προϋπόθεση για τα φαινόμενα αυτά όπως αναφέρθηκε, είναι σύμφωνα με τους DELLA PORTA και VANUCCI, «ο νόμος του αμοιβαίου συμφέροντος στη ζωή», προκειμένου να αυξήσουν τα παράνομα κέρδη τους και να εξασφαλίσουν ατιμωρησία³⁶⁹.

6.2.2 Πολιτική διαφθορά

Το φαινόμενο της διαφθοράς λαμβάνει χώρα κυρίως στις γραφειοκρατικές δομές διοίκησης και εξουσίας, ενώ η ασάφεια και ευρύτητα του όρου παρέχει δυνατότητα διεθνοποίησης της αντεγκληματικής πολιτικής, που όμως δρα αρνητικά στον εγγυητικό χαρακτήρα του ποινικού δικαίου³⁷⁰. Η πολιτική διαφθορά συνδέεται με την εγκληματικότητα των ισχυρών, που σχετίζεται με παρόμοιες μορφές εγκληματικότητας όπως τα οικονομικά εγκλήματα και το οργανωμένο έγκλημα³⁷¹. Αποτελεί κατάχρηση εξουσίας, από αυτούς που έχουν θεσμικό ρόλο στη θέσπιση και εφαρμογή των νόμων, με στόχο τη διατήρηση ή αύξηση της πολιτικής ή οικονομικής τους δύναμης³⁷², ήτοι, σύμφωνα με τη GRECO, τα μέλη της κυβέρνησης και τους πολιτικούς συμβούλους³⁷³. Αυτή περικλείει διάφορες πράξεις, όπως η δωροληψία και η διανομή του κρατικού χρήματος μέσω ευνοϊκής μεταχείρισης εταιριών και δημοσίων συμβάσεων, αποτελώντας μορφή του κρατικού – εταιρικού εγκλήματος³⁷⁴, βασικό στοιχείο του οποίου αποτελεί η λειτουργία επιχειρήσεων και κυβερνήσεων στον σύγχρονο καπιταλισμό, μέσα σε πλαίσια κοινών στόχων και συνεργασίας³⁷⁵, το οποίο μπορεί συμβιωτικά να οδηγήσει σε μια κατάσταση "κρατικής άλωσης", όπου μια συγκεκριμένη

³⁶⁸ HELLENICPARLIAMENT.GR, ‘ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΠΓ’ [2024] [https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/a08fc2dd-61a9-4a83-b09a-09f4c564609d/20240221001687_1.docx] ανακτήθηκε 22 Μαΐου 2024

³⁶⁹ D DELLA PORTA and A VANUCCI, The hidden Order of Corruption, The hidden Order of Corruption: An Introduction (Ashgate. United Kingdom 2012) σελ. 2

³⁷⁰ Μ ΚΑΪΑΦΑ-ΓΚΜΠΑΝΤΙ, Οικονομικό Έγκλημα και Διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα, (Εκδόσεις Σάκκουλας. Αθήνα 2014) σελ. 695-697

³⁷¹ Χ ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ, «Η εγκληματικότητα των ισχυρών και ο λόγος του ποινικού δικαίου», σε Σ. Βιδάλη, Ν. Κ. Κουλούρης, Χ. Παπαχαράλαμπους, Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα, (Εκδόσεις Ε.Α.Π. Αθήνα 2019) σελ.139-143

³⁷² Μ ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ, «Πολιτική διαφθορά και χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων», σε Σ. Βιδάλη, Ν. Κ. Κουλούρης, Χ. Παπαχαράλαμπους, Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα, (Εκδόσεις Ε.Α.Π. Αθήνα 2019) σελ.162-164

³⁷³ GRECO, Έκθεση αξιολόγησης: Ελλάδα, Πέμπτος Κύκλος Αξιολόγησης (Συμβούλιο της Ευρώπης. Στρασβούργο 2021)

³⁷⁴ Μ ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ, «Πολιτική διαφθορά και χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων», σε Σ. Βιδάλη, Ν. Κ. Κουλούρης, Χ. Παπαχαράλαμπους, Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα, (Εκδόσεις Ε.Α.Π. Αθήνα 2019) σελ.162-164

³⁷⁵ Σ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΣ, «Από το έγκλημα του λευκού κολάρου στο κρατικό- επιχειρηματικό έγκλημα», σε Σ. Βιδάλη, Ν. Κ. Κουλούρης, Χ. Παπαχαράλαμπους, Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα, (Εκδόσεις Ε.Α.Π. Αθήνα 2019) σελ. 47-48

πολιτική κλίκα καταφέρνει για μεγάλο χρονικό διάστημα να κρατηθεί στην εξουσία³⁷⁶. Κοινό μυστικό φαίνεται να είναι ότι η Ελλάδα είναι χωρισμένη σε κλίκες³⁷⁷, με τη πολιτική κλίκα να αγωνίζεται να κρατηθεί στην εξουσία μέσω συνδιαλλαγών με τις ισχυρές ελίτ και μέσω νεποτισμού³⁷⁸, γεγονός που αποτελεί θεσμική κουλτούρα αν ληφθεί υπόψη η “έκθεση Πόρτερ”³⁷⁹.

Στη τέλεση των εγκλημάτων αυτών συντελούν οι προσφερόμενες ευκαιρίες, η ατιμωρησία ή συγκάλυψη και γενικότερα η “φθοροποιός επίδραση της εξουσίας”, ενώ τα ιδιαίτερα στοιχεία των εγκλημάτων αυτών είναι η κατάχρηση του δημόσιου αξιώματος και η κατάχρηση της εμπιστοσύνης³⁸⁰. Διεφθαρμένοι πολιτικοί μπορούν να κρύβουν δωροδοκίες δημιουργώντας εταιρείες που συγκαλύπτουν την ταυτότητά τους ως τελικοί δικαιούχοι της δραστηριότητας των εταιρειών³⁸¹, όπως παρατηρήθηκε στη περίπτωση Τσοχατζόπουλου³⁸², καθώς και άλλων εγχώριων^{383 384} και διεθνών πολιτικών^{385 386}.

³⁷⁶ T BEZLOV & Ph GOUNEV, “Organised Crime, corruption and public bodies”, In Ph Gunev, V Ruggiero, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership, (Routledge, Talyor and Francis Group, London and New York 2012) σελ. 32-54

³⁷⁷ Γ ΚΑΙΣΑΡΙΟΣ, CAPITAL.GR ‘Η συναίνεση της κλίκας’ [2011] [<https://www.capital.gr/in-the-money/1201516/i-sunainesi-tis-klikas/>] ανακτήθηκε 30 Μαΐου 2024

³⁷⁸ Α ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, SLPRESS.GR ‘Ο νεποτισμός σε Ελλάδα και Γερμανία – Μια θλιβερή αντίστιξη’ [2023] [<https://slpress.gr/politiki/o-nepotismos-se-ellada-kai-germania-mia-thliveri-antistixi/>] ανακτήθηκε 30 Μαΐου 2024

³⁷⁹ Σ ΒΡΟΝΤΙΝΟΣ, TOVIMA.GR ‘«Πολιτικοί»-υπηρέτες των ελίτ. Η επίκαιρη έκθεση Πόρτερ (1947)’ [2016] [<https://www.tovima.gr/2016/03/29/opinions/politikoι-yphiretes-twn-elit-i-epikairi-ekthesi-porter-1947/>] ανακτήθηκε 30 Μαΐου 2024

³⁸⁰ Δ ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ, ΠΟΙΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, ΤΕΥΧΟΣ 1: Η εγκληματικότητα των πολιτικών στην εξουσία (ή εγκληματικότητα του «ψηλού καπέλου», (Εκδόσεις Σάκκουλας. Αθήνα 2013) σελ. 4-13

³⁸¹ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ.204-7

³⁸² Μ ΜΑΡΓΩΜΕΝΟΥ, KATHIMERINI.GR ‘Το έπος των offshore εταιρειών’ [2014] [<https://www.kathimerini.gr/politics/793064/to-epos-ton-offshore-etaireion/>] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024

³⁸³ TOVIMA.GR ‘Κώστας Τζαβάρας: «Αυτοί που έχουν κερδίσει από βρόμικο μόχθο τα έχουν σε offshore εταιρείες»’ [2011] [<https://www.tovima.gr/2011/12/05/afieromata/kwstas-tzabaras-aytoi-roy-exoyn-kerdisei-apo-bromiko-moxtho-ta-exoyn-se-offshore-etaireies/>] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024

³⁸⁴ GREEKCORRUPTION.GR ‘Στον Παναμά με offshore εταιρεία και ο Λεωνίδας Γεωργιάδης’ [2024] [<https://www.greekcorruption.dk/el/%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%BC%CE%AC-%CE%BC%CE%B5-offshore-%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BF-%CE%BB%CE%B5%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B4/>] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024

³⁸⁵ EFSYN.GR ‘Οι offshore της πολιτικής ελίτ’ [2016] [https://www.efsyn.gr/oikonomia/diethnis-oikonomia/64706_oi-offshore-tis-politikis-elit/] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024

³⁸⁶ Β ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, KOUTIPANDORAS.GR ‘Ολιγάρχες: Εχθροί στον πόλεμο, δίπλα δίπλα στις offshore’ [2022] [<https://www.koutipandoras.gr/article/oligarhes-ehthroi-ston-polemo-dipla-dipla-stis-offshore/>] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024

Προς επίρρωση ότι σε ισχυρούς οικονομικά και κοινωνικά δράστες δεν εφαρμόζεται ο νόμος, η αιτιολογική έκθεση Ν.4022/2011 επισημαίνει τα “μεγάλα σκάνδαλα διαφθοράς” στη χώρα μας από κρατικούς και πολιτικούς αξιωματούχους, αναγνωρίζει τις επιπτώσεις και τη μη διαλεύκανση αυτών, λόγω πολιτικής βούλησης, αδυναμίας απονομής δικαιοσύνης, αναποτελεσματικότητας της παρ.3 αρθ.35 Κ.Π.Δ. και του αρθ.86 Συντάγματος. Ομοίως στο αρθ.75 της αιτιολογικής έκθεσης Ν.4139/2013, επισημαίνεται η κατάχρηση εξουσίας κρατικών και πολιτικών λειτουργών για ιδιοτελείς σκοπούς, καταγράφοντας το χρηματισμό, την ευνοιοκρατία και την αυθαιρεσία ως μέσο συνδιαλλαγής με τις δραστηριότητες των εγκληματικών οργανώσεων. Επίσης προς επίρρωση επιλεκτικής νομοθέτησης, ο καθηγητής Ζαχαριάδης αναδεικνύει στο Ν.4022/2011 τα βασικά χαρακτηριστικά του ως παραδικονομικού νόμου, διότι παρακάμπτει διατάξεις του Κ.Π.Δ. που ισχύουν για τους υπόλοιπους πολίτες³⁸⁷.

6.2.3 Πολιτική μηχανή

Παρά ταύτα και παρά τα δημοσιευμένα σκάνδαλα, οι πολιτικοί προώθησαν διάταξη που επιτρέπει τις offshore υπουργών προκειμένου να διασφαλίσουν την αποφυγή ελέγχων και την ατιμωρησία τους³⁸⁸. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση πολιτικής διαφθοράς της «υπόθεσης Siemens»³⁸⁹, η οποία αποτέλεσε εγκληματική οργάνωση με χαρακτηριστικά σύμφωνα με τον Chambliss, κρατικά οργανωμένου εγκλήματος. Αυτή αναπτύχθηκε στα όρια νομιμότητας και παρανομίας μέσω παράνομων συνδιαλλαγών, με τη συμμετοχή πολιτικών, η οποία λειτουργούσε ως δίκτυο με δομικά και συστημικά χαρακτηριστικά και βαθιές θεσμικές απολήξεις, η οποία και χρηματοδοτούσε τα μεγάλα κόμματα. Συμβιωτικά η οργάνωση αυτή εδραίωσε ένα δευτερεύον σύστημα εξουσίας, νοθεύοντας τον ελεύθερο ανταγωνισμό εκτός πλαισίου των δημόσιων συμβάσεων, αποκρύπτοντας τη δράση της με τη συναίνεση των Μ.Μ.Ε.³⁹⁰. Στην ίδια μελέτη αναφέρεται ότι το σύστημα αυτό

³⁸⁷ Α. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ, Τιμητικός Τόμος Χριστόφορου Αργυρόπουλου, «Ζητήματα Εφαρμογής του Ν. 4022/2011» (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2016) σελ. 1001-1003

³⁸⁸ Χ. ΜΠΟΚΑΣ, PROTORMEMA.GR ‘Offshore υπουργών: Ο νόμος που καταργείται θα δώσει άφεση αμαρτιών στους παραβάτες!’ [2016] [<https://www.protothema.gr/politics/article/583234/75-erotimata-apo-ton-grizo-elismo-tis-kuvernisis-gia-tis-offshore-upourgon/>] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024

³⁸⁹ Α. ΞΥΝΟΥ, NEWS247.GR ‘Siemens: Η ακτινογραφία μίας δυσώδους υπόθεσης μέχρι την τελική αθώωση των πάντων’ [2022] [<https://www.news247.gr/ellada/siemens-i-aktinografia-mias-disodous-ipothesis-mexritin-teliki-athoosi-ton-panton/>] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024

³⁹⁰ Μ. ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ, «Πολιτική διαφθορά και χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπος, Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 164-171

προστατεύονταν, διαμορφώνοντας τους όρους νομιμότητας και προτάσσοντας ψευδώς ότι υπάρχει προστασία και ουδετερότητα του νόμου προς όλους.

Έτσι, εξουδετερώνεται εντέχνως ο κοινωνικός έλεγχος, καθώς ο νόμος μετατρέπεται στο ισχυρότερο όπλο προς ασφάλεια των ισχυρών επιτυγχάνοντας έτσι την ηγεμονία τους, σε αντίθεση με τη Greek Mafia που ενώ έχει παρόμοιους στόχους, λειτουργώντας ομοίως σε παράνομες επιχειρηματικές δραστηριότητες και συνδιαλλαγές, στηρίζεται στη βία. Εξάλλου ο Tilly είχε υποστηρίξει ότι "τα σύγχρονα έθνη-κράτη συχνά μοιάζουν με εκβιασμούς προστασίας, στο ότι απαιτούν πληρωμή για την προστασία από απειλές που είτε είναι φανταστικές ή είναι οι συνέπειες των δικών τους δραστηριοτήτων, διεκδικώντας το δικαίωμα να κάνουν πράγματα που αν οποιοσδήποτε άλλος τα έκανε, θα συνιστούσε εκβιασμό -στο μονοπώλιο της νόμιμης χρήσης βίας"³⁹¹. Η φύση του ανθρώπου είναι πάντα η ίδια, αυτό πίστευε ο Θουκυδίδης εξιστορώντας για τις επόμενες γενεές το διάλογο μεταξύ Αθηναίων και Μηλίων, όπου γίνεται ολοφάνερη η αντίθεση μεταξύ φύσεως (ισχύος) και νόμου (ηθικής)³⁹². Συγκεκριμένα αναφέρει "κατά την ανθρώπινη λογική μπορούμε να μιλάμε για δίκαιο όταν και τα δύο μέρη έχουν ίση ισχύ και ότι οι δυνατοί πράττουν αυτό που τους επιτρέπει η δύναμή τους και οι πιο αδύναμοι παραχωρούν ότι τους επιβάλλει η αδυναμία τους". Έτσι συνάγεται ότι ο αδύνατος δεν σώζεται με την επίκληση του δικαίου, όπου ο ισχυρός (ισχυροί πολιτικοί και οικονομικοί δρώντες, καθώς και Greek Mafia) επιβάλλει ό,τι του επιτρέπει η δύναμή του (παράνομες συνδιαλλαγές, νομοθεσία, εκβιασμός και βία). Ένα δίκαιο, που σύμφωνα με τον Chambliss είναι αυτό που δημιουργεί το έγκλημα και ένα πλήθος άλλων εγκλημάτων, καθώς έρχεται σε αντίθεση με τη θεμελιώδη φύση της καπιταλιστικής οικονομίας, δημιουργώντας έτσι πλήρη περιφρόνηση του νόμου και μια συμβιωτική σχέση μεταξύ του οργανωμένου εγκλήματος, θεσμικών, οικονομικών και πολιτικών παραγόντων³⁹³.

Με βάση την έννοια της «πολλαπλότητας των λειτουργιών» κατά τον Μέρτον, το σύστημα αυτό συντηρείται και αναπαράγεται στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνικής πολυπλοκότητας και των προτύπων του καπιταλισμού, μέσω της διατήρησης από ισχυρές

³⁹¹ GREEN και WARD, 'Organised Crime and the 'Deep State'. In P. Green, & T. Ward, (Eds), State Crime. Governments, Violence and Corruption . (Pluto Press. Virginia 2004) σελ. 1-11

³⁹² Α ΝΑΥΠΑΛΙΩΤΗΣ, ALITHIA.GR 'Ο ρεαλισμός του Θουκυδίδη και η εποχή μας' [2018] [<https://www.alithia.gr/apopseis/o-realismos-toy-thoykydidi-kai-i-epohi-mas>] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024

³⁹³ W Chambliss, "On the symbiosis between criminal law and criminal behaviour" (Criminology, Vol. 42 (2) 2004) σελ. 241-252

ομάδες, των κοινωνικών λειτουργιών, που είναι λειτουργικές για αυτούς³⁹⁴. Οι λειτουργίες αυτές διακρίνονται σε έκδηλες και λανθάνουσες, ήτοι σε εκείνες που συνειδητά ενσωματώνονται στις επιδιώξεις και στους στόχους των δρώντων και αντίστοιχα, σε εκείνες που διατηρούνται ενώ αποτυγχάνουν να επιτελέσουν τις εμφανείς νομιμοποιητικές λειτουργίες τους, εξυπηρετώντας λανθάνουσες λειτουργίες εκτός της επίσημης στοχοθεσία τους, συντηρώντας έτσι το σύστημα αυτό. Έτσι, οι δυσλειτουργίες και τα κενά των επίσημων θεσμών, η δομική ανομία και ανισότητα, εξυπηρετούνται και εξισορροπούνται εξωθεσμικά από εναλλακτικές λανθάνουσες λειτουργίες, ήτοι της «πολιτικής μηχανής». Αυτή, αναλαμβάνει ρόλο μεσάζοντα μεταξύ των επιχειρηματικών φορέων και τη βάση της κοινωνικής πυραμίδας, δημιουργώντας όρους κοινωνικής συναίνεσης απέναντι στους όρους οικονομικής και πολιτικής οργάνωσης του καπιταλιστικού συστήματος, νομιμοποιώντας έτσι την ανοχή στη μεγάλη διαφθορά των ισχυρών πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων³⁹⁵. Αυτή τη συναίνεση και κουλτούρα μικροδιαφθοράς εκμεταλλεύεται συμβιωτικά και η Greek Mafia, παρέχοντας εξωθεσμικά υπηρεσίες και προϊόντα που εξυπηρετούν τις λανθάνουσες λειτουργίες του καπιταλιστικού οικονομικού συστήματος.

6.2.4 Προστάτες και εφαρμοστές του νόμου

Στην ειδησεογραφία που παρατέθηκε στις προηγούμενες ενότητες, διαπιστώθηκε επίσης η σχέση και συνδιαλλαγή κρατικών λειτουργιών της Δημόσιας Τάξης και της Δικαιοσύνης με τη Greek Mafia. Εύστοχα ο Chambliss αναφέρεται στη κοινοτοπία του κακού, στη συνηθισμένη και πανταχού παρούσα φύση του εγκλήματος και πόσο μικρό είναι το βήμα από τη νομιμότητα στην εγκληματικότητα, από την επιβολή του νόμου στη συμβιωτική σχέση με τις εγκληματικές συμμορίες³⁹⁶. Όπως έχει επισημανθεί εγκληματολογικά από τους BEZLOV και GOUNEV³⁹⁷, σημαντική αιτία της διαφθοράς είναι το δίκτυο πατρωνίας, το

³⁹⁴ Μ ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ, «Πολιτική διαφθορά και χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαράλαμπος, *Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά* (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 164-171

³⁹⁵ Μ ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ, «Πολιτική διαφθορά και χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαράλαμπος, *Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά* (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 164-171

³⁹⁶ W Chambliss, "On the symbiosis between criminal law and criminal behaviour" (Criminology, Vol. 42 (2) 2004) σελ. 241-252

³⁹⁷ T BEZLOV and P GOUNEV, *Organised Crime, corruption and public bodies, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership* (Routledge, Talyor and Francis Group. London and New York 2012) σελ. 32-54

οποίο απαιτεί αφοσίωση και το οποίο φτάνει στο σημείο να επαναφέρει υπαλλήλους στην υπηρεσία ακόμη και όταν αποδεικνύεται εμπλοκή τους στο οργανωμένο έγκλημα³⁹⁸. Το Ο.Ε. αναζητεί διεφθαρμένους αστυνομικούς, λιμενικούς και τελωνειακούς³⁹⁹, οι οποίοι με τη σειρά τους αναζητούν ισχυρούς παραβάτες, ενώ η συμβιωτική τους συνδιαλλαγή με την εγκληματική ελίτ, λόγω κοινωνικής τάξης, αναζητεί με τη σειρά της πρόσβαση δικαστικών στο δίκτυο⁴⁰⁰.

Ως αιτίες διαφθοράς για τους εκπροσώπους της Δημόσιας Τάξης στην Ελλάδα, έχουν εγκληματολογικά αναφερθεί οι χαμηλοί μισθοί, η χαμηλή εκπαίδευση και η ανεπαρκής κατάρτιση, έλλειψη αξιολόγησης, η πελατειακή επιλεκτικότητα, ο τεράστιος κίνδυνος διαφθοράς τους που προέρχεται από τις προσπάθειες αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος⁴⁰¹ και οι πολλαπλές ματαιώσεις που βιώνει ένας αστυνομικός στη διάρκεια της σταδιοδρομίας του⁴⁰². Στο ίδιο δημοσίευμα, η κ. Βιδαλη αναφέρει ότι *“η Αστυνομία είναι αντανάκλαση της κοινωνίας, δεν είναι κάτι ξεχωριστό από αυτήν, ούτε ένας αποστειρωμένος χώρος”*. Αναφέρει επίσης ότι *“εντός της Αστυνομίας υπάρχουν παγιωμένες πρακτικές διαφθοράς, οι οποίες υποκαταγράφονται, καθώς τηρείται ο άγραφος «νόμος της σιωπής» επειδή φοβούνται πιθανά αντίποινα ή δεν εμπιστεύονται την ίδια τους την Υπηρεσία”*. Όπως έχει αναφέρει ο Chambliss, η Αστυνομία λειτουργεί στην αντίφαση πως *“πρέπει να επιβάλλει νόμους που δεν μπορούν να εφαρμοστούν και που πολλά ισχυρά συμφέροντα δεν θέλουν να εφαρμοστούν. Αυτό που θέλουν δεν είναι η επιβολή, αλλά ο έλεγχος, να διαχειρίζεται τις παράνομες επιχειρήσεις έτσι ώστε αυτοί που θέλουν να συμμετέχουν να τις βρίσκουν σχετικά εύκολα”*⁴⁰³.

³⁹⁸ Β ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ, TOVIMA.GR ‘Οι 10+1 αποκαλύψεις για το κύκλωμα των εκβιαστών’ [2015] [https://www.tovima.gr/2015/01/19/society/oi-10-1-apokalypseis-gia-to-kyklwma-twn-ekbiastwn/#google_vignette] ανακτήθηκε 19 Μαΐου 2024)

³⁹⁹ VOLVIPRESS.GR ‘Σύλληψη 17 ατόμων μεταξύ των οποίων τελωνειακός και λιμενικός υπάλληλος’ [2023] [<https://volvipress.gr/syllipsi-17-atomon-metaxy-ton-opoion-teloneiakos-kai-limenikos-ypallilos/>] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024)

⁴⁰⁰ T BEZLOV and P GOUNEV, Organised Crime, corruption and public bodies, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership (Routledge, Talyor and Francis Group. London and New York 2012) σελ. 32-54

⁴⁰¹ T BEZLOV and P GOUNEV, Organised Crime, corruption and public bodies, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership (Routledge, Talyor and Francis Group. London and New York 2012) σελ. 32-54

⁴⁰² Σ ΒΙΔΑΛΗ, TANEΑ.GR ‘Όταν η ΕΛ.ΑΣ. συλλαμβάνει την ΕΛ.ΑΣ.’ [2024] [<https://www.tanea.gr/2024/04/20/greece/otan-i-el-as-syllamvanei-tin-el-as-online/>] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024

⁴⁰³ W Chambliss, On the take. From petty Crooks to presidents, Crime and Structural Contradictions: A Theory (Indiana University Press. Bloomington and Indianapolis 1988) σελ. 211

Η δικαστική διαφθορά σχετίζεται με κάθε μορφή επιρροής που ακυρώνει την αμεροληψία της δικαιοσύνης, εμπλέκοντας οποιοδήποτε παράγοντα του θεσμού της ποινικής δικαιοσύνης, όπως το διοικητικό προσωπικό υποστήριξης και τους δικηγόρους⁴⁰⁴ και έχει το χαρακτήρα της κατάχρησης εξουσίας⁴⁰⁵. Αναφορικά με τη δικαιοσύνη στην Ελλάδα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώνει τη χρόνια μη ανεξαρτησία της⁴⁰⁶, καθώς σύμφωνα με τα αρθ.12 και 13 Κανονισμού Βουλής των Ελλήνων, τη παρ.5 αρθ.90 Συντάγματος και τους Ν.4938/2022 και Ν.3841/2010, ο πολιτικός παράγοντας έχει καθοριστικό και πρωτεύοντα ρόλο στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο. Η παράνομη πολιτική επιρροή στους δικαστές περιλαμβάνει εκβιασμούς, δωροδοκίες, βία και απειλές, συνδιαλλαγές μεταξύ κυβερνητικών προσώπων και δικαστικών, ενώ σημαντική κρίνεται η κουλτούρα υποχώρησης έναντι των πολιτικών αρχών⁴⁰⁷. Οι συνδιαλλαγές αυτές κατά τις σχέσεις τους με οικονομικούς παράγοντες, μπορούν να οδηγήσουν στον επηρεασμό της νομοθεσίας⁴⁰⁸ αναφορικά με αποφυγή ποινικής αποτύπωσης ή ευνοϊκής ποινικής μεταχείρισης. Η δικαστική διαφθορά κλονίζει την εμπιστοσύνη των πολιτών στο θεσμό της δικαιοσύνης και στην ίδια τη δημοκρατία, δημιουργώντας την πεποίθηση μεροληπτικής ατιμωρησίας και διευκολύνει γενικότερα την εγκληματική δραστηριότητα, ιδίως την οργανωμένη⁴⁰⁹.

⁴⁰⁴ S GLOPPEN, CMI, Courts, corruption and judicial independence [2014] [<https://www.cmi.no/publications/file/5091-courts-corruption-and-judicial-independence.pdf>] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024

⁴⁰⁵ Κ ΚΟΣΜΑΤΟΣ & Χ ΛΑΜΠΑΚΗΣ, «Εστίες διαφθοράς στο σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπους, Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 189-196

⁴⁰⁶ COUNCIL OF EUROPE, GRECO, ΠΕΜΠΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Πρόληψη διαφθοράς και προώθηση της ακεραιότητας σε κεντρικές κυβερνήσεις (υψηλά εκτελεστικά καθήκοντα) και φορείς επιβολής νόμου [2021] [[https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations#{%2222359946%22:\[\]}\]](https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations#{%2222359946%22:[]}])] ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2023

⁴⁰⁷ S GLOPPEN, CMI, Courts, corruption and judicial independence [2014] [<https://www.cmi.no/publications/file/5091-courts-corruption-and-judicial-independence.pdf>] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024

⁴⁰⁸ NEWSBOMB GR, Shocking document of Rakintzis for the Memorandum Government [2014] [<https://www.newsbomb.gr/en/story/518486/shocking-document-of-rakintzis-for-the-memorandum-government>] ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024

⁴⁰⁹ Κ ΚΟΣΜΑΤΟΣ & Χ ΛΑΜΠΑΚΗΣ, «Εστίες διαφθοράς στο σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμπους, Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 189-196

6.3 Επίπτωση της κουλτούρας παράνομων συνδιαλλαγών

6.3.1 Παράνομες συνδιαλλαγές στα πρότυπα του καπιταλισμού

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα αναδεικνύονται σε άρθρο των "New York Times" το έτος 2017, στο οποίο επισημαίνεται ότι πολλές μικρές επιχειρήσεις δραστηριοποιήθηκαν στη μαύρη αγορά προκειμένου να επιβιώσουν, ενώ οι κάποτε νομοταγείς Έλληνες εισήλθαν στη παραοικονομία λόγω των μέτρων λιτότητας, εκτιμώντας τη μαύρη αγορά εξαιτίας φοροαποφυγής περίπου στο 25% του α.ε.π. και τους "κατά κεφαλήν" φόρους στο 70% του ακαθάριστου εισοδήματος ενός ατόμου, ενώ χαρακτηριστικά επισημαίνεται ότι «όσοι παίζουν με τους κανόνες είναι αυτοί που τιμωρούνται»⁴¹⁰. Ομοίως έρευνα του Ν Πασσά για τα οικονομικά εγκλήματα κατά της Ε.Ε.⁴¹¹, ανέδειξε τη διαπλοκή μεταξύ παράνομων και νόμιμων επιχειρήσεων προς συνεργατική τέλεση οικονομικών εγκλημάτων. Σε άλλο σχετικό άρθρο, αναφέρεται το λαθρεμπόριο καυσίμων καθώς και η "κλοπής στην αντλία", ως παθογένεια της αγοράς, εξαιτίας υπερφορολόγησης της βενζίνης, ενώ μελέτη του Πολυτεχνείου το 2012 διαπίστωσε ότι το 95% των πρατηρίων παρουσιάζει αρνητική απόκλιση⁴¹². Αξιοσημείωτη είναι η απάντηση του Σωματείο Βενζινοπωλών Θεσσαλονίκης στο ανωτέρω άρθρο, διότι δεν αναφέρεται στο γεγονός της απόκλισης των παραδιδόμενων καυσίμων από το 17,06% των πρατηρίων, υποδεικνύοντας μία κουλτούρα «νομιμοποίησης» της παρανομίας⁴¹³.

Περαιτέρω, άρθρο του Θ. ΠΑΓΚΑΛΟΥ στη "Καθημερινή", επισημαίνει την ενοικίαση πολλών κτιρίων στο κέντρο της Αθήνας σε αλλοδαπούς με μη νόμιμες διαδικασίες, όπου στη συνέχεια προς φοροδιαφυγή των ιδιοκτητών "χαρακτηρίζονται" εγκαταλελειμμένα, καθώς και τη μαζική λειτουργία οίκων ανοχής δίχως άδεια⁴¹⁴. Επίσης άξια μνείας είναι η

⁴¹⁰ L ALDERMAN, NEW YORK TIMES, 'Greeks Turn to the Black Market as Another Bailout Showdown Looms' [2017] [<https://www.nytimes.com/2017/02/18/world/europe/greece-bailout-black-market.html>] ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024

⁴¹¹ N PASSAS, D NELKEN, The thin line between legitimate and criminal enterprises: Subsidy frauds in the European Community, in Crime, Law and Social Change 19. (Kluwer Academic Publishers. Netherlands 1993) σελ. 225-229, 237

⁴¹² Χ ΦΛΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ, CAPITAL GR, 'Στοιχεία σοκ για αύξηση του λαθρεμπορίου στα καύσιμα' [2016] [<https://www.capital.gr/oikonomia/3133641/stoixeia-sok-gia-auxisi-tou-lathremporiou-sta-kausima/>] ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024

⁴¹³ ENBEΘ, ENVETH GR, 'ENBEΘ (Σωματείο Βενζινοπωλών Θεσσαλονίκης): Απάντηση σε δημοσίευμα του capital.gr' [2016] [<https://www.enveth.gr/enveth-somatio-venzinopolon-thessalonikis-apantisi-se-dimosievma-tou-capital-gr/>] ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024

⁴¹⁴ Θ ΠΑΓΚΑΛΟΣ, NEWSBEAST GR, «Έξι μύθοι και μία αλήθεια για το κέντρο της Αθήνας» [2011] [<https://www.newsbeast.gr/greece/arthro/188707/exi-muthoi-kai-mia-alitheia-gia-to-kedro-tis-athinas>] ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024

μελέτη των Αντωνόπουλου και Hall αναφορικά με παράνομες δραστηριότητες επιχειρήσεων λόγω επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης, πρακτική που απέκτησε κοινωνική "νομιμοποίηση" από μεγάλος μέρος πολιτών και επιχειρηματιών λόγω των δυσχερειών που επέφερε η οικονομική κρίση, καθώς και τη συνδιαλλαγή του με το οργανωμένο έγκλημα⁴¹⁵.

Οι αναφερόμενες παράνομες πρακτικές συμβιωτικών σχέσεων σε διεθνές επίπεδο, φανερώνονται ομοίως στο λαθρεμπόριο τσιγάρων, με τη σχετική ειδησεογραφία να αναδεικνύει τη διαφθορά και αναγκαία συνδιαλλαγή του οργανωμένου εγκλήματος με κρατικούς αξιωματούχους⁴¹⁶. Ομοίως, ομάδα μυστικών ρεπόρτερ εντόπισε τις διαδρομές λαθρεμπορίου μέσω των ανατολικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποκαλύπτοντας στοιχεία ότι πολιτικοί εμπλέκονται στο παράνομο εμπόριο καπνού, καθώς και στοιχεία που παραπέμπουν σε καταμερισμό εργασίας⁴¹⁷. Σχετική πρακτική σε διεθνή επίπεδο και με τεράστια κοινωνική βλάβη, αποτελεί το ξέπλυμα χρήματος, καθώς οι τράπεζες είχαν ανάγκες για μετρητά λόγω της οικονομικής κρίσης και στράφηκαν στη διεθνική μαφία, ενώ διαπιστώνεται παρόμοια πρακτική σε 180.000 μικρές επιχειρήσεις στην Ιταλία, που στράφηκαν στη Μαφία και σε τοκογλύφους⁴¹⁸.

Η αναπτυχθείσα δράση της Greek Mafia καθώς και η εγκληματολογική ανάλυση⁴¹⁹, αναδεικνύουν ότι αυτή αποτελεί μία παράλληλη με το κράτος οικονομία, όπου μέσω συμβιωτικών παράνομων δραστηριοτήτων έχει απήχηση σε πληθυσμιακές ομάδες, ενώ το οργανωμένο έγκλημα φαίνεται να οργανώνεται από το ίδιο το κράτος μέσω συμμαχιών και μεγάλων εξυπηρετήσεων⁴²⁰, διότι λύνει σειρά προβλημάτων και προς τα κάτω και προς τα

⁴¹⁵ Γ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ & St. HALL, «Νόμιμες επιχειρήσεις και «οργανωμένο έγκλημα»: απρόθυμοι παραβάτες στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαλαράμους, Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 246-250

⁴¹⁶ Κ ΟΝΙΣΕΓΚΟ, KATHIMERINI GR, 'Βαριά βιομηχανία τα λαθραία τσιγάρα' [2009] [<https://www.kathimerini.gr/society/366055/varia-viomichania-ta-lathraia-tsigara/>] ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024

⁴¹⁷ OCCRP, OCCRP ORG, 'The Eastern Cigarettes Underground' [2008] [<https://www.occrp.org/en/investigations/35-tobacco-project/romania/62-the-eastern-cigarettes-underground>] ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024

⁴¹⁸ OCCRP, OCCRP ORG, 'Financial Crisis Benefits Crime' [2009] [<https://www.occrp.org/en/28-ccwatch/cc-watch-indepth/239-financial-crisis-benefits-crime>] ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024

⁴¹⁹ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.152-154

⁴²⁰ W Chambliss, "On the symbiosis between criminal law and criminal behaviour" (Criminology, Vol. 42 (2) 2004) σελ. 241-252

επάνω. Προς τα κάτω επιλύει προβλήματα επιβίωσης και επιπλέον, κοινωνικής ταυτότητας, με στόχους παρόμοιους με τη νόμιμη οικονομία. Σε μέσο-κοινωνιολογικό ορίζοντα το οργανωμένο έγκλημα εξασφαλίζει ανθρώπινες ανάγκες, όπως την αίσθηση του ανήκειν, παροχή προστασίας, εργασίας, οικονομικής βοήθειας και την αναπαραγωγή των μελών της εγκληματικής οργάνωσης⁴²¹. Επίσης, σύμφωνα με τον Ruggeiro⁴²², σε μακρο-κοινωνιολογικό ορίζοντα το Ο.Ε. συνιστά καινοτόμα προσαρμογή σε μία νέα τάξη πραγμάτων, στο πλαίσιο του κοινωνικού μετασχηματισμού, με τα επιλυόμενα προβλήματα προς τα επάνω να αποτελούν μόνιμο παράγοντα των κρατών, ενώ το Ο.Ε. λειτουργεί είτε ως πρόδρομος, είτε ως ανταγωνιστής, είτε ως σκιώδης εταίρος του κρατικού και κομματικού μηχανισμού. Ειδησεογραφικά και εγκληματολογικά αναδεικνύεται, ότι η Greek Mafia δραστηριοποιείται και αναπτύσσεται μέσω ενός συστήματος μεταφορών και διανομής και μέσω παραρτημάτων, παρόμοια με τα νόμιμα περιφερειακά καταστήματα ή τα leasing. Αυτό σημαίνει ότι τα παραρτήματα λειτουργούν ως ανεξάρτητες οντότητες, τα οποία συνδέονται με τη κύρια οργάνωση μέσω αναθέσεως έργου και δίχως ελέγχου και αποκλειστικότητας μεταξύ τους, με ποικίλα συστήματα διανομής κερδών και τήρησης των συμφωνηθέντων⁴²³.

Οι κοινωνικές σχέσεις που υφίστανται στη Greek Mafia, αντιστοιχούν στη κυρίαρχη οικονομία και στις κοινωνικοοικονομικές σχέσεις σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ενώ σχετικά με τη κοινωνική του οργάνωση, διαφοροποιείται ανάλογα του αν αναπτύσσεται σε αγροτικές ή αστικές περιοχές⁴²⁴. Η διατήρηση και επέκταση του Ο.Ε., σύμφωνα με τον Chambliss, γίνεται μέσω διαδοχικών μεταβιβάσεων χρημάτων από τη βάση του συστήματος προς τα επάνω, όπως συμβαίνει με την επένδυση χρημάτων από νόμιμους επιχειρηματίες προς εγκληματικές δραστηριότητες. Οι παράνομες υποθέσεις και επιχειρήσεις, φορολογούνται από το σύστημα μέσω μηνιαίων και ετήσιων εκκαθαρίσεων λογαριασμών και παρέχουν αντίτιμο στους ανθρώπους όλου του συστήματος προστασίας του νόμου, της γραφειοκρατίας, των πολιτικών και της κυβέρνησης, με βάση το παρεχόμενο

⁴²¹ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.152-154

⁴²² Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.152-154

⁴²³ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.150-152

⁴²⁴ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.152-154

βαθμό προστασίας. Έτσι, στηρίζεται σε τοπικό και εθνικό επίπεδο η χρηματοδότηση άλλων επιχειρήσεων, ενώ μέσω διανομής των παράνομων κερδών επιτυγχάνεται η κοινωνική ανοχή του Ο.Ε. και η εγκαθίδρυση στον κοινωνικό ιστό⁴²⁵.

Στο ερώτημα γιατί τα ισχυρά κράτη βασίζονται και συνεργάζονται με τις υπηρεσίες του οργανωμένου εγκλήματος, την απάντηση δίνουν οι Green και Ward, στο ότι πρωταρχικός στόχος του κράτους είναι η διατήρηση των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι δεξιότητες και οι επιχειρησιακοί πόροι της Greek Mafia τη καθιστούν το καλύτερο μέσο για την εκπλήρωση αυτών των στόχων, όπως αναδεικνύεται στα αναφερόμενα καρτέλ. Παράλληλα, οι στόχοι του οργανωμένου εγκλήματος είναι ουσιαστικά αυτοί που χαρακτηρίζουν όλους τους ορθολογικούς παράγοντες στις καπιταλιστικές αγορές, ήτοι τη μεγιστοποίηση της ισχύος και του κέρδους και τη μείωση του κινδύνου. Επίσης υπάρχει μία δυαδική σχέση κράτους και κεφαλαίου, καθώς το κεφάλαιο έχει σχετική αυτονομία λόγω της κρατικής ρυθμιστικής νομοθεσίας και αντιστοίχως το κράτος, προκειμένου να μη φύγει το κεφάλαιο σε ευνοϊκότερες χώρες, διατηρώντας έτσι μία αλληλεξάρτηση βάσει οποίας αναπτύσσεται η εγκληματικότητα των ισχυρών⁴²⁶.

Το οργανωμένο έγκλημα είναι πιο διαδεδομένο σε κοινωνίες που χαρακτηρίζονται από πελατειακές σχέσεις⁴²⁷, όπως συμβαίνει και στην Ελλάδα⁴²⁸, ενώ η ύπαρξη σχέσεων πατρώνων-πελατών στον πολιτικό ιστό δημιουργεί μια ζήτηση για το αγαθό της προστασίας, που εμπορεύεται και η Greek Mafia. Στην ανωτέρω υποσημείωση, συμπεραίνει ο καθηγητής Τσιριγώτης αναφορικά με τις πελατειακές σχέσεις, ότι τα ιδιωτικά συμφέροντα ασκούν επιρροή ως πελάτες των κυρίαρχων πολιτικών κομμάτων και ως εκ τούτου στο ελληνικό κράτος δεν άρχουν οι άριστοι, αλλά οι ολίγοι, οι αποβλέποντας στο ίδιον πολιτικο-οικονομικό συμφέρον, ακυρώνοντας το κοινό-δημόσιο συμφέρον των πολιτών, συνιστώντας έτσι θεσμική παρέκβαση της ορθής πολιτείας. Έχει διαπιστωθεί επίσης ότι οι

⁴²⁵ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.154-155

⁴²⁶ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Λευκά Κολάρα και Οικονομικό Έγκλημα, Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική, (Εκδόσεις Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ . Αθήνα 2014) σελ.372-374

⁴²⁷ GREEN και WARD, 'Organised Crime and the 'Deep State'. In P. Green, & T. Ward, (Eds), State Crime. Governments, Violence and Corruption . (Pluto Press. Virginia 2004) pp. 86-104

⁴²⁸ D TSIRIGOTIS, EJOURNALS.GR 'Από το κράτος του δήμου στο πελατειακό κράτος. Μια πολιτική ερμηνεία του ελληνικού ζητήματος κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, 2010-2020' [2022] [<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/sas/article/view/29495/24431>] ανακτήθηκε 25 Μαΐου 2024

πολιτικές ελίτ σπάνια ενεργούν χωρίς την προτροπή ή την υποστήριξη τουλάχιστον ορισμένων οικονομικών ελίτ⁴²⁹. Τέτοιες κοινωνίες τείνουν να χαρακτηρίζονται από τεράστιες ανισότητες μεταξύ μιας πλούσιας μειοψηφικής ελίτ και μιας εξαθλιωμένης πλειοψηφίας, γεγονός που αναδεικνύεται και στην Ελλάδα⁴³⁰, μεγεθύνοντας την έκταση και τη διεύθυνση του οργανωμένου εγκλήματος⁴³¹, καθώς και της Greek Mafia.

6.3.2 Ψάχνοντας ηθικές αξίες

Σύμφωνα με τη Βιδάλη⁴³², στην Ελλάδα οι ευκαιρίες και η παρατηρούμενη αύξηση των σοβαρών οικονομικών εγκλημάτων, αιτιολογείται λόγω απαξίωσης του πολιτικού συστήματος, της οικονομικής κρίσης και της κατάστασης γενικευμένης ανομίας στη χώρα. Μέσα σε αυτή την οικονομική κρίση, συγκεκριμένες ομάδες υψηλών κοινωνικών τάξεων χρησιμοποίησαν αθέμιτους και θεμιτούς τρόπους προς πλουτισμό, μέσω πελατειακών συνδιαλλαγών ιδιωτικού και δημοσίου τομέα, με εκμετάλλευση των ευκαιριών που επέφερε η τεχνολογική ανάπτυξη, με αδρανοποίηση εφαρμογής του νόμου, με τη καλλιέργεια της μικροδιαφθοράς η οποία και οδήγησε στην αποδοχή και συναίνεση, στη παγίωση και κανονικοποίηση τέτοιων παράνομων πρακτικών στη συνείδηση της κοινωνίας και ιδίως στους κρατικούς αξιωματούχους και υπαλλήλους⁴³³.

Σε διεθνές επίπεδο, η απόδειξη της σχέσης και συνδιαλλαγής ισχυρών δρώντων, τραπεζών και οργανωμένου εγκλήματος, αποδεικνύει την ηθικολογία της FATF περί απειλής του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τα εγκληματικά κεφάλαια και αναδεικνύει τη σκιά της λειτουργίας των ισχυρών χρηματοπιστωτικών κέντρων μεταξύ νομιμότητας και παρανομίας,

⁴²⁹ P MICHALOWSKI & P KRAMER, "State-Corporate Crime and Criminological Inquiry". in N PONTELL, International Handbook of White Collar and Corporate Crime. (Springer. IRVINE USA 2007) σελ. 200-219

⁴³⁰ DNEWS.GR 'Ανισότητες, φτωχοποίηση και μείωση πραγματικών μισθών - Καταρρέει το αφήγημα της κυβέρνησης;' [2024] [<https://www.dnews.gr/eidhseis/oikonomia/467004/anisotites-ftoxopoiesi-kai-meiosi-pragmatikon-misthon-katarreei-to-afigima-tis-kyvernisis>] ανακτήθηκε 25 Μαΐου 2024

⁴³¹ GREEN και WARD, 'Organised Crime and the 'Deep State'. In P. Green, & T. Ward, (Eds), State Crime. Governments, Violence and Corruption . (Pluto Press. Virginia 2004) σελ. 86-104

⁴³² Α ΚΑΣΑΠΟΓΛΟΥ, «Κοινωνική ιεραρχία και φυλακή: η περίπτωση των κρατουμένων του λευκού κολάρου», σε Β ΑΡΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ, Σ ΒΙΔΑΛΗ, Σ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΣ, Ο ΘΕΜΕΛΗ, Κ ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, Γ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ. (επιμ.) (2018). Εξουσίες, επιστημονική ουδετερότητα και εγκληματολογικός λόγος. 50 χρόνια Howard Becker "Whose Side Are We On?". Συμβολές στο πρώτο συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης του Εγκλήματος και του Κοινωνικού Ελέγχου, (ΕΕΜΕΚΕ, Αθήνα 2016) σελ. 2551-2586

⁴³³ Α ΚΑΣΑΠΟΓΛΟΥ, «Κοινωνική ιεραρχία και φυλακή: η περίπτωση των κρατουμένων του λευκού κολάρου», σε Β ΑΡΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ, Σ ΒΙΔΑΛΗ, Σ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΣ, Ο ΘΕΜΕΛΗ, Κ ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, Γ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ. (επιμ.) (2018). Εξουσίες, επιστημονική ουδετερότητα και εγκληματολογικός λόγος. 50 χρόνια Howard Becker "Whose Side Are We On?". Συμβολές στο πρώτο συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης του Εγκλήματος και του Κοινωνικού Ελέγχου, (ΕΕΜΕΚΕ, Αθήνα 2016) σελ. 2551-2586

προκειμένου να αποκτήσουν ισχύ και προβάδισμα στον ανταγωνισμό. Επίσης ο έλεγχος της FATF μέσω των Συστάσεων για το ξέπλυμα χρήματος και η στοχοποίηση στη μη συμμόρφωση, δείχνει ότι τα κράτη χάνουν τον έλεγχο, ενώ η έμμεση δυνατότητά της να νομοθετεί, να τιμωρεί και να αξιολογεί, αποτελεί πρωτοφανή κατάχρηση εξουσίας δίχως νομιμοποιητική βάση για τα κράτη που υποτάσσονται στην ηγεμονία της FATF. Παράλληλα, ο οικονομικός φιλελευθερισμός απαιτεί ως αξίωμα την οικονομική εξουσία ως θεμελιώδη ελευθερία, απορρίπτοντας κάθε κρατική παρέμβαση και κάθε περιορισμό αυτονομίας των οικονομικών παραγόντων και κίνησης του κεφαλαίου, θέτοντας έτσι ως μοντέλο διακυβέρνησης τη πρόταξη του ιδιωτικού συμφέροντος έναντι του δημοσίου και τη λειτουργία του κεφαλαίου ως παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση, απομακρυνόμενη από το κράτος δικαίου⁴³⁴.

Στα θεμέλια αυτής της πρότασης, ο "οικονομικός άνθρωπος" ως ανθρώπινη συμπεριφορά, θεωρείται το ιδανικό μοντέλο αντεγκληματικής πολιτικής. Σχολιάζοντας κριτικά αυτό ο Marx είχε πει ότι "τα χρήματα είναι το ύψιστο καλό, συνεπώς ο κάτοχός τους είναι καλός", ενώ η Laureen Snider πρόσθεσε ότι για να είναι το κεφάλαιο κοινωνικά αξιόπιστο, απαιτείται κάθε προσπάθεια περιορισμού του να θεωρείται επίθεση και να μην υπάρχει εννοιολογικά το εταιρικό έγκλημα. Επομένως η αξιακή προτεραιότητα του κέρδους καλλιεργεί ένα κώδικα κουλτούρας και ηθικής που δικαιολογεί την παραβίαση των νόμων, όπως και κοινωνική συναίνεση προς αθέατες πρακτικές οικονομικών εγκλημάτων⁴³⁵. Ομοίως, η εμπλοκή νόμιμων επιχειρηματιών σε παράνομες αγορές και δραστηριότητες, όπως αναφέρουν οι Αντωνόπουλος και Hall, δεν αποτελεί μια προσωρινή εκτροπή από ένα ηθικό και αρμονικό σύστημα, αλλά αντίθετα αποτελεί μια πραγματικότητα του καπιταλιστικού οικονομικού συστήματος της αγοράς με την ανάγκη της επιβίωσης να είναι ισχυρότερη από τη κοινωνική ευθύνη και την ηθική. Περαιτέρω αναφέρεται ότι οι επιχειρηματικοί οδηγοί δεν είναι ηθικοί, αλλά λογικοί και θυμικοί, καθώς σκοπός των επιχειρηματιών είναι να πλουτίσουν μέσω των ανταγωνιστικών αγορών, όπως και στα

⁴³⁴ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Η αντεγκληματική πολιτική για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ως λανθάνουσα οικονομική διακυβέρνηση, στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαράλαμπος (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 271-276

⁴³⁵ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Λευκά Κολάρα και Οικονομικό Έγκλημα, Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική, (Εκδόσεις Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ . Αθήνα 2014) σελ. 328-346

πλαίσια του ψυχρού καπιταλιστικού συστήματος που στερείται πραγματικής πολιτικής και κοινωνικής αλληλεγγύης⁴³⁶.

6.3.3 Προβλήματα κατά την αντιμετώπισή και προτάσεις υπέρβασής τους

Όπως αναπτύχθηκε ανωτέρω, παράνομες συνδιαλλαγές του οργανωμένου εγκλήματος με ισχυρούς δρώντες⁴³⁷ και με σκοπό το κέρδος και την εξουσία⁴³⁸, μπορούν και επηρεάζουν τη νομοθεσία⁴³⁹. Επίσης, παράγοντες που εξωθεσμικά διευκολύνουν το σοβαρό έγκλημα, είναι η επικάλυψη των εγκληματικών πρακτικών μέσω της διαφθοράς, οι σχέσεις εξουσίας, η διαπλοκή με το πολιτικό σύστημα, όπως και οι σχέσεις με τις αγορές και το χρηματοπιστωτικό σύστημα⁴⁴⁰. Ομοίως η αποδοχή της θυματοποίησης από τα ίδια τα θύματα, καθώς δεν επιθυμούν να παρέμβουν αποφασιστικά σε αυτή τη διαμορφούμενη πραγματικότητα, συμβιβασμένοι με τον περιορισμό των επιθυμιών τους και αντίληψης της εγκληματικότητας ως παγιωμένη και δεδομένη κοινωνική κατάσταση, καθώς και στη βασική ανάγκης προστασίας τους από τη κοινή εγκληματικότητα⁴⁴¹. Παράλληλα, η απόκρυψη του φαινομένου διαπιστώνεται και στην ακαδημαϊκή εγκληματολογική μελέτη και έρευνα, με επιπτώσεις στην αντεγκληματική πολιτική και αναπαραγωγή του κατεστημένου χαρακτηρισμού του εγκληματία και του εγκλήματος⁴⁴².

Πρακτικές υπέρβασης των ανωτέρω δυσχερειών προς αντιμετώπιση του σοβαρού εγκλήματος, είναι η συγκέντρωση πληροφοριών και αποδείξεων με σύγχρονες τεχνικές και ειδίκευση των υπαλλήλων, η παρακολούθηση της διαδρομής του χρήματος, η ενίσχυση

⁴³⁶ Γ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ and S HALL, Νόμιμες επιχειρήσεις και 'οργανωμένο έγκλημα' στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης, στο Βιδάλη Σ., Κουλούρης Ν., Παπαχαράλαμπος Χ., 2019, Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) 239-250

⁴³⁷ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα, (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ 152-154

⁴³⁸ Ε ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, Το οικονομικό έγκλημα, σύγχρονες τάσεις εξάπλωσής του και όψεις της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης: ο θεσμός του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, στο Σ ΒΙΔΑΛΗ, Ν ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, Χ ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ, Εγκλήματα των ισχυρών: Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 334-335

⁴³⁹ Σ ΒΙΔΑΛΗ, «Όψεις της ανάκρισης επί υποθέσεων των εγκλημάτων των ισχυρών και οργανωμένου εγκλήματος», σε Σ ΒΙΔΑΛΗ, Ν ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, Χ ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ, Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα, (Εκδόσεις Ε.Α.Π. Αθήνα 2019) σελ. 307-309

⁴⁴⁰ Ε ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα», στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαράλαμπος (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 2017

⁴⁴¹ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Λευκά Κολάρα και Οικονομικό Έγκλημα, Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική, (Εκδόσεις Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ . Αθήνα 2014) σελ.344-346

⁴⁴² Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Λευκά Κολάρα και Οικονομικό Έγκλημα, Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική, (Εκδόσεις Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ . Αθήνα 2014) σελ.341-342

μέσω διεθνούς συνεργασίας των διωκτικών αρχών και του ρόλου του ανακριτή, όπως και η άρση τραπεζικού απορρήτου. Επίσης μέσω ανάλυσης των κοινωνικών παραμέτρων και των σύγχρονων ποιοτικών ερευνών που σκοπεύουν στην ανάδειξη των κοινωνικών σχέσεων και των αιτιών που υποστηρίζουν τα εγκλήματα αυτά, μέσω νέων μεθόδων ανάκρισης όπως η διερευνητική συνέντευξη και η ελεύθερη αφήγηση, βάσει προτάσεων της FATF, καθώς και οι καταθέσεις μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος⁴⁴³. Περαιτέρω, αναγκαία προς αποκάλυψη αυτών των εγκλημάτων είναι η προστασία μαρτύρων και δικαστικών με τα αρθ.9 και 10 Ν. 2829/2001. Σύμφωνα επίσης με τον Van Duynne, οι αρχές οφείλουν να επικεντρώνονται στο μέσον που η εγκληματική επιχείρηση επιστρατεύει, επιλύοντας έτσι το είδος των εντασσόμενων εγκλημάτων στο οργανωμένο έγκλημα καθώς και τα εγκλήματα των ισχυρών⁴⁴⁴.

Στην Ελλάδα προς καταπολέμηση της διαφθοράς υπάρχουν πέντε κατηγορίες φορέων, ήτοι 74 αρχές, υπηρεσίες, σώματα και φορείς, που σε θετική περίπτωση παραπέμπουν τις υποθέσεις στους αρμόδιους Εισαγγελείς προς άσκηση ποινικής δίωξης ή προανάκρισης, δίχως όμως ενίσχυση των δικαστικών αρχών στο στάδιο κύριας ανάκρισης⁴⁴⁵. Επίσης παρατηρούνται αλληλοεπικαλύψεις αρμοδιοτήτων, έλλειψη συνεκτικότητας στην αντεγκληματική πολιτική καθώς κάποιοι φορείς παύουν ή αλλάζουν, ανάλογα των εκάστοτε κυβερνητικών επιλογών, ενώ παράλληλα υπάρχει φόρτος πληροφοριών προς περαίωση από τους εισαγγελείς, καθιστώντας περαιτέρω τη προθεσμία περάτωσης της προκαταρκτικής εξέτασης μη ρεαλιστική⁴⁴⁶. Έτσι απαιτείται βελτίωση του συστήματος ελέγχου και απονομής της δικαιοσύνης.

Η πρόληψη των εγκλημάτων θεωρείται προτιμότερη από τη καταστολή τους. Έτσι, για τα εγκλήματα των ισχυρών απαιτείται η ύπαρξη διατάξεων που ανάγουν σε αξιόποινες τις πιο επικίνδυνες μορφές συμπεριφοράς, καθώς και περιστασιακή πρόληψη μέσω ελέγχων της κυβέρνησης, υπουργών και πολιτικών στην εξουσία, διαχωρισμό των πολιτικών από τις

⁴⁴³ Σ ΒΙΔΑΛΗ, «Όψεις της ανάκρισης επί υποθέσεων των εγκλημάτων των ισχυρών και οργανωμένου εγκλήματος», σε Σ ΒΙΔΑΛΗ, Ν ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, Χ ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ, Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα, (Εκδόσεις Ε.Α.Π. Αθήνα 2019) σελ. 307-316

⁴⁴⁴ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα, (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ 163

⁴⁴⁵ Σ ΒΙΔΑΛΗ, Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2017) σελ.236-241

⁴⁴⁶ Α ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ, Τιμητικός Τόμος Χριστόφορου Αργυρόπουλου, «Ζητήματα Εφαρμογής του Ν. 4022/2011» (Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα 2016) σελ 1019-1020

διοικητικές διαδικασίες, ανεξαρτησία της σταδιοδρομίας των δημόσιων υπαλλήλων από τους υπουργούς, καθώς και επαγγελματικό ήθος στη πολιτική⁴⁴⁷. Αναφορικά με τη διαφθορά των αξιωματούχων του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, καθώς και τελωνειακών, απαιτείται διαφορετική στρατηγική εκτός πελατειακού κράτους και πατρωνίας, όπως αλλαγή του τρόπου σταδιοδρομίας των αστυνομικών, με τις προαγωγές να βασίζονται σε σαφείς αρχές αποτελεσματικότητας και αξιοκρατίας, ενώ οι ερευνητικές ομάδες που ασχολούνται με υποθέσεις διαφθοράς πρέπει να είναι ανεξάρτητες από τη διοίκηση του σώματος⁴⁴⁸. Ομοίως προτείνεται η ανεξαρτητοποίηση της επιλογής των ανώτατων δικαστικών και αστυνομικών λειτουργών από τη πολιτική ηγεσία, με επιλογή τους από Ανεξάρτητες Αρχές βάσει ποιοτικών κριτηρίων, όπως και η πραγματική αποκομματικοποίηση της Δημόσιας Διοίκησης⁴⁴⁹.

Το κίνητρο για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και του απαιτούμενου συλλογικού σκοπού, πρέπει να είναι κανονιστικό και να προέρχεται από το εσωτερικό των ατόμων και των κοινωνιών, παρά να επιβάλλεται από έξω. Τα κανονιστικά κίνητρα για την επιδίωξη του δημόσιου αγαθού είναι αποτέλεσμα ηθικών δεσμεύσεων των ανθρώπων, δεσμεύσεις που εδράζονται στην αφοσίωση προς την πολιτική κοινότητα. Η εφαρμογή των μέτρων της Σύμβασης του Παλέρμο και των μετέπειτα Κανονισμών και Συμβάσεων, απαιτεί την ενεργό, αφοσιωμένη, αυτοκαθοριζόμενη συμμετοχή των ανθρώπων προς τους οποίους απευθύνεται η ατζέντα της διακυβέρνησης⁴⁵⁰.

Απαιτείται όμως να γίνουμε ρεαλιστές στη βάση των πραγματικών αιτιών και διάστασης των φαινομένων, ενεργώντας με γνώμονα το κοινό καλό και όχι μέσω συσκότισης για το καλό των λίγων. Προς αυτό, απαιτείται να διασαφηνιστεί εάν το πραγματικό ενδιαφέρον της F.A.T.F. είναι η ασφάλεια των τραπεζών ή αν οι υποδείξεις της που πλήττουν το νομοθετικό σύστημα, αποτελούν πρόσχημα για τον έλεγχο των κοινωνικών και

⁴⁴⁷ Δ ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ, ΠΟΙΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, ΤΕΥΧΟΣ 1: Η εγκληματικότητα των πολιτικών στην εξουσία (ή εγκληματικότητα του «ψηλού καπέλου»), (Εκδόσεις Σάκκουλας. Αθήνα 2013) σελ. 4-13

⁴⁴⁸ T BEZLOV & Ph GOUNEV, "Corruption and Criminal Markets", In Ph Gunev, V Ruggiero, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership, (Routledge, Talyor and Francis Group, London and New York 2012) Σελ. 32-54

⁴⁴⁹ A MANIATHES, 'Παγκόσμια βιοηθική και επιτροπές ηθικής' [2020] [<http://digestaonline.gr/index.php/digestaonline/11-2020/425-2020-maniatis-2>] ανακτήθηκε 05 Ιουνίου 2024

⁴⁵⁰ M BUKOVANSKY, 'The hollowness of anti-corruption discourse: Review of International Political Economy' (2006) [https://www.researchgate.net/publication/233187133_The_Hollowness_of_Anti-Corruption_Discourse] ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024

οικονομικών σχέσεων των πολιτών⁴⁵¹, ώστε να μην οδηγηθούμε από το πρόβλημα αντιμετώπισης του φαινομένου της Greek Mafia, του εγχώριου και διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος, σε πλεκτάνη διεθνούς κρατικού-εταιρικού εγκλήματος με τεράστια κοινωνική βλάβη. Προς επίρρωση αυτού, ο καθηγητής Sol Picciotto αναδεικνύει ότι η FATF απέτυχε να επικεντρωθεί στα κεντρικά ζητήματα⁴⁵², ενώ ο Jason Sharman ανέδειξε την επιλεκτικότητα προς τα μέλη του ΟΟΣΑ και τις αντιφάσεις των μέτρων του, όπως παρατηρείται με τους φορολογικούς παραδείσους⁴⁵³.

Σύμφωνα με τις Γασπαρινάτου, Σταμούλη και Βιδάλη, οι πολιτικές κατά του οργανωμένου εγκλήματος θα πρέπει να δίνουν προτεραιότητα α) στην αποτελεσματική προστασία των θυμάτων, β) τον έλεγχο του ξεπλύματος χρήματος στο εσωτερικό της Ελλάδας, γ) τη διάρρηξη των δικτύων μεταξύ κρατουμένων, εγκληματιών “λευκού κολάρου” και διεφθαρμένων αστυνομικών υπηρεσιών, δ) σε μια στρατηγική πρόληψης του κοινωνικού εγκλήματος που θα πρέπει να στοχεύει στο πιο ευάλωτο τμήμα των νέων με την ανάπτυξη προγραμμάτων στο πλαίσιο των σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και του ελεύθερου χρόνου και δραστηριοτήτων αναψυχής των νέων, ε) σε μέτρα αποτροπής περαιτέρω εμπλοκής των πρώην μελών του Ο.Ε. σε παράνομες δραστηριότητες και στ) στη βελτιστοποίηση των κανονισμών των ιδιωτικών γραφείων ασφαλείας και του ελέγχου των εν λόγω οργανισμών⁴⁵⁴.

Τέλος, προτείνεται το πνεύμα της νομοθεσίας να τείνει προς συμβιβασμό των αντιθέσεων μεταξύ πλούσιων και φτωχών, όπως στη «σεισάχθεια» του Σόλωνα, για την οποία ο Πλούταρχος επισήμανε τη ρύθμιση των χρεών, ως απαραίτητη προϋπόθεση για την ελευθερία των πολιτών και τη δυνατότητα να αποφασίζουν ανεξάρτητα από τις προθέσεις των πλουσίων⁴⁵⁵. Το αντίθετο παρατηρείται στην εποχή της χρηματοπιστωτικής κρίσης,

⁴⁵¹ Γ ΔΗΜΗΤΡΑΙΝΑΣ, ‘Ποινικά Χρονικά, Η Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων’ (2008) σελ. 943-955

⁴⁵² N SHAXSON, TAX JUSTICE, ‘The Swiss banking clean-up ’ [2022] [<https://taxjustice.net/2022/02/22/the-swiss-banking-clean-up-is-a-mirage/>] ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024

⁴⁵³ R PALAN, HISTORYANDPOLICY ORG, ‘History of tax havens ’ [2009] [www.historyandpolicy.org/policy-papers/papers/history-of-tax-havens] ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024

⁴⁵⁴ M GASPARINATOU, I STAMOULI & S VIDALI, “Extortion in Greece”, in A NONCHEV, O ORGIAN SHENTOV & B TODOROV, Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors. (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 161-198

⁴⁵⁵ (B ΚΑΡΑΛΗ, EKIVOLOS BLOG ‘Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ’ [<https://ekivolosblog.wordpress.com/2013/11/04/%CE%B7-%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B9%CE%B1->

των μέτρων λιτότητας και αυστηροποίησης της νομοθεσίας, καθώς οι τακτικές «σοσιαλιστικού φεουδαρχισμού» με μικρές αυξήσεις μισθών και μεγάλη φορολόγηση αυξάνει την ανισότητα, οδηγεί σε ανέχεια, ενισχύει το οργανωμένο έγκλημα και παρέχει ανέλεγκτη ελευθερία στα εγκλήματα των ισχυρών. Όμοιες καταστάσεις επικρατούσαν στην Αθηναϊκή Δημοκρατία τον 4^ο αιώνα π.χ., με το Δημοσθένη να θεωρεί αιτία της κρίσης το πρόβλημα ηθών, το παράνομο πλουτισμό ως αιτία αλλοίωσης του πολιτεύματος και το πολιτικό διχασμό ως αποτέλεσμα και προέκταση της διαφθοράς. Οι πολίτες εθελουφλούσαν, ενδιαφερόμενοι μόνο στην αποκόμιση οικονομικού οφέλους με αντίτιμο τη ψήφο στους ισχυρούς, με αποτέλεσμα την αποσύνθεση και παρακμή της Αθηναϊκής Δημοκρατίας⁴⁵⁶.

6.3.4 Νομοτελειακή η επίπτωση της παρέκκλισης

Η υποκειμενική τοποθέτηση στο ερώτημα της παρούσας εργασίας, είναι ότι το φαινόμενο της Greek Mafia, αναφορικά με τις δράσεις της αποτελεί παρέκκλιση ως ποινικά οριζόμενη κοινωνική κατασκευή, αλλά η “ετικέτα” σε συγκεκριμένο κύκλο εγκληματικών δρώντων και ο χαρακτηρισμός αυτός, εντέχνως λανθάνει στην ανάδειξη του πραγματικού φαινομένου. Η αντικειμενική τοποθέτηση, είναι ότι μέσω ηθικών πανικών⁴⁵⁷ που δημιούργησαν τα Μ.Μ.Ε. κατά τα υψηλά ποσοστά τηλεθέασης που επέφεραν οι συνεχιζόμενες δολοφονίες⁴⁵⁸ και οι σχετικές δράσεις, η κοινωνική αντίδραση απέναντι σε ένα φαινόμενο παράνομων και συμβιωτικών, οικονομικών κυρίως, συνδιαλλαγών που αποτελείτε από οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, επιχειρηματίες, πολιτικούς και κρατικούς αξιωματούχους, κατευθύνθηκε προς συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ανθρώπων

%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%83%CE%BF%CE%BB%CF%89%CE%BD%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BB%CF%85%CE%BA%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3/] ανακτήθηκε 06 Ιουνίου 2024)

⁴⁵⁶ (Ε ΦΟΥΣΚΟΛΑΓΟΥΔΑΚΗΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ ‘Θεωρητική και ερευνητική προσέγγιση του φαινομένου της αποσταθεροποίησης των κοινωνικών δομών ως αποτέλεσμα της ανισορροπίας φυσικού και κοινωνικο-πολιτικού περιβάλλοντος : το παράδειγμα της κατάλυσης της Αθηναϊκής δημοκρατίας και η ποιητική ανααράστασή της μέσα στις "Βάκχες" του Ευριπίδου (406 π. Χ.)’ [2007] [<https://hellenicus.lib.aegean.gr/handle/11610/15922>] ανακτήθηκε 06 Ιουνίου 2024)

⁴⁵⁷ Β ΚΑΡΥΔΗΣ, , Όψεις κοινωνικού ελέγχου στην Ελλάδα. Ηθικοί Πανικοί, Ποινική Δικαιοσύνη. (Εκδόσεις Σάκκουλα. Αθήνα-Κομοτηνή 2010) σελ. 41-66

⁴⁵⁸ Α ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΔΟΥ, ΑΥΤΗ.GR ‘Η ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΙΣ ΗΘΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ’ [2016] [<https://ikee.lib.auth.gr/record/289927/files/GRI-2017-19466.pdf>] ανακτήθηκε 30 Μαΐου 2024

και συγκεκριμένες δραστηριότητες⁴⁵⁹. Έτσι ο κοινωνικός έλεγχος κατευθύνθηκε μέσω της ηθικολογίας και ως αυτοεκπληρούμενης προφητείας⁴⁶⁰, στις ανήθικες δράσεις των ανθρώπων της νύχτας, στα φαινόμενα βίας αυτών και σε συγκεκριμένες παράνομες και οργανωμένες δραστηριότητες. Το κοινό αίσθημα και σύσσωμη η αντεγκληματική πολιτική, δικαίως αντιδρά απέναντι σε δράσεις που προσβάλουν το σημαντικότερο έννομο αγαθό, αυτό της ζωής⁴⁶¹, αδίκως όμως αγνοεί κοινωνικές και συντεχνιακές συνδιαλλαγές που περιθάλπουν και υποθάλλουν τις αιτίες και πρακτικές, που προκαλούν την αφαίρεση ζώων ή προκαλούν μεγάλη κοινωνική βλάβη⁴⁶².

Αποκρύφθηκαν άλλοι τρόποι βίας εντός αυτών των συναλλαγών που εξυπηρετούν λειτουργικά το δίκτυο, όπως είναι η εν γένει ανισότητα που επιφέρει λειτουργικά το πελατειακό κράτος και το σύστημα πατρωνίας, με την ατομική βλάβη σε πλήθος άξιων και ικανών κοινωνικών λειτουργών, πολιτών και επιχειρηματιών που σέβονται και λειτουργούν βάση του νόμου και εκτός συστημικής κουλτούρας. Όπως ομοίως είναι ο φόβος προσώπων και ολόκληρων κοινωνιών, να καταγγείλουν αυτές τις συνδιαλλαγές στη θεσμική κουλτούρα συνδιαλλαγής, ζώντας σε ένα καθεστώς ομηρίας, εκβιασμών⁴⁶³ και ανελευθερίας, σε κάθε περιβάλλον που το φαινόμενο αυτό έχει τις ρίζες του.

Αποκρύφθηκε η συμμετοχή ισχυρών δρώντων στα δίκτυα αυτά, που κερδοσκοπούν υποστηρικτικά σε αυτό το φαινόμενο, με τη δράση τους να προκαλεί τεράστια κοινωνική βλάβη. Όπως είναι οι μεγάλες επιπτώσεις στην οικονομική κρίση λόγω φοροδιαφυγής και ξεπλύματος⁴⁶⁴, καθώς και η επιδείνωση της ανισότητας⁴⁶⁵. Αποκρύφθηκαν τα στηριζόμενα

⁴⁵⁹ Γ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ, Γ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, «“Καπιταλισμός χωρίς άδεια”: Η ελληνική περίπτωση», στο Μ ΓΑΣΠΑΡΙΝΑΤΟΥ, Έγκλημα και ποινική καταστολή σε εποχή κρίσης. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Νέστορα Κουράκη (Αντ. Ν. Σάκκουλας. Αθήνα - Κομοτηνή 2016) σελ. 971-972

⁴⁶⁰ J YOUNG, “Ηθικός Πανικός: Οι Καταβολές του στην Αντίσταση, τη Μνησικακία και η Ερμηνεία της Φαντασίας σε Πραγματικότητα” σε Β ΚΑΡΥΔΗΣ, Α ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ, Ηθικοί πανικοί, εξουσία και δικαιώματα. (Εκδόσεις Σάκκουλα. Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2015) σελ. 21-40

⁴⁶¹ άρθρο 5 παρ.2 Συντάγματος & Αιτιολογική Έκθεση Ν.4619/2019

⁴⁶² Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Η αντεγκληματική πολιτική για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ως λανθάνουσα οικονομική διακυβέρνηση, στο Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ., Παπαχαράλάμπους (υπό έκδοση), Εγκλήματα των ισχυρών: Οικονομικό, οργανωμένο έγκλημα και διαφθορά (Εκδόσεις ΕΑΠ. Αθήνα 2019) σελ. 257-263

⁴⁶³ Μ GASPARINATOU, I STAMOULI & S VIDALI, “Extortion in Greece”, in A NONCHEV, O ORGIAN SHENTOV & B TODOROV, Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors. (Center for the Study of Democracy. Sofia 2016) σελ. 173-175

⁴⁶⁴ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, ‘Το σκιώδες τραπεζικό σύστημα και η επανεξέταση της στρατηγικής’ [2023] [<https://www.ecb.europa.eu/home/search/review/html/shadow-banking.el.html>] ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024

⁴⁶⁵ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ.208

από το πελατειακό κράτος συντεχνιακά συμφέροντα⁴⁶⁶, τα οποία συγκρούονται με τα εθνικά συλλογικά συμφέροντα, παρεμποδίζοντας την επιχειρηματική καινοτομία και πρωτοβουλία και αυξάνοντας τις τοπικές τιμές. Η επιλογή ή ανάγκη πολλών επιχειρηματιών να συνδιαλλαγούν με το οργανωμένο έγκλημα, αποτελεί επίπτωση και των παραπάνω πρακτικών. Παράλληλα οι ισχυροί δρώντες εκμεταλλεύονται τα πρότυπα της καπιταλιστικής οικονομίας και σε συνέργεια με τα Μ.Μ.Ε., μέσω της διαρροής «εγκεφάλων» εκμεταλλεύονται και το ανθρώπινο κεφαλαίο⁴⁶⁷.

Στο ερώτημα γιατί μεγάλο κοινωνικό σύνολο στηρίζει ή αποδέχεται τις δραστηριότητες της Greek Mafia, η απάντηση δίνεται από τον Chambliss. Στις λεγόμενες σοσιαλιστικές κοινωνίες η προσπάθεια να πειστούν οι άνθρωποι να εργαστούν προς όφελος της κοινότητας, δεν αποδίδει πολύ καλά. Το πρόβλημα στις καπιταλιστικές κοινωνίες είναι ότι ορισμένοι άνθρωποι θεωρούν λογικότερο να δραστηριοποιηθούν σε εγκληματικές δραστηριότητες παρά σε μη εγκληματικές προκειμένου να κερδίσουν χρήματα, καθώς υπάρχει αντίφαση μισθών και προτύπων κατανάλωσης σύμφωνα με τις πολιτισμικά καθορισμένες αξίες του καπιταλισμού⁴⁶⁸. Αυτό αναδεικνύεται από τις αναφερόμενες συμβιωτικές σχέσεις, ότι το οργανωμένο έγκλημα παρέχει κοινωνική συμμετοχή καθώς έχει οικονομικό περιεχόμενο δραστηριοτήτων⁴⁶⁹. Στο ίδιο πνεύμα, ο Μπόμπιο αναφέρει πως στα πλαίσια της ανάπτυξης και οικονομικής ανταγωνιστικότητας, οι ετικέτες της Δεξιάς και Αριστεράς μεταβλήθηκαν σε θεωρητικές κατασκευές, προωθώντας πολιτικά τη "συλλογική ευημερία". Ο Μπόμπιο την αναφέρει ως τη "πρώτη δυναμική ουτοπία της ιστορίας", που διατηρείται μέσω απλούστευσης του κοινωνικά ωφέλιμου και δίχως ανάγκη πολιτικής επιχειρηματολογίας, αναδεικνύοντας παράλληλα τη πτώση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας

⁴⁶⁶ Σ ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ, AGRONEWS.GR 'Γιατί οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί αποτυγχάνουν στην Ελλάδα; ' [2019]

[https://www.agronews.gr/files/%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A4%CE%99_%CE%9F%CE%99_%CE%91%CE%93%CE%A1%CE%9F%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%99_%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%95%CE%A4%CE%91%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%99_%CE%91%CE%A0%CE%9F%CE%A4%CE%A5%CE%93%CE%A7%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%A5%CE%9D_%CE%A3%CE%A4%CE%97%CE%9D_%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%91%CE%94%CE%91_.pdf] ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024

⁴⁶⁷ V RUGGIERO, Dirty Money. On Financial Delinquency (Oxford University Press. Oxford 2017) σελ.212-214

⁴⁶⁸ W Chambliss, On the take. From petty Crooks to presidents, The Crime Network (Indiana University Press. Bloomington and Indianapolis 1988) 201-220

⁴⁶⁹ Ν ΛΙΒΟΣ, ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ: ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ, στο ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, Πρακτικά του Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου (Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ. Αθήνα 2000) Σελ. 45

από την “αλόγιστη οικονομική διόγκωση” και τη συνεχιζόμενη “καταναλωτική δίψα” παρά τη σχετική ευημερία⁴⁷⁰.

Παρεπόμενο αυτών των συμπεριφορών, είναι η απονομιμοποίηση των θεσμών, η ηθική απαξίωσή τους και η απογύμνωση τους να ρυθμίζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά, στοιχειοθετώντας το ανομικό περιεχόμενο και τη «θεωρία της ανομίας» του Merton. Η ανομία αυτή υμνεί τους σκοπούς σε βάρος των μέσων και δημιουργεί μία αντίθεση ανάμεσα στο ξεκάθαρο σκοπό και στη σύγχυση ως προς την έννοια και την ουσία της παρέκκλισης και της εγκληματικότητας⁴⁷¹. Το ηθικό ζήτημα του τι πρέπει να θεωρείται διεφθαρμένο, συνδέεται στενά με το κοινωνιολογικό ερώτημα του ποιες κοινωνικές ανταλλαγές είναι “φυσιολογικές” σε μια δεδομένη κοινωνία και ποιες είναι αποκλίνουσες. Αποκλίνουσα συμπεριφορά είναι και εκείνη που οι δρώντες αποκρύπτουν λόγω της πρόβλεψης πώς έτσι θα την χαρακτήριζε το κοινωνικό κοινό αν γινόταν γνωστή⁴⁷². Αυτό συμβαίνει διότι δεν υποτάσσονται όλοι στη διαφθορά και το κέρδος, διότι αν και οι ισχυροί δρώντες έκαναν σύμβολο τη «φυσιολογικότητα» των παράνομων κοινωνικών ανταλλαγών και το μοίρασμα ευθυνών, είναι κοινά αποδεκτό για τους νοήμονες, ότι δεν εξυπηρετεί το κοινό καλό και οδηγεί σε τέλμα. Οπότε, γνωρίζει το κοινωνικό σύνολο τις επιπτώσεις και το παράνομο των πρακτικών τους, γεγονός που γνωρίζουν και οι πατρónες αυτού το φαινομένου, συντηρώντας το με τη συνενοχή και μέσω εξυπηρετήσεων σε όλες τις κλίμακες, όπως “τα φάγαμε όλοι μαζί. Μέσα στα πλαίσια μιας σχέσης πολιτικής πελατείας, διαφθοράς, εξαγοράς και εξευτελισμού της έννοιας της ίδιας της πολιτικής” “Οι πολίτες... έχουν την ευθύνη των επιλογών τους”⁴⁷³ ⁴⁷⁴. Αυτές τις ηθικές αποκλίσεις και τα λανθάνοντα κενά της αντεγκληματικής πολιτικής, εκμεταλλεύονται επίσης το οργανωμένο έγκλημα και η Greek Mafia, μέσω των οποίων συντηρούνται και μεγεθύνονται.

⁴⁷⁰ Ν ΜΠΟΜΠΙΟ, ΔΕΞΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΡΑ (Εκδόσεις ΠΟΛΙΣ. Αθήνα 1995) σελ. 25-44, 95- 97

⁴⁷¹ Β ΒΑΣΙΛΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Λευκά Κολάρα και Οικονομικό Έγκλημα, Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική, (Εκδόσεις Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ . Αθήνα 2014) σελ. 88, 125-128

⁴⁷² GREEN και WARD, ‘Organised Crime and the ‘Deep State’. In P. Green, & T. Ward, (Eds), State Crime. Governments, Violence and Corruption . (Pluto Press. Virginia 2004) pp. 12-27

⁴⁷³ ETHNOS.GR ‘«Μαζί τα φάγαμε»: Η ιστορική φράση του Θεόδωρου Πάγκαλου που προκάλεσε και προβληματίσε’ [2023]

[<https://www.ethnos.gr/politikoparaskhnio/article/263826/mazitafagamehistorikhfrashtoytheodoroypagkaloyroyprokalesekaiprobhlmatise>] ανακτήθηκε 30 Μαΐου 2024

⁴⁷⁴ Δ ΣΠΙΝΕΛΛΗΣ, ΠΟΙΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, ΤΕΥΧΟΣ 1: Η εγκληματικότητα των πολιτικών στην εξουσία (ή εγκληματικότητα του «ψηλού καπέλου», (Εκδόσεις Σάκκουλας. Αθήνα 2013) Σελ. 8-10

Επίλογος

Κατά την ανωτέρω ανάπτυξη αναδείχθηκε πώς η κοινωνία της αγοράς προάγει το έγκλημα, καθώς η ανταγωνιστική φύση και οι αντιθέσεις του καπιταλισμού αποτελούν βασικές αιτίες και συνθήκες για την εμφάνιση και ανάπτυξη του Ο.Ε. . Επίσης πώς το Ο.Ε. χρησιμοποιήθηκε ως εύληχη ετικέτα προς προώθηση νομοθετικών και θεσμικών αλλαγών, παρέχοντας το συμβολικό μήνυμα επάρκειας των κυβερνήσεων απέναντι στο έγκλημα. Αναδείχθηκε περαιτέρω η συντήρηση και ανάπτυξη οργάνωσης όπως η Greek Mafia, μέσω της συμβιωτικής λειτουργίας μεταξύ νομιμότητας και παρανομίας, καθώς και μέσω σχέσεων με το έγκλημα του λευκού κολάρου, του κρατικού εταιρικού εγκλήματος και τις λειτουργικές σχέσεις συνεργασίας με κρατικούς λειτουργούς και ιδιώτες, οι οποίοι εγκληματούν ανταποκρινόμενοι στις αξίες και στη λογική του κόσμου τους.

Η ροπή των ανθρώπων προς το κέρδος και την εξουσία, μέσω θεμιτών και αθέμιτων μέσων, αποτελεί κοινό τόπο στη πορεία της ανθρώπινης ιστορίας. Η σκέψη δημιουργεί συναισθήματα και τα συναισθήματα δημιουργούν συμπεριφορές. Η ελλειπτικότητα της ανθρώπινης φύσης μπορεί εύκολα να οικειοποιηθεί συμπεριφορές έπαρσης και αλαζονείας, όταν τα μηνύματα που περνάνε τα καπιταλιστικά πρότυπα, σπάνε τους ηθικούς φραγμούς να προβεί κάποιος στη παρανομία. Έτσι δημιουργείται μία αποδεκτή εγκληματική κουλτούρα, που σίγουρα κανένας νόμος δε μπορεί να θεραπεύσει, εάν δεν υπερισχύσουν τα θετικά πρότυπα. Στη βάση όμως της επιλεκτικότητας και ανισότητας του νόμου, τα πρότυπα αυτά αγνοούνται, ενώ ο φαύλος κύκλος του κέρδους και της εξουσίας συντηρεί τα φαινόμενα αυτά ώστε οι ισχυροί να γίνουν ισχυρότεροι.

Η θεραπεία αυτής της κουλτούρας έχει βασικό συστατικό τη συνείδηση και τη καλλιέργεια της αρετής. Σε αντίθεση με την αδιαφορία των πολιτών για τη κατάσταση στη πατρίδα τους, που διαπιστώνει ο Καβάφης στο ποίημα «Ας Φρόντιζαν», το δέον της προσωπικής αναζήτησης αρμόζει να κινείται προς το χρέος της ευθύνης που προτάσει ο Καζατζάκης στην «Ασκητική». Η "θηριακή" θεραπεία βρίσκεται στην ανάγνωση της ιστορίας, στη καλλιέργεια της αιδούς και της δίκης κατά τον Πρωταγόρα, καθώς και στον "εφοδιασμό" με αρετή, η οποία κερδίζεται με τη σοφία και το σεβασμό στο νόμο, κατά το Δημάρατο, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η Πενία που μεγεθύνεται στην Ελλάδα και ο δεσποτισμός, που παρατηρείται στη κατάχρηση εξουσίας από τα εγκλήματα των δυνατών.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΕΣ

Αντωνόπουλος, Γ. & Παπανικολάου Γ. (2016). «“Καπιταλισμός χωρίς άδεια”: Η ελληνική περίπτωση». Στο Γασπαρινάτου, Μ. (Επιμ.), *Έγκλημα και ποινική καταστολή σε εποχή κρίσης. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Νέστορα Κουράκη*. (955-972) Αθήνα – Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλας

Αντωνόπουλος, Γ. & Hall, St. (2019). «Νόμιμες επιχειρήσεις και «οργανωμένο έγκλημα»: απρόθυμοι παραβάτες στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης». Στο Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν. & Παπαχαλαράμπους Χ. (Επιμ.), *Εγκλήματα των ισχυρών: Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα* (239-255). Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ

Βασιλαντωνοπούλου, Β. (2014). *Λευκά Κολάρα και Οικονομικό Έγκλημα, Κοινωνική Βλάβη και Αντεγκληματική Πολιτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ

Βασιλαντωνοπούλου, Β. (2015). «Ιχνηλατώντας τη σύγχρονη πραγματικότητα: εγκλήματα του λευκού κολάρου και ηθικοί πανικοί». Στο Καρύδης, Β. & Χουλιάρας Α. (Επιμ.), *Ηθικοί πανικοί, εξουσία και δικαιώματα* (65-88). Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα

Βασιλαντωνοπούλου, Β. (2019). Η αντεγκληματική πολιτική για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος ως λανθάνουσα οικονομική διακυβέρνηση. Στο Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν. & Παπαχαλαράμπους Χ. (Επιμ.), *Εγκλήματα των ισχυρών: Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα* (255-275). Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ

Βιδάλη, Σ. (2007). Έλεγχος του εγκλήματος και δημόσια αστυνομία, Η οικονομία των νομάδων: ένα πρόβλημα;. Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ

Βιδάλη, Σ. (2009, Ιούλιος 19). Η πορεία προς το οργανωμένο έγκλημα. *ΤΟ ΒΗΜΑ*. Ανακτήθηκε 19 Μαΐου 2024, από <https://www.tovima.gr/2009/07/19/opinions/i-poreia-pros-to-organwmeno-egklima/>

Βιδάλη, Σ. & Κουλούρης, Ν. (2012), «Εννοια της αποκλίνουσας συμπεριφοράς και στοιχεία του ορισμού της». Στο Βιδάλη, Σ. & Κουλούρης, Ν. *Αποκλίνουσα Συμπεριφορά & Ποινικό Φαινόμενο* (3-51). Αθήνα: ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Βιδάλη, Σ. (2013). ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ, Νομικό έγκλημα – Πραγματικό έγκλημα. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Βιδάλη, Σ. (2017). Πέρα από τα όρια, Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Βιδάλη, Σ. (2019). «Όψεις της ανάκρισης επί υποθέσεων των εγκλημάτων των ισχυρών και οργανωμένου εγκλήματος». Στο Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν. & Παπαχαλαράμπους Χ. (Επιμ.). *Εγκλήματα των ισχυρών: Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα* (307-333). Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ

Βιδάλη, Σ. (2024, Απρίλιος 20). Όταν η ΕΛ.ΑΣ. συλλαμβάνει την ΕΛ.ΑΣ. *ΤΑ ΝΕΑ*. Ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024, από <https://www.tanea.gr/2024/04/20/greece/otan-i-el-as-syllamvanei-tin-el-as-online/>

Γασπαρινάτου, Μ. (2019). «Πολιτική διαφθορά και χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων». Στο Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν. & Παπαχαλαράμπους Χ. (Επιμ.). *Εγκλήματα των ισχυρών: Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα* (157-185). Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ

Γεωργούλας, Σ. (2019). «Από το έγκλημα του λευκού κολάρου στο κρατικό-επιχειρηματικό έγκλημα». Στο Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν. & Παπαχαλαράμπους Χ. (Επιμ.). *Εγκλήματα των ισχυρών: Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα* (41-63). Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ

Δημήτριντας, Γ. (2008). Η Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων. *Ποινικά Χρονικά*. 943-955. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλας

Ζαχαριάδης, Α. (2016). «Ζητήματα Εφαρμογής του Ν. 4022/2011» σε *Τιμητικός Τόμος Χριστόφορου Αργυρόπουλου* (1001-1020). Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

- Καβάφης, Κ. (2019). ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ (1919-1933). Αθήνα: Εκδόσεις ΙΚΑΡΟΣ
- Καζαντζάκης Ν. (2014). ΑΣΚΗΤΙΚΗ SALVATORES DEI. Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ
- Καϊάφα-Γκμπάντι, Μ. (2005). Η οριοθέτηση του αξιοποίνου της τρομοκρατίας και οι προκλήσεις για ένα δικαιοκρατούμενο ποινικό δίκαιο. *Ποινικά Χρονικά*. (865-866). Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλας
- Καϊάφα-Γκμπάντι, Μ. (2007). Η ποινική αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος: Μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας. *Ποινικά Χρονικά*. (3-19). Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλας
- Καϊάφα-Γκμπάντι, Μ. (2014). Οικονομικό Έγκλημα και Διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλας
- Καραγκούνης, Δ. (2017). Η υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος της παρ. 1 του άρθρου 187 ΠΚ. *Ποινικά Χρονικά*. (638-639). Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλας
- Καρύδης, Β. (2010). Όψεις κοινωνικού ελέγχου στην Ελλάδα. Ηθικοί Πανικοί, Ποινική Δικαιοσύνη. Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδόσεις Σάκκουλας
- Κασάπογλου, Α. (2016). «Κοινωνική ιεραρχία και φυλακή: η περίπτωση των κρατουμένων του λευκού κολάρου». Στο Αρτινοπούλου, Β., Βιδάλη, Σ., Γεωργουλός, Σ., Θέμελη, Ο., Κουλούρης, Κ. & Παπανικολάου, Γ. (επιμ.) (2018). *Εξουσίες, επιστημονική ουδετερότητα και εγκληματολογικός λόγος. 50 χρόνια Howard Becker "Whose Side Are We On?"*. Συμβολές στο πρώτο συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης του Εγκλήματος και του Κοινωνικού Ελέγχου. (2551-2586). Αθήνα: ΕΕΜΕΚΕ
- Κοσμάτος, Κ. & Λαμπάκης, Χ. (2019). «Εστίες διαφθοράς στο σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης». Στο Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν. & Παπαχαλαράμπους Χ. (Επιμ.). *Εγκλήματα των ισχυρών: Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα* (185-213). Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ
- Λίβος, Ν. (2000). ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ: ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ. Στο *ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, Πρακτικά του Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου, (σσ. 34-45). Αθήνα: Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ

- Μανιάτης, Α. (2020). Παγκόσμια βιοηθική και επιτροπές ηθικής. Ανακτήθηκε 05 Ιουνίου 2024, από <http://digestaonline.gr/index.php/digestaonline/11-2020/425-2020-maniatis-2>
- Μιχαλόπουλος, Ε. (2019). Το οικονομικό έγκλημα, σύγχρονες τάσεις εξάπλωσής του και όψεις της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης: ο θεσμός του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος. Στο Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν. & Παπαχαραλάμπους Χ. (Επιμ.). *Εγκλήματα των ισχυρών: Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα* (333-361). Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ
- Μπακούλη, Ν. (2024, Ιανουάριος 21). ΜΕ ΤΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ Η GREEK MAFIA. *NEW S247*. Ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024, από <https://www.news247.gr/magazine/reportage/me-ti-pragmatika-asxoleitai-i-greek-mafia/>
- Μπόμπιο, Ν. (1995). ΔΕΞΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΡΑ. Αθήνα: Εκδόσεις ΠΟΛΙΣ
- Μυλωνόπουλος, Χ. (2000) Οργανωμένο έγκλημα και Διεθνές Ποινικό Δίκαιο. Στο *Το Οργανωμένο Έγκλημα από τη Σκοπιά του Ποινικού Δικαίου, Δίκαιο & Οικονομία* (23-24). Αθήνα: Π.Ν. Σάκκουλας
- Παπαχαραλάμπους, Χ. (2019). «Η εγκληματικότητα των ισχυρών και ο λόγος του ποινικού δικαίου». Στο Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν. & Παπαχαραλάμπους Χ. (Επιμ.). *Εγκλήματα των ισχυρών: Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα* (139-157). Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ
- Πώποτας, Δ. & Καλύβα, Α. (2019, Νοέμβριος 04), Ο πόλεμος των «νονών» με 5+1 εκτελέσεις. *ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ*. Ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024, από <https://www.protothema.gr/greece/article/941999/o-polemos-ton-nonon-me-51-ekteleseis/>
- Ράϊκος, Δ. (2019). Δημόσια Διοίκηση και Διαφθορά από την σκοπιά του Διοικητικού Δικαίου. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα
- ΣΑΒΙΑΝΟ, Ρ. (2006). γόμορρα. Ταξίδι στην οικονομική αυτοκρατορία και στο όνειρο για κυριαρχία της Καμόρρα. Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ
- ΣΑΒΙΑΝΟ, Ρ. (2014). ΠΩΣ Η ΚΟΚΑΪΝΗ ΚΥΒΕΡΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ. Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ
- Σάμιος, Θ. (2019. Ποινικός Κώδικας. (21η Έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλας

Σπινέλλης, Δ. (2013). Η εγκληματικότητα των πολιτικών στην εξουσία ή εγκληματικότητα του «ψηλού καπέλου». *ΠΟΙΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ*, ΤΕΥΧΟΣ 1 (σσ. 4-13). Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλας

Σταμούλη, Ε. (2016). Οι αλήθειες του εγκληματολογικού λόγου: αντιφάσεις, περιορισμοί και προβλήματα στη θεώρηση του «εγκληματικού ζητήματος». Στο *Εξουσίες, επιστημονική ουδετερότητα και εγκληματολογικός λόγος 50 χρόνια Howard Becker "Whose side are we on?"*. (276-294). Αθήνα: Ε.Ε.Μ.Ε.Κ.Ε.

Σταμούλη, Ε. (2016). «Οργανωμένο έγκλημα και οικονομική κρίση: τάσεις και μεταβολές». Στο Γασπαρινάτου, Μ. (Επιμ.), *Έγκλημα και ποινική καταστολή σε εποχή κρίσης. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Νέστορα Κουράκη*. (1194-1230) Αθήνα – Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλας

Σταμούλη, Ε. (2019). «Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα». Στο Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν. & Παπαχαλαράμπους Χ. (Επιμ.). *Εγκλήματα των ισχυρών: Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα* (213-239). Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ

Σταμούλη, Ε. (2020). Το σοκ της πανδημίας του κορωνοϊού και η επίδρασή του στις παράνομες αγορές του οργανωμένου εγκλήματος. *Εγκληματολόγοι* (σσ. 30-33). Αθήνα: ΕΕΜΕΚΕ

Συμεωνίδου-Καστανίδου, Ε. (2006). Για ένα νέο ορισμό του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. *Ποινικά Χρονικά* (865-873). Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλας

Tsirigotis, D. (2022). Από το κράτος του δήμου στο πελατειακό κράτος. Μια πολιτική ερμηνεία του ελληνικού ζητήματος κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, 2010-2020. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*. Τεύχος 42. (σσ. 90–118).

Ανακτήθηκε

από

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/sas/article/view/29495>

Χαλκιά, Α. (2024, Ιανουάριος 21). ΜΕ ΤΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ Η GREEK MAFIA. *NEWS247*. Ανακτήθηκε 14 Μαΐου 2024, από <https://www.news247.gr/magazine/reportage/me-ti-pragmatika-asxoleitai-i-greek-mafia/>

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ

- Bukovansky, M. (2006). *The hollowness of anti-corruption discourse: Review of International Political Economy*. Ανακτήθηκε 12 Μαρτίου 2022, από https://www.researchgate.net/publication/233187133_The_Hollowness_of_Anti-Corruption_Discourse
- Bezlov, T. & Gounev, P. (2012). *Organised Crime, corruption and public bodies, Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership*. London and New York: Routledge, Talyor and Francis Group
- Brown, E. & Cloke, J. (2004). "Neoliberalism and Corruption" in *Neoliberal Reform, Governance and Corruption in the South: Assessing the International Anti-Corruption Crusade*, Volume 36, Issue 2. USA: Antipode
- Chambliss, W. (1988). *On the Take – From Petty Crooks to Presidents*, 20 ed. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press
- Chambliss, W. (2004). "On the symbiosis between criminal law and criminal behaviour". *Criminology*. Vol. 42 (2) σσ. 241-252
- Chambliss, W. (2008). *On the Take, From Petty Crooks to Presidents*, 2nded. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press
- Della Porta, D. & Vanucci, A. (2012). *The hidden Order of Corruption, "Organized Crime and Corruption: Mafias as Enforcers in the Market for Corrupt Exchange"*. United Kingdom: Ashgate
- Falciani, H. & Minguzzi, A. (2015). *Το χρηματοκιβώτιο των φοροφυγάδων*. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνης
- Gasparinatos, M., Stamuli, I. & Vidali, S. (2016). "Extortion in Greece". Στο Nonchev, A. Ognian Shentov, O. & Todorov, B. *Extortion and Racketeering in EU: Vulnerability Factors* (σσ. 161-198). Sofia: Center for the Study of Democracy
- Gloppen, S. (2014, Ιούλιος 01). *Courts, corruption and judicial independence*. CMI. Ανακτήθηκε 23 Μαΐου 2024, από <https://www.cmi.no/publications/file/5091-courts-corruption-and-judicial-independence.pdf>

- Green, P. & Ward, T. (2004). 'Organised Crime and the 'Deep State'. In Green, P. & Ward, T. (Eds). *State Crime. Governments, Violence and Corruption*. Virginia: Pluto Press
- Hirschfeld, K. (2015). *Gangster States, Organised Crime, Kleptocracy and Political collapse*. New York: Palgrave Macmillan
- Raymond, J., Michalowski, P. & Kramer, P. (2007). "State-Corporate Crime and Criminological Inquiry". In Pontell, N. *International Handbook of White Collar and Corporate Crime* (σσ. 200-223). IRVINE USA: Springer
- Bukovansky, M. (2006). *The hollowness of anti-corruption discourse: Review of International Political Economy*. Ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024, από https://www.researchgate.net/publication/233187133_The_Hollowness_of_Anti-Corruption_Discourse
- Morselli, C. (2009). «The Criminal Network Perspective». In Morselli, C. *Inside Criminal Networks, Flexible Order*. The Netherlands: Springer
- Passas, N. & Nelken, D. (1993). The thin line between legitimate and criminal enterprises: Subsidy frauds in the European Community. In *Crime, Law and Social Change* (σσ. 225-237). 19. Netherlands: Kluwer Academic Publishers
- Paoli, L. (2003). *Mafia Brotherhoods. Organised Crime Italian Style, Status and Fraternization Contracts*. U.S.A.: Oxford University Press
- Paoli, L. & Beken, V, T. (2014). *The Oxford Handbook of Organised Crime, Organized Crime. A Contested Concept*. United Kingdom: Oxford University Press
- Ruggiero, V. (2012). Introduction: the organization of crime. In Gunev, Ph. & Ruggiero, V. *Corruption and organised Crime in Europe. Illegal Partnership* (pp. 3-14). London and New York: Routledge, Taylor and Francis Group
- Ruggiero, V. (2017). *Dirty Money. On Financial Delinquency*. Oxford: Oxford University Press
- Shaxson, N. (2022, Φεβρουάριος 22). The Swiss banking clean-up. *TAX JUSTICE*. Ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024, από <https://taxjustice.net/2022/02/22/the-swiss-banking-clean-up-is-a-mirage/>

- Savona, E. & De Fao, M. (2005). International Money Laundering Trends and Prevention/Control Policies. Στο Savona, E. *Responding to Money Laundering /International Perspectives* (σσ. 49-60). The Netherlands: Harwood academic publishers
- Sutherland, H. E. (1944). "Is "White collar Crime" Crime? ". *American Sociological Review* (pp. 132-139). 10(2). Annual Meeting Papers
- Young, J. (2015). "Ηθικός Πανικός: Οι Καταβολές του στην Αντίσταση, τη Μνησικακία και η Ερμηνεία της Φαντασίας σε Πραγματικότητα". Στο Καρύδης, Β. & Χουλιάρας, Α. *Ηθικοί πανικοί, εξουσία και δικαιώματα* (σσ. 21-40). Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα

ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Ελληνική Αστυνομία. (2022). *Ετήσιες εκθέσεις οργανωμένου εγκλήματος*. Ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2024, από http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=27865&Itemid=73&lang
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2021). Στρατηγική της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και Στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων: Ερωτήσεις και απαντήσεις. Ανακτήθηκε 16 Μαΐου 2024, από https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_21_1664
- Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. (2023). *Το σκιάδεσ τραπεζικό σύστημα και η επανεξέταση της στρατηγικής*. Ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2024, από <https://www.ecb.europa.eu/home/search/review/html/shadow-banking.el.html>
- Κακουργηματικές κατηγορίες για το «καρτέλ γάλακτος». (2013, Νοέμβριος 11). Ανακτήθηκε 04 Μαΐου 2024, από <https://www.eea.gr/arthra-eea/kakoyrgimatikes-katigories-gia-to-kartel-galaktos/>
- Μοναστηρίδου, Α. (2016). *Η ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΙΣ ΗΘΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ*. (Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο / Θεολογική Σχολή, Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε 30 Μαΐου 2024, από <https://ikee.lib.auth.gr/record/289927/files/GRI-2017-19466.pdf>

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.